دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخلانی شەقامی ، الجمهوریة ،
بەغدا ـ س٠پ ١٤٠١٦ تەلەفۆن ٣/٦٨٣١١ خەت

سەرنووسەر : محمد امین محمد

٨ لاپەڕە

هاوکاری

٢٥ فلسە

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

● دووشەممەی ٢٧ی ئادار ١٩٧٨ ژمارە ٤١٩ ●

● الاثنین ٢٧ اذار ١٩٧٨ العدد ٤١٩ ●

با ئەوە ئاشکرابێت کە ڕێبازی سۆشیالیستی‌ی شۆڕش ، دروشمێك نی‌یە تاوێك هەڵکرێ‌و تاوێکی‌تر بپێچرێتەوە .. سۆشیالیزم ئامانجێکی سەرەکی‌ی ئەم شۆڕشەیە کە بەردەوام بۆی تێ ئەکۆشێ‌و تەقەلای بێ‌وچان بۆ بەدیهێنانی دەدا .

سەرۆکی فەرمانده
احمد حسن البکر

بەڕێ‌کردنی تەرمی خوالێخۆشبوو محمد کوڕی سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکر

پێرێ نیوەڕۆ بەشێوەیەکی ڕەسمی تەرمی خوالێخۆشبوو محمدی کوڕی سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکر کە بە هۆی ڕووداوێکی پڕ ناسۆرەوە کۆچی دوایی کرد نێژرا .

لە پێشەوەی مەوکیبی ناشتنەکەیەوە کەلە مەیدانی (١٤)ی تەموزەوە دەستی پێ‌کرد ، سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکرو بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و هاوڕێیان شبلی العیسمی‌و دکتۆر منیف الرزاز یاریدەدەرانی ئەمینداری گشتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست‌و هاوڕێیان ئەندامانی هەردوو سەرکردایەتی نەتەوەیی‌و قوتری حزب‌و بەڕێز طەمحی الدین معروف جێگری سەرەك کۆمارو وەزیرە بەڕێزەکان‌و سەرۆکانی ڕێکخراوە پیشەیی‌و میللی‌یەکان‌و سەرۆکانی نێرراوە دیپلۆماسی‌یە عەرەبی‌و بێگانە باوەڕپێکراوەکان لە بەغداو کاربەدەستە گەورەکانی دەوڵەت‌و سەرۆکانی تایەفە ئایینیەکان، ئەڕۆیشتن‌و بە دوایاندا جەماوەرێکی زۆر لە ڕۆلەکانی گەل .

مەوکیبەکە کە کۆمەڵێك ماتۆرسایکل لە پێشی‌یەوە ئەڕۆیشتن ، بەو شەقامەدا ڕێگای گرتەبەر بۆ گۆڕستانی کەرخ ئەچێ‌و تەرمی خوالێخۆشبوو بە ئالای عیراق پێچرابۆوەو لەسەر ئۆتۆمۆبێلێکی بەرەلا دانرابوو ، وێنەکەشی بەلای سەرویەوە هەڵواسرابوو . جەماوەری گەلیش لەم بەرو ئەوبەری ڕێگاکەدا وەستابوون‌و ئەوپەڕی ماتەمینی‌و دڵنەوایی خۆیان بە بۆنەی ئەو کۆستە گرانەوە بۆ باوکی سەرکردە دەرئەبڕی .

کاتێ مەوکیبەکە گەیشتە گۆڕستانی کەرخ ، تەرمی خوالێخۆشبوو برا بۆ مزگەوت‌و نوێژکەران نوێژی مردوویان لەسەر گیانی پاکی داداو لە پاشانا تەرمەکەی نێژرا .

بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، دوای کۆتایی هاتنی ناشتنەکە ، بەناوی سەرۆکی بەڕێزەوە سوپاسی بەشدارانی مەوکیبەکەی کردو داوای لە یەزدان کرد کە هەرگیز بەژاریان نەهێنێتەرێ (وانا لله وانا الیه راجعون) .

سەرۆکایێتی دیوانی سەرۆکایێتی کۆماریش بەو بەرێ ماتەمینی‌و خەمباری‌یەوە هەواڵی کۆچی‌دوایی بەڕێز خوالێخۆشبوو محمدی کوڕی سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکرو خێزانەکەی ڕاگەیاند کە بەهۆی ڕووداوێکی ناخۆشەوە پێری بەیانی کۆچی دوایی‌یان‌کردو ئەم بەیاننامەیەی بڵاوکردەوە :

سەرۆکایێتی دیوانی سەرۆکایێتی کۆمار بەوپەڕی ماتەمینی‌و خەمبارییەوە هەواڵی کۆچی‌دوایی بەڕێز خوالێخۆشبوو محمدی کوڕی سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکرو خوالێخۆشبوو خێزانی ڕائەگەیەنێ کەئیمڕۆ بەیانی ، بەهۆی ڕووداوێکی ناخۆشەوە کۆچی دوایی‌یان کرد ، تەرمی پاکی بەمەوکیبێکی ڕەسمی لە سەعات یەکی ئیمڕۆ نیوەڕۆدا کەڕێکەوتی ٢٥ی ئازاری سالی ١٩٧٨ ئەکا ، لە مەیدانی (١٤)ی تەموزەوە کە بەرامبەر کۆشکی کۆماری‌یە بەرەو نیشتەجێ‌ی دوایی گۆڕستانی کەرخ ئەبرێ‌و لە نیمڕۆکەوە تا سێ ڕۆژ لە سەعات پێنجی ئێوارەوە تا سەعات نۆ لە هۆڵی (الخلد) فاتیحا لە سەر گیانی پاکی هەردووکیان دائەدرێ .

خوا هەردوو خوالێخۆشبوو بە ڕەحمەتی فرموانی خۆی شاد بکاو بە هەشتی پان‌و بەرینیان پێ ببەخشێ . (وانا لله وانا الیه راجعون) .

هشام ابراهیم
سەرۆکی دیوانی
سەرۆکایێتی کۆمار

سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکرو بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، بە بۆنەی کۆچی دوایی خوالێخۆشبوو محمدی کوڕی سەرۆکی فەرماندەوە دڵنەوایی‌یەکی زۆریان پێ گەیشت .

هاوڕێیان شبلی العیسمی‌و دکتۆر منیف الرزاز یاریدەدەرانی ئەمینداری گشتی حزب‌و هاوڕێیان ئەندامانی هەردوو سەرکردایەتی نەتەوەیی‌و قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست‌و بەڕێز طە

بڕوانە ل ـ ٧

هێزەکانی سووریا لە لبنان گەیشتنی یارمەتی یان بە هێزە ناوکۆیی‌یەکان قەدەغە کردوە

ڕۆژنامە زایۆنی‌یەکانی ،دوێنێ کە لە فەلەستینی‌داگیرکراو دەرچوون ، خۆشحاڵی خۆیان بەرامبەربڕیاری هێزە دامرکێنەرەکانی‌سوریا سەبارەت بە قەدەغەکردنی گەیشتنی هەموو جۆرەیارمەتی‌یەك بۆ هێزی بەرگری‌فەلەستینی‌و بزوتنەوەی نیشتمانی‌ی لوبنان،دەربڕی .

ڕۆژنامە زایۆنی‌یەکان ئەوبڕیارەیان وا وەسفکرد کەمایەی دڵخۆشی‌یەو ووتیان ڕژێمی سوریا مەبەستی لەو بڕیارەئەوەیە کە خۆی لە ڕووبەڕوو بوونەوەی هێزەکانی ئیسرائیل‌بدزێتەوە .

ئەوەی شایانی باسە هێزە دامرکێنەرەکانی سوریا بڕیارێکی دەرکرد کە بە پێی ئەو بڕیارە ڕێی لە گەیشتنی یارمەتی سەربازی‌و خواردەمەنی بۆ هێزەکانی شۆڕشی فەلەستین‌و بزوتنەوەی نیشتمانی‌ی لوبنان‌گرت .

هەروەها پێرێ دایەرە زایۆنی‌یەکانیش ئەوپەڕی خۆشحالی خۆیان بەرامبەر ئەو بڕیارە ئاشکراکرد کە ڕژێمی سوریا لەو بارەیەوە داوێتی لەلایەکی ترەوە پێرێ شەو ڕێکخراوە سیاسی‌یەکان‌و قوتابی‌یە عەرەبەکان لە بۆدابست میهرەجانێکی جەماوەری‌یان‌و بەست ڕێزیان لە خۆڕاگرتن‌و نەبەردیی هێزی بەرگری فەلەستین‌و بزوتنەوەی نیشتمانی‌ی لوبنان نا ، دژی هێرشی دڕندانەی زایۆنی دوژمن بۆ سەر خوارووی لوبنان .

بەشداری کەرانی میهرەجانەکە ئەو سیاسەتی ملکەچ‌کردن‌و خۆ بەدەستەوەدانەیان تاوانبارکرد کە ڕژێمە خاینەو کۆنەپەرستەکانی عەرەب لە سەری ئەڕۆن .. و کە دەرفەتێکی زیاتر بۆ زایۆنی دوژمن ئەڕەخسێنێ بۆ ئەوەی نەخشە تاوانی‌یەکانی دژی نەتەوەی خەباتکەری عەرەب بەجێ‌بهێنێ .

میهرەجانە جەماوەری‌یەکە داوای‌کرد کە یەکێتی هێزە ڕزگاریخوازەکانی عەرەب بۆ ڕووبەڕووی بوونەوەی ئەو هێرشە ئیمپریالی‌یە زایۆنی‌یە کۆنەپەرستە پتەوو بەهێزبکرێ .

هەروەها ڕۆژنامەی ـ پراڤدا ـ ی سۆڤیەتی لە ژمارەی دوێنێ‌یدا ووتی ، دەستدرێژی‌کردنی زایۆنی بۆ سەر لوبنان‌و هەوڵدانی هێشتنەوەی زەوی‌یەکانی لوبنان بەدەست خۆیەوە ، بە مەبەسی لەناوبردنی گەلی فەلەستین‌و بزوتنەوەی نیشتمانی‌ی لوبنانە .

ڕۆژنامەکە دووپاتی‌کردەوە کە هیچ ئاشتی‌یەکی ڕاستەو هەمیشەیی ناتوانرێ لە ناوچەی عەرەبیدا بەدی بهێنرێ ، تا وەکو هێزەکانی زایۆنی بە تەواوی لە خاکی داگیرکراوی عەرەبیدا نەکشێنەوەو دان‌نەنرێ بە مافی گەلی عەرەبی فەلەستیندا بۆ سەندنەوەی خاکی زەوتکراوی خۆی‌و مافی خۆی لە بڕیاردانی چارەنووسی خۆیدا .

هەروەها ڕۆژنامەی « ئەنگۆلا » کە لە « لواندا » دەرچووە، دەستدرێژی‌یەکەی زایۆنی بۆسەر خوارووی لوبنان وا وەسفکرد کە پیلانێکی ئیمپریالی‌یە لە ناوچەی عەرەبیداو تاوانێکی نوێ‌یەو زایۆنی‌یەکان ئەیکەن .

هەروەها ووتی کۆماری ئەنگۆلا سەرلەنوێ هاوکاری خۆی لەگەڵ گەلی عەرەبی فەلەستیندا نوێ ئەکاتەوە لە تێکۆشانی ڕەوای ئەو گەلەدا بۆ ئازادکردنی نیشتمانی خۆی .

لە لایەکی ترەوە گۆڤاری حەفتانەی « ریفیۆلیزما » کە لە ڕۆمانیا دەرئەچێ ، هێرشی بردە سەر دەست درێژی‌یەکەی زایۆنی بۆ سەر خاکی لوبنان‌و ووتی ، ئەو بڕوبیانوە ئاسایشی‌یەی قەوارەی زایۆنی بەدەستیەوە گرتوە ، هیچ جۆرە بەڵگەیەکی تێدانی‌یە کە پشتگیریی دەست درێژی‌یەکەی خۆی پێ بکا بۆسەر خاکی لوبنان ، وە ئەو بۆردومان کردنەشی تاوانبارکرد کە فڕۆکە زایۆنی‌یەکان کردیانە سەر خێوەتگاکانی پەنابەرە فەلەستینیەکان لە لوبناندا .

فیدایی‌یەکان لە ناو خاکی داگیر کراودا دەجەنگن

فەلەستینی داگیرکراو ـ ئا٠د٠ع٠: فیدایی‌یە عەرەبەکان چەند بۆمبایەکی کاتیوشایان بە ژمارەیەك لە نیشتەجێ زایۆنی‌یەکانی ناوچەی (الجلیل الاعلی)ی زووررووی فەلەستینی داگیرکراوەوە ناوە .

ڕادیۆی زایۆنی دوژمنیش دانی بەوەدا ناوە ، بەڵام هەر خۆی ئاسایی ژمارەی ئەو کەسانەی ناونەبرد کە لە نیشتەجێ زایۆنی‌یەکەدا بەرکەوتوون .

گفتوگۆکردنی ڕەسمی نێوان دەوڵەتی میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەب‌و کۆماری دیموکراتی یەمەن

ابو ظبی ـ ئا٠د٠ع :

دوێنێ لێرە گفتوگۆی ڕەسمی لەنێوان وەفدی دەوڵەتی میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەب‌و وەفدی دیموکراتی یەمەندا دەستی‌پێ‌کرد .

سەرەك وەزیران شیخ مکتوم بن راشد المکتوم لەو گفتوگۆیەدا سەرۆکایێتی وەفدی دەوڵەتی میرنشینەکان ئەکا ، وەفدی یەمەنیش سەرەك وەزیران علی ناصر محمد کە پێرێ گەیشتۆتە ابو ظبی سەرۆکایێتی ئەکا .

گفتوگۆکەش دەربارەی پەیوەندیی دووقۆڵی‌و ڕێبازی پەرەپێدانی پەیوەندیی هەردوو وڵاتە .

بروسکەی تازیەنامە بۆ سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکر

بە خەمبارییەکی گەورەوەهەواڵی دڵتەزێنی مەرگی کوڕە خۆشەویستەکەت« محمد »مان پێ‌گەیشت ، هەستمان بەو ئازارە کرد کەلە یەککاتدا ئێوەو ئێمەی گرتەوە ، بەڵام چارەنووسی‌پیاوانی بەجەرگی وەك ئێوە ئەوەیە کە ددان بە خۆیدادەگرێت‌و لە موسیبەت گەورەتربێت ، بە تایبەتی‌ئێوەی تێکۆشەر کە لە دڵ‌و گیاندا خۆزگەو ئازاری‌نەتەوەکەی هەڵگرتووەو سەرەنجامی بە سەرەنجامی‌هەموو تێکۆشەرانی نەبەزەوە بەستراوەو بەشەرەف‌و بەرگەگری‌یەوە لەڕووی هەموو موسیبەت‌و پیلانێکدا دەوەستێت .

هاوڕێی تێکۆشەرمان :ئێمە هەست بەوە ئەکەین کە چەند خەمباریت بە مەرگی کۆچ‌کردووی بەنرخمان « محمد » کە ئەویش چووەڕیزی کاروانی شەهیدانی حزبە مەزنەکەمان ، حزبی‌بەعسی عەرەبی‌ی سۆشیالیست ، تۆش ئەی‌باوکی فەرماندە کە هەموو شەهیدانی نەتەوەی عەرەب‌بەڕۆلەی خۆت دادەنێیت ، ئەی هاوڕێی تێکۆشەر ، لەخەمباریتا ئێمەت لەگەڵین ، لە هەموو حاڵەتێکا ئێمەت‌لەگەڵین ، ئەی هاوڕێمان بەردەوام ئەوەت فێرکردووین‌کە پیاو ئەبێت لە هاتنی موسیبەتا چۆن بێت .. دڵنەواییەکی جوان‌و باوەڕێکی تەواومان بە سەرکردایەتی حەکیمانەت هەیە کە بەردەوام هیوای‌ئەم نەتەوەیە دەبێ‌ن‌و سەرکردایەتی تێکۆشانی‌دەکەن بۆ هێنانەدی ئامانجە بیرۆزەکانی لە یەکێتی‌ی‌وسەربەستی‌و سۆشیالیستی‌دا . بەناوی حزبی بەعسی‌عەرەبی‌ی سۆشیالیستەوە سەرکردایەتێکیەوە لە لبنان ،گەرمترین دڵنەوایی‌و ئەوازشتان پێشکەش دەکەین ،هەربژین بۆ ئێمەو نەتەوەی عەرەبی نەمرمان .

جێگری ئەمینداری نهێنی
سەرکردایەتی قوتری
حزبی بەعسی عەرەبی
سۆشیالیست لە لبنان

دەقی پرسەنامەکانی‌تر بۆ سەرۆکی فەرماندە لە ل ٧ بخوێنەرەوە .

هێزەکانی دوژمن تۆپ بارانی ناوچەکانی هێزە ناوکۆیی‌یەکانی لوبنان وفەلەستینی‌یەکان دەکەن

قسەکەرێکی سەربازیی‌فەلەستینی‌و وتی ، پێرێ شەو ناوچەکانی هێزە ناوکۆیی‌کان لە عەرقوب‌و نبطیه ارنون‌و الخردلی والبرمق‌و کوکباو بەرزاییەکانی ٩١١ و ٣١٧ ، دەشتی الجوله ولاباله نزیکەکانیەوە لە لایەن هێزەکانی دوژمنەوە تۆپ‌باران کران‌و هێزە ناوکۆیی‌یەکانیش وەك ئەوان تۆپ بارانیان کردنەوە .

قسەکەرەکە وتی ، دەستە فیدایی‌یەك کە لەپشتی هێلەکانی دوژمنەوە کار ئەکا ، توانی ئۆتۆمۆبێلێکی سەربازی لە نێوان مرجعیون‌و ابل السقی لە کەرتی ڕۆژهەڵاتی خوارووی لوبناندا لەناوبەرێ، هەروەها دەستەیەکی تر لۆغمێکی نایەوەو لە ڕێگای قانا لە زووروی ڕۆژهەڵاتی شاری صور لەژێر ئۆتۆمۆبێلێکی سەربازیدا تەقیەوە .

لەلایەکی ترەوە دوو فڕۆکەی دوژمن ، پێش دوێنێ نیوەڕۆ پەردەی دەنگی لەسەر بیروتی پایتەخت دڕی .

جوتیارانی عیراق ئامادەی جەنگن دژی زایۆنی دوژمن

ئەو جوتیارانەی بۆ شەڕکردن لەپاڵ بزوتنەوەی نیشتمانی‌ی لوبنان‌و هێزی‌بەرگری فەلەستینیدا خۆیان ناونووس‌کردوە ، ژمارەیان لە (٤٥) هەزار جوتیار تێپەڕی‌کردوە ئەوپارەیەشی بەخشیویانە گەیشتۆتە (١٣٠) هەزار دینار

ئەم هەواڵە دوێنێ بەڕێز سکرتێری گشتی کۆمەڵە هەرەوەزکاری‌یەکانی جوتیاران محسن الشعلان بڵاوی‌کردەوەو وتی ، جوتیارەکان بەرەوپیری بانگەوازی ئەرکی نەتەوەیی چوون بۆ شەڕکردن لە پاڵ بزوتنەوەی نیشتمانی‌ی‌لوبنان‌و هێزی بەرگری فەلەستینی‌یدا دژی هێرشی زۆردارانەی زایۆنی بۆسەر خوارووی لوبنان .

گۆڕانێکی زۆر لەناو سەرکردایەتی‌یەکانی پۆلیس‌و ئاسایشی تورکیادا

بەسرپێرێ شەو ، وەزیری ناوخۆی تورکیا ئوزئیدنلی ، بەیاننامەیەکی دەرکردو بەپێ‌ی بەیاننامەکە گۆڕان‌و دانانی نوێ‌ی زیاتر لە پەنجا کاربەدەستی پۆلیس‌و ئاسایشی گرتەوە ، لەوانە ژمارەیەك لە بەڕێوەبەرانی ئاسایشی پارێزگاکانی تێدابوون .

ئەو گۆڕانە لە چوارچێوەی ئەو نەخشەیەدا بوە کە حکومەتی تورکیا بە ئامانجی ڕاگرتن‌و پاراستنی ئاسایشی ناوخۆ ، بەتایبەتی دوای ئەو ڕووداوە خوێناوی‌یانەی ئەو وڵاتە لە حەفتەی ڕابوردوودا بە خۆیەوەی دایناوە .

لەچاوپێکەوتنێکی نێوان باڵوێزی ئەمریکاو ساداتدا

قاهیرە ـ ئا٠د٠ع: باڵوێزی‌ئەمەریکا لەقاهیرە هیرمان ئێلتس بۆ انور الساداتی حوکمداری میسری دەرخست کە ئەمەریکا هەر بەتەنگ چالاکی‌و ئیلتیزامەکانی خۆیەوەیەتی سەبارەت بە بەجێ‌هێنانی ڕێکەوتنێکی خۆ بەدەستەوەدەرانە لە نێوان زایۆنی دوژمن‌و ئەو ڕژێمە عەرەبی‌یانەدا کە بەتەنگ ئەو سازاندنەوەن ئەم هەواڵە دوێنێ ڕۆژنامەی «الاهرام» کە لە قاهیرە دەرئەچێ ڕای‌گەیاندو وتی ، ئەو ساغ‌کردنەوەیە ، لەو چاوپێکەوتنەدا هاتوە کە دوێنێ لەنێوان باڵوێزی ئەمەریکاو ساداتدا لە قاهیرە بەجێ‌هێنزاوە .

ڕۆژنامەکە پەنجەی بۆ ئەوەش کێشا کە (ئێلتس) چالاکی‌یەکانی داهاتووی ئەمەریکای لە ناوچەکەداو ئەو هەنگاوانەشی کە لەوانەیە لە قۆناغی داهاتودا بۆ جێ‌بەجێ‌کردنی چارە سەری خۆبەدەستەوەدەرانە، بنرێ بۆ ساداتی باس‌کردوە .

کۆبوونەوەی وەزیری بەرگری بەریتانیاو وەزیری بەرگری ئێران

تاران ـ ئا٠د٠ع : دوێنێ وەزیری بەرگری بەریتانیا فردمۆلی لە تاران ، لەگەڵ وەزیری بەرگری ئێراندا کۆبۆوە ، لە کۆبوونەوەکەدا ژمارەیەك لە کاربەدەستە سوپایی‌یەکانی ئێران ئامادە بوون‌و تیایدا باسی پەیوەندیی دوو قۆڵی‌و ڕێبازی هاوکاری نێوان هەردوو وڵات کرا .

فردمۆلی کە بەسرپێرێ بە سەردانێکی سێ ڕۆژی گەیشتبوە تاران ، سەربارەت بە هاوکاری نێوان هەردوو وڵاتی بەریتانیاو ئێران گفتوگۆی لەگەڵ شاو فەریقی یەکەم ـ غلام رضا ازهری ـ سەرۆکی ئەرکانی سوپای ئێراندا کرا .

بڕیاریش وایە فردمۆلی ئیمڕۆ تاران بەجێ‌بهێلێ‌و بە سەردانێکی دوو ڕۆژی بچێت بۆ کوێت .

مانگرتنی کرێکارانی کانزاکان لەئەڵمانیای ڕۆژئاوا

بۆن ـ ئا٠د٠ع: گفتوگۆی نێوان نوێنەرانی کرێکارانی کانزاو خاوەن کاران لە ناوچەکانی خوارووی ئەڵمانیای ڕۆژئاوا تێکچوو ، بێ ئەوەی بگاتە هیچ ئەنجامێك .

ئەوەی شایانی‌باسە ..ئەمە هەفتەیەکە (٢٣٠) هەزار کرێکار مانیان گرتوەو لەگەڵ ئەوەشدا کە نوێنەرانی هەردوو لا چواردە سەعات گفتوگۆیان کردوە ، بەڵام نەگەیشتوونەتە هیچ ئەنجامێك کرێکارەکان داوای زیادکردنی سەدی هەشتی کرێیان‌و مسۆگەر کردنی مافە کۆمەڵایەتی‌و تەندروستیەکانیان ئەکەن .

بەگوێرەی هەواڵەکان ، ئەم مانگرتنە کە کاری کردۆتە سەر ئابووری ئەڵمانیای ڕۆژئاوا ، چاوەڕوانیش ناکرێ بەم‌زوانە کۆتایی بێت .

وتارێك دەربارەی ئۆتۆنۆمی

بەڕێز هاشم حسن وەزیری دەوڵەت پێری شەو لە لەندەن لە بارەگای یەکێتی‌ی گشتی‌ی قوتابیانی عەرەب لەبەریتانیاو تارێکی دەربارەی ئۆتۆنۆمی خوێندۆتەوە ، لەگەڵ ئەو دەستکەوتانەی وەدی هێنراون لە سەرەتای دەرچوونی یاسای ئۆتۆنۆمی‌یەوە لە سالی ١٩٧٠دا تا وەکو ئەمڕۆ . بەڕێز وەزیری دەوڵەت باسی هەڵوێستی مەبدەئی حزبی بەعسی عەرەبی‌ی سۆشیالیستی کردووە بەرامبەر مەسەلەی کورد وەك بەشێك لە مەسەلە نیشتمانی‌یەکانی ترو وەك حەلقەیەکی لێك بەندکراوو کامل لە ڕوانگەیەکی بەربڵاودا بۆ هاووڵاتیان لە عیراقدا .

هەروەها ئەو پرۆژە گەورانەشی دیاری کردووە کە لە ناوچەکەدا جێ‌بەجێ دەکرێت .

Institut kurde de Paris

لەسەر دوائەنجامەکانی هەڵبژاردنی کۆمەڵەی نیشتمانیی فەرەنسا

لەدوای چاوەڕوانی یەکی دوورودرێژو پێش بینی جۆراو- جۆر دەربارەی دوا ئەنجامەکانی هەڵبژاردنی گشتیی فەرەنسا رۆژی یەکشەممەی هەفتەی رابردوو دووەم دەورەی هەڵبژاردنی ئەو وڵاتە جێبەجێ کراو رۆژی دواتر ئەنجامی هەڵبژاردن بڵاوکرایەوە · ئەگەرچی زۆر لە چاودێری کەرە سیاسییەکان پێش بینی ئەوەیان دەکرد کە حیزبە دەستەچەپییەکانی فەرەنسا هەڵبژاردنی ئەمساڵ بەرنەوە ، بەڵام دوا ئەنجامەکان دەریانخست کە زۆرایەتی فەرمانڕەوا لەم هەڵبژاردنەدا سەرکەوتوە ، بەڵام بە زۆرایەتییەکی لاواز ·

ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاو دەولەتە سەرمایەدارییەکانی ئەورووپای رۆژئاوا زۆر نیگەرانی هەڵبژاردنی ئەم دواییەی فەرەنسا بوونو بۆ ئەوەی پێشی سەرکەوتنی هێزە پێشکەوتنخوازەکان بگرن هەموجۆرە ڕێگاو ئیمکاناتێکیان خستەکار · تەنانەت ولاتە یەکگرتووەکان بۆ پێشگیری لەو « مەترسی »یە پەنای بۆ هەڕەشەو گوڕەشەش برد ·

بەهەرحاڵ ، دوانەنجامەکانی هەڵبژاردن دەریانخست کە کورسییەکانی کۆمەڵەی نیشتمانی بەمجۆرەی خوارەوە لەنێو حیزبو هێزە سیاسییەکانی فەرەنسادا دابەش بوون :

کۆمەڵەی جمهووری خوازەکان (١٤٨) کورسی ، یەکێتی دیموکراتەکان (١٣٧) کورسی ، حیزبی سۆشیالیست (١٠٣) کورسی ، حیزبی کۆمۆنیست (٨٦) کورسی ، رادیکاڵە چەپەکان (١٠) کورسی ، حیزبەکانی لایەنگری سەرۆك دیستان (٦) دەستەچەپیە توندڕەوەکان (١) کورسیو هێندێ حیزبی تری لایەنگری زۆرایەتیی فەرمانڕەوا (٢) کورسی ·

لە هەڵبژاردنی ئەمساڵدا خەڵکی فەرەنسا حەقدە نوێنەری ژنیان ناردۆتە پارلەمان کە یازدەیان نوێنەری حیزبی کۆمۆنیستو پێنجیان نوێنەری زۆرایەتی فەرمانڕەوانو یەکێشیان نوێنەری حیزبی سۆشیالیستە لەکاتێکدا لە هەڵبژاردنی جاری پێشوودا تەنیا حەوت ئافرەت بۆ نوێنەرایەتی پارلەمان هەڵبژێردرابوون ·

هەرچەندە زۆرایەتی فەرمانڕەوا لەم هەڵبژاردنەدا سەرکەوتوەو لەسەریەك ٢ر٥٠٪ی دەنگەکانی بەدەست هێناوە ، بەڵام چاوخشاندنەوەیەك بە ئەنجامو ئەژمارەکانی ئەم هەڵبژاردنەو هەڵبژاردنی پێشووتردا دەریدەخا کە ئەو سەرکەوتنە زۆر جێگای هیواو هومێد نیەو ئەو لایەنەی لەهەڵبژاردندا بەرەو پێش چووە هێزە دەستەچەپییەکانی فەرەنسان ، چونکە لەکاتێکدا کۆمەڵەی جمهوریخوازەکان لەچاو هەڵبژاردنی رابردوو (٤٠) کورسی لەدەست داوە ، حیزبی کۆمۆنیست (١٥) کورسیو حیزبی سۆشیالیست (٨) کورسییان لەهەڵبژاردنی پێشوو زیاتر وەدەست هێناوە ·

ئەمانەی سەرەوە نیشانی دەدەن کە هێزە دیموکراسیو پێشکەوتنخوازەکان رۆژبەرۆژ زیاتر دەبنە جێگای پرواومتمانەی گەلی فەرەنساو ئەو مەترسییەی هێزە ئیمپریالیستیو سەرمایەدارییەکانی ئەمریکاو ئەورووپای رۆژئاوا زەندەقیان لێچووە ، هەر لەجێگای خۆیەتی · بەتایبەتی یەکگرتنی هێزە دەستەچەپییەکان لەدووەم دەوری هەڵبژاردنی ئەمساڵدا ئەم بۆچوونە زیاتر بەهێز دەکا ·

دورگەکانی «کەناری» و خەبات لەپێناوی ئازادیدا

کیشوەری ئەفریقا زۆرخەڵکی جۆراوجۆری تێدا دەژین · ئەو قارەیە لە گەڵ پەرەئەستاندنی سەرمایەداری لە وڵاتانی ئەورووپادا وردە وردەهێرشی کرایە سەرو بوو بە کێڵگەیەك بۆ ئیمپریالزم بەڵام گەلانی ئەفریقا لە ئاستی ئەم تاڵانو هێرشانەدا لە خەباتوفیداکاری نەوەستاون گەلێ تاڵیو سوێری یان چێشت ئێستاش ئەو تێکۆشانە هەر بەردەوامە ·

لەم چەند ساڵەی دواییدا پاش پێك هاتنی ڕێکخراوی یەکێتی ئەفریقا ، ئەفریقاییەکان وەکوو رابردوو هەنگاوی گەورەیان بەڕێگای یەکێتیو خەبات دژی خوێن خۆرانو دوژمنانیدا هەڵێناوە · جولانەوەی چەکدارانە لە هەموو ئەو بەشانەی کە لەژێر دەسەڵاتی ڕەگەزپەرستانی سپیدایە ، بەردەوام بوەو زۆرتر پەرەی ئەستاندوەو یەکێتییەکی ڕێکترو بەرینتر لە نێوان حکومەتە ئازادەکاندا بۆ رزگاربوون لە زنجیری کۆلۆنیالیستەکان ، پێك هاتوەو ئەو خەباتەش تا رزگاربوونی هەموو بەشەکانی ئەفریقا بەردەوام دەبێت ·

پاش ساڵی ١٩٧٠ گەلانی ئەفریقا سەرکەوتنی زۆریان وەدەست هێناوەو خەباتی هەموو کۆڕو کۆمەڵەکانی ئەفریقا توندو تیژتر بوە · لە گینیا - بیساوو موزەمبیقو ئەنگۆلا کۆلۆنیالیستەکان جەزرەبەی کوشندەیان لێ کەوتوە · پێك هەڵپڕژان بەشێوەی چەکدارانە ، مانگرتن ، خۆپیشاندان ، کۆشش بۆ روونبوونەوەی چارەنووس ، بەڵگەیەکی گەورەیە بۆ جولانەوەو هەوڵو تەقەلای بێوچانی گەلانی ئەفریقا ·

لە سەرەتای مێژووی ئیمپریالزمدا لە ساڵی ١٤١٥ دا گەریدە پورتوگالییەکان بەندەرێکیان لە مەڕاکیش داگیرکردو بۆ یەکەم چار پێیان خستە سەر خاکی ئەفریقا ، فەرەنساییەکان بە ناوی قەرارداری بازرگانی لە ساڵی ١٥٤٤ دا پەلاماری ئەفەریقایان دا پێش کۆتایی سەدەی پازدە ئەسپانیا دورگەکانی « کەناری » داگیری کرد · لە ساڵی ١٥٥٩ - ١٥٦١دا ئیستیعماری ئینگلیز بە ناوی ئەوەوە کە گوایەدەیەوێ شارستانییەتی بەرێتە ئەفریقاوە ، خۆی خزاندە ئەو کیشوەرەوە · تا ساڵی ١٨٧٦ هێزەکانی ئیستیعماری زیاتر دەیەکی خاکی ئەفریقایان داگیرکرد · لە ساڵی ١٩٠٠دا زیاتر لە ٩٠٪ی وڵاتانی ئەفریقایی کەوتنە ژێر دەسەڵاتی ئیمپریالزمەوە ·

هۆی پەلاماری ئەورووپاییەکان بۆ ئەفریقا ئەوەبوو کە ئەو قارەیە لە بارەی کەرەستەی خاوەوە بە سامانترین جێگایە لە جیهاندا · بە کوێرەی لێکۆڵینەوەیەك کە بەهۆی ڕێکخراوەی نەتەوایەتییەوە کراوە ، بەشی ئەفریقا لە هەموو کانگا سروشتیە کانی جیهان بەم جۆرەیە ·

زێر	٦ر٨٠٪
ئەڵماس	٧٦٪
کۆباڵت	٣ر٦٢٪
بەردی فۆسفۆر	٥ر٢٣٪
مس	٢٠٪
نەوتی خاو	٩ر١٢٪
ئاسن	٩٪

جگە لەوەش هێندێك لە دورگەکانی ئەفریقا کە سامانێکی زۆریان تێدایە ، لە باری ئیستراتیژیو سیاسیو عەسکەریشەوە جێگایەکی بەرچاویان هەیە · بۆ نموونە دورگەکانی « کەناری » ئێستاش هێزی ئەسپانیایان تێدا ماوەتەوە ، لە نێوان خوارووی ئەفریقاو ئەورووپای رۆژ ئاوا نوختەی پەیوەندینو بۆ زۆر کاروباری ڕاگەیاندنو مەبەستی جۆراوجۆر کەلکیان لێ ووەردەگیرێت ، بە تایبەتی لەوکاتەوە کە ئەسپانیا چۆتە پەیمانی (ناتۆ)وە ، ئەو دورگانە بایەخی زۆر تریان پەیداکردوە ·

ڕێکخراوی یەکێتی ئەفریقا کە هەموو کاتێك پشتیوانی جوولانەوەی شۆڕشگێڕی وڵاتانی ئەفریقایی بوە ، تێکۆشانو خەباتی گەلی ئەووڵاتەوە بوونی « کەناری » بە بەشێك لە وڵاتانی ئەفریقایی داناوە ·

جوولانەوەو خەبات بۆ رزگاریو سەربەخۆیی لە لایەن گەلی دورگەکانی « کەناری »یەوە رۆژ بەرۆژ بەنینترو بەهێزتر دەبێو بەپێچەوانەی پروپاگاندەی وڵاتانی ئیستیعمار گەر تێکۆشانی گەلان ، کات لە دوای کات بۆ وەدەس هێنانی چارەنووس بەرینتر دەبێو دەسەڵاتی ئیستیعماری نەك تەنیا لە دوورگەکانی « کەناری » بەڵکوو لە سەرانسەری ئەفریقاو جیهاندا شوێنەواری نامێنێو هەموو گەلان دەبنە خاوەنی چارەنووسی خۆیان ·

ئەوە شتێکی ئاشکرایە کە مێژوو بەرەودوا نا گەڕێتەوە · رژێمی ئیستیعماریو سەردەمی کۆیلەتی لە ناودەچێ بەتایبەتی لەو چەند ساڵەی دواییی دا سیاسەتی کۆلۆنیالیستیو رەگەزپەرستی لە لایەن گەلانی پێشکەوتووی جیهانو ڕێکخراوەی نیونەتەوەیییەوە وەك سیاسەتێکی شوومو دژی ئینسانی ناسراوەو گەلی « کەناریش » دەورێکی گرنگی لە بەربەرەکانی ئەو سیاسەتەدا هەیە · هەموو گەلانی ئازادیخواز بەتایبەتی گەلانی ئەفریقا پشتیوانی تێکۆشانو خەباتی گەلی « کەناری » وەکەن بۆ ئەوەی بگەنە سەربەخۆییو ئاواتی خۆیانو شانبەشانی گەلانی ئەفریقایی بەپێشکەوتنو یەکگرتن بکەنو بۆدرێژە پێدانی ڕێگەی دژی ئیستیعماریو رەگەزپەرستی تێبکۆشنو دەستی ئیمپریالیزمی ئەمریکاو وڵاتانی داگیرکەر لە هەموو بەشەکانی ئەفریقادا نەهێڵن ·

عثمان حسين ابراهيم

باری ئاسایش لەتورکیا

رۆژی دووشەممەی رابردوو باری ئاسایش لەئەنقەرە بەیەکجاری تێکچوو ، و هێزەکانی ئاسایش هەموو ڕێگاوبانی پایتەختیان گرت بۆ ئەوەی جەماوەر لەو خۆپیشاندانانەدا بەشدار نەبن کە هەر لە سەرلەبەیانی ئەو رۆژەوە دەستییان پێ کرابوو · هەر لەم خۆپێشاندانانەدا ، پێکدا هەڵبڕژانی یەکجار توند لەنێوان کرێکارانو قوتابیانو پۆلیسدا رووی داجوو و. حوکومەت هەوڵێکی زۆری بۆ بڵاوکردن بە خۆپیشاندەرەکان داوە ·

لەلایەکی ترەوە ، (١٩)ی مانگی داهاتوو گفتوگۆی نێوان رۆبێرت ماکنەمارای سەرۆکی وەفدی بانکی دەولەتانو کاربەدەستانی تورکیا دوست پێ ئەکات · لەم گفتوگۆیەدا تورکیا داوا لە بانقی دەولەتان ئەکات کە (٣٥٠) ملیۆن دۆلار قەرزی بداتێ بۆ خەرجکردنی لە پرۆژەی ئاوەدانکردنەوەو و شتومەك لەدەرەوە هێناندا·· ئەو سەرچاوانەی ئەم هەواڵەیان راگەیاند باسیان کرد کەوا تورکیا لەبارەی وەزعی نالەباری ئابووری خۆیەوە ، بەتایبەتی پاش داشکانی نرخی لیرەی تورکی، روونکردنەوەی پێویستیان پێشکەش بە کاربەدەستانی بانقی دەولەتان کردوە ·

هەوڵدانی رژێمی سوریا بۆ چەسپاندنی هێزی دەولەتان لە لوبناندا

پێرێ وەزیری دەرەوەی رژێمی سوریا عبدالحليم خدام، بەتەلەفۆن قسەی لەگەڵ (فؤاد بطرس)ی وەزیری دەرەوەی لوبناندا کرد سەبارەت بە رێ خۆشکردن بۆ چەسپاندنی هێزە دەولەتییەکان دوای ئەوەی هێزە زایۆنییەکان خوارووی لوبنانیان داگیر کرد· ئەو قسەکردنەش لەئەنجامی ئەو گفتوگۆکردنەدا بوە کە ڕێکخەری هێزە نائاساییەکانی دەولەتان ژەنراڵ - ئەنزیو سیلاسفۆ - پێرێ لە دیمەشقو بێروتدا کردویەتی ·

خۆپیشاندان لە هیندستان

دوێنێ ناوچەی سەرسنووری بەینی هیندستانو پاکستان خۆپیشاندانێکی گەورەی بەخۆیەوەدیو داوای هەڵوەشاندنەوەی ئەو حوکمیلە سێدارەدانەیان ئەکرد کە دژی سەرەك وەزیرانی پێشووی پاکستان ذو الفقار علي بۆتۆ دەرچووە ، لەگەڵ داواکردنی بەرەڵاکردنیدا ·

ئاژانسی « ساماشاری »هیندستان رای گەیاند کە ژمارەیەکی زۆر لە هاووڵاتییە هیندستانییەکان لە شاری سۆشتکارلدا لە کشمیرکۆبوونەتەوەو هەوڵیان داوە لە سنووری هیندستانبەرەو پاکستان بپەڕنەوە ، بەڵام پۆلیسی هیندستان رێی ئەوەی لێ گرتوون ·

ئەوەی شایانی باسە شاری- سۆشتکارل - دا کە ٣٢ کیلۆمەتر لە رۆژهەڵاتی سنووری پاکستانەوە دوورە ، لە ساڵی ١٩٦٥و ١٩٧١داکوشتارێکی پڕکۆستی لە نێوان هیندستانو پاکستاندابەخۆیەوە بینی ·

رژێمی ئەثیۆپیا (٢٥) هاووڵاتی لەناو مزگەوتێکدا کوشت

تاقمێکی چەکداری سەر بە رژێمی ئەثیۆپیا (٢٥) هاولاتی ئەثیۆپی لە یەکێك لە مزگەوتەکانی ئەثیۆپیادا کوشت ·

رۆژنامەی (تایمز)ی لەندەنی کە هەواڵەکەی بڵاوکردەوە ، وتی ئەم جۆرە رۆداوە رۆژ نیە لە ئەثیۆپیا روونەدا چونکە هەموو رۆژێك بەدەیان لاشەت بەرچاو دەکەوێ کە لە شەقامەکانی ئەدیس ئەبابادا فرێ دراون ·

بیرۆلێنەوەی سیاسی

دەربارەی بڕیارەکەی ئەنجومەنی ئاسایش بەناردنی هێزی ناوبژیکەری دەوڵەتان بۆ خوارووی لوبنان ·

دوابەدوای دەستدرێژییە دڕندانەکەی قەوارەی رەگەز- پەرستی زایۆنی بۆ سەرخوارووی لوبنانو داگیرکردنی چەندین کیلۆمیتر لە خاکی ئەووڵاتە دوای ئەوەی هێزە چەکدارەکانی دوژمن دەیانهەزار کەسیان لەدانیشتوانی ئەو ناوچانە لەسەر جێگاوڕێگای خۆیان هەڵکەندو دەربەدەریان کردن ، ئەنجومەنی ئاسایشی دەولەتان بۆ (چارەسەر)ی دۆخی ئاڵۆزی لوبنان کۆبۆوەو بڕیاری داهێزێکی ناوبژی کەری دەولەتان بنێرێ بۆ ناوچە سنوورییەکانی نێوان لوبنانو فەلەستینی داگیر کراو ·

ئەم بڕیارەی ئەنجومەنی ئاسایش بوو بەهۆی نیگەرانیو نارەزایی دەربڕینی سەرکردەکانی بەرگری فەلەستینو بزووتنەوەی نیشتمانیی لوبنانو بەشێکی زۆر لەهێزە نیشتمانیو پێشکەوتنخوازەکانی عەرەب · زۆر لەرابەرانی بزووتنەوەی بەرگریی فەلەستین پێ ناخۆشبوونی خۆیان بەرامبەر بەو بڕیارەدەربڕیو ئاشکرایان کرد کە ئەمە هەنگاوێکی ترە بۆ تەنگ پێهەڵچنینی هێزەکانی بەرگریو بۆ ئەوەی ڕێگای جموجۆڵو کردەوەی فیداکارانە لە پێشمەرگەکانی بزووتنەوەی رزگارکەری فەلەستین بگیرێ · بەڵام بێ ئەوەی تۆزقاڵێك گوێ بدرێتە بیروڕاو هەڵوێستی بەرپرسەرانی شۆڕش رەوای گەلی فەلەستین ، بەرەبەرە- هێزەکانی ناوبژیکەری دەولەتان دیاری کرانو ڕێگای لوبنانیان گرتەبەر ، ئەوەبوو رۆژی چوارشەممەی رابردوو یەکەم دەستەی ئەو هێزانە کە بریتیبوو لە نیزیکەی (٢٠٠) سەربازی ئێرانی گەیشتە لوبنان ·

دەرکردنو جێبەجێ کردنی ئەم بڕیارە جارێکی تر ئەو راستییە ئاشکرا دەکا کە دەستدرێژییە بێ شەرمانەکەی ئەم دواییەی هێزەکانی دوژمن بۆسەر لوبنان بە هیچ جۆر شتێکی لە پڕو لەنەکاو نەبووەو هیچ چەشنە پەیوەندی یەکیشی بەو کردەوە فیداکارییانەوە نەبووە کە چەند هەفتە لەمەوبەر لە دەوروبەری تەل ئەبیب جێبەجێ کران · بەڵکوو ئەمە کارێك بووە کە دەمێکە ئیمپریالیزمی ئەمریکاو قەوارەی زایۆنیو هێزە کۆنەپەرستەکانی لوبنان لەسەری ڕێك کەوتوونو نەخشەیان بۆ کێشاوە ·

هێزە نانیشتمانییەکان دوای ئەوەی بەشێوازە کۆنەکانی سێ ساڵی رابردوویان نەیانتوانی جێگا بە بەرگری فەلەستینو بزووتنەوەی نیشتمانیی لوبنان لێژبکەنو سنوورێکی بێترس بۆ قەوارەی رەگەزپەرستی زایۆنی دابین بکەن ، بڕیاریاندا ئەو نەخشەتازەیە دابەزێننو بەم جۆرە پشتێنەیەکی ئاسایش بەچواردەوری حکوومەتە زەوتکەرەکەی تەل ئەبیبدا بکێشن · بۆ دۆستو دوژمن ئاشکرایە کە فیداکارانی فەلەستین لە دەمێکەوە ڕێگایان نەدراوە لەڕێگای وڵاتەکانی ترەوە کە لەگەڵ خاکی داگیر کراودا هاوسنوورن بچنەوە ناوخاکی خۆیانو دەست لە دوژمنی داگیرکەر بوەشێنن · تەنیا ڕێگایەك کە هێزەکانی بەرگری دەیانتوانی بۆ پەلامار.دانی دوژمن کەڵکی لێوەرگرن ·· ڕێگای خوارووی لوبنان بوو ، وئێستاش بەدابەزاندنی ئەو نەخشە تازەیەی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو بەسەپاندنی ئەو بڕیارەی ئەنجومەنی ئاسایش دەیانەوێ ئەو تاقە ڕێگایەش لەفیدایییەکانی فەلەستین بگرن ، تاکوو دوژمن بتوانێ بەدڵنیایی لەسەر خاکی عەرەب پاڵی لێ بداتەوە ·

کۆمەڵانی نەتەوەی عەرەب تاقیکردنەوەیەکی تاڵیان لەسەر بڕیارەکانی ئەنجومەنی ئاسایش هەیە · بێجگەلەوەش کە ئەو بڕیارانە هیچ کاتێك دەرخەری ئاواتەکانی نەتەوەی عەرەب نەبوون ، ئەوەندەی تێشیاندا هەبووە هەرگیز جێبەجێ نەکراوەو دوژمن کە بەپشتیوانی بێدرێخی ئیمپریالیزمی جیهانی بەسەر- کردایەتیی ئەمریکا پشت ئەستوور بووە ، هەمیشە ئەو بڕیارانەی پشت گوێ خستوونو ئامادە نەبووە جێبەجێیان بکا · ئێستا بۆ یازدەساڵ دەچێ کە ئەنجومەنی ئاسایش بڕیاریداوە قەوارەی زایۆنی خاکە داگیرکراوەکانی سیناو جۆلانو هەموو ئەو شوێنانەی لەشەڕی حوزەیراندا داگیری کردوون ، چۆڵ بکا · کەچی دوژمن نەك هەر لەم شوێنانە نەکشاوەتەوە ، بەڵکە رۆژ بە رۆژ زیاتر هەوڵ دەدا دەسەڵاتی زەوتکەرانەی خۆی لەو ناوچانەدا بسەپێنێولەوەش زیاتر هێندێ شوێنی تازەش داگیر بکا ·

کەواتە ، ئەرکی دەولەتو هێزە پێشکەوتنخوازەکانی عەرەبە کە ئیمکاناتی ماددیو عەسکەریی خۆیان بۆ بەگژداچوونەوەیەکی کاریگەری نەخشەو پیلانەکانی ئیمپریالیزم تێکەڵ بکەنو شەڕێکی درێژخایەنی گەلی دژی داگیرکەرانی خاکی عەرەب بەرپابکەن · ئەگینا مێژوو فێری کردووین کە بۆ ئەستاندنەوەی مافی پێشێل- کراوو خاکی داگیر کراو نابێ چاومان لە بڕیارو راسپێری- یەکانی ئەنجومەنی ئاسایشو کۆڕو کۆمەڵە نێو دەولەتی یەکانی تر بێ ·

پەیامنێری رۆژنامەی لۆمۆندی فەرەنسی :

شاری (صور)(تل الزعتر)ێکی ترە

پاریس - پەیامنێری تایبەتی رۆژنامەی لۆمۆندی فەرەنسی ، شاری (صور)ی پاش دەستدرێژی کردنە ناوانبارانەکەی ئەم دواییەی قەوارەی زایۆنی ، بە « تل الزعتر »ێکی نوێ شوبهاندلەبەر پالەوانیەتیو خۆراگرتنی قارەمانانەی ·

پەیامنێرەکە دەڵێ (ئیسرائیل ، کە رایگەیاند گوایە لەچەند سەعاتێکدا دەستی بەرگری فەلەستین دەبڕێ ، نەیتوانی تەنانەت هێزەکانی بەرگری هەر بڵاوەش پێبکات ·· هەموو ئەوەی لەدەستی هات ئەوەبوو تەنها ئەم هێزانەی بیست کیلۆمەتر بەردە دواوە ، و خوارووی لوبنان بەهەمیشە هەر بۆ بەرگری مایەوە ، کەبۆ رۆژی شەشەم لەسەریەك خۆی راگرت ، ئەگەرچی لەشکری ئەمو لەشکری ئەوان یەك بەپێنج بوو ·

رایۆرتی پەیامنێرەکە دەڵێ : هەروەکو گەلێك باسی (تل الزعتر)مان کرد ، ئەوهاش هەمیشە باسی (صور) ئەکەین چونکە یادگارەکانی نازاری ٩٧٨ نوێکەرەوەی یادگارەکانی (تل الزعتر)ن ·

لەهەمان کاتدا رۆژنامەی (فیگارۆ)ی فەرەنسی هەواڵێکی لە زمانی پەیامنێرەکەیەوە نارد لەخاکی داگیرکراودا کە دەڵێ تفاقو ئازۆقەی عیراقی گەیشتە شاری کوڵنەدەری (صور) بۆ پتەوکردنی تواناو خۆڕاگرتنی شەڕکەرەکانو بەرگرتنی دەستدرێژییە زایۆنیەکە ·

چەند هەواڵێك لە هەندەرانەوە

پاکستان

لەو رۆژەوە کە حوکمی لە سێدارەدانی ذوالفقار علی بۆتۆی سەرەك وەزیرانی پێشووی پاکستان لەلایەن یەکێ لە دادگاکانی ئەو وڵاتەوە دەرچوە ، شەپۆلێکی توندی نارەزاییو خۆپیشاندان سەرانسەری هەموو وڵاتەکەی گرتۆتەوە ·

لەکەراچی ، (٥٠) کەس لە خۆپیشاندەران گیراون ، وکاربەدەستە سوپاییەکان زیاتر لە (٦٠٠) کەسییان لە هەرێمی سند گرتوەو فەرمانی داخستنی سێ زانکۆی ئەو هەرێمەیان دەرکردوە جگە لە چەندین کۆلیجیتر ·

لەشاری لاهور ، هێزەکانی پۆلیس گازی فرمێسك رێژیان بەکارهێنا بۆ بڵاوەکردن بە خۆپیشاندەرەکان هەروەها مالك محراج خالدی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی گەلو وەزیری داد لەحکومەتی بۆتۆدا گیرا ·

لەشاری راوەڵپیندی ، یەکێ لە دادگا سوپاییەکان حوکمی بەندکردنی ساڵێكو کاری گرانی بۆ عەقیدی خانەنشین حبيب احمد دەرکرد لە سەر بەشدار بوون لە خۆپێشاندانێدا · حبيب احمد یەکێکە لەسەرکردەکانی پارتی گەلو ئەندامی پێشووی پەرلەمانە ·

ئیتالیا

ئەگەر چی لە شەش رۆژ لەمەو بەرەوە ، ئەڵدۆمۆرۆی سەرۆکی پارتی مەسیحیو دیموکراتی ئیتالیا فرێنراوەو بێسەرو شوێنەر بەڵام دەزگاکانی دەولەت هەر بەدوایدا دەگەڕێن بێئەوەی هیچ هەواڵێکی لێوە بەدەست بێنن ·

بەگوێرەی هەواڵەکان ، ژنێکی (٣٠) ساڵە لەم فراندنەدا بەشداری کردەوەو ئێستا بە شێوەیەکی بەرفراوان بەدوایدا ئەگەڕێن ·

حکومەت شارەزای لە ئینگلتەرەو ئەڵمانیای فیدراڵەوە هێناوە بۆ یارمەتیدانی پۆلیسی ئیتالیا لم مەسەلەیەدا ·

پۆلیسی ئیتالیا وا چاوەڕوان ئەکات ڕێکخراوی « ئاڵا سوورەکان » نامەی تریشی بۆ بنێرن پاش ئەو نامەیەی کە بۆیان نارد وتێیدا فراندنەکەیان خستە ئەستۆی خۆیان ·

Institut kurde de Paris

هەر وەك چۆن وێنەکێش ، گیان بەبەر رەنگەکاندا دەکاو دەیانخاتە گۆ ، بەو پێیەش نووسەر ، لەتەك وشـەدا مامەڵەی هەیەو گیانی بەبەرداد‌ەکا ٠٠ هەندێ جار واتـای گەورەتری دەداتێ ، گەلـێ گەورەتر ٠٠

زمانیش لە نووسەرێکەوەبۆ ئەوەی تر دەگـۆڕدرێ نووسەرە بۆرژواکـانمەبەستیانە بەشێوە زمانێکی وەها بدوێن هەموو کـەس تێیان‌نەگا ٠ تەم‌ومژی لەدەور خردەکەنەوە ٠ پێچو پـەنا ، رێ‌گومکێو راوەرێـوی « بە شوێن زاراوەی وەهـادادەگـەرێن زۆرگار دەستی‌لێ شتووەو ئەمان بۆ مەرامـیکاریان دەیخەنەوە گەڕ تاکو خۆیان لە رەشە خەڵکەکـەجیا بکەنەوە » ٠

دەسا هەر ئـەو زمانەی‌باڵەیەك ، کرێکارێك پێـی دەدوێ لە باریدا هەیە دەم بداتە قووڵترین مەسـەلەوە ٠٠ ئەوەشە زمانی راستەقینـەی‌گەل ٠٠ هەر بەو ووشـە سادەو ساکارانە دەکـرێ‌ئەدەبی باڵا بنوسرێ ٠

پێشانگای هونەرمەند خالد رسول وچەند سەرنجێك

« بەڕێوەبـەرایەتی رۆشنبیری جەماوەر لـە سلێمانی لەم دواییەدا یەکەم پێشانگای بۆ هونەرمەند خالید رەسوول سـازکرد ٠ پێشانگاکە کە لە هۆڵـی سانەوی کوردستاندا کرایەوە ٤٨ تابلۆی تیا پیشان‌دراو ، تا ٢٤-٢-١٩٧٨ی خایاند » ٠

راستی‌یەکی زانستی هەیەهەریەکە لە ئێمە هەسـتی پێ‌دەکەین ٠ ئەوەش ئەوەیە کەهەمـوو بیرکردنەوەیەکی مرۆڤ ، تیشکدانەوەی ئـەوبارو شوێنەیە ئەو مرۆڤـەی تێدا ژیاوە و دەژی ٠ هەروەك چـۆن هۆشمەندیی مرۆڤ تیشکدانەوەی وێنـەدەرەکییەکانە ، هـەر بەرهەمێکی هونـەریش وەك دیاردەیەکی هونەری لە جیهانی مادیدا جێی خۆی دەکاتەوەو بێ‌گومان گیـانی سەردەمەکەی خۆشی پێوەدیارە ٠ کەواتـەلێرەوە دەگەینە ئەو راستی‌یە کەوا هونەر مولکی گەلـەوپێویستە بە قوولی لە دڵـی ئەندامەکانی کۆمەڵدا ڕەگـی‌خۆی داکوتێ ٠ ئەنجامی ئـەم کارەش بێ‌گومان دەکەوێتـەسەر ئـەو ڕەنجـەی هونەرمەندێك وەك خزمەتێکی کارگوزارانە پێشـکەشی کۆمەڵەکەی دەکاتو گرنگیی ئەم کارەش دووبارە دەکەوێتە سەر چۆنیەتیی بەرهەمەکەی نەك چەندایەتیی ٠ چـونکە هەرچەندە بابەتێکی هونـەری گەورەبێت ، ئەنجامێکی باشی لێ چاوەڕوان دەکرێتو ، کـەبەرهەمێکی کـاڵو کرچیش دەکەوێتـە بەرچـاوی خوێندەواران ، دەبێتە نـاوی گەورەو دێی وێران ٠ بـەڵام‌ڕاستی‌یەو دانانپۆشرێ ئەوەیە کەوا هەر بەرهەمێك مۆرکی ئەوشوێنەوارە دەنوێنێ کە تێـدا هێنراوەتە بەرهەم ٠ جا ئەگەر مرۆڤ لـە کۆمەڵێکی فرە ـ چین‌دا بژی ، ئەوا کێشـەی‌چینایەتی بەشـێوەیەکی ڕاستەوخۆ خۆی لەو بەرهەمەدادەنوێنێو بەرهەمەکە ڕەنگـی چینایەتی وەردەگرێ ٠

ئەگەر راستیی ئەم وتانەی‌سەرەوەش لەگـەڵ تابلۆکانی (خالید) لێـك بدەینەوە ،دەگەینە هـەمان مەبەست ٠ چونکە ئەوەی ئاشکرایە ئەوەتەهەڵسو کـەوتو بۆچوونی خالید لە تابلۆکانیدا ڕاستیی ئەم قسانە ئاشـکرا دەکات ٠ بەرهەمی هونەری ئەنجـامی موعاناتی هونەرمەندە کە وەك مرۆڤێکی هەستیار ئـەوواقیعە دەخـاتە بەردەمی ئەماشاکەران ٠ بۆیە حەزدەکەم لە ڕوانگەی ئـەم پێشەکی‌یەوە تارا لـە ڕووی تابلۆکانی هەڵدەینەوەو بە بۆچوونێـکی وزدو سەرنجێکی هێمنـەوەهەندێ روو و خاسـیەتی تابلۆکانی باس‌کەین‌و بـەپێی تواناو دابەش بوونـی قوتابخـانە هونەری‌یەکان لەسەریان بنووسین ٠

کە سەرنجی ٤٨ تابلۆکەی کاك خالید دەدەین ، دەبینیـن ٣٧یان لـە قوتابخـانەی ڕۆمانسیەتدا خۆیان دەبیننەوە ئەمەش وەك نیشانەی برینـی قۆناغی یەکەمی ژیانی هونەریی کاك خالید بە ئێمە دەناسێنێو ئەوەش شـایانی بـاس لێ‌کردنە ٠ ئەم تابلۆیانـە برێتین لە چەند تابلۆیەکی وەك (هێمنـی مەهابادی) و (بۆرترێت) و (پڵنگێـك) لەگەڵ وێنەیێ لـە (رامبرانت) ەوە ٠ هونەرمەند لەم تابلۆیانەدا بەشـێوەیەکی مەوزووعی لە ناخی وێنەکاندا بیری خـۆی تواندووەتەوەو زۆرەکانە یـاریی بەرەنگەکان کردووەو شێوەیەکی گـەرمو گوڕی داوە بـە وێنەکان ٠ ئەمەش دەگەڕێتـەوە بۆ بەکارهێنانی ڕەنگی سوور ، زەرد ، پرتـەقاڵی‌و بێ‌بەش‌کردنی سەوز ، شین ، بەنەوشەیی کە گیانێکی سارد بە بەری وێنەدا دەکەن ٠ بـە تایبەتی ئەوسێ وێنەی دەست نیشانمان‌کردن ، ئـەو ڕەنگانەی بەکاری هێنـاون تیایاندا سەرنجێکی قوول لـە مێشکی مرۆڤدا بەجێ‌دێڵـن ٠جا ئەوەی لێرەدا جـێی سەرنجو باس‌کردنە ئەم دوو پرسیارەیە :

١ ـ ئایا کاك خالید ئـەم ڕێبازە ڕۆمانسییەی چـۆن هەڵبژاردووە‌و چۆن قۆنـاغی یەکەمی وێنەکانی تێـدا دیاری کردووە ؟

٢ ـ شـێوەو تەنسیری چ هونەرمەندێکی لەسەرە ؟

ئەوەی ڕاست‌بێت کـاك خالید تەئسیری (دیلاکراو)ی هونەرمەندی فەرەنسـی لەسەرە کە یەکێکە لـە ڕابەرانی ڕۆمانسیەت لـە فەرەنسەدا ٠ من لێرەدا ، وەك ڕەخنەیەك لە کاك خالید ، ئەم جۆرە تەئسیرە ڕاستەوخۆیە بە ڕێبازێکی هونەری نادەمـە قەڵەم ، لەبەر دوو هۆ :

١ ـ دیلاکراو خـۆی کەوتووەتە نێوان قوتابخانـەی ڕۆمانسیەتو ئینتیباعی‌یەوە ٠

٢ ـ تەم و مژو ڕەنگ زەقی لە تابلۆکانیدا بەدی دەکرێن ، هەروەك (بۆدلێر) لە سـاڵی ١٨٥٥دا لە بارەی وێنـەی (ئافرەت)ەوە لە بـارەی بەرهەمەکانی دیلاکـراودا ئەنووسێتو ئەڵێ : « ئەتوانین بڵێین خەمگینی‌یەك لـە چاواندا هـەیە ناتوانین بیشارینەوە ، هەرچـەندە ئەشیانەوێ دەری ئەخـەن ،هەمیشە ڕەنگی زەردیا نـە خۆشی‌ی دەروونیان ئاشـکرا دەکات ٠ ئەم ئافرەتانـە دڵو بیریان ئەخۆشە » ٠

بەڵام وەك قۆناغی یەکـەم کاك خالید لە قوتابخانـەی ڕۆمانسیەتدا زادەی بیـری خۆی نیشـانداو ڕەنگی کارتێ‌کردنی دیلاکراو بـووەهۆیەك بۆ ڕەنگدانەوەی لـە

بڕوانە ل ـ ٧

تەها ڕەسووڵ ئیبراهیم

دەربارەی چاپکراوی نوێ

ئاسکی بوار
لە روانگەی زمانەوە

محەمەد فەریق حەسەن

چیرۆك نووس . تـر له شاعیر . له رەخنەگریـش ووشه کار دەکاو مامەڵـەی زیاترە لەگەڵ زمانـدا ٠٠ تووشی دەبێ بە تووشـی شوێنو مەقامی جیـاوازەوەو دەبێ رەچاویـان بکا ٠٠ گفتوگۆی توتکەوانێ ، لـە هی رۆشنبیرێ ناچێ ٠٠ ئەو کەسەی خۆی بناغێنێـە چیرۆك نووسینو شارەزای زمان نەبێ ، وەکو ئـەو سەرکێشەم دێتە بەرچاو کـە نامۆیە بە ئاو ، مەلەوان نییەو خۆی حـەوا دەداتە گێژەنی گۆمێکی بێ‌بنەوە ٠٠ لـەم روەوە هیچ شك نابەم لـە ئامۆژگارییەکەی پێشـینان لەبارترو شیاوتر بۆ ئـەم مەقامە : « رۆڵەکەم کەویستت قسـە بکەی ، بیکێژە ، بیبێژە ، بیوێژە » ٠ « خـۆ زمانی کوردیش هیچی لـە زمانەکانی جیهان کەمتر نییە ، (حاجی) وتەنی :

بەلاغەتێکی هەیە ، هیـچ

زمانی نایگاتێ

لە بێ تەعەسوبی کوردانە ،

بێ رەواجو بەها

لەم بەینەدا ، لـە چاپکراوەکانی کۆڕی زانیاریی کورد ، کۆمەڵە چیرۆکـی ـ بوار ـ کەوتە نامەخانـە‌کانەوە ٠٠ کە یەکەم بەرهەمی چاپکراوی کاك (رەئـووف بێ‌گەرد)ە ٠٠ خۆ ئەگـەر لە روانگەی ئەو چەنـد دێرە پێشەکییەی سـەرەوە بۆی بڕوانین ، ئەوا ناتەواوی زۆر تێدادەبینین ٠٠ حـەز دەکەم پوختەی ناتەواوییەکانی (لە رووی زمانەوە) بخەمـە بەرچاوی خوێنەرانی بەڕێز ، بەو نیازەی بەپێی توانـا سوودم گەیاندبێ ٠٠

یەکەم

نووسەر لە زۆر شوێندا ، زیاد لە پێویست ، وشـەی کار کردووە ٠ ئەمەش لـە رەوانبێژی چیرۆکەکانـی هێناوەتە خوارێ ٠ لەکاتێکدا کە دەلوا بە کەمترین وشـە هەمان واتا بگەیێنێ و خۆی لە « حشو » قوتـار بکا ٠ نووسەر دەڵێ : « چـاوە ئەبڵەق بوەکانی بۆ لای ئـەم گوێزایـەوە ٠ ل ـ ٢٠ » «بوەکانی» زیادەیە ٠ بەئاسانی دەیتوانی بڵێ : چـاوە ئەبلەقەکانی ٠٠٠

لە شوێنێکی تردا دەڵێ : « هێڵێ کورت تیایـا دەنەخشـا ٠٠ ل ـ ٢٨ » راستییەکەی : هێڵی کـورت کورتی تیا دەنەخشا ٠٠

« بەکاوێ خۆ هەنـگاوی سستی دەنا ٠ ل ـ ٥٩ » هەر لە مەسەلەی داری‌عـوودو ـ گوێ‌قوڵاخەکە دەچێ ، کـە هەر دوولای جووتەناوەکـە یەك واتایان هەیە ٠٠ ئەگینـا کەسێ بەکاووخـۆ بڕوا ، دیارە هەنگاوەکانیشـی « سست » دەبێ ٠٠ بۆیـە « سستی » زیادەیە ٠٠

ئەم زیادە گۆییە تەنانەت ناونیشانی چیرۆکێشـی گرتۆتەوە ٠ « هێشـتا هەر چاوەڕوانە ٠٠ ل ـ ٥٦ » ناونیشانی چیرۆکـی چوارده‌هەمە ٠٠ هێشـتا چاوەڕوانە ـ رەوانترە و ئیتر ئەو «هەر»ەی بۆ چی‌بوو ٠!؟

دووەم :

زۆر وشەی بە هەڵە بەکار هێناوە ٠ سا یان واتاکـانی نەزانیوە ، یاخود لەگـەڵ وشەی تردا لێی گـۆڕاوە : « قاچی چەپی هەڵناو راسـتی بە سەردا راهێـڵ کرد ٠ ل ـ ٢٣ » دیارە « راهێڵ » بە واتای « راهێشتن » دێ ، کەدەکاتە دانانی منداڵی ساوا بۆ پیسایی کردن !٠٠ ئەمـە پەیوەندی بەسەر ئـەو مەبەستەوە نییە کە نووسـەر گەرەکێتی ٠ دەبوایـە بیوتایە ٠٠٠ بەسەردا رایـەڵ کرد ٠

« بۆنێکی تێر دایـەوە بە سـەریا ٠ ل ـ ٢٦ » ٠٠ لەبەر ئەوەی باسی بۆنـی پیس دەکا ، راستتر وابـوو بڵێ : بۆگەنێکی تێر ٠٠

« تەنیا بە سرنج دەدوان٠٠ ل ـ ٢٨ » دەبوایە بیوتایـە « سەرنج » ، چونـکە « سرنج » دەرزیی دەختۆران دەگرێتەوە ٠٠

« خوێشی دووکەڵێك بـوو لە نێوان ئاگاداری‌و خەودا ٠٠ ل ـ ٢٨ » دەیەوێ باسـی « شعور ولا شعور » بکا ٠٠ دەبوایە بیوتایە : لە نێـوان بەئاگایی‌و خەودا ٠٠ چونکە « ئاگاداری » بە واتـای « اعلان ، تحذیر » بەکاردێ ٠٠ باشترین زاراوە بۆ شـعورو لا شعور ، بەلای منـەوە « هەستو نەسـت »ە ٠٠

« مرۆڤی سەر شـەقامەکەی یەك یەك دەبژارد ٠ ل ـ ٣٥ » « دەژمارد » راستەکەیتی ٠٠ چونکە « دەبژارد » بەواتـای بژارکردن ، هەڵبژاردن دێ ٠٠ دەوترێ « ژمارە »و ناوترێ « بژارە » ٠٠

« لەپڕا چۆن دەنـکە پووشێك دەکەوێتە بـەر هێرشی لافاوێکی بەهێز ٠٠ ل ـ ٣٨ » « دەنك » بۆشتی وەك : نۆك گەنم ٠٠٠ هتد ، بەکاردێ ٠ دەبوایـە بیوتایە : « تەڵە » پووشێك ، « جڵە » پووشێك ٠٠

« پەڕو باڵم لێ‌بوونـە ، ماسەوە گۆشتێکی سوور ٠٠ ل ـ ٥٩ » راسـتییەکەی : پەڕوباڵم هەڵوەری ٠٠

« سەرت کارگەیەکـی تەونەو دەیان رەنگ لـە راهێڵەکانیا دەبینـرێن ٠٠ ل ـ ٥٠ » راستییەکەی : لـە رایەڵەکانیا ٠٠٠

سێیەم :

هەندێ جار لە دارشـتنی رستەکاندا « سـترەکچەر » هەڵەی کردووە ٠٠ تـەنانەت جاری وا هەیە ، جیاوازیـی نێوان تاكو کۆی نەکردووە ٠ « گوڕی بە خۆی دایەوە ٠٠٠ ل ـ ٣٥ » راسـتییەکەی : گوڕی دایەوە خۆی ٠ « پارچە نووسراوە رەشەکـەی بەرانبەری پێشوازیـان لـێ‌کرد ٠٠ ل ـ ٣٦ » راستییەکەی : پێشوازیـی لێ‌کرد ٠٠

« داڵە زلەکان بە سەریانەوە چەتریان دەبەست ٠ ل ـ ٤١ » چەتر ، نابەسترێ بەڵـکو هەڵدەدرێ ٠٠ لە کوردیدا بۆ ئەو شتانەی بەرز دەکرێنەوە « هەڵدان » بەکاردێ ٠ وەك : خێوەتی هەڵدا ، چـەتری هەڵدا ٠٠ کۆلارەی هەڵدا ٠٠ هتـد ٠

« خۆر بە پێسـتە گەنم رەنگییەکەیدا دەچزا ٠ ل ـ ٤٣ » گەنم رەنگەکەیدا ، راستترو لە سەر زمـان رەوانترە ٠

« چاوە رەشە گەورەکـانی لە دزیی باوکیا دەکەوتنـە هەڕەشە لێم ٠٠ ل ـ ٤٧ » راستییەکەی : ٠٠٠ بـە دزیی باوکییەوە لێم دەکەوتنە هەڕەشە ٠

« سەروچاوە ئاو هـەڵ لێ‌نیشتوەکەیم سـڕیی ٠ ل ـ ٦١ » ، راسـتییەکەی : سەروچاوە ئاو لـێ هەڵنیشتوەکەیم سڕیی ٠

چوارەم :

هەندێ جار ویسـتوویەتی بە زمانێکی شـیعری چیرۆکەکانی دابرێژێ ٠ بـۆ رەخساندنی وێنەی شیعری ، پەنای بردۆتە بەر خواستنو لێکچواندن ٠ بەڵام لـە زۆر جێدا خراپ شکاوەتـەوەو شکستی بە دەقی چیرۆکەکان داوە ٠٠ جاری واش هەیـە وێنەکانی تەواونین‌و عەقـڵ نایانبڕێ ٠٠ « سـام درندەیەکی بەهێز بـوو چوارپەلی لە ناوچەکـەدا راکێشـابوو ٠ ل ـ ٣٠ » دەیەوێ بڵێ : سام باڵی بە سەر ناوچەکەدا کێشابوو خستبوویە ژێر چنـگی خۆیەوە ٠٠ بەڵام نەیتوانیوە لێرەدا ئەو واتایە بگەیێنێ ٠٠ چونکە چوارپەلی راکێشابوو بێ کەمو زیاد وامان دێتـە بەر چاو کە درندەکە مردبێ ٠٠

« وەك زەروو بە کۆڵانـە باریکەکەدا خۆی خستە ئـەو دیو دەرگاکـە ٠ ل ـ ٣٦ » « زەروو » کرمەو بۆمژێنـی خوێنی پێس لە لەشـی مرۆڤ بەکاردێ ٠٠ لە ئاوی لیخندا پەرە دەسـێنێو ناتوانێ لە سەر زەوی بستێ بڕواو ئەمرێ ٠ ئیتر چـۆن مرۆڤێکی خێـرا بە زەروو دەچوێنرێ ؟!

« کەوتمە بەر بە زەیـی رەشەبایەکی خەست ل ـ ٣٨ » ئەو باسی زریان دەکا ، ئیتر بەزەیی چی ؟! ٠٠ یاخـود « رەشەبا » چۆن خەسـت دەکرێتەوە ؟! ٠٠ ئەگـەر بیوتایە : « کەوتمە بەرقینی رەشەبایەکی تووڕە » چاکتـر بوو ٠٠

لێرەدا کۆتایی بـە نووسینەکەم دێنمو رێزیشـم بۆ هەموو ئەو قەڵـەم بە دەستانەی بە تەنـگ زمانەکەوەنو هەر بژین ٠٠

محەمەد فەریق حەسەن

چاوەڕوانی

چاوەڕێتم ٠٠٠
وەك ژیلەمۆی پشکۆێ ئاگر
وەك هەنگوینی
شانەکانی کلۆرەدار
وەکو گۆنای چاوەکانت ٠٠ چاوەڕوانم
وەرەو لەبەر تیشکی جوانیت
گەرمم کەوە
وەرەو باهەر وەکو هەنگوین
بتلێسمەوە
چاوەڕێتم
لە گەڵ تەمی رۆژ ئاوابووی
بەردەم خەوا
لەگەڵ بانگی گریانەوەی
نیوەی شەوا
لەگەڵ ئاسۆی بەربەیانو
قاسپەی کەوا
وەرەو زەنگی بێ ئارامیم
ببیسەوە
چاوەڕێتم ٠٠٠
کاتێ بزەی هەڵـەزیوی
سەرلێو ئەفرێ
کاتێ دەریای پڕ ئەندێشەی
دووریت ئەکشێ
چاوەڕوانیت وەك سێبەری
سەر سەرچاوەی ئەشکی دڵەو
ئزات ئاوکۆی بەرزێنیکی
دڕوچرە
وەرەو گوڵم ٠٠٠
باڵەباوەش شیرینە خەو
هەناسەی ژین تێر هەڵژێن

نزار خەیلانی
بەغدا

« پێشکەشە بە (ح٠ع)ی برادەرم

شەوی یەلدا

شیعری ـ حسین بەفرین

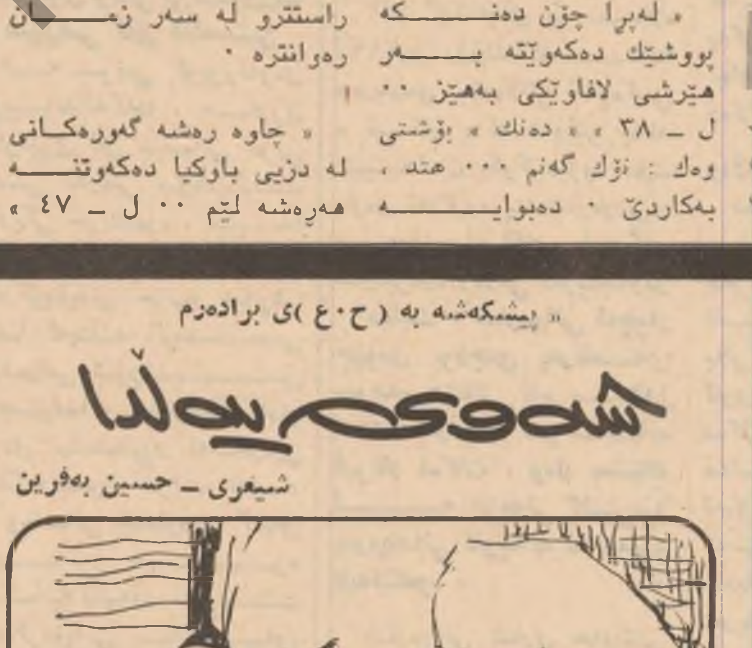

شەو سەرمایە
ئەم زەمینەش وەك وەنەوشە
لە سێبەری نوترکایە
بێخی منیش
ناخی منیش
سەوداسەرە بە خولیایە ،
دەستی ئازار
خەمەکانم ژێرکاتەوە
چرنووکی ژان
چاوی ئۆقرەم کوێر کاتەوە
ئەشێ کەمێ ،
دەریایەك بم
ئازار شەپۆلی پازم‌بێ
مەینەت مۆتەکەی ئارەم‌بێ
★ منی دەریا ٠٠ لەوەندەی هەم
بەرەو کەنار هەنگاو ئەنێم
تا بە خواستنی
دڵی ماندووی شەپۆل بکەم
کەچی کەنار هێندە سەختە
رانەکا لێم

★ منی دنیا ٠٠
بەقەد درێژایی مێژووم
رێبوارێکی لەش‌و چاوو
گیان شەکەت‌بووم
هەزار کۆسپی رێم بڕیوە
کام جیگایە کۆشی گەرمە
یا ئامێزی کام رێ نەرمە
تا ئێستاکەش
حەسانەوەم تیا نەدیوە
★ ئەمات وایە شەوی یەلدا
لێوی کەنار بت‌خواتەوە
ئەمات وایە شەوی یەلدا
چاوی هەوری بت‌شواتەوە
روبار هەرچەند ،
خوڕو فرەی کەف چڕیۆ بێ
ڕۆژێك ئەبێ
سەر بە کۆشی دەریادا کاو ،
سەرەو...
★ کەس بە حاڵی ،
سۆزو گریانی من ئاگادارنییە
ئاخ لە بۆ یەك حاڵ زانێ ؟
دڵ لە بۆ تاوو ئاورێ بێ (١)

(١) دێرێکە لە شیعری « وەفایی »
زەمەر ٠

Institut Kurde de Paris

له بروسکەیەکدا بۆ سەرۆکی فەرماندەو بەڕێز صدام حسین

ئەنجومەنی گەل لە هەولێر نارەزایی دەردەبڕێ بەرامبەر دەستدرێژی کردنی زایۆنیزم بۆ سەر خوارووی لبنان

ئەنجومەنی مەرکەزیی گەل لە پارێزگای هەولێر نارەزایی بەرامبەر ئەو دەستدرێژیە ناڕەوایە نیشان داوە کە زایۆنیزمی دوژمن کردویەتەسەر خوارووی لبنان و ستایشی ئەو پشتگیریو یارمەتی یە زۆرەی کردووە کە سەرکردایەتی سیاسی حزب و شۆڕش پێشکەشی بەرگری فەلەستینی دەکات.

ئەمەش لەو بروسکەیەدا نیشان دراوە کە ئەنجومەنەکە بۆ بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکرو بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی ناردوە.

ئەمەش تەواوی بروسکەکەیە..

بە ناوی ئەنجومەنی مەرکەزی گەلەوە لە پارێزگای هەولێر بە توندی نارەزایی خۆمان دەردەبڕین بەرامبەر دەستدرێژی کردنی ناڕەوای زایۆنیزم بۆ سەر خوارووی لبنان و ئەوە دووپات دەکەینەوە کە باوەڕێکی تەواومان بە شەڕی ڕزگاریخوازی میللی هەیەو پیرۆزیایی لە هەڵوێستی سەرکردایەتی سیاسی حزب و شۆڕش دەکەین بۆ پشتگیری کردنی بەردەوامی لە بەرگریی فەلەستینی. سڵاو بۆ حزبی فەرماندەمان حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب و سڵاومان بۆ شۆڕشە مەزنەکەمان، شۆڕشی ١٧ی تەمموزی نەتەوەیی و سۆشیالیستی و هەر بۆ پێشەوە.

ئەنجومەنی مەرکەزیی گەل
لە پارێزگای هەولێر

یەکێتیی لاوانی عێراق هەموو وزەو توانای خۆی بۆ جەنگاوەرانی لبنان تەرخان دەکات

یەکێتیی لاوانی عێراق ئامادەیی خۆی نیشانداوە کە هەمو وزەو توانایەکی بۆ بزوتنەوەی بەرگریی فەلەستین و بزووتنەوەی نیشتمانی لبنان تەرخان بکات.

یەکێتیکە لەو بەیاننامەیەدا کە ڕۆژی هەینی ڕابوردوو دەری کردوە داوای لە یەکێتی لاوانی عەرەب و ڕێکخراوەکانی لاوانی عەرەب کردووە کە هەموو وزەو توانای خۆیان بخە نەپاڵ تێکۆشانی جەماوەری گەلی عەرەبی فەلەستینی و لبنانی.

هەروەها بەناوی لاوانەوە ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە هەموو ئەو هەوڵدانانە ڕەفز دەکات کە کۆنەپەرستانی عەرەب و ڕژێمە سەرشۆڕەکان ئەیدەن بۆ دوورخستنەوەی بەرگریی فەلەستین لە مەیدان، ئەویش بۆ ئەوەی زایۆنیزمی دوژمن بتوانێ زیاتر کارە تاوانکاریێکانی بباتەسەر بۆ داگیرکردنی زەویەکی زیاترو دەربارەی ئەو خەباتە سەختەی شۆڕشی فەلەستین و بزوتنەوەی نیشتمانی لبنان دەیکات، بۆ بەربەست کردنی هێرشی زایۆنیزم ئیمپریالیزمی داگیرکەر لە خوارووی لبناندا، وەبۆ شکاندنی دەست درێژکەران.

دەستی مەرگ گەیشتە لاوێتی خاتو نضال عبدالکریم الندا!

قوتابی پۆلی سێهەم بەشی ئەندازیاری سەیتەرەو سیستەم ـ لە زانکۆی تەکنەلۆژیا، لە ڕوداوێکی دڵتەزێندا بەهۆی ئۆتومبیلەوەخۆی و محمدی مێردی، کوری سەرۆی کۆماری بەڕێزی تیادا چوون. سەرۆکایەتی زانکۆ بە ئەوپەڕی دڵناخۆشییەوە قوتابی یە کۆچ کردۆکەی دەلاوێنێتەوە کە نمونەی ئیلتیزامو کۆششکردن بوو، داوا لە خوای گەورە دەکەین کە سەبرو دڵنەوایی و نەوازش بە کەسو کاری ببەخشی.

سەرۆکایەتی زانکۆی تەکنەلۆژی

پێویستیێکانی شاری سلێمانی

بەڕێز سیروان عبداللە ئەمینداری گشتیی بەڕێوەبردنی دارایی و ئابوری ناوچەی ئۆتونۆمی لەگەڵ بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلێمانی لەو پڕۆژە نویانەی کۆڵیوەتەوە کە پارێزگای سلێمانی پێویستی پێیانە، لەگەڵ باسی ئەومەسەلانەدا کە دەبنە مایەی پێش خستنی پارێزگاکە.

دوای ئەمە بەڕێز سیروان عبداللە لەگەڵ پارێزگاری سلێمانیدا گوندی ئالپارێزو کارێزەو قەڵاتو ناحیەی چوارقورنەو سەنگەسەرو بنگردو قەزای ڕانیەو پشدەریان بەسەرکردۆتەوەو لەم سەردانەدا لەگەڵ دانیشتوانی ئەو ناوچانەدا گفتوگۆیان کردوەو لە پێویستیێکانیان کۆڵیوەتەوە.. لەم چاوپێکەوتنەدا ئەو بایەخە گەورەیەو ئەو پشتگیریە تەواوەیان دووپات کردۆتەوە که سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بۆ گەشانەوەو پێشخستنی ناوچەکە پێشکەشی دەکات..

هەروەك بەڕێز ئەمینداری گشتیی دارایی و ئابوری ناوچەی ئۆتونۆمی، بەڕێوەچوونی ئیش و کارو جێبەجێ کردنی پڕۆژەکانی ئەو ناوچانەی بەسەر کردۆتەوەو داوای ئەوەی کردوە کە کۆشش و تەقەللایەکی زیاتر بدرێت بۆ ئەوەی بەگورجی ئەو پرۆژانە جێبەجێ بکرێن.

ڕۆژێکی کارکردن بۆ پشتگیری کردنی بەرگریی فەلەستین

زۆر لە دایەرە ڕەسمیو نیمچە ڕەسمیو نیقابەو ڕێکخراو، پیشەیی و میللیەکانی وڵات ڕۆژی هەینی ڕابوردو کاریان کردووەو پارەی ڕۆژانەی ئەوڕۆژەیان بۆ بزووتنەوەی فەلەستینی و نیشتمانی لبنان لە خوارووی لبناندا تەرخان کردووە.. دایەرە ڕەسمی و نیمچە ڕەسمیکانی پارێزگای بەسرا ڕۆژی هەینی ڕابوردوو دەرگایان خستبوە سەرپشت بۆ ڕاپەڕاندی ئیش و کاری هاووڵاتیان، هەروەك کارگەکانی ئەوپارێزگایە لە کارێکی بەردەوامدا بووە.

ڕۆژی هەینی دەزگا ڕەسمی و نیمچە ڕەسمیکانی و کارگەکانی پارێزگای بەسرا لە ئیش ڕانەوەستاون و لە کار کردنا بەردەوام بوون، ئەویش لەسەر داخوازی بەڕێز ماجد عبدالستار پارێزگای بەسرا، وە کرێی کاری ئەو ڕۆژە بۆ کاری فیداکاری تەرخان کراوە

وە لە پارێزگای هەولێر کارگێرانی عیادە میللیەکان پارەی هەفتەیەکی تەواوی خۆیان خەڵاتی ئەوانە کردوە کە لە شوێنەکانی خۆیان دوورخراونەتەوە لە ئەنجامی دەستدرێژیە تاوانکاریەکەی زایۆنیزمی دوژمن بۆ سەر خوارووی لبنان و وەك بەشداریەك لە پشتگیری کردنی بزوتنەوەی شۆڕشگێری فەلەستین و بزوتنەوەی نیشتمانی لبنان.

بەڕێز دکتۆر قاسم صالح بەڕێوەبەری عیادە میللیەکانی پارێزگای هەولێر لەم بارەیەوە وتویەتی.. ئەم پارەیە دەست بەجێ ئەدرێت بەو کەسانەی لەخوارووی لبنان زیانیان لێکەوتوە..

هەروەك ڕۆژی هەینی بەنیسبەت هەموو کرێکارانی دیوانی وەزارەتی هاتوچۆو کارگێرانی پۆستەو بروسکەو تەلەفۆنەوە ڕۆژی ئیش کردن بووە، کرێی ئەو ڕۆژەش دەدرێت بە بەرگریی فەلەستین دژی زایۆنیزمی دوژمن. وە لە هەفتەی ئایندەدا هەرەوەزێك بۆ خەڵات کردنی خوێن دەکرێت لە وەزارەتەکەدا..

وە بۆ پشتگیری کردنی خۆڕاگرتن و بەربەرەکانی دژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم دەزگای گشتیی پۆستەو بروسکەو تەلەفۆن ڕۆژی هەینی هەرەوەزێکی کاری میللی بۆ دامەزرانی ٦٠٠ تەلەفۆن لە زەعفەرانیە پێك هێناوە.

لە لایەکی ترەوە.. بەڕێز تایە عبدالکریم ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیری نەوت و سەرۆکی کۆمپانیای نیشتمانی نەوتی عێراق بە بۆنەی ڕۆژی کار کردن لە دەزگاکانی نەوت، بیرە نەوتەکانی ڕۆژهەڵاتی بەغدای بەسەر کردۆتەوە.. بەڕێز وەزیری نەوت لەو سەردانەیدا لە بەڕێوەچونی کارو وەزعی کرێکارانی ئەو ئیشانەی پرسیار کردووە.

پەنجاهەزار قوتابی کچ و کوڕ ئامادەن بۆ بەشداری شەڕکردن لە لبناندا

مەکتەبی ڕاپەڕاندنی یەکێتیی نیشتمانی قوتابیانی عێراق لە بروسکەیەکدا کە ڕۆژی هەینی ڕابوردوو ناردویانە بۆ بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکرو هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین، ئەوەیان ڕاگەیاندووە کە ٥٠ هەزار قوتابی کچ و کوڕ لە سەرانسەری پارێزگاکانی وڵاتدا ئامادەن کە شان بەشانی شۆڕشی فەلەستین و بزووتنەوەی نیشتمانی لبنان شەڕبکەن بۆ بەرگریی کردن لە کەرامەتی نەتەوەی عەرەب دژی هێرشی زایۆنیزم بۆ سەر خوارووی لبنان.. ئەمەش تەواوی بروسکەکەیە..

بەڕێز باوکی فەرماندە تێکۆشەر احمد حسن البکر

بەڕێز هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین

لە کاتێکا ئێوە تەعبیر لەدڵی نەتەوەکەدەکەن لە ڕەفزکردنی تەواوتان بۆ دەستدرێژی ئیمپریالی زایۆنی بۆسەر خوارووی لبنان، وەك ئەنجامێکی تەبیعی ڕویشتن بەڕێگای ڕێکەوتن و خۆبەدەستەوەدان، مەکتەبی ڕاپەڕاندنی یەکێتیی نیشتمانی قوتابیانی عێراق پێخۆشحاڵە کە بۆ بەڕێزتان ئاشکرابکات کە هەمو ئەندامەکانی و ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبردنی لقەکانی لە پارێزگاکاندا ٥٠ هەزار قوتابی کچ و کوڕ لەوانەی ناوی خۆیان نووسیوە بۆ بەشداری بەرگریی کردن لە کەرامەتی نەتەوەی عەرەب و شەڕکردن لە پێناوی بەرەوڕووبوونەوەی پڕەترسی‌ترین هێرشی ئیمپریالیزمی دژ کە زایۆنیزم و ئیمپریالیزم و ئەو ڕژێمە عەرەبیانەی لە سەرەوتی سەرشۆڕیی و تاونکاریدا بەشدارن و پیلان دەگێرن. پەیمان بێ بەخوێنی خۆمان خاکی عەرەب ئاوبدەین، لەبەرگری و نەبەزی سەرکردایەتی و حزبە مەزنەکەمانەوە حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب دەرسی خۆڕاگرتن و نەبەزین وەرگرین.

مەکتەبی ڕاپەڕاندنی
یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عێراق

لە سلێمانی: خۆپیشاندانێکی جەماوەری گەورە بۆ نارەزایی دەربڕین بەرامبەر هێرشی دوژمن بۆ سەر خوارووی لوبنان

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو، جەماوەری شاری سلێمانی خۆپیشاندانێکی فراوانی ڕێکخست بۆ نارەزایی دەربڕین بەرامبەر هێرشی ناڕەوای زایۆنی دوژمن بۆ سەر خوارووی لوبنان. لەم خۆپیشاندانەدا، هەموو ڕێکخراوە جەماوەریەکان بە قوتابیان و ئافرەتان و لاوان و کرێکارو جوتیارو کاسبکارەوە بەشداریان تیاداکرد. لە پێشەوەی خۆپیشاندانەکەدا بەڕێز پارێزگاری سلێمانی و هاوڕێیان ئەندامانی لقی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ئەڕۆیشتن.

جەماوەری خۆپیشاندەر هتافیان بە ژیانی سەرکردایەتی سیاسی و پشتگیریان بەرامبەر هەڵوێستی خۆڕاگرانەی جەنگاوەرەکانی بزوتنەوەی نیشتمانی لوبنان و بەرگری فەلەستین دەردەبڕی وڕێزیان لە هەڵوێستی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشی نا لە پشتگیری کردنی بێ سنووریدا بۆ شۆڕشی گەلی فەلەستین.

لە شوێنی کۆبوونەوەی خۆپیشاندانەکەدا، هاوڕێ سکرتێری لقی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست وتارێکی خوێندەوە، تیایدا دەستی بۆ هەڵوێستی مبدئی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش کێشا لەپشت گرتنی بەردەوامی شۆڕشی فەلەستیندا. هەروەها وتاری بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز خوێندرایەوە، کە وەستانی جەماوەری گەل بەهەموو هێزە نیشتمانیەکانیەوە لە پشت سەرکردایەتی سیاسیەوە دوویات کردەوە لە هەڵوێستیدا بەرامبەر پیلانی زایۆنیزم و کۆنەپەرست و ترسنوکەکانی سیاسەتی سازاندن لە گەڵ دوژمن.

ئەوەی شایانی باسە جەماوەری سلێمانی لە کۆتایی خۆپیشاندانەکەدا بروسکەیەکی ئاڕاستەی سەرکردایەتی سیاسی کردو ئامادەیی جەماوەری سلێمانی پیشانداو بۆ دەستدانە چەك و خۆبەخت کردن و چوونەریزی جەنگاوەرەکانەوە لە خوارووی لوبنان بۆ بەربەستی کردن و بەگژا چوون و دەرکردنی زایۆنی دوژمن لە خاکی داگیرکراو.

هەرەوەزی یەکی نیشتمانی بۆ جێبەجێ کردنی نەخشەی کشتوکاڵ لە وڵاتدا!

به هاوکاریی پەنجا هەزارکەس لە کارگێرانی کەرتی کشتوکاڵ، سەر لە بەیانی ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو دەست بە گەورەترین کاری هەرەوەزی کشتوکاڵی کراوە، کە ماوەی دە ڕۆژدەخایەنێت.

دەزگا کشتوکاڵیکان و کێلگەکانی دەوڵەت هەرەوەزیکان و یەکێتیێکانی جوتیاران و پڕۆژە کشتوکاڵیکان و جوتیاران لە کێڵگەکانیاندا چالاکیەکی بەتین و فراوانیان لەلایەن لیژنە تایبەتێکانەوەخراوەتە بەردەم بۆ پڕکردنەوەی ئەو ئیستیمارانەی کە بۆ دەرخستنی ڕادەی بەرهەمی کشتوکاڵی و ماڵاتئامادەکراوە لە گەڵ قەوارەی کوتی کیمیاوی و تۆو مەکینەی کشتوکاڵی، ئەویش بۆ دیاری کردنی زانستێکی تەواو دەربارەی ئەو شتانە.

ئەم هەرەوەزە گەورەوفراوانە لەلایەن هەژدە لیژنەی سەرەکیەوە سەرپەرشتی دەکرێت کە بەسەر پارێزگاکانی وڵاتدادابەش کراون، سەرەڕای لیژنەیەکی ڕاگەیاندن.. لەم لیژنانەدا لێپرسراوانی کەرتی کشتوکاڵ و کوسڵەی جوتیاران و ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ و کادیرە کشتوکاڵیکان بەشداری تیادەکەن.

بەم بۆنەیەوە لە پارێزگاکاندا گەلێ چالاکی لە مەیدانی ڕاگەیاندندا نیشاندراوە بە مەبەستی ئامادەکردن و هوشیارکردنەوەی جوتیاران و ڕوون-کردنەوەی ئامانجەکانی ئەم هەرەوەزە، تا وەکو جوتیاران زانستێکی وردووتەواو دەربارەی ئەو شتانە بدەن بەدەستەوە کە داوایانلێ دەکرێت، بە مەبەستی سەرخستنی هەرەوەزەکە.

لەم بارەیەوە لە کێڵگەوناو کشتوکاڵ و شوێنی ئیشکردندا زۆر کۆڕ بۆ جوتیاران دەبەسترێت و فلیمی سینەمایان نیشان دەدرێت و کتێبیان بەسەردا دابەش دەکرێت.

ئەم هەرەوەزە نیشتمانیەکە لە مەیدانی کشتوکاڵدا سازکراوە بۆ ئەوەیە کە بەشێوەیەکی ڕێکوپێك بەوە بزانرێت کە ئاخۆ ڕادەی چەندی نەخشەی کشتوکاڵ جێبەجێ دەکرێت و ئەو کۆسپانە چین کە ڕێگای جێبەجێ کردنی ئەو نەخشانەدەگرێت و ڕێگای چارەسەر کردنی ئەم کۆسپوتەگەرانە بەکام شێوە چارەسەربکرێ باشە ئەمانەشهەموو بە مەبەستی بەجێ گەیاندنی ئەو ڕادەی بەرهەمەیەکە لە حەوتەمین کۆنگرەی ساڵانەی کشتوکاڵدا بڕیاردراوە.

کردنەوەی پێنج هەمین کۆنگرەی کرێکاران لە هەولێر

● **بە تەلەفون لە پەیامنێری «هاوکاری» یەوە**

دوێنێ بەیانی لە هۆڵی (ابن المستوفی) و بە چاودێری بەڕێز پارێزگاری هەولێر، پێنجەمین کۆنگرەی نیشتمانیی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی پارێزگاری هەولێر لە ژێر دروشمی (قوول کردنەوەی یەکێتی خەباتی نەتەوەیی و نیشتمانی چینی کارگەرانی عێراق و بەرپرسیاری لە هێنانەدی گۆڕانکاریە سۆشیالستیەکاندا) کۆنگرەکە کرایەوە. ئەوەی شایانی باسە کۆنگرەکە لە ٢٦ ـ تا ٢٩ی ئەم مانگە ئەخایەنێ.

لە کاتی کردنەوەی کۆنگرەکەدا بەڕێزان محمد امین احمد ئەمینداری گشتیی کاروباری ناوخۆو هاوڕێ عامر حسین ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبیی سۆشیالیست لقی ژوورووو هاوڕێ عبدالرزاق مظهر ئەمینداری نهێنی

بڕوانە ل ـ ٧

هەواڵەکانی کوردستان

شاری هەولێر بەمجۆرە جەژنی نەورۆزی کرد

لە شەوی ٢٠ـ٢١ی ئەم مانگەدا لە هەمولایەکی شاری هەولێردا کڵپەی ئاگر بەرزبۆوە، وەك مژدەو بانگی نەورۆز..

لە بەیانی ٢١ی مانگدا خەڵکی شار بەژن و پیاوو منداڵ و پیرەوە بەجلی ئاڵ و واڵاوە ڕوویان کردە، سەیرانگای بەستۆرە، لەم سەیرانگایەدا دەنگی دەهۆڵ و زوڕنا ئاسمانی پڕ دەکردو لەسەر دەنگی ئەو ئاوازە بەسۆزانەی بڵند ئەبوومو لەگەڵ ئاوازی گۆرانی گۆرانی بێژاندا، ژن و پیاو گەنج و پیر بەڕێز لەو ناوەدا هەڵدەپەڕین و کامەرانی بەختەوەری خۆیان بەرامبەر ئەم جەژنە پیرۆزە نیشان ئەدا، بە جۆرێك وەك لە مێژەوە خۆیان بۆ ئەم ڕۆژە ئامادە کردبێت.. وەنەبێ تەنیا جەماوەری شارەکە بەشداری نەورۆزیان کردبێت بەڵکو زۆر لە کاربەدەستانیش لەگەڵ خەڵکەکەدا تێکەڵاوی جەژن و خەڵکی و خۆشی و ئاهەنگ گیرانی سەیران کەرانی بووبوون.

ئەوەبوو بەڕێز خالد عبد عثمان وەزیری دەوڵەت بۆ ڕێکخستنی کارو بار لەگەڵ دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیداو بەڕێز احمد عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی و بەڕێز محمد علی امین سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان و بەڕێز بهاءالدین احمد پارێزگاری دهۆك و هاوڕێ عدنان داود ئەمینداری نهێنی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لقی دهۆك و زۆر لە کاربەدەستانی تری دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی لەو ئاهەنگ و سەیرانەدا بەشداریان کرد..

بەڕێز کاربەدەستان بەناو جەماوەرەکەدا دەسوڕانەوەو لەگەڵ ئەواندا خۆشی خۆیان **بەرامبەر ئەمڕۆژە پیرۆزە نیشان دەدا.. وە لە لایەکی**

بڕوانە ل ـ ٧

وەڵامی شارەوانیی هەولێر بۆ هاوکاری

لەم گوشەیەی ژمارە (٤١٦)ی ڕۆژنامەکەماندا دەربارەی جادەکانی گەڕەکی «ئیسکان» لە هەولێر چەند تێبینیەکمان بڵاوکردبۆوە دەربارەی ئەونووسینە شارەوانیی هەولێر لەڕێگای پارێزگای هەولێرەوە وەڵامی داوینەتەوەو دەڵێت: **شارەوانی لەچوار چێوەی بودجەی بەرنامەی بەرهەم هێنانی ئەم ساڵدا ١٩٧٨ بەرەبەرە ئەو شەقامانە قیرتاو دەکات، وەك بەشێك لە خزمەتی گشتیی و پەرەپێدانی ناوچەکە لە هەموو لایەنێکەوە.**

شارەوانی شاری هەولێر باسەکە ڕوونتر دەکاتەوەو دەڵێت.. ئەگەر مەبەست (ئیسکان)ی کۆن بێ ئەوا هەر لەگەڵ پڕۆژەکەدا شەقامەکانی قیرتاو کراون.. ئەگەر مەبەستیش ئەو (١٠٠) سەد خانووەبێت کە لەم دۆواییەدا دروست کراون، ئەوە چەند شەقامێکی کەمی تێدایە. هیوامان وایە کە دەزگای خانەسازیی وەك ئەوانی پێشوو لە سەر بودجەی خۆی قیرتاویان کات.. جادەکانی ناو ئەو خانوو دوکان و بازاڕانەی ئەو دەوروبەرەش کە هی خەڵکیە، شارەوانیمان خەریکی قیرتاوکردنی هەندێ لەو جادانەیەتی کە بڕیارە بۆ ئەمساڵ قیرتاو بکرێت، بەگوێرەی تواناو بەرەبەرە ئەو جادانەی تریشی قیرتاو دەکرێت..

وەڵامی قایمقامیەتی قەزای دەربەندیخان بۆ هاوکاری

لە ژمارەی (٤١٥) ی هاوکاریدا، لەم گۆشەیەوە نامەی هاووڵاتیەکمان بڵاوکردەوە، کەباسی بێ ئاوی قەزای دەربەندیخان دەکات و گلەیی لە هەڵسوکەوتی پزیشکەکانی قەزاکە دەکات بەرامبەر ئەو نەخۆشانەی دەچنە لایان.. سەبارەت بەوە قایمقامیەتی دەربەندیخان لە ڕێگەی پارێزگای سلێمانیەوە بە نووسراوی ڕەسمی ژمارە (١٥٦) وەڵامی داوینەتەوەو دەڵێت..

١ ـ ئەوەی دەربارەی هەڵسوکەوتی پزیشکەکان نووسراوە کە بایەخ بەتەماشاکردنی نەخۆشەکان نادەن، دوای پشکنینێکی تەواو بۆمان دەرکەوت کە ئەو هاووڵاتیە بەهەڵەدا چووەو پزیشکەکان بەئەوپەڕی دڵسۆزیەوە ئەرکی مرۆڤایەتی سەرشانی خۆیان بەجێ دەهێنن و بەیەك چاو سەیری هەمو نەخۆشێك دەکەن.

٢ ـ بەڵام دەربارەی

«هاوکاری» و کۆمەڵانی خەڵك

گیروگرفتی کارەبا لە قەزاکەماندا، ئەوە گرفتێك نی یە کە ئاشکرا نەبێت و هەولێکی زۆرمان بۆ چارەسەر کردنی ئەم گیروگرفتە کۆنە داوە.. دواهەوڵدانمان نووسراوی ڕەسمیمان (٣٥/٢٧) بوە کە لە ١٥ـ١ـ١٩٧٨دا ناردوومانە بۆ پارێزگای سلێمانی، کە بەهۆی ئەم نووسراوەوە بەدوورو درێژی باسی پڕۆژەی کارەبای قەزاکەمان کردووە.

٣ ـ بەڵام ئەوەی کە دەربارەی ئاوی دەربەندیخان نووسراوە، ئەوەی لە دەستمان هاتووە کۆڕیومانە بەمەستی تەواوکردنی پڕۆژەکە، بەڵام تاوەکو ئێستا نەمان توانیوە ئیشی پێبکەین ئەویش لەبەر هەندێ ناتەواوی تەکنیکی لە بۆڕیکانی ناوخۆدا، وەدەربارەی ئەو ناتەواویانە چەند نووسراوێکی ڕەسمیمان بۆ پارێزگای سلێمانی ناردووە هیوامان وایە بەگەیشتنی ئەو پێویستیانە، ناتەواویە تەکنیکیکانی پڕۆژەکە نەمێنێ.. ئەوەی گومانی لێ ناکرێت ئەوەیە ئێمە ئەوپەڕی هەوڵ و تەقەلالا ئەدەین و بەردەوام کۆشش دەکەین بۆ تەواوکردنی پڕۆژەکە بەزووترین کات و هەموو وزەمان لە پێناوی خۆشگوزەرانی هاووڵاتیاندا دەخەینە کار بەگوێرەی ئەو تواناو دەسەڵاتەی هەمانە.

وەڵامی کتێبخانەی گشتیی سلێمانی بۆ هاوکاری

لە ژمارە (٤١٦) هاوکاریدا لەگۆشەی هاوکاری و کۆمەڵانی خەڵکدا شتێکمان دەربارەی کتێبخانەی گشتیی سلێمانی بڵاو کردبۆوە، دەربارەی ئەوە کتێبخانەی گشتیی سلێمانی دەڵێت..

١ ـ دەربارەی هۆڵی منداڵان هاتوچۆکەری منداڵمان زۆر کەمە لەبەر ئەوە بەپێویستی نازانین کە هۆڵی منداڵان بکەینەوە.

٢ ـ ئەو کۆبونەوانەی لە کتێبخانەکەدا ئەکرێن زیاتر لەپەنجاکەس ئەبێت وە لە سلێمانیدا شوێنی تر شك نابرێت بۆ کردنی ئەو کۆبونەوانە، لەبەر ئەوە لە کتێبخانەکەدا ئەکرێت.

٣ ـ هەندێ کتێب نادرێت بۆ دەرەوە چونکە ئەدرێت ناگەڕێندرێتەوەو ئەفەوتێ.. جگە لەوەی ئەو کتێبانە (سەرچاوەن ـ یالەو کتێبانەن کە بەدەگمەن دەست ئەکەون).. لەگەڵ سوپاسماندا.

بەڕێوەبەری کتێبخانەی گشتی لە سلێمانی

ئێمە لەکاتێکا سوپاسی هەموو ئەولایەنانە دەکەین کە هاوکاریمان لەگەڵ دەکەن و وەڵامی نامەی هاووڵاتیان ئەدەنەوە، پێمان خۆشە ئەوە بخەینە ڕوو، کە ئێمە لە بڵاوکردنەوەی ئەو نامانە مەبەستمان ئەوە نییە کە لە دڵسۆزی و کۆشش کردنی هیچ لایەك کەم بکەینەوە. بەڵکو مەبەستمان تەنیا خزمەت کردن و پێشکەوتنی ناوچەکەیە..

هاوکاری

● **داخوازی سەید سادق..**

هاووڵاتی «حسین علی رضا» لە ناحیەی سەید سادق لەپارێزگای سلێمانی نامەیەکی بۆ ناردوین دەڵێت.. ئێمە کە گەڕەکی «حەسار»ین ئەکەوینە سەر ڕێگای شاناوان، نزیکەی ٨٠٠ ماڵین، تا وەکو ئێستا کارەبامان نییەو لێپرسراوان گوێیان نەداوەتە ئەو هەموو داواکاریەمان کە بۆ دامەزرانی کارەبا لێمان کردوون و هەموو جارێ وڵامان بەوە ئەدەنەوە کە «محەویلە»یان نییە.. تکامان وایە کە ئەم داخوازیەمان بخەنە پێش چاوی کاربەدەستان بەڵکو داواکاریکانمان بۆ جێبەجێ بکەن.

Institut Kurde de Paris

Institut Kurde de Paris

بەدوای بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دا

برینپێچەکان دەربارەی شادمانی خۆیان دەدوێن

ماوەیەك لەمەوبەر ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاری بەرزکردنەوەی پلەی مووچەی برینپێچەکانی‌دا بەمجۆرە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش خۆشی‌و شادمانی خستە دڵی بەشێکی تری کۆمەڵەکەمان چونکە ئەم بەشەش هەروەکو بەشەکانی تری کۆمەڵ لەمامۆستایان‌و کرێکاران‌و پۆلیسەکان شایەنی ئەوەبوون کەوا ئەم‌بڕیارەیان بۆ بدرێت لەبەرئەوەی هەمیشە ژیانی خۆیان بۆ خۆشی‌و چاکی میللەت تەرخان کردووە ٠

لە نەخۆشخانەی جمهوری هەولێر چاوومان بەچەند برینپێچیك کەوت‌و هەستی خۆیان بەمجۆرە دەربری :

برینپێچ ترێزە منصور ووتی :

ئێمە لە ناخی دڵمانەوە سوپاسی سەرکردایەتی شۆڕش ئەکەین بۆ ئەم بڕیارەی ٠ چونکە هەموو هەوڵی شۆڕش بۆ ئەوەیە کەوا ژیانێکی باشترو خۆشتر بۆ هەموو کۆمەڵانی گەل بهێنێتەدی ٠

ئەم بڕیارەش هەنگاوێك‌بوو لەدەها هەنگاوەکانی شۆڕش گێڕانەی سەرکردایەتی شۆڕش ٠ هەروەها برینپێچ (جمیلە مصطفی) ووتی :

ئەم بڕیارەم کە لەتەلەفزیۆنەوە بیست بۆ من شتێکی کت‌وپڕ نەبوو ، چونکە سەرکردایەتی شۆڕش رای‌هێناوین کەوا هەمیشە بڕیاری باشمان بۆ دەربکات بەتایبەتی دوای ئەوەی کۆمەڵی مامۆستایان‌و پولیس‌و کرێکاران دڵیان خۆش‌کرا بەبڕیارە شۆڕشگێڕانەکانی سەرکردایەتی شۆڕش ٠

خوشکە (ئەسمەر اسماعیل کافرۆش) دەربارەی ئەم‌بڕیارە ئەڵێت :

راستی ئەم بڕیارە لەکات‌و جێی خۆی‌دا هات چونکە ئێمە ماوەیەك بوو چاوەڕوانی ئەم‌بڕیارە بووین‌و چاوەڕێ کردنەکەمان بە فیڕۆ نەچوو ٠

ئینجا برای برینپێچ (صفوە حمید) دەربارەی ئەم‌بڕیارە ووتی :

ئێمە زۆر سوپاسی حکومەتی شۆڕش ئەکەین بۆ ئەم هەنگاوە بەنرخەی ٠ چونکە سەرکردایەتی شۆڕش هیچ چینێك بێ‌بەش ناکات ، بەپێچەوانەی حکومەتەکانی پێشووەوە کە بەهیچ جۆر ئاوڕیان لێ نەئەدایەوە بەڵکو پێش شۆڕشی ١٧ی تەمووز مووچەی برینپێچ هەتا ٣٤ دینار ئەچوو ، جا ئەم زیادکرنە هاندەرێکی زۆرباش بوو بۆ ئەوەی زیاتر توانای خۆمان بۆ خزمەتی ئەم گەلە تەرخان بکەین ٠

سەرۆکی برین پیچەکان حاجی کاکە عبدالرحمن شمس وفخری احمد الخطاب شادمانی خۆیان بەرامبەر بەم‌بڕیارە دەرئەبڕن وبەشداری خۆشی برا برینپیچەکان ئەکەن‌و هیوادارن ئەوانیش بەم‌زووانە ناونیشانیان بگۆڕدرێن بۆ ئەوەی ئەوانیش مووچەیان لە ٩٥ دینار بەرەو زووورتر بچێت چونکە ئەوان پێشتریش مووچەیان هەر هەتا (٩٥ دینار) ئەچوو ٠

پ٠هاوکاری لەهەولێر

جمیلە مصطفی — اسمر اسماعیل — فخري احمد — حاجي كاكە — صفوة حمید

کتێبی هاوکاری

صدام حسین

خەباتی ئێمەو سیاسەتی نێودەوڵەتان

هەروەها تێگەیشتنەکەی‌تر کە بەتەواوەتی هۆیە نێودەوڵەتی‌یەکان پشت‌گوێ ئەخات‌و ئەڵێ : با تەنیا بە توانا خۆییەکانمان کاربکەین ، هەڵەیەو ترسناکیشەو لەئەنجامدا لەرێ لادەرە ، چونکە ئەبێتە مایەی تێشکانی نەتەوە ٠

ئێمە ، یەکەم ، وائەبینین کە دەبێ ئەو پێداویستی‌یانەی کە هۆی خۆیی گەلەکەمان پتەو ئەکەن‌و وای‌لێ ئەکەن بتوانێ لە هەموو مەیدانێکدا هەنگاوی دلێرانە بهاوێژێ ، دابین بکرێن‌و ئنجا شوێن‌و تەئسیرو بەراستی بەکارهێنانی هۆیە یارمەتی دەرەکانیش لەبەرچاو بگرین ٠

پێویستە لەسیاسەتی نێو دەوڵەتان بگەین‌و سوود لە تەوژمەکانی وەربگرین ، بەبێ ئەوەی لە یاری‌یەکەی‌دا نقوم ببین‌و بەبێ ئەوەی پشت‌گوێ‌ی بخەین ، ئێمە لەو تێگەیشتنەی سیاسەتی نێو دەوڵەتاندا ، لەگەڵ هەندێ لەبرایانی عەرەبمان جیاوازین ئێمەوامان پێ ئەوترێ کە گوایە لەسیاسەتی نێو دەوڵەتان ناگەین ٠ نە ٠٠٠ ئێمە لە سیاسەتی نێو دەوڵەتان ئەگەین ، بەڵام تێگەیشتنی ئێمە لەسیاسەتی نێو دەوڵەتان پاڵمان پێوە نانێ ٠ واله تەوژم‌و ئەنجامەکانی بکەین کە بەسەر هۆی خودی نیشتیمانی‌دا زاڵ‌بن ، وە ئێمە دەورێکی وەهایان نادەینێ کە شیاوی ئەبن‌و بنەمایەی لاوازکردنی گیانی خۆراگرتنی گەلەکەمان ٠٠ هەروەها ئێمە بایەخی تێگەیشتنمان لە ئەنجام‌و تەوژمەکانی سیاسەتی نێو دەوڵەتان‌و پێویستی‌ی هەڵس‌وکەوت‌کردن یاخود بەکارهێنانی لایەنێکی بەو رێگایەی یارمەتی بەرەوپێش بردنی تێکۆشانمان ئەدات ، لەحیسابمان وەدەرنانێین ٠

ئێمە بە تەواوەتی ئەزانین و بەمەوزوعیەتەوە ئەبینین کە لەم قوناخەدا سیاسەتی نێو دەوڵەتان رێگای تێك شکاندنی قەوارەی زایۆنی نادات بەڵام هەندێ‌کەس ئەڵێن : ئەگەر ئێوە مەسەلەکە بەم شێوەیە ئەبینن ، ئەی بۆچی ئەو چالاکی‌یە سیاسی‌یەمان لێ قەدەغە ئەکەن کە لەگەڵ ئەم حەقیقەتەدا ئەگونجێ ؟!!

وەڵامی ئێمە ئەوەیە کە نابێ بەجۆرێك لەگەڵ ئەم حەقیقەتەدا هەڵس‌وکەوت بکەین هەروەك ئەوەی دوا ئەنجام بێ ، حەقیقەتەکان لەسیاسەتی نێو دەوڵەتاندا نەبینین ، لەژێر رۆشنایی ئەو هۆیانەدا کە کار لە مەیلەکانی‌و بزوتنەوەکەی ئەکەن پەرەئەستێنن‌و توانای نەتەوەی عەرەب لەگۆڕینی ئەو حەقیقەتانەدا کە پەیوەندی‌یان بەتێکۆشانەکەیەوە هەیە ، دەورێکی بەلایەکاخەرانە ئەگێڕێ ٠٠٠ کەوابوو ئەوەی ئەمڕۆ لەسیاسەتی نێو دەوڵەتاندا بە چەند حەقیقەتێکی باو دائەنرێ ، لەقۆناخی دواتردا شتێکی‌تر ئەبێ ، رەوتەکەش ، بە حیسابی ئێمە هەمیشە بەپێی سودوقازانجی عەرەب پەرەئەستێنێ ٠

کەوابوو ، سیاسەتی نێو دەوڵەتن ، هەروەك ئێمە لەم قۆناخەدا هەڵی ئەسەنگێنین ، رێگا ئەدا کە عەرەبەکان ، کاتێك مەرجەکانی بۆ دابین بکەن ، ئەو خاکەیان بەدەست بهێننەوە کە لەپێنجی حوزەیرانی ساڵی ١٩٦٧دا داگیرکراوە ٠

ئێمە کەبەم جۆرە لەسیاسەتی نێو دەوڵەتان ئەگەین داوا لە عەرەبەکان ئەکەین کە ئەمە ئامانجیان بێ ، دوای ئەوەی پێداویستی‌یەکانی وەدی‌هێنانی بەبێ هیچ قەیدو شەرتێك ئامادە ئەکەین ، ئنجا موناقەشەو سیاسەت دەربارەی ئەو خاکەی پێش پێنجی حوزەیران داگیرکراوە ، دەهێنینە گۆڕێ ٠ ئەمەش پێویست بەوە ئەکات کە گەلەکەمان بۆ ئامانجی ناوەندی ستراتیجی‌یانە ئامادە (تعبئە) بکەین و ئەودەرفەتانە بەکار بێنین کە بۆ وەدی‌هێنانی ئامانجێك یان چەند ئامانجێکی قۆناخی‌ی لەبەر دەستمان‌دان ، نەك سیاسەت‌و ئامادەکردنی گەلەکەمان تەنیا هەر بریتی‌بێ لە قسەکردن دەربارەی بەری رۆژئاواو غەززەو گۆلان ، هەروەك ئێستا لەگۆڕێ‌یە ، و لەئەنجامیش‌دا تەنانەت ئەم ئامانجانەش وەدەست نەهێنین ٠

ئێمە دژی چالاکی سیاسی نین ، بەڵام ئەگەر نەرم‌ونیانی ، بە ئامانجێکی ناوەندی ستراتیجی‌یانەو بەو پێداویستی‌یە جیددی‌یانەوە کە لە دەرفەتێکی تردا ئەبنە مایەی بەرەوپێش چون ، نەبەسترێتەوە ، ئەوا ئەبێ بە پەردەیەك بۆ هەڵگەڕانەوە بەڵام کاتێك ئەرم‌ونیانی ئەبێ بە بەشێك لە کارگوزاری کاریگەری شۆڕشگێڕانە بەرەو ئامانجە ناوەندی‌یە ستراتیجیەکە ، ئەو کاتە هەنگاوێك ئەبێ بەرەوپێشەوە ٠ خاڵی بنەرەتی ئەوەیە کە ئامانجە ستراتیجیەکە دەست‌نیشان‌بکەین‌و واله بەرەوپێش چونەکانمان بکەین کە لە هەموو دەرفەتێکی گونجاودا هەنگاوێك بن بەرەو ئەو ، نەك دەرگاکانی بەرەوپێش چوون لەبەردەم خۆماندا دابخەین ٠

خۆ ئەگەر بڵێین : ئێمە وەك عەرەب لەسەر رزگارکردنی فەلەستین ناکۆك نین ، ئنجا لە بواری سیاسی‌و عەسکەری‌و بیروباوەڕەوە « بەرەسمی‌و گەلی‌یانە » رێگای گەیشتن بەئامانجی ستراتیجی « رزگارکردنی فەلەستین » لەخۆمان بگرین ، ئەوا ئێمە بەمە لەسەر ئامانجی ستراتیجی‌و رێوشوێنە بنەڕەتی‌یەکانی ناکۆك ئەبین ٠ وە بەکردەوەش ئەگەینە چەند ئەنجامێك کە ئەو ئەنجامانەنابێ کە هەندێ لایەنی عەرەبی رایانگەیاندوون ٠

هەربەشێك لەفەلەستین کە توانیمان رزگاری‌بکەین ، نابێ ببێتە دوا ئامانجی خەباتمان‌و ئەگەر ئەو دەرفەت‌و هۆیانەش کە سەرکەوتن بەهێننەدی دابین بین ، نابێ دوای‌بخەین ، هەروەها پێویستە ئەو هۆیانەی سەرکەوتە‌کە لەهەموو کارگوزاری‌یێك لە کارگوزاری‌یەکانی رزگارکردندا بەکار ئەهێنرێن پەرەی‌پێ‌بدەین ، بۆ ئەوەی لە هەنگاوێکی تردا بەشێکی تر لە خاکەکە رزگاربکەین‌و هەر بەم جۆرەو بەم پێ‌یە سیاسەتی نێو دەوڵەتان پەرەئەستێنێ‌و هەڵوێستی دۆستەکانمان‌و یاری‌سەرنجی دوژمنانیشمان ئەگۆڕێ هەروەك چۆن بەگۆڕانی شوێنەکانمان تواناکانمان ئەگۆڕین ٠٠٠ هەمیشە نەتەوەی عەرەب لەخۆی‌دا هەندێ زیندە تواناو وزە ئەبینێ کە بۆ دروست‌کردنی چەندین هۆی نوێی نەتەوەیی‌و نێو دەوڵەتان لەپێناو بەرەوپێش چون‌دا هەڵس‌وکەوتیان پێ ئەکات ٠٠

● تەواو بوو ●

ست ئەلماس « یش » کۆچی کرد !!

○ کمال رؤف محمد ○

ئەم باسە لەمە زۆرترە[1] ٠٠ بەڵام لێرەدا ـ بۆ یادگار ـ هێندەی لێ دەگێڕمەوە ٠٠٠ کەمنداڵ‌بووم لە چەند ـ ناحیەیێکدا ـ بە قەوان‌و بەرادیۆش گوێم لە دەنگی ببوو ٠٠ لە کۆتایی ساڵی ١٩٦٥یشدا کە پێم نایە دەزگای رادیۆوە بووم بە کارگەرێکی‌و تەماشای دەفتەری گۆرانی‌یەکانی رادیۆیی کوردیم‌کرد سەرم لەوە سوڕما کە تەنها دوو گۆرانیی ئەووم هاتە بەرچاو : (گوڵی زەر)و (هەی ئیمۆ ئیمۆ ـ بەهاوکاریی حەسەنی جزیری) ! لە لایەکی تریشەوە پەرۆش بووم بزانم‌ماوە ، یان مردووە ، هەروەها باسی ژیان‌و گۆرانی‌یەکانی‌بزانم !٠٠٠ تەنها یەکێك ـ حەسەنی جزیری ـ دڵنیای کردم کە نەمردووەو لە بەغدا دەژی !

هەر پاش ئەو قسەیە لە سەرەتای ساڵی ١٩٦٦دا ـ بە تایبەتی ـ کە کلیلێکی دایە دەستم‌و گوتی کە لە ناوچەی (عەللاوی حیللەدایە) دوو رۆژ لەسەر یەك بەنێو کووچەو کۆڵان‌و خانووو دوکان‌و چایخانەکانی ئەو ناوچەیەدا گەڕام تا لە گەڕەکی (ئەلدووریین) و لە بەردەم خانووی ژمارە : ٥٦ـ٨٦ دا ڕاوەستام ٠٠٠ هەرگیز نەم‌دی‌بوو ٠٠٠ وێنەیشیم نەدی‌بوو ٠٠ کە لە دەرگایەدا پیرەژنێکی سەرسپی ٠٠ پشت‌کۆم ٠٠ چاو لێڵ‌و کزۆلە ٠٠ پێست زەردو هەڵقرچاو هاتە بەردەمم ٠٠ دڵم لێی‌داو گوتم :

ـ تۆ ست ئەلماسیت ٠٠ ئەلماس محەممەد !؟

بە کوردی پرسیارم لێکردو ئەویش بە کوردی‌و بە سەرسامی‌یەوە وەڵامی دامەوە ٠

ـ بلە ! ئەزم ئەلماس ، خێرە ؟

بە دڵێکی خۆش‌و دەم‌و دووێکی خێراوە گوتم :

ـ من لە ئیزاعەی کوردی‌یەوە هاتووم ، حەز دەکەم بتناسم !

رەنگ‌و رووی گەشایەوە بە خۆشی‌یەوە گوتی :

ـ کەرەم‌کە ! وەرە ژوورڤە ! بەخێرهاتی سەر هەردوو چاڤێ‌من ٠

بردمی‌یە ژوورەوە ٠٠ بەڵام بۆ هەیوانی خانووەکە کەخانویەکی کۆنی بەغدایی دوو نهۆمی‌بوو ٠٠ لەسەر قەنەفەیەکی درێژ دایناکم کە دیاربوو پێخەفیشی‌بوو ٠٠ بانگی چەند ناوێکی‌کرد ٠٠ کوڕو کاڵێك لێم کۆبوونەوەو بە خێرهاتنیان کردم ٠٠ خۆیشی بە دەورمدا دەخولایەوە ٠٠ قاوەی بۆ لێنام ٠٠ بەڵام لەپڕ لە چاوم ئاوابوو ٠٠ زۆری نەبرد کە هاتەوەو چەند ژن‌و کچێکی هەرزەکاری لەگەڵ‌بوو ٠ بە عەرەبی ئەمەی پێ دەگوتن :

ـ خۆ دەبینن ! میوانم لە ئیزاعەوە هاتووە ٠ هاتووە بۆ لای ست ئەلماس ٠٠ خالاتی ٠٠ ئەلماس محەممەد ! هەموو عالەم من دەناسێ کە چۆن گۆرانی بێژێك‌بووم ٠٠ ئای بۆ رۆژگاری جاران !

قاوەی دایە دەستم‌و لە تەنیشتمەوە دانیشت :

ـ ناڤێ‌تە بخێر !

ـ ٠٠٠

ـ بخێر هاتی سەر ئەڤ هەردوو چاڤە ٠ عەزیزی من گەلەك بخێر هاتی ٠٠ ئەز گەلەك کەیف خۆش‌بووم ٠

تاوێك بێ‌دەنگ‌بوو ئینجا بە خەمباری‌یەوە گوتی :

ـ ئەڤە چەند ساڵە ئەز کەسم نەدیتی‌یە ٠ حەمی بێ‌رەحمن ٠٠ وەفایان نینە !

بە ناویش ناوی گەلی کەسی هێنا ، بە تایبەتی کۆمەڵێ گۆرانی بێژ ـ گوایە ـ هەتا ئەم ـ هەی‌بوو ـ هەموویان لەم حەوشەیەدا دەیان‌خواردو ٠٠

لەمەڕ گۆرانی‌یەکانی پرسیارم‌کرد ٠٠ خێرا چوو کۆمەڵێ قەوانی بۆ هێنام ٠

هەروەها کۆمەڵێ وێنەی فۆتۆگرافی‌و کەمانجەیەك ـ گوایە هی حەسیبەی کچی‌بووە ـ منیش لەپێشدا سەیری وێنەکانم کرد کە زۆری هی کچەکەی‌بوون ، دووایی بە پەرۆشەوە سەیری ناوی گۆرانی‌یەکانی قەوانەکانم کرد[2] :

● **گوڵشینێ : مریەم خان‌و ست ئەلماس**

● **قومریك : ست ئەلماس**

● **خەفتان : ست ئەلماس**

● **هەی دۆتمام : ست ئەلماس‌و حەسەن جزیری**

● **غەزالێ : ست ئەلماس**

هەروەها ئەو (٢) گۆرانی‌یەی تر کە باسیان‌کرا ٠٠ پاش سێ رۆژی تر چوومەوە بۆ لای ٠٠ ماگنێتە فۆنی ـ ئەسجیل ـ برادەر ، ئەزاد ئەحمەد شەوقیم برد ـ نەك هی رادیۆ ـ و قسەم لەگەڵ تۆمارکردو لە پرۆگرامی « دەنگی هونەر » دا بڵاوم کردەوە[3] ٠٠٠

ساڵی ١٩٧٠ش لە پرۆگرامی « پەیامی هونەر »داو بە هۆی تەلەفزیۆنی کەرکووکەوە ئاشنایییم لەگەڵ بینەراندا نوێ‌کردەوە ٠٠٠ بۆ یادگاریش دەیگێڕمەوە کە هەرگیز چاوەنووارێ نەبووم گفتوگۆی تەلەفزیۆنیی بێ هەڵبسووڕێت ، بینەرانیش دێتەوە بیریان کە چەند دەم گەرم‌و چەند دەنگ خۆشیش‌بوو ٠٠

مخابن ئەوەیە ئەو شریتە تەلەفزیۆنی‌یە ـ بەمن ـ چارنەکراو سڕایەوە ٠٠ هەر بۆ یادگاریش دەیگێڕمەوە کە خۆم لەو بەرنامەیەدا (٢) دینارم پاداشت درایە کە پێشم‌گوت ٠ تۆش (٣) دینار پاداشتت بۆ نووسراوە پێکەنی‌و وابزانم ـ ئێستاش ـ ئەو پارەیەی وەرنەگرت !

٠٠ لە ساڵی ١٩٧١ یشەوە من بووم بە پەیامنێری رادیۆ لە سلێمانی کە هەتا ١٩٧٤ ی خایاندو دووای ئەوەش بۆم ئەلووا سەری لێ بدەمەوە ٠

الەم رۆژانەشدا بە یادی جارانەوە چوومەوە ئەو کۆڵانەو بەر دەرگای ئەو ماڵە ٠٠ دەرگا داخرابوو ٠٠ چەندم لێ‌دا کەس بەدەنگمەوە نەهات ٠٠ ناچار چوومە بەر دەرگای دراوسێکەی بەرامبەریان ٠٠ چەند ژن‌و کچێ هاتنە بەردەمم ٠٠ ژنەکانم ناسی‌یەوەو یەکسەر پێم گوتن :

ـ من ئێوە دەناسمەوە ! لە بیرتانە چەند ساڵ لەمەوبەر دەهاتم بۆ لای ست ئەلماس ٠

ـ ئاه ٠٠ ئەلماس دەمێکە مردووە !

ـ کەی ؟

بەسەر پێوە چەند قسەم لەگەڵ کردن هەر ئەمەندەم دەست‌کەوت :

« ست ئەلماس بە تایبەتی لە ساڵی ١٩٧٢ەوە نەخۆش‌بووەو بێ‌هێزو لاواز ، تەنانەت لە هەیوانەکەیدا خلیسکاوەو لەشی تێك شکاوەو دوو ساڵ زیاتر لە ناو جێگادا کەوتووە ٠٠ چەند ـ ئەمان ـ لە گەڵی خەریك بوون بیبەنە لای دوکتور ئەو گوێی لێ نەگرتوون‌و هەتا لە خوواردنیش کەوتووە ٠٠٠ بەقسەی ئەمان‌بێ ـ رۆژەکە نازانن ـ بەڵام ست ئەلماس لە مانگی یەکی ساڵی ١٩٧٤دا مردووەو گۆڕەکەیشی لە گۆڕستانی « ئەلئەئیمە »یە لە « کاظمیة » ٠ هەر بە قسەی ئەمان : چەند کوڕێکی کچەکەی ماون هەروەها خوشکەکەی ما وە٠٠ بەڵام ناویان پێ نەگوتم ! » ٠

٠٠٠ ئەو رۆژەی گفتوگۆم لەگەڵ تۆمارکرد ـ بۆ رادیۆ ـ ئەو قەوانانەیم لە گەڵ دەفتەری گۆرانیێکانی‌و وێنە کۆنەکانی خۆی لێ وەرگرت ٠٠ قەوانەکانم بۆ بردەوە ٠٠٠ بەڵام وێنەکەو دەفتەرەکەیم نەدایەوە ٠٠ چونکە دەمزانیی دەفەوتێن‌و بۆ منیش ـ یا بۆ هونەری کورد ـ کەڵکی هەیە ٠٠ پێم وایە ئەو وێنەیە هی ساڵانی پەنجایە کە لە ساڵی ١٩٥٣ تێ نایەوە ٠٠ وەکو سەرنجیشم داوە هەرگیز کەس باسی ـ ست ئەلماسی ـ نەکردووە ٠٠ وێنەیی‌و ناویشی تەنها کە کتێبۆکەیەکدا هاتووە کە لەسەر ئەرکی کاك تایەر توفیق چاپ‌کراوە ٠٠٠ کتێبۆکەی « چەپکە گوڵ ـ چاپخانەی معارف ـ بەغدا : ٩٥٤ ١م » ٠٠

لەو گفتوگۆیەشدا کە بۆ رادیۆ تۆمارم کرد ٠٠ دەورەی شەهادەی جنسییەیم کردووتەوە کە دەڵێت :

● **ئەلماس کچی محەممەدەو ساڵی ١٨٩٤ لە گوندی ـ هارگول : تورکیا ـ هاتووەتە دنیاوە ٠**

● **باوکی ناوی محەممەدەو لە هەمان گوند ، ساڵی ١٨٦٩ دنیای دیوە ٠**

● **دایکی ئەلماس « ئاسیا »ی ناوەو لە هەمان گوند لە ساڵی ١٨٦٥ دا هاتووەتە دنیاوە ٠**

● **جنسییەی ئەلماس : عوسمانییەو بێوەژنی ناوبرا : حاجی عەبد ئیسماعیلە ٠**

● **لە بەغدا : عەللاوی حیللە : گەڕەکی ئەلدووریین : ٥٦ـ٨٦ نیشتەجێیە ٠**

دەفتەری تایبەتی ست ئەلماس بۆ گۆرانی‌یەکانی کە بە قسەو ئیمزای « سەرۆکی تیپی ئورکێسترای ئیزگەی بێ تەلی عێراق ـ جمیل بشیر » کراوەتەوە ، دەردەکەوێت کە ست ئەلماس لە (١ اذار ١٩٤٥) لە رادیۆوە دەستی لە گۆرانی گوتن کردووە ٠٠ هەر لەو دەفتەرەدا بە ئاهەنگ‌و گۆرانی‌یەکاندا وا دەردەکەوێت کە ست ئەلماس هەتا ٢١ـ٤ـ١٩٥٢ (٧٣) ئاهەنگی لەسەر ئیزگە گێڕاوەو پتر لە (٣٣١) مەقام‌و بەستەی گوتووە !

مخابن بۆ رۆژگارو کەمتەرخەمیی خۆیشمان کە ـ ئێستا ـ هەر (٧) گۆرانیی ئەو ژنە گۆرانی بێژەمان ماوە ٠٠ ئەوێ کە ئێستا لەوە دنیایەو ئێمەیش قسە لە یادگاری چاکی دەکەین ٠٠٠٠ هەر چاکەیشە کە دەمێنێتەوە !

(١) تەواوی باسەکە لە پاشە رۆژدا دەخرێتە روو ٠

(٢) گۆرانی‌یەکانی قەوانەکانم لە لای رادیۆیی کوردیی بەغدا تۆمار کردووەو لێ دەدرێتەوە ٠ « خۆزگە هەر کەسێ قەوانی ئەوی هەیە بینێرێت بۆ ئەو رادیۆیە ! » ٠

(٣) ئەو گفتوگۆیەم لەکن خۆم هەڵگرتووەو لە پاشە رۆژدا دەخرێتە روو ٠ دەنگی هونەریش بەرنامەیەی رادیۆیی هەفتانەبوو کە ـ بەندە ـ ئامادەی دەکردو پێشکەشی دەکرد (١٩٦٦ ـ ١٩٦٧) ٠

(٤) ئەم وێنەیە هی « ئەلماس خان » خۆیەتی کە لەگەڵ دەفتەری گۆرانی‌یەکانی لای من ماوە ٠٠ هەر ئەم وێنەیەش لە کتێبۆکە چاپ‌کراوەکەی کاك تایەر تۆفیقدا بڵاوکراوەتەوە ٠

چەند سەرنجێك دەربارەی پیشانگا هاوبەشەکەی هەولێر

کۆمەڵی هونـــەرو وێژەی کوردی ـ لقی هەولێر ـ چوار هونەرمەندی لاوی وێنەکێشی لـــە پیشانگایەکی هونەریی هاوبەشـــدا کۆکردەوە ٠٠ هونەرمەندەکان (صباح عبداللە ئاغاو دارا محمد علی و رەهبەر جەلال و محسن محمد ئەمین) بوون ٠٠ پیشانگاکەش لەرۆژی ١٨ی شوباتدا لـــە هۆڵی تونابخانەی ئەو یانەی کچان دادەستی پێکرد ٠

دەربارەی رادەی هونەریی پیشانگاکە چەند سەرەقەڵەم و وردە سەرنجێکم لادروست بوو کە بەپێویستی ئەزانم لـــەم نووسینەمدا کۆیـــان بکەمەوەو بیانخـــەمە بەردەمی هونەرمەندەکان خۆیـــان و بەردەمی خوێنەران ٠

١ ـ هەر لە کۆنەوە هونەری وێنەکێشان ئاوێنـــەی تێگەیشتن و ئامانج و ڕوانینـــی فەلسەفیی مرۆڤ بووە ٠٠ لـــە هەموو ســـەردەمانێکدا مرۆڤ هـــەوڵی داوە پەیوەندیەکانی خۆی ـ چ لەگـــەڵ سروشت و چ لەگەڵ خەیـــاڵ و ناوەوەی خۆی و چ لەگەڵ دەوروپشت و کۆمەڵی مرۆڤایەتی ـ لـــەڕێی چەند جموجوڵێکەوە پیشـــان بدات کە هونەری وێنەکێشـــان لەبەرسنگ فراوانی و نزیکیی لەتەبیعەت و دەروونی مرۆڤەکە لەپێشەوەی زۆربەی ئـــەم جموجوڵانەدا بوو ٠

هونەرمەندی وێنـــەکێش هەمیشـــە ویستویەتی ـ جا ئەگەر هەستی بـــەم ویستنەی خۆی کردبێ یان نا ـ ویستویەتی هەنگوتکێك لـــە هەویری بەخوێن و ئارەقـــە شێلراوی ژیان وەربگرێ و بەئاگـــری دەســـت و پەنجەوورەنگ و داهێنانی هونەرمەندانەی خۆی وەکو نانێـــك ٠٠ وەکـــو پێویســـتیەکی مرۆڤایەتیی پێشکەشمانی بکات ، بۆیـــە ئەگەر لەبەردەم هەر تابلۆیەکی راستەقینەدا بوەســـتین ـ بێگومان مەبەستم ئـــەو تابلۆیانە نیە کە هەر تەنها بۆ جوانی و دیکۆرو کۆشـــك و ساڵۆن رازاندنەوە دروســـت کراون ـ دەبینین تابلۆکە ، چ دیواری کـــۆنە ئەشکەوتێك بێـــت و چ تابلۆیەکی تازە ، دەیەوێ شـــتێکمان پێ بڵێ گەورەتر لە جوارچێوەکەی ٠٠ دەیەوێ بەزمانێك قســـەمان لەگەڵا بکات فوولتر لە رەنگ و بەکارهێنـــانەکانی رەنگ ٠٠٠ هەمیشـــە دەیەوێ دەرکێ یەکمان بۆ بکاتەوەو دەورۆکێکمـــان بدات و جیهانێکمان بخـــاتە بەردەم ٠٠ جیهانێك کـــە لەقووڵایی رەنگەکانی تابلۆکەدا خەســـت بۆتەوە هەر وەکو چۆن شیعر دەیەوێ جیهانێکمـــان بخاتە بەردەم کـــە لەقووڵایی وشەکاندا خەســـت بۆتەوە ٠٠ هونەری وێنەکێشان لاســـایی کردنەوەی شـــتەکانی دەوروپشت و سروشت نیـــە ٠٠ هەروەها سەرجەمی هونەرەکان ـ هەتا رێبازی واقیعیش لـــە هونەردا ـ دەرخســـتن و لاسایی کردنەوەو پیشـــاندانی شکڵی دەرەوەی واقیع نیـــە ، هونەر دەرخستنی ناواخنـــی واقیعـــە ٠٠ شی کردنەوەی پەیوەندیە ئاڵۆزە ئادیـــارەکانیەتی ٠٠ پیشاندانی شـــتە داپۆشراوەکانیەتی ٠٠ هونەری واقیعی ماددەی ســـەرەکیی خۆی لـــە ناواخن و ناوەڕۆکی واقیعەکە وەرئەگرێ و سـەرلەنوێ دروســـتی ئەکاتەوەو لەشـــکڵێکی هونـــەریی داهێنەرانەدا پێشکەشـــانی ئەکات ٠٠ ئەگەر هونەرمەندی راستەقینە لەم وەزیفە سەرەکیەی هونەرەکەی خـــۆی نەگا ناتوانی شتێکی ئەوتۆمان بداتێ لـــە رەسمێکی فۆتۆگرافیی بێ جوڵەو گیان بەولاوە ٠

جا ٠٠ کە دیبین لـــەم روانگەیەوە سەیری تابلۆکانی پیشانگاکەی هەولێر ئەکەین ، ئەبینین هیچ جۆرە پەیوەندیەکیان بەناواخـــن و ناوەڕۆکی واقیع وارنانەوە نیە ٠٠ تەنها رەسمی شـــکڵی دەرەوەی واقیعەکەیان گرتوەو بەس ٠٠ بۆ نموونە لە ٤٥ تابلۆکـــەی پیشانگاکە ٣٠ تابلۆیان دیمەنی رووتی سروشـــتن ٠٠ بەبێ ئەوەی بستێك بچـــن بەناخی شـــتەکانا ٠٠ بەبێ ئەوەی روانیـــن و تێگەیشـــتن و هەڵوێستێکمان بۆ دەســـت نیشان بکەن ٠٠ بەبێ ئـــەوەی تابلۆکان بابەتێکیـــان هەبێ و بیانەوێ بە بینەرانی بگەیەنن ٠

٢ ـ هونەرمەندی راستەقینە ٠٠ پێویســـتە دەنگێکی تایبەتیی خۆی و کەسایەتیەکی هونەریی تایبەتیی خـــۆی هەبێت ٠٠ بەبێ ئەم کەسایەتیە تایبەتیە دەنگی هونەرمەندەکە لەنـــاو دەنگانی تردا ون ئەبێ و لەئەنجامدا بەوە ئەشـــکێتەوە هونەرمەندەکە لەپـــــەڵو پۆبکەوێ و ووشك بێتەوە ٠٠ بۆیە پێویستە هونەرمەنـــد هەر لەســـەرەتای کاری هونەرییەوە بەدوای دۆزینـــەوەی کەسایەتیە تایبەتیەکەی خـــۆی ٠٠ شێوە تایبەتیەکەی خـــۆی ٠٠ روانینە تایبەتیەکـــەی خۆی‌دا بگەڕێ ٠

هەر چوار هونەرمەندەکەی پیشانگاکە لەناو یەکتـــریدا توابونەوەو دەنگی هونەرییان تێکەڵی یەکتـــری بووبوو ٠٠ هیچ کامێکیـــان هەوڵی ئەوەی نەدابوو کەسـایەتی هونەریی خۆی لەوانی کـــە جیابکاتەوەو شتێکی جیاوازو بەتامان بداتێ ٠٠ ئەگـــەر تابلۆکان ناوی هونەرمەندەکانی پێوەنەبوایـــە وات ئەزانی هی یەك هونـــەرمەندن نەك چوار هونەرمەند ، ئەم لەیەك چوونەش وانـــە بێ تەنها لە بابەتی تابلۆکاندا دیار بووبێ و بەس ٠٠ بەڵکو هەتا لە جۆری هەڵبـــژاردنی رەنگ و بەکارهێنانی رەنگیشدا ٠

٣ ـ زۆربەی تابلـــۆکان نیوەمردوو بوون ٠٠ کـــە سەیرت ئەکـــردن زۆر بـــە ئاشکرایی ئەتـــدی هونەرمەندەکە خـــۆی بەلایەکی تابلۆکەوە خەریك کـــردوەو لایەکانی تری بەیـــەك رەنگ لەکۆڵ خۆی کردۆتەوە ٠٠ ئەم جۆرەنیش کردنە هونەریە بـــۆ شاییەکی زۆری لەتابلـــۆکاندا دروستکردبوو ٠٠ لەکاتێکدا دەبوایـــە هونەرمەندەکان ناوەڕۆکی بابەت بەشێوەیـــەك پانتایی تابلۆدا دابەش بکەن کە هەموو تابلۆکە وەکـــو یەك پارچەی بێ بۆشایی ٠٠ یـــەك پارچەی پتەو بێتە بەرچاو ٠

٤ ـ هەندێ لەتابلـــۆکان ناوەســـتایی هونەرمەندەکانی پێوەدیاربوو بەتایبەتی لـــە

رێزان

بروانە ل ـ ٧

شاعیرێکی شـــوان لـــە هـــاوارەوە

لە هەموو ناوچەی هاوار و دەورو بەریدا هەمـــوو کەسێك ، وەك شاعرێکی میللی ئەیناسێ و خۆشـــی ئەوێ ٠٠٠ ئەم دەرفەتی دیدەنی‌یەم بە هەل زانی بـــۆ پێکهێنانی گفتوگۆیەك لەگەڵ ئەم شاعرە لاوە میللی‌یەدا ٠٠

ـــ ئەم کاتەت باش کاك ٠٠٠٠

ـــ ژیانت باش ، ناوم (رەمەزان ، کوری ئەمیر خان)ە لە ساڵی (١٩٤٨)دا لە گوندی ـ هاوار ـ لە دامێنی چیای

ـــ شنروێ ـ دا چاوم هەڵهێناوە ٠٠٠

پلەی خوێندنم تا کۆتایی پۆلی پێنجەمی سەرەتایی‌یەو سەردەمێ لەبەر باری تایبەتیی ناوچەکەمان قوتابخانە ئەماو هەڵگیرا ، منیش لەگەڵ دەیان ئاوەڵی خۆما ، دەستم لـــە خوێندن هەڵگرت و بە داخەوە لەم بەهرە دانسقەیە بێ بەش بووم و تا دوا هەناسە بۆی ئەناڵێنم ٠٠

پاشان لەبەر بێ دەرامەتی ناچار بووم بە گاوان جا شوانی ئاوایی ٠٠٠٠ ئێستاش شوانم لە ـ هاوار ٠٠٠

ـــ کەی دەستت داوەتە شیعر نووسین ؟

ـــ لە ساڵی ١٩٦٦ەوە دەستم داوەتە ئەم بەهرەیە ٠٠ خۆشەویستیی خاك و مرۆڤ ، شمشاڵ و بەرخ و مـــەڕو کارژۆڵەکانم ، ئەم شاخ و کێوانەو دیمەنی جوان و بـــاری سەختی ژیان ، ئەمانە هەموو ســـەرچاوەی هۆنراوەمیان بزواندووە ٠

ـــ کام شاعر کاری تێ کردووی ؟

ـــ شاعیران ، مەولەوی ، گۆران ، قانع زۆر کاریان تێ کردووم ٠٠٠

ـــ شیعری سەربەستت خوێندۆتەوە ؟

ـــ بەڵێ ٠٠٠٠ شەقڵ و مۆرکێکی تایبەتی هەیـــەو پێم باشە ٠٠٠

ـــ کاتی خوێندنەوەت ؟

ـــ هەرچەندە لە خوێندن بێ بەش بووم ، بـــەڵام هەرچیم بەر دەست کەوتبێ بـــە بەرۆشەوە خوێندوومەتەوە ٠٠٠ لەگەڵ ئەوەشا زۆرترین خوێندنەوەم سەیران و گەشتی کێو و دۆڵ و سەرپاڵ و بن‌بەردو سەرچاوەکان و سازی سروشتی پڕ لە ئەفسوونە ٠٠٠

پاش گەڕانەوەشم بە کۆڵە چیلکەوەو ، دوای شـــەنگە بێری ، شەوان لەبەر شەوقی دیوارکودا ، لە گوێ ئاگردان و لە پاڵ پیرە زۆپای دارا ، ئەخوێنمەوە ٠٠

ـــ تکایە بەرهەمێکی خۆت ٠٠٠

ـــ ئەوی ئێستا لە یادمەو لەبەرمە ئەمەیە :

وەك کۆی شندر کۆ ٠٠٠٠٠٠(١)
کێونکم ئەدی وەك کۆی شندر کۆ
تێیدا بسرەوون مەلان سەربەخۆ
جێگە نشینی گوڵاڵەی خۆشبۆ
(بۆژانە) بە ڕووی جوانی زەردەوە
چین چین لەبەر دەم کاچە بەردەوە(٢)
شەوبۆ لە ناو ڕێز دووز لە سەوزە گیا
وەك بۆلی نازدار خۆی کردووە جیا(٣)
(سەوزە هەڕاڵە) بە ڕووی سووزەوە
بەرەو ڕووی ئەڕۆی هەر لە دوورەوە(٤)
بۆنی ئەبیسی تەواو خۆشحاڵی
دڵت لە خەم و خەیاڵات خاڵی
دائیشە لە پاڵ ئەو گوڵزارەوە
ئەنخاتە بیری باڵای یارەوە
لە جێی دەمی یار ماچی گوڵێ کە
لە جێی زولفیشی دەست لە چڵێ کە
هەرچەند گوڵاڵان بووکی بەهارن
بۆ عاشق هەر یەك لە جێی دلدارن
بە بینینی یار خۆشیت سەد تەرزە
بە بۆنی گوڵێك دەماخت بەرزە
٠٠٠ ٠٠٠ تا ئەگاتە ٠٠٠
بەیانیان وەرە سەیر لاپاڵانی
شەوقی ئاگری دەمە پاڵانی
گشت بۆ ڕاو هاتوون چاوەڕوان ئەکەن
سەیرانی (شاهۆ) و لای (ماکوان) ئەکەن(٥)
دەنگی جیقەی کەو ، لە فرەی باڵی
لە قاسپە قاسپی بەزی لاپاڵی
قاقەبۆ و قیژەو لەیەك هەڵدانە
ئای سەیران چی‌یە ، ئەمە سەیرانە
٠٠٠ ٠٠٠ تا ئەگاتە ٠٠٠
لای (تاریکەڵێن) چەم پڕ لە ئاوە
قوڵپەی کانیاو و هاڕەی بەفراوە(٦)
کە لە کەل هەڵدێ زەردەی بەیانی
ئەدا لە باڵای گوڵی دەم کانی
تا لەم کانەدا بێنە سەیرانی
ئەخوێنێتەوە لاپەڕەی جوانی

(١) شندر کۆ : شاخی شـــنروێ ٠ (٢) بۆژانـــە : گیایەکی خۆشبۆی بەهارە ٠٠ کاچە بەرد : کۆمەڵە بەرد ٠ (٣) ڕێز : زیخ ٠ (٤) سووزە هەڕاڵە : گوڵێکی ئـــاڵی خۆشبۆی بەهارە ٠ (٥) شاهۆ : زنجیرە شاخە بڵنـــدو کوێستانەکانی پشت پاوە ٠٠ ماکوان : شاخێکی بڵنـــدو کوێستانە ، هاوینە هەواری جوانڕۆیە ٠ (٦) تاریکەڵێن : شوێنێکە لە شنروێ ٠٠

تەوێڵە : عثمان محمد صالح

لە ڕێگەی بەرزیتا

بەرەنجی شانی گیانی دڵداری
پڕ بەشانەی ئام کۆنەکەمەوە
وشەی دانسقە ، وەکوو مرواری
ئەی هۆنمەوە ، بەهێڵی ئاڵی
پرچی ئەستێرەی
لاپەڕەی سروشت مینای بەیانا
بلوورو زێڕی دوکانی نازی
گەردن و سینگی شیرینی تی بی
ئەڕازێنمەوە نرخت ئەنێمە
سەر پلەی سرۆی چوار چێوەی بەرزەی
لاق و مەچەکی جەستەی وێستاوم
لەڕێی بەرزیتا کۆمەڵی شەیدای
کاروانی ئەوین بێنە تەماشات
بەسەر سوورمانێك باری ئاخوداخ
لە کەشکۆڵێ دەم بەکەزی زمان
لەبەر هەســـتی تۆدا بیشکێنن
لەم ڕێگە سەختەی هاتونە هاتە
واتۆیش لە جیاتی مانوو نەبوونم
بەمژەی تیژت لە تنۆکی خوێن
کسپەی دڵی خۆم چاوم ئەڕێژیت
وەك قۆچی قوربان گیانم لە دەوری
جوانیت ئەگێڕیت

عبدالکریم بەرزنجی

مەولەوی و سروشتی ڕەنگینی بەهار

ئازاد عبداللە صدیق

هەریەکە لەوەرزەکانی ساڵ جوانی و دڵرفێنی خۆیان هەیەو کاردەکەنە سەر دڵ و دەروونی مرۆڤ و لەناخەوە دەیهەژێنن ٠٠ بەڵام نەك وەك وەرزی شیرینی بەهار ٠

ئەم وەرزە گەر بڵێیـــن خۆشترین وەرزی ســـاڵە چەندوچوونی گەرەك نی‌یە ٠ (بەهار) بەگشت ســـیماو دیمـــەنە ڕەنـــگین و دڵرفێنەکانی‌یەوە هەردەم تەلی بیری مرۆڤە هەست ناسکەکانی خستۆتە جـــۆش و خرۆش و هەریەکە بەپێی تواناو ڕادەی لێ‌هاتوویی و جۆری بەهرەکەی ئەم کارتێکردنی (بەهار)ەی‌دەربڕیوە ، گۆرانیبێژ بـــەدەم ئاوازێکی پڕ سۆزەوە جوانـــی بەهاری داوە بەگـــوێی گوێگرانـــداو ، نیگارکێش نیگاری ڕەنگینی بەهـــاری کێشاوەو لەبەردەم بینەراندا پێشکەشی کردووەو چەندین نووسەریش لـــە دووتوێی بەرهـــەمە ڕەنگینەکانیاندا کارتێکردنی سەرسوڕێنەرانەی بەهاریان دەربڕیوە ٠٠ هتد ٠

بەڵێ هەموو ئـــەم بەهرەوەرانەی باسمان کردن دیمەنە قەشەنگەکانی بەهـــار کاری تێ‌کردوون و بەپێی پلەو جۆری بەهـــرەکەیان ڕادەی ڕۆشنبیری خۆیان ئـــەم کارتێکردنەیان هەریـــەکە بەجۆرێکی تایبـــەتی دەرخستووە ٠

★ ★ ★

زاناو فەیلەسوفی بەناوبانگی کورد ، شاعیری بڵنـــدی دیالێکتی گۆران ، یەکـــەم سەرچاوەی زیوینی ڕێبـــازی ئەدەبی ڕۆمانسی کـــوردی ، وێنەگری کەموێنەی سروشتی جوانی کوردستان (مەولەوی) بلیمەت ٠٠٠

وەك مرۆڤێـــك و شاعیرێکی هەست ناســـك و بیر تیژ ، بێ‌بەش نەبووە لەکارتێکردنی دڵرفێنی دیمەنە شیرینەکانی وەرزی بەهار ٠٠ هەربۆیـــە سەرتاپای شـــیعرەکانی بخوێنیتەوە بۆنی گـــوڵ و گوڵاڵـــەی ڕەنگین و دەنگی پرسۆزی بولبول و کـــەوی گەردن پڕخاڵ و هاوارو هاژەی قەڵبەزەی بەفراو هەســـت پێ‌دەکـــەین ٠ (مەولەوی) هێجگار هێژاو زاناو پایەبڵند بووەو لەو کەڵە شاعیرانە بووە کە بەچەند وشەیەکی کورت و پڕواتای قـــووڵ مەبەستێکی هێجگار فراوان و درێـــژی داوە بەدەستەوە ٠ بەجۆرێك خوێنەر کاتێك دێـــرە شیعرێکی دەخـــوێنێتەوە ســـەری سوڕدەمێنێ لـــەڕادەی زیرەکی ئەو بلیمەتە ٠٠ بۆ نموونە : زۆر لـــە شاعیران کەویستویانە لەسەر جوانی وەرزی بەهـــار بنووسن بەچەندین دێـــر ئەیانتـــــوانیوە بەتەواوی مەبەست بـــدەن بەدەستەوەو دڵیان ئاوی ئەخواردۆتەوە ٠٠ بەڵام مەولەوی زیرەکانـــە توانیویەتی بەتاکە دێـــڕ (بەیت)ێکی هۆنراوەیـــەکی ئاوازداری پڕ مۆسیقای شیرین وەسفێکی ڕێك و پێـــك و سەرکەوتوانەی تـــەواوی (بەهار) مان بۆ بکات ٠٠٠ ئەنانەت بێ ئەوەی ناوی وشەی (بەهار) پشی هاوردبـــێ بەڕەوانبێژی (بلاغـــە)یەکی وردو قووڵ دیمەنی دڵرفێنـــی کەژوکێو و دۆڵ و شیو و چۆم و هەردانی بۆ ئەخشەکێشاوین کە بـــەرگی نوێ دەپۆشن و گوڵاڵەی شـــەونم بەسەر دەڕازێنەوەو پەلەوەرو باڵداران دەکەونە جۆشش و خرۆش و بەدەنگـــی چەهچـــەهەو قاسپەقاسپ و گمەگمە دنیـــا پڕدەکەن کە گشت زیندەوەران سەرخۆش دەبن لەم جیهانە نوێ ڕەنگینەدا ٠٠٠

سەوزە وستەن فەرش ئـــۆ چەمەن دەس‌دەس
گوڵان بام وەدەس بولبـــولان ســـەرمەس

واتە (سەوزەگیای بەهار بەچەشنی فەرشـــێکی نەرم و شل و ڕەنگین لەم‌چەم بـــۆ ئەوچەم تێکرا دەشت و دۆڵ و هەردانی داپۆشیوەو گـــوڵ و گـــوڵاڵە ڕەنگینەکانیش وەك ئەستێرەی درەوشـــــەدار دەدرەوشێنەوەو شـــەونمی پێکەردیان لەســـــەرە وەك

ساقی(مـــەی) دەدەن بەبولبول و بەڵـــەوەرانی‌تر سەربەســـت و بێ‌هـــۆش دەکەن ٠٠٠) ٠

بڕوانە چ واتایەکی بـــەرز و بڵندی ئاخنیوەتە نێو وشەکانی ئەودێرە شیعرەوە ، بێ ئـــەوەی هیچ جۆرە زۆر لەخۆ کردنێك و لەنگی‌یـــەك بەدی بکەیت ٠٠٠ بەڵام بەداخەوە لەگەڵ ئـــەم بلیمـــەتی و زانایی‌یـــەی(مەولەوی) دا هێشتا نرخی خۆی ئەدراوەتێ و بەرهەمـــە بەرزەکانی ئەدراوێـــەتە بەرتیشـــکی ڕەخنـــەولێکۆڵینەوەیـــەکی وردی زانستی‌یانە لەلایـــــەن ڕۆشنبیرانەوە ٠٠ ئێتـــر بەهیـــوای لاکردنەوەیەك و ئاوڕدانەوەیەکی دڵســـۆزانە لەم زانا بلیمەتە بڵندەمان ٠

پۆستەی خوێنەران

خوشك و برایان :

هەگبەو هەواڵی پۆستەی ئەمرۆمان گەلێ بەرهـــەمی بەتام و کامی بۆ هێناوین ، مۆژدەی خامەی زیندوو ، دڵی زیندوو ، ژانی زیندووی بـــۆ هێناوین ٠٠ نوقلانەکانی ووشەی سەرفیرازی کوردیمان بۆ ئـــاوەژو ئەکاتەوە ٠٠ دڵنیایی ئەبەخشێ و بەری چاوو دڵی ئەدیب و ڕۆشنبیرانی کورد بەرگوشادتر ئەکات :

★ ★ ★

لە پارچە شیعرێکی خـــۆی‌دا کە لەژێر نـــاوی (هەڵوێستێکی دەمەو ئێـــواران) دایـــە ، کاك (نجاح بێ‌بەخت) ئەڵێ :

کیژە خانم
ئەو هەڵوێستەی یەکەمین جار
کە تۆم نیادی ٠٠
تازە خونچەی خۆشەویستیم
ڕەگەکانی وا قایم کرد ،
گومان ناکەم
کەس بتوانێ
تاڵەکانی ڕیشەکێش کات ٠٠

لە هەولێرەوە کاك (ناصر شەیدا) پەخشانە شیعرێکی جوانی خـــۆی ، کە لە ژێر نازناوی (شەوانی تەنیایی شاعیر) دایە ئەڵێ :

شاعیرێ لەم وولاتەدا
چۆلەکەی خەمی بەرەولای ئاسمانی گریان کردوە
تورەگەی زام و ئازاری
بۆ هەژارو برسیەکان
پڕ بەفرو باران کردوە
شاعیرێ شەوانی تەنیایی
لە ژوورێکی بێ پەنجەرەدا
هەڵبەست و پەخشان دەنووسێ
تا بەربەیان ٠٠٠
ئەرێ کیژە لادێیەکە
تۆش کەی دەبی ، بە پەری بەهەشتی هۆنراوە

لە سلێمانیەوە کاك (بەختیار عبدالله) باسی وەرزی سەرماو بەفروباران ئەکاو ئەڵێ :

بەفربارینە ، وەرزی زستانە
دنیا سپی‌یەو دیمەنی جوانە
بەگزە باوە ، بەفر ئەبارێ
ئاسمان قینی ، خۆی ئەخانە خوارێ
هەواکەی ساردەو دنیا بەستویەتی
گۆنای یاریشم ، سەرما بردویەتی

لە رازو گلەیی‌یەکی بەسۆزی خـــۆی کاك (صلاح مولود) کە لە هەولێرەوە بۆی ناردوین ، ئەڵێ :

خۆشەویستەکەم
لەو کاتەدا ، هەمو جیهان
زەردو سوورو کەسك ئەبێ
ئەورۆژ خونچەی بەهارێکمو
بە ماچی خۆر ، ئەپشکوێ
نێوت خونچەی ئارەزومە
بە ماچێکی تینووم ، ئەشکێ و ئەپشکوێ ٠٠

لە وردەرازێکی قووڵ و پاکی خۆیا ، لە کەرکوکەوە کاك (شێرول) دەنگ هەڵەبڕێ و ئەڵێ :

بۆ ئەوەی نوێ
باڵدارەکان
دەفڕن ، دەفڕن
بە ئاسمانی شینی جوانی
نیشتمانا
تێدەپەڕن
شەقەی باڵیان هاوارێکە
ئاسەی بەرگوێی دڵدارێکە ٠٠
شەقەی باڵیان
کانیەکە
شوانی تینوو
تینویەتی پێ ئەشکێنێ ٠٠
شەقەی باڵی باڵدارەکان
داستانێکی درامایە
مرۆڤ دەوری تیا ئەبینێ

لە هەولێرەوەیش کاك ئازاد شاکر لە (ناری‌خان)ەکەی‌دا ئەڵێ :

ناری خان ٠٠
تۆ ئەو کەوەی
هیچ کەسێ بۆی نالوێ ڕاوت بکا بێجگە لەمن ٠٠
تۆ ئەو چیرۆکە خۆشەی
هیچ کەسێ چێژ لە خوێندنەوەی وەرناگرێ بێجگە لەمن
تۆ ئەو جوانەی ، هیچ کەسێ
بۆی ناکرێ نازت بکێشێ
بێجگە لە من

★ ★ ★

کاك (بەڵخەیی) لە سلێمانی‌یەوە ، پارچە پەخشانێکی سفت و جوانی بۆمان ناردووەو لە بڕگەیەکی‌دا ئەڵێ :

« ئەڵێم خۆشەویستم باشە ، چونکە کەوکـــەبەی عەشقت نیشتووە و منت خۆش ناوێ ٠٠ خۆزگە شـــەماڵ گوێی لە دەمەتەقێی پێنوسەکەم ئەبوایە ، تا پەیمانی منی ئەگەیاندایە ژوورەکەی تۆو خـــەوی لێ تێـــك ئەدایتایەو ئەی‌خستیتایە ئیکری لاوێکی ئاخ لـــەدڵ ٠٠ جوانیت لەبەرچاوەو مەلەی ئاوی ئەستێلکەکانی یادگاریم ئـــەکاتەو لەناو شریتی هەناسەی خنکاومدا ، جوانترین ئـــاوازی ڕۆژهەڵاتم بۆ لێ ئەدا ٠٠٠!! » ٠

وەڵامێکی برایانە

★ خاوەنی پارچەشیعری (پرشنگی جوانیت)
★ خاوەنی پارچە شیعری (چرای وون)
★ خاوەنی (بەختیاری یاگەزەکی نوێ)
★ خاوەنی پارچە شیعری (ئاراز)
★ خاوەنی (زستانی کوردستان) و (جواد سلیم)

برایان : بەرهەمەکانتان پازۆر سادەن ، پاوەختیان بەسەر چوە تکایە بەرهەمی قوڵتر و فراوانترو بەتامترمان بۆ بنێرن ٠٠٠ چاوەنۆڕین ٠

ـ باوکی سیفەر ـ

Institut kurde de Paris

بروسکەی تازێ نامە بۆ سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکر

بەڕێز موهیب احمد حسن البکر سەرۆك کۆماری عیراق – بەغدا .

بە ئەوپەڕی غەمگینی‌یەوەهەواڵی مەرگی خوالێخۆشبوو کوڕکەتانمان پێ‌گەیشت کەبە هۆی ڕوداوێکی دڵتەزێنەوە بوە . تکامان وایە پایەبڵندتانو هەموو کەس‌وکاری خوالێخۆشبووسەرەخۆشی‌و دڵنەوایی‌مان لێ قبوڵ بکەن .. خوا لە کۆچ‌کردوو ببورێتو بە هەشت جێگەی بێتو خوا سەبرونەوازش بە هەموو لایەکمان دات .

محمود ریاض
ئەمینداری گشتی‌ی جامیعەی وڵاتە عەرەبیەکان

بەڕێز موهیب احمد حسن البکر سەرۆك کۆماری عیراق

بەو ئەوپەڕی ناخۆشی‌یەوەهەواڵی مەرگی خوالێخۆشبوو محمد احمد حسن البکری‌کوڕتانو خێزانەکەیمان پێ گەیشت .

ئەمەێ بۆ پایە بڵندی‌ئێوەو خێزانی بەڕێزتان ئەوپەڕی دڵتەنگی خۆمان‌نیشان بدەین‌و نەوازش بۆ ئێوە بکەین ، داوا کارین‌لە یەزدان کە سەبرو دڵنەوایی بە خۆتان‌وخێزانەکەتان بدات .

محمد رضا بهلوی

سەرۆکی‌بەڕێز

بەوپەڕی ماتەمینی‌و ناوسۆزی‌یەوە هەواڵی کۆچی دوایی خوالێخۆشبووی کوڕتان بەڕێزمحمدو خێزانەکەی‌و خوشکی خێزانەکەیم پێ گەیشت ، ئێمەلە کاتێکدا هاوبەشی ماتەمینیتان ئەکەین لەو کۆستەتاندا ، دڵسۆزانە داوا لەخوا ئەکەین لێ‌یان ڕازی‌بێت‌و جێ‌یان لەگەڵ پیاوچاکانو شەهیدەکاندا لە بەهەشتی‌فرەوانیدا بێ‌ببەخشێ‌و ئارام‌و سەبووورتیان بداتەوە .
وانا لله وانا الیه راجعون ە

جعفر محمد نمیری
سەرەك کۆماری دیموکراتی سۆدان

برای پایەبڵند احمد حسن البکر سەرۆکێ کۆماری عیراق

بەئەوپەڕی ناخۆش‌یەوەهەواڵی مەرگی «محمد» ی کوڕتانمان پێ‌گەیشت ،ئەوپەڕی دڵنەوای‌و نەوازش پێشکەش ئیوەی براو هەمووکەس‌و کاری خوالێخۆش‌بوو دەکەین ، با داوا لە یەزدانی‌گەورە بکەین کە ڕەحمەتی بەسەر کۆچ‌کردودا برژێنی‌وسەبرو دڵنەوایش بدات بەئێوە .

جابر الاحمد الصباح
امیری کوێت

سەرەك کۆماری عیراق بەڕێز احمد حسن البکر

هاوبەشی خەمتانم بەنەمانی‌کوڕەکەتانەوە لە خوای پەروەردگار داوا ئەکەم‌سەبووریتان بداتەوەو باڵی ڕەحمەتی بەسەر خوالێخۆشبووی کوڕتاندا بکێشێ‌و داواخوازم کە درێژە بەژیانی‌بەنرختان بداتو بۆ ئێوە نەتەوەی عەرەبت بهێڵێ

هیلاریۆن کابۆتشی
مەترانی قودس
لەدووره وڵاتەوە

بەڕێز سەرۆك احمد حسن‌البکر سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و سەرەك‌کۆماری بەڕێز .

بە ئەوپەڕی دلگرانی‌یەوەهەواڵی کۆچی دوایی کوڕکەتانمان پێ‌گەیشت کە لەکارە ساتێکی دڵتەزێندا فەوتا بە بۆنەی ئەم هەواڵەناخۆشەوە ئەمەوێت گەرمترین هەستی دڵنەوایی‌و سەر خۆشیتان لێ بکەم‌و داوا لە یەزدانی گەورە دەکەم کە بەسۆزی خۆی خوالێخۆشبوو داپۆشێتو سەبرو دڵنەوایی‌بە ئێوە ببەخشێتو بۆ گەلی عیراقی براتان بهێڵێت‌وناخۆشی نەیەتە ڕێگاتان .

براتان – حبیب بورقیبە
سەرەك کۆماری تونس

بەڕێز پایەبڵند موهیب احمد حسن البکر سەرۆك کۆماری عیراق

بەئەوپەڕی دلگرانی‌یەوەهەواڵی مەرگی کوڕەکەتانمان پێگەیشت کە بەهۆی ڕووداوی ئۆتومبیلەوە بوە بەناوی خۆم‌و حکومەت‌و گەلی عومانەوە گەرمترین سەرەخۆش پێشکەش ئێوەی پایەبلند دەکەین ، داوا لەیەزدانی گەورە دەکەین کە لە ڕەحمەتی‌خۆی کۆچ‌کردو بێ‌بەش نەکاتو تەمەنی درێژ بدات بەئێوەو دڵنەوایی‌و سەبری خۆتان پێ‌ببەخشێ .

براتان قابوس بن سعید
سلطانی عومان

برای بەڕێز احمد حسن‌البکر سەرەك کۆماری عیراق

بە ئەوپەڕی ناخۆشی‌یەوەهەواڵی مەرگی کوڕکەتمان پێ‌گەیشتو ئەم هەواڵە گەرمترین دڵدانەوەو ناخۆشە زۆر دڵتەنگی کردم .سەرەخۆشی پێشکەشی خۆتان هەموو کەس‌و کاری‌خوالێخۆشبوو دەکەم ، داواکارم لە یەزدان کە کۆچ‌کردو بەر ڕەحمەتی خۆی بخاتو جێگای بەهەشت‌بێتو تەمەنی ئێوەی بەڕێز درێژکاتو سەبرودڵنەوایی‌تان بداتێ .

خالد بن عبدالعزیز ال سعود
مەلیکی مەملەکەتی عەرەبی سعودی

چاودێری کردنی بەڕێوەچوونی هەرەوەزی کشتوکاڵ لە دهۆك

دوێنێ ئەنجومەنی کشتوکاڵ لە پارێزگای دهۆك بڕیاری داوە لەسەر ئەوەی کە هەموو ئەندامەکانی بنێرێت بۆ ناحیەکان بۆ ئەوەی چاودێری بەڕێوەچوونی هەرەوەزەکە بکەن ، ئەم بڕیارەش لە کۆبونەوەیەکی کتوپڕدا دراوە کە بەڕێز سعید مالك العلی جێگری وەزارەتی ئاودێری ئەندامی لیژنەی بەرزی هەرەوەزەکە سەرۆکایەتی کردووە وە لە کۆبونەوەکەدا بەڕێز یحیی محمد رشید پارێزگاری دهۆك سەرۆکی لیژنەی سەرەکی پارێزگاکە بەشدار بوە لەگەڵ کارگێڕانی بەڕێوەبەرایەتی سەرژمارکردن لە پارێزگاکەدا .

چالاکی لاوان لە هەولێر

بەڕێز زهیر عبدالجبار ئەندامی مەکتەبی ڕاپەڕاندن‌لە یەکێتی گشتی‌ی لاوانی عیراقدا دوێنێ لەگەڵ‌دەستەی بەڕێوەبەری یەکێتی‌لاوانی لقی هەولێردا دەربارەی چالاکی‌یەکانی‌یەکێتی‌یەکە لەو پارێزگایەدا گفتوگۆی کردوە .. لەو کۆبونەوەیەدا کە بەڕێز مینا بولص ئەندامی مەکتەبی ڕاپەڕاندن‌و لێپرسراوی مەکتەبی ڕێکخستنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بەشداری تیادا کردووە، گفتوگۆیان دەربارەی ئەو نەخشەیە کردووە کە دەستەی بەڕێوەبەری ئەو لقە بۆ لەمەودوای داناوە . هەر لەو کۆبونەوەیەدا بڕیاری پرۆگرامی ئاهەنگ گێڕان بە بۆ ئەی هەفتەی لاوانە وە دراوە کە لە سەرەتای مانگی نیسانی داهاتودا دەست پێ دەکات .
ئا. د. ع.

نیقابەی مامۆستایان کۆڕێکی فراوان دەگرێت

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوونیقابەی مامۆستایان لقی بەغدا داوای لەو ئەندامانەی‌کرد کە پەیوەندیان هەیە بەدەزگاکانی پەروەردەوفێرکردەوە لە بەغدا بۆ ئەوەی لەو کۆبونەوەیەدابەشداربن کە ڕۆژی سێ‌شەممەی داهاتوو سازی‌دەکات .

لە کۆبونەوەکەدا باسی‌ئەو دۆخە دەکرێت کە ئەمڕۆ نەتەوەی عەرەبی پیاداتێدەپەڕێت لەگەڵ دەست درێژکردنی زایونیزمی دوژمن‌بۆسەر خواروی لبنان ، لەگەڵ ئەو دەورەی دەکەوێتە سەرشانی مامۆستایانی وڵات لە بەربەرەکانێ کردن‌و پوچەڵ کردنەوەی پیلانەکانی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم کەبە مەبەستی نەهێشتنی بزوتنەوەی شۆڕش‌گێڕی‌عەرەب سازدەکرێت .
ئا. د. ع.

چەند ووردە « پاشماوە »

مەسەلەی جۆری بەکارهێنانی ڕەنگ‌و جۆری دابەش‌کردن‌و تێکەڵاوکردنی ڕەنگەکان‌و تەبیعەتی پەیوەندیان بەیەکەوە .. کە سەیری ئەم تابلۆیانەت ئەکرد یەکسەر هەستت بەوە ئەکرد کە ڕەنگەکانیان لەگەڵ یەکتری ناگونجێن‌و یەك ئەوەی تر تەواو ناکات‌و لەیەکتری دوورن ..

٥ – تابلۆ .. گیانێکی زیندووی یەکگرتووە ، هەر لەڕەنگەکانیەوە بگرە هەتا بزماری چوارچێوەکەی .. پەیوەندیەکی توند بەیەکەوەیان ئەبەستێتەوە ، ئەوەی لەم پێشانگایەدا جێی سەرنج ڕاکێشان‌بوو ئەوەبوو کە چوارچێوەی هەموو تابلۆکان (تەنها هەندێکی کاك ڕەهبەر جەلال نەبێ) بەشێوەیەکی ناهونەرمەندانەو هەر بۆ لەکۆڵ خۆکردنەوە دروست‌کرابوون .

چوارچێوە بەشێکی هونەری تابلۆیە ، ڕەنگ‌و ڕەونەق‌و ڕوخسارێك بەتابلۆکە ئەبەخشێ‌و پێویستە هونەرمەندی وێنەکێش وەکو چۆن خۆی‌بە وێنەکێشانەوە خەریك ئەکات ئاواش خۆی بە دروست‌کردنی چوارچێوەوە خەریك بکات بۆ ئەوەی کارە هونەریەکەی وەکو یەك پارچەی زیندوو تەماشابکرێت .

هەواڵەکانی « پاشماوە »

ترموە فرۆکەکانی سوپای نەبەزمان شیرینی‌و دیاری جوانیان بەسەر خەلکەکەدا بەخش دەکرد ..

بەم‌جۆرە خەلکی شاری هەولێر بە جوان‌و پیریەوە تا ئێوارەی ئەو ڕۆژە لە سەیرانێکی بێ وێنەدا گۆرانی بەختیاریان دەوت‌و بۆ دوارۆژێکی پڕ خۆش گوزەرانی هەڵدەپەڕین .

ڕاپەڕاندنی نەخشەی کشتوکاڵ لە سلێمانی

لە پارێزگای سلێمانی لیژنەیەکی ڕاگەیاندن پێکهێنراوە ، بۆ هوشیارکردنەوەو تێگەیاندنی جوتیارانی پارێزگاکە بۆ سەرخستنی هەرەوەزکاری نیشتمانی‌و ڕاپەڕاندنی نەخشەی کشتوکالی ئەمساڵ .

ئەوەی شایانی‌باسە بۆ ئەم مەبەستە لە هەموو قەزاو ناحیەکانی پارێزگاکەدا لیژنەی هوشیارکردنەوەی جوتیاران پێکهێنراوەو لە ڕۆژی شەممەی ڕابوردوەوە لیژنەکان دەستیان بەئیش‌وکار کردووە .

پ. هاوکاری

بەرێکردنی « پاشماوە »

محی الدین معروف جێگری سەرەك کۆمار لەو فاتیحا خوێندنەدا ئامادەبوون کە پێرێ ئێوارە لە هۆلی الخلد بەجێ‌هێنرا .

هەروەها وەزیرە بەڕێزەکانو ژمارەیەك لە هاوڕێیان ئەندامانی سەرکردایەتی لقی بەغدای حزبو بەڕێز سەرەك ئەرکانی گشتی هێزە چەکدارەکانو کاربەدەستانی گەورەی دەولەت‌و ژمارەیەك لە ئەندامانی سیلکی دیپلۆماسی عەرەبی‌و بێگانەو نوێنەرانی حزبو هێزە نیشتمانی‌یەکان‌و سەرۆکەکانی ڕێکخراوە گەلی‌و پیشەیی‌یەکان‌و ژمارەیەکی زۆر لە هاوولاتی‌یان لە فاتیحا خوێندنەکەدا ئامادەبوون .

پیشانگای یەکەمی «پاشماوە»

بیری کاك خالیددا ، بەڵام ئەوەی گرنگە ئەو قۆناغە زانی‌یە فەلسەفی‌یەیە کە وەك مرۆڤێك خۆی هەستی پێ دەکات . بۆیە هەر خۆشی دانی بەو ڕاستی‌یەدا ناوە .

کەچی ئەگەر سەیرێکی بەشی دووهەمی تابلۆکان بکەین ، دەبینین برێتین لەو ١١ تابلۆیەی کە وەك بابەتێکی جیاواز خۆیان لە پیشانگاکەدا دەنوێنن . ڕاستەکەی ، کارەکەی کاك خالید لێرەدا شێوەیەکی نوێی هێناوەتە گۆڕێ چ لە بارەی ڕۆخسارەوەو چ لەبارەی ناوەڕۆکەوە . تابلۆکانیش بەش بەحالی هەریەکەیان خزمەتێکی زۆرتری سەردەمەکەیان دەکەن .

تابلۆکانی کاك خالید لە ئەنجامی تیشکدانەوەی واقیعیەتدا ڕێبازێکی ڕیالستی‌یان گرتووەتە بەرو وەك بابەتێکی نوێ لە پیشانگاکەدا دیاری دەدەن . لە لایەکی تریشەوە کاك خالید بە شێوەیەکی هونەری توانیویە ڕەنگی وێنەکانی برێژێ . شێوەیەکی تەکعیبی‌یان وەرگرتووە ، ناوەرۆکی هونەری زانیوە . هەروەها ئەگەر بێت بە چاوێکی وردبینەوە سەرنجێکی تابلۆکان بدەین ، ئەو ڕاستی‌یە ڕەچاو دەکەین کە کاك خالید ئاگاداری بەکارهێنانی ئەو شێوە هونەری‌یانەیە لە بەکارهێنانی توخمەکاندا ، کە ئەمەش کارێکی گرنگەو شێوازێکی تایبەتی ئەدا بە تابلۆکان ، وەك چۆن پێویستە هونەرمەند مەشقێکی تەواو بەچاوی بکات بۆ بینینی (پانتایی ، قەبارە ، بۆشایی ، بارستایی ، جوولاندنەوە ، هێل ، تاریکی ، ڕووناکی ، ڕەنگ) لەو توخمانەدا بەکاریان دێنێ بۆ دانانی شێوەکان . گومانی تیانی‌یە کاك خالدیش بەیرەوی ئەم جۆرە یاسایەی کردووە لە تابلۆکانیدا . بۆ نموونە ئەگەر چاوێك بە تابلۆی (مرۆڤ‌و ژیان)دا بگێڕین ئەوەمان بەرچاو دەکەوێ کەوا هونەرمەند تا چ ڕادەیەك توانیویە هەڵس‌و کەوتی خۆی لەگەڵ هونەرەکەی ڕێك‌بخاو بە پێی توانای خۆی بچێتە ناخی بابەتەکەوەو هیوای مرۆڤ لەو ژیانە تراژیدیەیە ڕزگار بکاو وا لە مرۆڤی تابلۆکەش بکات لە لایەکی کەوە جۆرە خۆڕاگرتنێك لە بەردەم هەموو مفتە خۆرێکی سەردەمدا پەیدابکات هەتا ئەو ساتەی لە دەست چەوساندنەوە هەڵدێنن ، کە بۆ نموونەی ئەمەش ئەگەر تابلۆی (نابەزین) تەماشا بکەین هەمان مرۆڤ‌و ئەو کۆتە دەبینین کە لە تابلۆی (مرۆڤ‌و ژیان)دا لە دەستی کرابوو . ئامانجی زۆرانبازی‌یەکەی خۆی‌و خەباتە بێ وچانەکەی ڕێبازێکی نوێی بۆ دیاری کرد کە کۆڵ نەدانیەتی ، بۆیە ئەو کۆتە وردو خاش دەکات‌و وەك پاڵەوانێکی مەوزووعی هەرەس بەهەموو چەوساندنەوەیەك دێنێ‌و ، هەر ئەو پاڵەوانەش کە بەکاری هێناوە پاڵەوانێکی تاکی نی‌یە چونکە پاڵەوانی تاکی لای کاك خالید ڕەمزە بۆ مەوزووعیەت لەبەر ئەوە کە لە کاتێکدا مرۆڤێك وەك تاکێك ئەکاتە ڕەمزی تابلۆیەکی‌و لە مەوزووعی‌یەتەکەی جیا ناکاتەوە کە ئەمەش دیاردەیەکی گرنگی فەلسەفەیە لە بیرکردنەوەیدا لە ڕەنگ ڕشتنی تابلۆکانیدا . هەروەك چۆن لە تابلۆی (خەباتی جووتیاران)دا ئاغایەك ئەکاتە دروشمێك‌و بۆ ڕەمزی چەوساندنەوەش بەکاری دێنێ، هەر بە هەمان دەستی جووتیارانیشە ڕەمزی سێدارەی ئاغا نیشان‌ئەدات کە تۆبی سەری ئاغای تێ دەکەوێت .

تا ئێرە بەلای منەوە بابەتێکی چاکە ، بەڵام ئەوەی ڕەخنەیەکی بچووکم لێ‌ی هەیە بەکارهێنانی ئەو ڕەمزی نازیەتەیە بەناو چاوی ئاغاوە ، چونکە ئاغا هەرچەند چەوسێنەرەوەبێت دەسەلاتی تەنها لە ناوچەکەی یا چەند بەشێکی دەوروپشتیدا دەڕوات کە بەزۆر یا لەڕێگای فروفێلەوە داگیری کردووەو دەسەلاتی زیاتر بڕ ناکات ، کە ئەمەش پێچەوانەی نازیەتە کە ئامانجی دەست بەسەراگرتنی هەموو جیهان‌و چەوساندنەوەی نەتەوەییشە بەگشتی . ئەوەی دیارو ئاشکرایە لێرەدا ئەوەیە ئەم تابلۆیانە وەك بابەتێك دێنە پێش چاومان‌و خالید ئەو جیهانەی لە مێشکدا ڕەنگی ڕشتووە جیهانێکی تری تیا بنیاد دەنێ کە بەڕاستی وەك لاوێکی هەڵکەوتو جێی فلچەکەی خۆی لە ناخی کۆمەڵگای کوردەواریدا نوقم دەکات ، کە پێویستی‌یەکی گرنگیشە لە وێنەکانیدا نوقم ببێت ، کە هەر لێرەشەوە ئەو ئامانجە سەرەکی‌یەی ڕەچاو کردووە کە پێویستە هونەر لەگەڵ نزیك بکاتەوە ، وەك چۆن پێویستە گەڵ لە هونەر نزیك بکەینەوەو واقیع بە شێوەی بۆچوونی خۆی بداتە بەر چاوی بینەران .

ئەگەر چاوێك بە تابلۆی (باوەڕو ئازارو سەرکەوتن)دا بگێڕین ، جیهانێکی نوێمان دەکەوێتە بەرچاوو بیر ، هەروەك چۆن ئەو هەموو ئامرازو کەرەسەی جەنگانە کە ئالەتێکن بەدەست زۆرداره‌کانی کۆمەڵەوەو بۆ چەوساندنەوە بەکاردەهێنرێن هەموو تووڕ دەدرێن‌و وەك ئالەتێکی بێهوودە لادەدرێن‌و بەسەر کەلاکی ئەمیشەوە کۆشکی شارستانەتی‌یەکی نوێ دروست دەکرێ وجیهانی مرۆڤایەتی لە باوەشی ئاسوودەییدا چنگ بۆ بەختیاری دەگرێتەوە . ئەوە تا دوابەدوای ئەمەش ئەگەر سەیری تابلۆی (دەستی کرێکارێك) بکەین ڕەنگدانەوەی ئەو جیهانە نوێ‌یە ئەبێ کە لە تابلۆی پێشوودا بەرچاومان کەوت ، کە دەستی مرۆڤێکی چەوساوەیە کۆشکی نوێی بۆ ئاسمان بێ دروست دەکرێت . دوا بە دوای ئەمانە تابلۆیەکی جیاواز ، بۆ یەکەمجار ، خۆی بە ئێمە ئەناسێنێ لە هونەری کوردیدا کە کاك خالید ناوی ناوە (هونەری هەڵخەڵەتاندنی چاو) .. لێرەدا بابەتێکی نوێ دێنە پێشەوە وەك عەنتیکەیەکی نەبینراو دەنوێنی‌و ڕەنگ دەداتەوە کە بەڕاستی کاك خالید چووەتە ناخی هونەرمەکەیەوە کە جۆرە شێوەیەکی وەستاوی لە بنەڕەتدا هەیە ، بەڵام ئەوەی جێگای ڕەخنەیە ئەوەیە کە ئەو تابلۆیەی ناو ناوە (هونەری هەڵخەڵەتاندنی چاو) . ناونیشانەکە ، کورد وتەنی ، پڕ بە پێستی تابلۆکە نی‌یە ، چونکە ئەم جۆرە تابلۆیانە پێ‌یان دوترێ (علم البصریات) کە بەرامبەرەکەی بە کوردی (زانستی بینیار)ە ، نەك بەو شێوەیەی ئەو بۆی چووە . دەبوو کاك خالید ئەمەی ڕەچاو بکردایە ، چونکە هەر هەوڵ‌و تەقەلایەکی لەم پیشانگایەدا داوە ، شارەزایی کاك خالید پیشان دەدات لە قوتابخانە هونەری‌یەکاندا . ڕاستی ئەم وتانەش ئەو سێ قوتابخانە هونەری‌یەیە کە فلچەکەی خۆی تیادا ڕاهێناوە. بۆیە لە کۆتاییدا هیوای سەرکەوتن‌و دوا ڕۆژێکی ڕووناك بۆ کاك خالید دەخوازم لەم جۆرە هەنگاوە سەرکەوتووانەدا .

لەسەرێ

لەلای بەڕیوەبەری گشتی کارگەیەکی چیمەنتۆ دانیشتبوم تەلەفۆن لەدوای تەلەفۆن لێ‌دەدرا ژمارەی نهێنی‌و ژمارەی ئاشکرا لەبەر زڕەی تەلەفۆن فریای هیچ لێدوانێك نەدەکەوتین .. ڕووم‌کردە بەڕیوەبەرو گوتم هەر چەندە زڕەی تەلەفۆن ناهێڵێت تۆزێك بدوێن سەبارەت کارگەکەتان بەڵام هیوادارم‌زاڵ‌بین بەسەر ئەو کۆسپانەی لە ئارادایە بۆ بەرژەوەندی گشتی ! لەڕاستیدا بەڕیوەبەر زۆر هەراسان بوە بەدەست خەڵکی چاو برسیەوە . ئاهێکی هەڵکێشاو گوتی برا هەر ئێستاکە پڕ بەدڵ ئارەزوومە واز لە کار بهێنم لەناو هاوڕێ‌و دۆستو کاربەدەستو کرێکارو کوورەی چیمەنتۆو ئۆتومبیلی‌هاتوچۆو بێ‌ئاویو کارەباو بێ‌خانویەتی‌و زۆر زۆر شتی‌تر خۆ زڕەی تەلەفۆن لەولاوە بوەستێت ! لە تاواخەتی تەلەفۆنەکەم گۆڕیوە بۆ ئەوەی کەس تەلەفۆنم بۆ نەکات خۆزگا داوای ڕۆحیان لێ‌بکردامایە بەڵام داوای کیسەیەك چیمەنتۆیان لێ‌نەکردامایە ئەم خەلکە نازانم‌چیمەنتۆ دەکەن بەنان دەیکەن بە کولێرەو لەواشە چی لێ‌دروست‌دەکەن. ئەم کارگە زلە شەوو ڕۆژ لە کاردایەو کە چی‌هێشتا نیوەی خەڵکی زبانمان لێ درێژ دەکەن . ئینجا ڕووی‌تێ‌کردم‌و گووتی فەرموو چەند تەنت چیمەنتۆ دەوێت ؟ڕووم تێ‌کرد گووتم برا من بۆ چیمەنتۆ نەهاتوم بۆ ئەوەهاتوم بتوانم لەسەر لاپەرەی ڕۆژنامە شتێك بنوسم تا هاوولاتیان ئاگادار بکەم کە ئەم کارگەیە کەشەوو ڕۆژ بەسەدان کرێکار کاری تیادا دەکەن بۆ ئەوانەو بۆ کەسی‌تر‌نی‌یە بەڵام دەبێت تۆزێك ڕێگەو شوێن دابنێن تاهاوولاتیانیش سوودی لێ‌وەدەست بهێنن‌و وە ڕێگە لەجەردەو دزو درۆزن بگرین تا یاری نەکەن بە چیمەنتۆ وەلەسەر حیسابی ئەوان کۆشکو تەلار دروست نەکەن ئێوەش‌بەبێ‌و خراپ لەقەلەم نەدرێن. دەبێت سوربن لەسەر ڕێبازی‌خۆتان تا دەتوانن کیسەیەك بەفیرۆ نەدەن بە هیچ کەسێك.. کاکە ئایا ڕاستە تۆ لێرە تەنێك چیمەنتۆ بدەیت بەمن بەنرخەکەی هەشت دینارێك من ئەو تەنە چیمەنتۆیەلەبازاری ڕەش بفرۆشم بە سیو پێنج دینار . تۆ هیچ تاوانبارنیت تاونبار منم کە برایەتی نێوان هەردوکمان دەکەم بەهەڵ‌و گورزی خۆم دەوەشێنم .. بەڵام ئایا چارەی ئەم دزودرۆزنانە دەکرێت ؟ بەڵێ . دەبێت هەمو کەسێك کە خانودروست‌دەکات لە ڕێگەی نەقابەی کرێکارانی خانودروست‌کردنەوە داوای چیمەنتۆ بکات وە دەبێت نەقابەئەو خاوەن کارە ببەستێتەوەوە ڕێگە نەدات کە چیمەنتۆکە بەفیرۆ بدات وە لە دە تەن پێنج تەنی لەبازاری ڕەشا لێ‌بفرۆشێت وە هەر خاوەن کارێك بەگوێرەی کازەکەی چیمەنتۆی‌بدرێتێ وە ڕێگە نەدرێت ، کەس لە جیاتی کەسی تر‌چیمەنتۆ بکرێت . کاکە لە زۆر شوێنی شاردا عەماری‌چیمەنتۆ هەیە هەر یەکە بەناوی حاجی‌یەکەوە وە هەریەکە بەناوی قونتراتچیەکەوە جا سەیر ئەوەیە لەسەرحیسابی ڕەش‌و ڕووتی ئەم وولاتە کۆشکو تەلار دروست‌دەکرێت . سەیرە سەیر وای لێ‌هاتوە ئەوانەی پارێزگاری‌وولاتیان پێ‌ی‌سپێرراوە چەواشەبون بەدەست دزودرۆزنانەوە هێندێك دەبێت بە نوای‌لوریەکانەوە بن تا دەگەنە سەر کار هەر ئەوەندە چاوو غافڵ بکرێت بۆ هەناسەیەك‌چەند تەنێك لوول دەدرێت مەگەر تەنها وەستاو مام حاجی‌بزانێت بۆ کام عەمار دەبرێت ئیتر لەو لایشەوە زۆر کەس‌خانوەکانیان لە نیوەو نیوە چڵدا لەتاو بێ چیمەنتۆیەتی ناتوانێت تەواوی بکات ، جا خۆزگە ڕۆژێك پێکەوەگەشتێکمان دەکرد بەسەر ئەو خانوانەی لەبەر بێ چیمەنتۆ‌یەتی لە کاروەستاوون تا ڕێگەیەکی چاکمان دابنایە بۆچارسەرکردنی ئەو کەموکوریەو هەر یەکە بەپێ‌ی‌پێویست چیمەنتۆمان بەسەردا دابەش دەکردن‌و ڕزگارمان‌دەکردن لە دزو درۆزن‌و لە کڕینی چیمەنتۆ لە بازاری ڕەش‌بە سیوپێنج دینار بەهەزار منەت‌و شاباش . خۆزگەش ئەم‌خەڵکەیش وازیان دەهێنا لە لەواشەدروست‌کردن لە چیمەنتۆ . خۆ چیمەنتۆ بۆ خواردن نی‌یە . ببورە وەستا.. ببورە حاجی .. ناچارم دەستت بخەمە ڕوو وا کۆشکو تەلارەکەت سەری گەیشتە نزیك هەورەوە ئیتر بەسەدانیشتوانی ئەم وولاتەش هەمو کەس‌و کارتن .

عبدالقادر خلیل

کردنەوەی « پاشماوە »

مەکتەبی مەرکەزی کرێکاران لە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست لقی ژورودا لەگەڵ ژمارەیەك لە کاربەدەستانی پارێزگاکە ئامادەبوون .

کۆنگرەکە لە لایەن بەڕێز پارێزگاری هەولێرەوە بە ووتارێك کرایەوە کە تیایدا باسی دەستکەوتەکانی حزب‌و شۆڕشی کردو دەستی بۆ یاسای دەستەبەری کۆمەلایەتی کێشاو ووتی : ئەمە دەستکەوتێکی گەورەیە بۆ چینی کرێکاران . دوای ئەوە هاوڕێ عبداللە خلیل ئەمینداری نهێنی مەکتەبی مەرکەزی کرێکاران لقی هەولێر وتارێکی خوێندەوەو باسی مێژووی دامەزراندنی یەککێتی نەقابەکانی کرێکارانی کرد لە گەڵ دەوری چینی کرێکار لە بزوتنەوەی نیشتمانیدا . دوا بە دوای ئەو بەڕێز کمال صابر سەرۆکی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران لە هەولێر . وتاری یەکێتی خوێندەوەو لە سەرەتادا بە ناوی یەکێتی‌یەوە پێخۆشحاڵی خۆی دەربڕی‌و بەخێرهاتنی میوانەکانی کردو باسی دەوری نەقابەکانی کرد لە ڕووی بەرهەم هێنان‌و پاراستنی ئامێری کارکردنەوە هەروەها وتی کە چینی کرێکار دەورێکی باڵایان بینوە لە بزوتنەوەی ڕزگاریخوازی نیشتمانیدا لە جیهانی سێ‌یەمداو ئێستاش دەورێکی گرانیان لە ئەستۆیە بۆ گواستنەوەی کۆمەڵ بەرەو سۆشیالستی . لە دوایدا بەڕێز فؤاد حسین ئەندامی مەکتەبی ڕاپەڕاندنی یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی هەرێمی عیراق وتاری مەکتەبی خوێندەوەو تیایدا باسی دەستکەوکانی شۆڕشی کردو باسی بایەخدانی بێ ئەندازەی سەرکردایەتی سیاسی حزب‌و شۆڕشی کرد کە لە هەموو ڕوویەکەوە بە ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئەدات .

لە کۆتاییدا خەلاتی ئەو کرێکارە چالاکانە کرا کە لە زیادکردنی بەرهەمدا دەوریان گێڕاوە .

Institut kurde de Paris

ئافرەت لە كوردستاندا

دایك و ڕابەرو مامۆستا ..

ئەو گۆڕانكاریەی ئەمڕۆ لە ناوچەی كوردستاندا دەستی پی كردوەو زۆر لایەنی ژیانی گرتۆتەوە ، لە تەقەللای چالاكانەی ئافرەتی كوردستان بە دوورنیە ، لێرە ، ئەمڕۆ ئافرەت ، وەك دایك و ڕابەرو مامۆستا دەوری خۆی لەو گۆڕانكاریە بەرەو پێشكەوتنەدا ئەبینێ .

لەگەڵ شتەكەی ئەم دوایەماندا بۆ پارێزگای هەولێر مەڵبەندی ناوچەی ئۆتۆنۆمی كوردستانی عێراق سەرمان لە (بنكەی ڕابەری ئافرەتی لادێ لە سیساوەدا ئەوەی ، هەوڵو تەقەللای ئەو ئافرەتە لاوانەی ئەوێ ببینێ كە بۆ یارمەتیو پی گەیاندنی منالەكانی ئەو گوندەو یارمەتی دایكانو خێزانەكانی ئەوێ پێشكەشی ئەكەن ، شایانی ئەوەیە ، شانازی بكات بەوەوە ، كە ئافرەتە خوێنەوارەكانمان ، توانیویانە شوێنی خۆیان لە مەیدانی خزمەت كردنی كۆمەڵدا دیاری بكەن .

لەم بنكەیەدا ، ئەو ئافرەتانە .. تەقەللایەكی دلسۆزانە ئەدەنو خزمەتی خەڵكی گوندەكە لە زیاتر لە لایەنێكەوە پێشكەش ئەكەن .

كچەكانی لادێ فێری چنینو ڕستنو بەرگ دروون نەخشەچنینو دروست كردنی فەرش ئەكەن .

ئەمە لە لایەنی پیشیەوە ، لە لایەنی كۆمەڵایەتیەوە ئەم ئافرەتانە ، كۆڕ بۆژنە لادێیەكان ئەبەستنو ئامۆژگاریان ئەكەن بۆ بایەخدان بە تەندروستی منالەكانیانو پەروەردەكردنیان بەشێوەی زانیاری سەرەڕای ئەوەی دەورەی لەناوبردنی نەخوێندەواریان بۆ ئەكەنەوە .

بە كورتی .. ئەو ئەركە پیرۆزەی ئافرەتانی بنكەكانی ڕابەری ئافرەت لە لادێكانی كوردستاندا پێشكەشی ئەكەن .. شایانی ڕێزە .. سڵاوێ دلسۆزی بۆ هەموو ئەو خوشكانەی لەو بنكانەدا توانای لێ هاتوی مرۆڤانەی ئافرەت ئەچەسپێنن ، ئافرەت وەك مرۆڤو دایكو ڕابەرو مامۆستا .

ئەم كاتەت باش

● قادر زیرەكسان پی بناسێنە .

— قادر محمد مصطفی لە ساڵی ١٩٥٤ لە گوندی (بێتر كۆت) لەدایك بووم .

● سەرەتای دەست پێ كردنی هونەریت كەی بوو ؟

— سەرەتای دەست پێ كردنم دەگەڕێتەوە بۆ ساڵانی ٦٤ـ٦٥ كە لە قوتابخانەی سەرەتاییدا بوومو زۆر حەزم لە گۆرانی گوتن دەكرد .

● لەوەهەنگاوەدا چ شتێ كاری تێ كردی بۆ بەدیهێنانی ئاواتەكەت ؟

— مامۆستاكانم زۆر زۆر هانیان ئەدام .

● كام گۆرانی بێژت بە دڵە ؟ وەبۆ ؟

— ئەو گۆرانی بێژەم بەدڵە ، كە بەرهەمێك پێشكەش بكات داهێنانی تیابێو ، هەنگاوی بەرەو پێشەوە نابێو ، لەرەوتو ویستو ئارەزووی گەل دەرنەچێ .

● هونەرمەند ئەبێ چۆن بێ ؟

— هونەرمەند پێش هەموو شتێ ئەبێ بەرهەمی ڕەسەن پێشكەش بكات .

● دواجار ؟

— ئاواتە خوازم كە هونەرمەند لە شارەكەماندا زیاتر هان بدرێتو ، دروست بوونی تیپێكی گۆرانیو مۆسیقای سەربەخۆش وەكو تیپی مۆسیقای سلیمانی .

— مسعود پەرێشان — ئامادەی كردووە

ڕێ ڕەو

هیچ ناكۆكیەك ، لە نێوان دیموكراتیەتو هێزی ڕەوادا نیە ، هیچ كەسێكتان وای بۆ نەچێت كە دیموكراتیەت بێ هێزی دەكات ، یان ، هەیبەتو دەسەڵاتی ڕەوای لەدەست دەر دەكات ، چونكە ، ئەمە ڕاست نیەو هیچ ناكۆكیەك لە نێوان ڕەفتاری دیموكراتیانەو دەسەڵاتداریەتی ئیستاری ناوەندی ڕەوادا نیە .

هاوڕێ صدام حسین

پشكۆ تۆفیقو چاپخانە

لە یەكێ لەمانگەكانی ساڵی (١٩٤٨)و لە شاری چەمچەماڵ چاوی هەڵێناوە .. هەر لەشەستەكانەوە لە نێو چاپو چاپەمەنیدا بوە . سەربازێكی نادیاری ئەو جیهانە سەیرو بەتامە بوە .

ماوەیەك لە سلێمانی و شەش ساڵ لە بەغداو ئێستاش لە زانكۆی سلێمانیدایەو دلداری لەگەڵ ووشەی كوردیو چاپخانە ئەكات .. كەم كتێبی لە بارو بەنرخی ئەم ساڵانەی كوردی هەن ، جێ پەنجەی ئەم مرۆڤە دلدارەی پێوە دیار نەبێت .. پەلەی بوو ، ئێمەش بە هەڵمان زانیو ئەم چەند پرسیارەمان لێ كرد :ـ

★ كاكە پشكۆ ، واقیعی چاپەمەنی كوردیت چۆن دێتە بەرچاو ؟

— لەبارنیە ، چونكە تائێستا لە زۆربەی چاپخانەكاندا ، پیتی كوردی نیە ، گەر هەشبێت نیوە چڵەو بێ كەڵكو توانای ئەوەی نیە چاپەمەنی كوردی بەرەو پێشەوە ببات !.

★ ئەی چارەسەری گیروگرفتەكانی تر ، چۆن دەس نیشان ئەكەیت ؟

— **بەوە ئەبێت ، كە ئەو ئامێرانەی ئەهێنرێن ، پیتی دارێژراوی كوردی تێ بخرێت، سەرباری ناردنی كادیری لێهاتووی كورد بۆ دەرەوەی وڵاتو بۆ فێربوونو بەكارهێنانی .**

★ باشترین كتێبێك یا چەند كتێبێكی وا ، كە خۆت چاپت كردبێ ؟

— **دیوانی (نالی)ی مامۆستا مەلا كەریمی بیارەیی ، دیوانی (تاریكو ڕوون)ی مامۆستا هێمن ، (قاموسی زمانی كوردی)ی مامۆستا زەبیحی ..**

★ ئەی پاشە ڕۆژی كتێبی كوردی ؟

— **گەربێتو كتێبی كوردی**

.. دەستی یارمەتی بۆ درێژ نەكرێ ، نەخوازەڵلا لەلایەن دەزگا كوردیەكانەوە بەتایبەتیش (كۆڕی زانیاری ـ دەزگای ڕۆشنبیریو بلاوكردنەوەی كوردی ـ زانكۆی سلێمانی ... تاد) ئەوا هەر بە یەكجاری بێ دەرفەت پەرێشان ئەبێت .

★ ئەی ئەم ووشانە (ووشە ـ فیكر ـ منال ـ چاپخانە ـ ژان ـ گریان ...)

— **ووشە** : جوانیو ڕاستی .

فیكر : ژانو خەونی مرۆڤ

منال : خۆشەویستیو پاكیی

چاپخانە : هونەرو چێژ

ژان : ئاوەژوكردنەوەی ناوەوە دەرەوەی مرۆڤ .

گریان : بێدەسەڵاتیو چەكی هەرە كوشندەی ژنان .

م. زامدار

چاپكراوی نوێ

كۆمەڵێ چیروكی ئاوس

بەرهەمی سێ چیرۆك نووس (ئەكرەم علی ، فواد محمد ، همزە علی) لە چاپكراویكی بچوكدا بەناونیشانی (كۆمەڵێ چیرۆكی ئاوس) دەرچووە . بریتی یە لە (٦٤) لاپەڕەی قەوارە مام ناوندیو لە چاپخانەی (ڕاپەڕین) لە سلیمانی چاپكراوە .

سێبەری ئەسپە شێ

كۆمەڵە چیرۆكێكی كاك (محمد فریق حسن)ە بە یارمەتی ئەمانەتی گشتیی ڕۆشنبیریو لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی چاپكراوە ، ئەم بەرهەمە بریتی یە لە حەوت كورتە چیرۆكی نووسەر .

پیشانگای خۆش نووسی هونەرمەند صفوت محمود

بە چاودێری یەكێتی قوتابیانی كوردستان ، بەڕێز دكتۆر طارق حسن ئامێدی سەرۆكی زانكۆی سلێمانی ، پێشانگای هونەرمەند (صفوت محمود ندیم)ی كردەوەو ژمارەیەكی زۆر لە لێپرسراوانو قوتابیانی زانكۆو جەماوەرانی شاری سلێمانی چوونە بینینی ئەو پێشانگایە ..

هونەرمەند پێشانگاكەی بریتی بوو لە پانزە تابلۆی خۆش نووسی كە بەشێوەیەكی تایبەتی توانیبووی پێشانگاكەی بەچەند دێڕە شیعری كوردیو عەرەبیو دروشمو ئامانجی حزبو شۆڕش برازێنێتەوە . خاوەنی ئەم پێشانگایەش لە ئازاری ساڵی ١٩٥٣دا لەشاری كركوك هاتوەتە دنیاوەو ئێستاش قوتابی پۆلی چوارەمی كۆلێجی ئادابە لەبەشی ئابووری زانكۆی سلێمانی .. هەروەها ئەندامی كۆمەڵەی خۆشنووسانی عێراقە .. تا ئێستا لە زوربەی پێشانگاكانی قوتابخانەكاندا بەشداری كردوەو یەكەم پێشانگاشی بەبۆنەی جەژنی سوپاوە لەساڵی ١٩٧٦دا هەر لەزانكۆی سلێمانی كردوەتەوە هەروەها لەكۆتایی ساڵی ١٩٧٦دا لەگەڵ كۆمەڵێك لە هونەرمەندانی زانكۆی سلێمانی بەشداری پێشانگای پۆستەری سیاسیی كردوە ، ئەوەی شایانی باسە ئەم هونەرمەندە لە ساڵی ١٩٧٧دا دیسانەوە بەچەند تابلۆیەك بەشداری پێشانگای قوتری كردوە .

پ. هاوكاری ـ

• فۆلدەر •

لە بلاوكراوەكانی وەزارەتی ڕۆشنبیریو هونەر ـ دەزگای ڕۆشنبیریو بلاوكردنەوەی كوردی ـ و بەبۆنەی جەژنەكانی ئادارو نەورۆزەوە « فۆلدەر »ێكی ڕەنگاوڕەنگ دەرچوو كە وەك كارتی جەژنە پیرۆزە بەسەر ڕێكخراوەكانو هاوڵاتیەكاندا بلاوكراوەتەوە . ئەم « فۆلدەر »ە بەوێنەی ڕەنگاو ڕەنگی ناوچەی كوردستانی عێراقو دوا سەرژمێری پرۆژەكانی ئاوەدانی لەناوچەكەدا ڕازاوەتەوە ، لەگەڵ چەندوشەیەكی بەنرخی سەرۆكی فەرماندەو هاوڕێ صدام حسینو هەڵبژاردە لەڕاپۆرتی سیاسی بەكوردیو عەرەبی .

بەدەگمەن هەڵئەكەوێت ، بەڵام تێكچوونی منال لەساڵانی سێ هەمی تەمنیدا دەرئەكەوێت . هەست پێ كردنی ئەم نەخۆشیە كاتێ دەرئەكەوێت كە گەشەكردنی ئەو منالە تەواو نەبێت ، پاشان لەفێربوون دوا كەوێتو بیركردنەوەو هۆشمەندیو زیرەكی تەواو نەبێت ، بیری خۆی پوختە نەكات زۆر بنوێت ، بە ئاسانی خەڵكی دەورووپشتی خۆی جیانەكاتەوە ..

لێرەدا دەوری دایكو باوك زۆر گرنگەو دەبێ ئاگاداری منالەكانیان بكەنو هەست بەو خاڵانە بكەنو ڕەچاوی كەن لە منالەكانیاندا ، تاوەكو بزانن منالەكانیان عەقلیان دوانەكەوتوە .

پێویستە هەرگیز لەو ڕاستیە نەترسنو نەی شارنەوە ، بەڵكو پێویستە لەو بابەتانە بدوێن كە بزانە هۆی نەخۆشی منالەكەیانو بەزوترین كات داوای یارمەتی پزیشك بكەن .

هیچ پێویست ناكات دایكو باوك لۆمەی یەكتری بكەنو یەكتری تاوان باركەن ، بەڵكو یارمەتیدانی منالەكەیانو چارەسەر كردنیو گرنگی پێدانیو نابێ بیر لەوە بكەنەوە منالەكەیان بە تەنها بنێرنە نەخۆشخانەیەكو لەوێ بكەوێت . نەخێر پێویستە بەشێوەیەكی هەمیشەییو بەردەوام یارمەتی منالەكەیان بدەن بۆچاك بوونەوەو پزیشكی بۆ ئامادەكەن .

كەواتە هیچ پێویست ناكات نهێنی ئەو نەخۆشیە بشارنەوەو بەعەیبە بدرێتە قەڵەم . پێویستە ئاشكرا بكرێتو یارمەتی چاك بونەوەی بدرێت .

ئافرەت لە ڕۆمادا

لە ڕۆمای پایتەختی ئیتالیاژمارەیەكی زۆر لە ئافرەتان بەشداری خۆپیشاندانێكی گەورەیان كردوە بۆ دەربڕینی نارەزایی خۆیان بەرامبەرگیرانی پێویستیەكانی ژیانو بلاوبونەوەی بێ ئیشی لەنێوان ئافرەتاندا . هەروەها داوایان لە حكومەت كردوە بۆچارەسەر كردنی باری ئابووریو نەهێشتنی دیاردەی چەوسانەوەی ئافرەت لەبواری كۆمەڵایەتیدا .

بائاگاداری منالەكانمان بین

زۆرجار ئەبنین منالێك توشی جۆرە نەخۆشیەك دێت ئەوەش پەیوەندی هەیە بەهۆشو ویژدانیەوەو ئەبێتە هۆی تێكچوونی ، زۆربەی ئەو منالانەی توشی ئەم نەخۆشیە دێن ئەتوانرێ لەگەڵیاندا بژین چونكە هەندێكیان ، تێك چوونەكەیان نەگەیشتۆتە ئەو ڕادەیەی كە نەتوانن لەگەڵ خەڵكیدا بژین . بەڵكو بەیارمەتیدانیانو ژیان لەگەڵیاندا ، ئەتوانرێ پێویستیو كارەكانیان بگەیەنینە ئەنجامو لەناو كۆمەڵدا بژینو كاربكەن .. ئەوەی ئەبێتە هۆی دواكەوتنی عەقلی منداڵ زۆرن. گرنگترینیان ئەمانەن :

★ **زگ ماكی : كە خێزانێ باوكو دایك لەو جۆرە كەسانەیان تیابێت توشی هەمان نەخۆشی بوون .**

★ **لێدانی دەماغ :** لەكاتی سكپڕیدا وەك چونە بەردەمی تیشكی (ئێكس) لە مانگی سێ هەمی سكەكەیدا ، وەك ئاوڵەی ئەڵمانیو نەخۆشی زەهری ، یان لەئەنجامی خواردنەوەو تلیاك كێشاندا .

كاتی لەدایك بوونی منال بەهۆی نەمانی ئۆكسجینەوە لكانو لێك ئاڵانی وێلاش بەملیەوە .

یان بەهۆی تێكچوونی منالەوەو توش بوونی مۆخی منال .

دروست بوونی برینی بچكۆلە لەسەر سەرەی ئەو منالەو كاركردنە سەر دەماغی وەك ئاوسانی قاوغی دەماغ .

★ **نەبوونی ژەمی خواردنو خواردنەوەی باش لەشەش مانگی یەكەمی منالدا .**

★ **هەندێ هۆی تر وەك كەڕیو كوێربوون ، بەتایبەتی كەڕی كە كار ئەكاتە سەر فێربوون .**

ئەوتێك چوونانەی لەساڵانی یەكەمی تەمەنی منالدا دەرئەكەون زۆركەمنو

ئامادەكردنی

فەوزیە فەرەج

پەراوێز

پاسەكەی گەڕەكی مامۆستایان لەشاری سلیمانی

ئەم دواییەدا ، بەسەردان ، ڕێم كەوتە سلێمانی ، لە شوێنێكی گشتیدا ، ناسیاوێكم بینی ، پێیوتم : زۆر تكات لێ ئەكەم سكاڵایەكم هەیە ، بۆم بخەرە سەر لاپەڕەی ڕۆژنامەكەتانو بەڵكو لەرێگای ئەوەوە ، كاربەدەستانو دلسۆزان ئاوڕێ لە گیروگرفتی ئوتومبێلی هاتوچۆكردنی گەڕەكەكەمان بدەنەوە وچارێكمان بكەن ، پێم وت ، گیروگرفتەكە چیە ؟! بۆی گێڕامەوەو وتی ..

(ئێوارەیەك ، خەڵكێكی زۆری گەڕەكی مامۆستایان وەستابوینو چاوەڕێی هاتنی پاسی گواستنەوەمان ئەكرد ، دوای چاوەڕێیەكی زۆر ... پاس هات ، هەموو سوار بووین ، خۆشی خۆشی .. وا ئەگەینە ماڵەوە .. كەچی .. لەنیوەی ڕێگادا پاسەكە گەڕایەوە بۆهەمان نوختەی لێوەی هاتبوین .. ئەزانن بۆ ؟ پاسەكە (جابی) تیانە بوو !!) .

جا ئیتر ئەم وێنەیە بخەرە بەرچاوتو بزانە چۆنە ، خەڵكی ئێوارە لەئیشو كار گەڕاونەتەوە .. هیلاكو ماندو ئەیانەوێ برۆنەوە بۆ ماڵەوە .. كەچی .. پاس .. (جابی) لەبیر بچێ ، ئایا برایان لەدەزگای گواستنەوەی هاتوچۆ لەسلێمانی دەربارەی ئەم دیاردەیە چێ ئەڵێن كە ئەو هاوولاتیە ڕای گەیاند ، ئەمە یەكەمجار نیە شتیوا ڕوو بدات ؟!

نووسەر

كۆڕێكی فراوانی شیعر خوێندنەوە

بەبۆنەی جەژنەكانی ئادارو نەورۆزەوە

بەبۆنەی جەژنەكانی ئازارو نەورۆزەوە یەكێتی نووسەرانی كورد لقی سلێمانی كۆڕێكی شیعر خوێندنەوەی فراوانی بۆ چەند شاعیرێكی دەرەوەی پارێزگای سلێمانی لەبارەگای یەكێتی نوسەران سازكردو جەماوەرێكی بێ شومار لەئەدیبو شیعرو ئەدەب دۆستان ئامادەی ئەو كۆڕە بوون .

لەسەرەتادا كۆڕەكە بەسروودی نەورۆز دەستی پێ كردو پاشان وتاری یەكێتی نووسەرانی كورد لقی سلێمانی لەلایەن سەرۆكی یەكێتی مامۆستا ئەژی گۆرانەوە خوێنرایەوە كە لە وتارەكەیدا هەڵوێستی ئەو شاعیرانەی خستە پێش چاوو دەستی بۆ ئەوە كێشا كەوەك سەربازێكی بەتوانا لە پێناوی ئەدەبو ڕۆژنامەگەریی كوردیدا چالاكانە تێدەكۆشن ، لەبەر ئەوە ئێمەش دەبێت لەیادیان نەكەینو ڕیزیان بگرینو هەر بۆ ئەم مەبەستەش ئەم كۆڕەمان بۆ گێڕاونو لەپێناوی وشەی پاكو ڕەسەنی كوردیدا . پاشان لەلایەن مامۆستا (كاكەی فەللاح)ەوە وتاری لێژنەی ڕۆشنبیری یەكێتی نووسەران پێشكەش كراو لەوتارەكەیاندا دەست پێ كردنی وەرزی دووەمی كۆڕە ڕۆشنبیریەكانی یەكێتی نووسەرانی ڕاگەیاند .

دوای ئەوە شاعیرەكان دەستیان كرد بە پێشكەش كردنی بەرهەمە شیعریەكانیان كە ئەمانە بوون :

● **ئەنوەر جاف** : سەما لەبەر بارانی مردنا .

● **دڵشاد عبداللە** : سوار .

● **ڕەفیق سابیر** : چەند هۆنراوەیەك كە بریتی بوون لە : دەروێش ، خۆشاردنەوە ، بەبێ دەنگی دێتو دەڕوا .

● **سلام محمد** : دەمەو ئێواران دەتبینم بەسوخمەیەكی زەردەوە .

● **صلاح شوان** : شەوێك لەشەوانی سیمرخ .

● **عبداللە عباس** : من خۆم ئەزانم تۆ مەیلی كێتە .

● **لەتیف هەڵمەت** : چەند پارچە شیعرێك كە بریتی بوون لە : سەرەتایەك ، بتانەوێو نەتانەوێ نالی بۆ شارەزور ئەگەڕێتەوە ، گەردەلوولی سپی .

ئەوەی شایانی باسە لەكاتی گێڕانی ئەم كۆڕەدا چەند پارچەیەك لە شیعری شاعیرانی پێشومان هەر بەیادی جەژنی نەورۆزەوە خوێنرایەوە .

پ. هاوكاری

طبعت بمطبعة دار العراق للطبع والنشر

ئێمە ، لەم ڕۆژگارە مێژووییە ناسکەدا ، داوا لێکراوین کە لە بەرزترین ڕادەی چاوکراوییدا بین ، دژی هەموو شێوەکانی پیلانی ئیمپریالیزم و دژی هەوڵ و جموجوڵی هێزە گومڕاو پەناگرەکان ·
سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن البکر

هاوکاری

۲۵ فلسە — ۸ لاپەڕە

دەزگای ڕۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخلانی شەقامی « الجمهورية »
بەغدا ـ س·پ ١٤٠١٦ تەلەفون ٣/٦٨٣١١ خەت
سەرنووسەر : محمد امین محمد

● الاثنين ٣ نيسان ١٩٧٨ العدد ٤٢٠ ● — ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە — ● دووشەممەی ٣ی نیسانی ١٩٧٨ ژمارە ٤٢٠ ●

هاوڕێ صدام حسین :

دروشمی پەسند لەم پلەیەدا کشانەوەی دوژمنە بەبێ هیچ مەرجێك

ئێوارەی (٥) شەممەی ڕێکەوتی ٢٣ی ئازاری١٩٧٨ بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە مەکتەبی خۆی لە ئەنجومەنی نیشتمانیچاوی بە سەرۆك وەفدەکانی بەشدارانی سێیەم میهرەجانی فلیم و پرۆگرامەکانی فەلەستین کەوت ·· دوای ئەوەی جێگری بەڕێز بەخێرهاتنی کردن ووتی :

ئەو چالاکییانەی بەجێتان هێناون سەرلەنوێ بۆمانیان دووپات کردەوە کە حەقیقەت خاکێکی دیاری کراوو نەتەوەیەکی دیاری کراوی نییە ·· بەڵکو لە ژێر دەستو چاودێری هەموو مرۆڤایەتی دایە ·

جێگری بەڕێز لە سەر قسەکانی ڕۆیشتو ووتی :

هەروەك چۆن بەدخواهان لە هەموو شوێنێکدا بۆ بەرگری کردن لە شوێن پێی خۆیان بە ڕێگای خراپەدا دژی مرۆڤایەتی کۆمەك بە یەکتری دەکەن · هەروەها خەلکی خێرخواهانی وەك ئێوەش بۆ بەرگری کردن لە مرۆڤایەتیو لە راستی کۆمەك بە یەکتری دەکەن ·

هەروەها جێگری بەڕێز ووتی : پشتگیری کردنتان بۆ گەلی فەلەستین پشتگیری کردنو سەرخستنی ڕاستییە لە هەموو شوێنێکداو دەربڕینێکی ڕەسەنی شۆڕشگێرانەی بیروڕای مرۆڤایەتیتانە لە سەر ئەو ڕێبازە ·

هەندێ ئەڵێن ·· هێزەکانی شەڕو خراپە لەگەڵ ڕۆژگاردا زیاد دەکەن ، بەڵام ئێمە دەڵێین ، هێزی چاکە لەگەڵ ڕۆژگاردا بە تینترو کاریگەرتر دەبێ ·

هەروەها جێگری بەڕێز وتی ، هێزە خراپەکەرو بەدخواکان کە ئیمپریالیەت نوێنەرایەتیان دەکا ، کاتێ چالاکییەکی نائاسایی دژی مرۆڤایەتی دەکەن ، بەرگری لە چارەنووسی نەگبەتی قۆناغەکانی تری خۆیان دەکەن، ئینجا جێگری بەڕێز خۆشحالی خۆی بەرامبەر ئەو چالاکییە مرۆڤایەتیو شۆڕشگێڕیانە دەربڕی کە بەشداریکەران بە فلیمەکانیان دەربارەی مەسەلەی ڕەوای گەلی فەلەستین نواندویانە ·

دوای ئەوە جێگری بەڕێز وەلامی ئامادەبووانی چاوپێکەوتنەکەی دایەوە کە دەربارەی لایەنەکانی مەسەلەی فەلەستینو ئەو تێکۆشانە ڕەوایە بوون گەلی فەلەستینمان لە پێناو سەندنەوەی خاکی زەوتکراوی خۆیدا دەیکا ·

دەربارەی پرسیارێکیش کە سەبارەت بەو مەوداو ڕادەیە بوو کە وڵات لە پشتگیری کردنی مەسەلەی فەلەستیندا دەیگرێتە بەرو لەگەڵی دەڕوا ، جێگری بەڕێز لەوەلامدا وتی : تا ئەومەوداو ڕادەیە کە مەسەلەی فەلەستین لە سەر حەق دەبێو ئەوکەسانەش دەبن کە بەرگری لە مەسەلەکە بکەن ··

بە بۆچوونی ئێمە ·· بۆ ئەوەی سەربەستی هەموو مەودا سەرانسەرییەکانی خۆی وەربگرێ ، پێویستە مرۆڤ تەنها پشتگیری مەسەلەکەی خۆی نەکا ، بەڵکو پێویستە پشتگیری هەموو گەلانی جیهان بکا ، مەسەلەی فەلەستینیش جگە لەوەی کە مەسەلەیەکی نەتەوەییە ، دووبارە مەسەلەیەکی مرۆڤایەتیشە ·

دەربارەی پرسیارێك کە پەیوەندیی بە گیروگرفتی مەودای جوگرافیو کارتێکردنیەوەبوو لەو یارمەتییەی کە وڵات بۆ هێزی بەرگری دەنێرێ ،جێگری بەڕێز ووتی ، مەودای جوگرافی کاردەکاتە سەر یارمەتیمان ، بەڵام ئێمە لەگەڵ ئەوەشداو لەگەڵ گیروگرفتێکی زۆریشدا کە هەیە تەقەلا ئەدەین یارمەتی بە برا فەلەستینییەکانمان بگەیەنین ·· ئێمە دە ساڵە ئەم کارە بەجێ دەهێنین و وە پشتگیریشمان زیاتر دەکەین هەرکاتێ فەلەستینییەکان پێویستیان بەمە بوو ·

ئێمە بەلامانەوە وایە کە (ئیسرائیل) دەستدرێژیکەرە ، لەبەر ئەوە پێویستە سوپای دوژمن بێ هیچ گرفتو مەرجێك بکشێتەوەو هەر لەبەر ئەوەش پێویستە لوبنانیو فەلەستینییەکان لەسەر خۆڕاگرتنو نەبەردییان بۆ دەرکردنی دوژمن لە لوبنان بەردەوام بن ·

لەباشانا پرسیارێك سەبارەت بەوە خرایە روو کە ئاخۆ کۆمەلەی نەتەوە یەکگرتووەکان ،لەرێی ناردنی هێزی کتوپڕی دەولەتانەوە بۆ خوارووی لوبنان ، یارمەتی (ئیسرائیل) نادات · جێگری بەڕێز وەلامی دایەوە ووتی : ـ ئێمە نالێین کۆمەلەی نەتەوە یەکگرتووەکان لەو هەلوێستەدا یارمەتی (ئیسرائیل) ئەدا ، بەلام دەلێین هەمیشە (ئیسرائیل) بڕیارەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان رەفز دەکاتو پێیانەوە پابەند نابێ ـ ·

لە پرسیارێکی تردا کە دەربارەی ئەو ڕاستییەبوو ، کە (ئیسرائیل) لە چلەکانەوە بەنیازی گرتنی ڕووباری لیتانیو کردنی خوارووی لوبنان بە ناوچەیەکی بێچەكو بێبوونی فەلەستینی لەوێداو وائیمڕۆ (ئیسرائیل) لە دەستدرێژکردنی بۆسەر خوارووی لوبنان ئەمەی بۆ هاتۆتەدی ، جێگری بەڕێز ووتی :

لە ڕووی عەقڵو واقیعەوە هەتا بۆ ئەوانەشی کە بەلای

بڕوانە ل ـ ٧

Institut Kurde de Paris

دانیشتوانی خاکی داگیرکراو بەخۆپیشاندان ناڕەزایی خۆیان دژی داگیرکردنی خوارووی لوبنان دەردەبڕن

دوێنێ ئەو خۆپێشاندانانە هەربەردەوام بوون کە دانیشتوانی عەرەب لە خاکی داگیرکراودا دژی بوونی زایۆنی ڕەگەزپەرستو داگیرکردنی بۆ خوارووی لوبنان کردویانە ·

ئاژانسی ڕۆیتەر ڕای گەیاند کە قوتابیانی عەرەب لە چەند قوتابخانەیەکی بەری ڕۆژئاوادا بۆ دەربڕینی نارەزایی خۆیان دژی سیاسەتی پەلهاویشتنی تۆقێنەرانەی دوژمن خۆپێشاندانیان ڕێکخستووە · ئاژانسەکە ڕوونی کردوە کە هێزەکانی زایۆنی دوژمن هەڵیان کوتاوەتە سەر کۆمەلە خۆپێشاندەرەکانو هەندێکیانیان لێ گرتوون ·

لە شاری نابلس لەبەری ڕۆژئاوای داگیرکراو ، قوتابیانی عەرەب بە توندی بەربەرەکانێ کردارە سەرکوتێنەرەکانی دوژمنیان کردووە ، بەربەستیان لەسەر هەموو کووچەو شەقامەکاندا داناوە بۆ ئەوەی ڕێ لە گەیشتنی هێزی سوپایی زایۆنی بگرنو نەهێلن بگاتە شوێنی خۆپێشاندانەکان ··

هەروەها ڕۆیتەر ووتی ، شاری تولکەرەمیش چەند خۆپیشاندانێکی وەکو ئەمانەی لەلایەن هاووڵاتییە عەرەبەکانەوە بەخۆوە دیوە ·

لە لایەکی ترەوە حاکمی میسر انور السادات بلاوی کردەوە کە ئەو چاوپێکەوتنو پەیوەندی بە یەکەوە کردنانەی لە نێوان ڕژێمی ئەوو زایۆنی دوژمندا هەن ، هەر بەردەوام دەبن تا وەکو دەگەنە ڕێکەوتنێکی خۆبەدەستەوە دەرانە ·

هەروەها حاکمی میسر لە چاوپێکەوتنێکدا کە گۆڤاری هەفتانەی ئۆکتۆبەر بلاوی کردەوە ، دووپاتی کردەوە کە گۆڕانێکی لە پڕۆژە تایبەتییەکەی سولحکردنی لەگەڵ زایۆنی دوژمندا کردوە ، بۆ ئەوەی ڕەوتی وتووێژکردن بۆ گەیشتنە سازاندن بەئاسانی بەڕێوەبڕوا ·

سادات لە دوانەکەیدا بۆ گۆڤارەکە پەنجەی بۆ ئەوە کێشا کە دەتوانرێ گۆڕانێك لە سنووری بەری ڕۆژئاوادا بکرێ ، ئەگەر هاتو زایۆنی دوژمن ڕازی بوو لێی بکشێتەوە ·

هەروەها سادات ووتی ، دوای ئەوەی کە لەگەڵ ئەرکانی زایۆنی دوژمندا وا ڕێککەوتوە کە پەیوەندی بەیەکەوەکردن لە نێوانیاندا ڕاستەوخۆبێتو لایەنی سێیەم دەستی تێوەرنەدا ، بڕیار درا کە وەزیری جەنگی زایۆنی دوژمن لە هەفتەی داهاتودا بگەڕێتەوە بۆ قاهیرە بۆ ئەوەی بەگوێرەی ئەو تەنازولانەی ئەو دوایەی کە سادات لە هەلوێستەکەیدا ڕای گەیاندون ، گفتوگۆی لەگەلدا بکا ·

ولید جنبلاط گەڕایەوە لوبنان

دوێنێ بەیانی بەڕێز ولید جنبلاط سەرۆکی حزبی پێشکەوتنخوازی سۆشیالیستی لوبنان دوای سەردانێك بۆ وڵات کە پێنج ڕۆژی خایاند بەغدای بەجێهێشتو بەرەو لوبنان گەڕایەوە · لە سەردانەکەیدا بەڕێز جنبلاط چەند کۆبوونەوەیەکی لە گەڵ هاوڕێیان شبلی العيسمی یاریدەدەری ئەمینداری گشتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو دوکتۆر عبدالمجيد الرافعي و طارق عزيز ئەندامانی سەرکردایەتی نەتەوەیی حزب کردووەو تیادا باسی بارودۆخی ئێستای ناوچەی عەرەبو دەستدرێژی زایۆنیەکان بۆ سەر خوارووی لوبنانو مەترسی ئەو دەستدرێژییە

بڕوانە ل ٧

بەڕێز صدام حسین سەردانی وەزارەتی نەخشەدانان دەدات

دوێنێ بەیانی بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش سەرۆکی ئەنجومەنی نەخشەدانان سەری لە وەزارەتی نەخشەدانان داو لە گەڵ بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیری نەخشەداناندا کۆبووەوە ·

جێگری بەڕێز لە سەردانەکەیدا چاوێکی بە نموونەکانی پڕۆژەی بینایەکانی کۆنگرەی دەوڵەتە بێلایەنەکاندا خشاند کە لەبەری کەرخدا دروست ئەکرێن ·· هەروەها جێگری بەڕێز گوێی لە باسێکی دوورو درێژ گرت دەربارەی قۆناغەکانی جێبەجێکردنی ئەو پڕۆژەیە لە لایەن وەزیری بەڕێزو بەڕێوەبەری خانوو خزمەت گوزاری گشتییەوە · ئەوەی شایانی باسە عیراق میوانداری حەوتەم کۆنگرەی سەرۆکانی دەوڵەتو حکومەتە بێلایەنەکان دەکات لە ساڵی ١٩٨٢ دا ·

دیسان بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و سەرۆکی ئەنجومەنی نەخشەدانان دوێنێ بەیانی لە گفتوگۆیەکانی کۆنگرەی یەکەمی پەرەپێدانی شێوازی جێبەجێکردنی ڕاستەوخۆی پڕۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی لە هۆلی وەزارەتی نەخشەدانان ئامادەبوو ·

هەروەها جێگری بەڕێز لە دانیشتنەکەدا گوێی لە باسێکی دوورودرێژ گرت لە لایەن بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەدانان دەربارەی کارنامەی کۆنگرەکەو بایەخی ئەو کارنامەیە لە دۆزینەوەی شێوازێکی پێشکەوتووی جێبەجێکردن ، لەسەر بناغەیەکی زانستیو کردەوەیی کە سەرکەوتنی جێبەجێکردنی ڕاستەوخۆ لە کاتێکی کورتو بە پارەیەکی کەمو ئامادەکردنی نیشتمانی لێهاتوو بۆ هێنانەدی گەشەپێدانێکی نەتەوەیی تەواوو بە شێوەیەکی بەرز مسۆگەر بکات ·

لە دانیشتنی بەیانی کۆنگرەکەدا باسی پەیداکردنی ئیشکەران لە دەزگاکانی کەرتی سۆشیالیستیو دابەشکردنی ئەو کادیرو شارەزایانە لە کەرتە جۆراو جۆرەکانی تردا کرا · هەروەها لە گفتوگۆیەکاندا باسی چۆنیەتی پەیدا کردنی کەرەستەی بیناو دەزگاکانی جێبەجێکردنی ڕاستەوخۆ بە مەرجێك کە لەگەڵ سیاسەتی جێبەجێکردنی ڕاستەوخۆ بگونجێت کرا ·

ئامادەبووەکانی کۆنگرەکە بڕیاریاندا لیژنەیەك لە نوێنەرانی ژمارەیەك لە وەزارەتو دەزگاکانی دەولەت پێکبهێنن بۆ دانانی سیستەمی ئیداریو دارایی کە پەیوەندی بە هەلسەنگاندنی کاروباری دەزگاکانی جێبەجێکردنی ڕاستەوخۆ هەیەو دەسەلاتی ئەو لیژنە پەوسنووری جوولانەوەیو شێوەی خەلاتکردنی کرێکارانو ڕەخساندنی بارو دۆخی لە باری کار کردن بۆ کرێکارانی ئەو دەزگایانە ·

وتەی هاوکاری

بەبۆنەی گەلەکۆمەکی نیشتمانی بۆ بەدواداچوونو لێووردبوونەوەو جێبەجێکردنی نەخشەی کشتوکاڵ

بۆسەرخستنی هەرەوەزی نیشتمانی با چاکی هیمەتی لێبکەین بەلادا

هەموومان ئەزانین کە ڕادەی پێشکەوتنی ووڵاتێك ، لەپێش هەموو شتێکا ، بە ڕادەی پێشکەوتنی کشتوکاڵو پیشەسازیو ژیانی ئابوری دەزانرێ ·· ئەوەشمان لەیادە کەتا ئەم دواییە پەیوەندیی دەرەبەگایەتی دەستی بەسەر ژیانی لادێو بەرهەمی کشتوکاڵدا گرتبوو ··· وانە جوتیاران بە گاسنو هەوجارو ئارەقی نێوچەوانو شانو قۆڵو نینۆکیان بەرووبوومێکی کولەمەرگییان دەهێنایە بەر ، کە دەرەبەگ زوربەی دەبرد ·· هەروەها لەیادمانە کە دەچوونیە لادێیەك چ کوێرەوەریکمان ئەدی ·· ئەوەبوو نە ئاوی پاك ، نە کارەبا ، نە خانووبەرەی باش نە خزمەت گوزاری تەندروستیو خوێندەوارییەکی ئەوتۆ هەبوو ··

بەڵام پاش شۆڕشی تەموزی ١٩٥٨و بە تایبەتی پاش شۆڕشی ١٧ی تەموزی ١٩٦٨ کە پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بەرپای کرد ، مەسەلەی چاککردنی کشتوکاڵو ڕزگارکردنی لادێ لە تاریکی دواکەوتنو پەیوەندی دەرەبەگایەتی ، بوو بە ئامانجێکی سەرەکی گرنگی حزبو دەولەت ·· ئەوەبوو یاسای ژمارە (١١٧)ی ساڵی ١٩٧٠ بۆ چاککردنی کشتوکاڵ دەرچوو ، کە گەلێ کەموکووڕی یاسای چاککردنی کشتوکاڵی ژمارە (٣٠) پاش شۆڕشی ١٤ی تەموزی چارەسەرکرد · هەروەها یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ١٩٧٥ی دەرکرد بۆ هەڵتەکاندنی بناغەی پەیوەندی دەرەبەگایەتیو چاککردنی باری لادێ لە کوردوستاندا ·

★ ★ ★

ووڵاتی عیراق کە هەزاران ساڵە بەناوی دۆڵی دوو زێ « وادی الرافدين » ناوی دەرکردوە ، توانایەکی سروشتی (گەلێکی چابووك و ئاوو زەمین و ئاوو هەوای لەبارو ··· هتد) چاکی هەیە · وە بۆ هێنانەدی لادێیەکی پێشکەوتووی هاوچەرخیش هەردوو مەرجە سەرەکییەکەی هەیە کە بریتییە یەکەم ، لە سەرکردەیەکی شۆڕشگێڕ ، وەکو حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ، کە بڕوای بە سۆشیالیزمو زانستی هەیە لە پێشخستنی هەموو ژیانی ئابووریماندا ، دووهەم ، بەهێزی هەڵمەتی شۆڕشەوە بۆ سەر مۆنۆپۆلەکانی نەوت توانرا دەسکەوتی زۆری نەوت (پێش ئەوەی ووشك بکات) بەکار بهێنرێ بۆ ڕاپەڕینێکی ئابووری لە کشتوکاڵو

بڕوانە ل ـ ٦

سەرکردایەتی سوپای لوبنان ئەفسەرێکی خۆی بۆ یەکخستنی کاروباری نێوان هێزەکانی دەولەتانو حکوومەتی لوبنان دانا

بێروت ـ ئا· د· ع :

سەرکردایەتی سوپای لوبنان موقەدەم (فوزی ابو فرحات)ی لە سەرکردایەتی هێزەکانی دەولەتاندا دانا بۆ ئەوەی کاروباری نێوان ئەو هێزانەو حکومەتی لوبنان ڕێکبخات ·

پێش ئەمە ، سەرکردەی هێزەکانی دەولەتان لە لوبنان ژەنەڕال ئەلەکسندەر ئەرسکین داوای لە سەرکردایەتی سوپای لوبنان کرد کە ئەفسەرێکی خۆی لەو سەرکردایەتییەدا دابنێ · بۆ ئەوەی ئەرکی هێزەکانی دەولەتان لە خوارووی لوبناندا بە ئاسانی ڕاپەڕێنرێ ·

جارێکیتر هێزەکانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی ڕۆدیسیا پەلاماری خاکی زامبیایان داوە

لۆساکا ـ ئا· د· ع:

پێرێ هێزێکی زۆری سەر بە ڕژێمی ڕەگەزپەرستی ڕۆدیسیا دەستدرێژی کردۆتە سەر خاکی زامبیاو پەلاماری ناوچەی دەریاچەی کاریبای داوە ، کە کەوتۆتە خوارووی ئەو ووڵاتەوە ، ئەمەش دووەم دەستدرێژی کردنە لە ماوەی مانگێکدا کە ئەو ڕژێمە کردویەتە سەر ووڵاتی زامبیا ·

دوێنێ سەرچاوە دیپلۆماسییەکان لە لۆساکا ڕایانگەیاند کە ڕژێمی ئەیان سمیسی ڕەگەزپەرست فڕۆکەی بۆمباهاوێژو فڕۆکەی عامودی لە دەستدرێژی کردنەکەیدا بەکارهێناوە · بەڵام سەرچاوەکان پەنجەیان بۆ ئەو زیانانە نەکێشاوە کە زامبیا لە ئەنجامی ئەو دەستدرێژی کردنەدا لێی کەوتوە ·

« فلسطين الثورة » :

ناردنی هێزی ناوبژیکەری دەولەتان بۆ لوبنان جۆرێکە لە داگیرکردنێکی ئیمپریالیزمیانەی ڕاستەوخۆ

بێروت ـ ئا· د· ع:

گۆڤاری ـ فلسطين الثورة کە بە ناوی ئەنجومەنی شۆڕشگێڕی بزووتنەوەی(فتح)ەوە دەدوێ ، دووپاتی کردوە کە ناردنی هێزی ناوبژیکەری دەولەتان بۆ خوارووی لوبنان ، وەك داگیرکارییەکی ڕاستەوخۆی ئیمپریالیستانەیەو قۆناغێکی نوێی پیلانگێڕانو هەوڵو تەقەلای سەرکوت کردنی تێکۆشانی شۆڕشگێڕانەی چەکداریی هێزە شۆڕشگێڕەکانی عەرەب دەنوێنێ ·

گۆڤارەکە دەلێ ، ئیمپریالیستەکان ئیمڕۆ هەر ئەو شێوازانە دووپات دەکەنەوە کە لە خوارووی ئاسیادا بەرەو بەزینو شەرەدۆڕاندنی بردن ·

هەروەها ڕوونیکردەوە کە داگیرکردنی خوارووی لوبنان لەلایەن زایۆنییەوەو لە پاشانا هاتنی هێزی دەولەتانو جوولاندنی هێزی دامرکێنەری سووریاو داخستنی سنوور لە ڕووی هێزی بەرگریو هێزە نیشتمانییەکانی لوبناندا ، هەموو ئەمانە پەنجە بۆ ئەوە دەکێشن کە تووشی دۆخێکی گران دەبین کە مەترسی یەکەی لە هەموو قۆناغێکی پێشوتر جیاواز بێ · جا بۆیە پێویستە هێزە شۆڕشگێڕەکانی عەرەب هەوڵبدەن ئەرك و فرمانەکانی سەرشانی خۆیان بەجێبهێننو لەپێش هەموویانەوە بەرەیەکی ڕاستەقینە پێکبهێنن کە یەکەم جار هەڵمەتە زەختێکی فراوان بەرێتە سەر حکومەتی لوبنانو ڕژێمی سووریا ،

نەقابەی پارێزەرە میسرییەکان نارەزایی خۆی دژی فرۆشتنی ئەهرامەکان دەردەبڕێ

قاهیرە· دوێنێ ڕۆژنامەی(الاهالی) ئۆرگانی حزبی کۆبوونەوەی نیشتمانیی پێشکەوتنخوازی یەکێتی میسر ڕایگەیاند کە ڕژێمی سادات ئەهرامەکانی بە یەکێك لە کۆمپانیا سەرمایەدارەکان فرۆشتوەو مافی ئەوەی داوەتێ تا وەکو ٩٩ ساڵ بەرهەمیان بخوات· (الاهالی) وتی کە نەقابەی پارێزەرەمیسرییەکان نارەزایی خۆی بەرامبەر ئەو بڕیارە دەربڕیوە·· چونکە وا دەزانێت کە ئەو ئیمتیازانەی حکومەتی ممدوح سالم داویەتی بە کۆمپانیای ساوث بۆسیشنزکە کۆمپانیایەکە لە گەلێك شوناسنامەی جۆراو جۆر پێکهاتووە مەترسییەکانی هاوشانی ئیمتیازەکانی دەولەتە ئیمپریالیزماکانە کە لە کاتی هەلکەندنی نۆکەندی سوێسدا پێیان درابوو ·

الاهالی ڕایگەیاند کە ڕێکەوتنامەکە لە کانونی یەکەمی ساڵی ١٩٧٥دامۆرکراوە بۆ بنیاتنانی ئەوەی ناویان ناوە مۆلگای گەشتوگوزار لە دامێنی ئەهرامەکان

تێشکانی سیاسەتی کارتەر دەربارەی وزە

لەساڵی ڕابردوودا کاتێک جیمی کارتەر سەرکۆماری ئەمریکا بەرنامە دوورو درێژەکەی خۆی دەربارەی وزە پێشکەشی کۆنگرێس کرد ، پێی وابوو بە زوویی و بە چەشنێکی سەرەکیی لە گازی سروشتی یەوە کە بە کەمی دەست دەکەوێ و لە نەوتی بێگانەوە کە گەیشتنی هەمیشە مسۆگەر نیە ، دەگوێزرێتەوە بۆ سەر خەڵووزی بەرد کە لە وڵاتدا بەرهەم دەهێنرێ . واش دانرابوو کە بەکارهێنانی خەڵووز ئەوەندە زیاد دەکا کە لە ساڵی ١٩٨٥دا دەکاتە ٢ر١ میلیارد تەن لە ساڵدا .

بەڕێوەبەرایەتی ئەمەریکا لەڕێگای هەڵگرتنی هێندێ باج و گومرگەوە کارگە پیشەسازییەکانی بۆ بەکارهێنانی خەڵووز هانداو دوای کرد کە خەڵووز لە کارگاو دەزگا جۆربەجۆرەکاندا کەڵکی لێ وەربگیرێ .

هەر لەپێش مانگرتنی کرێکارانی کانگاکاندا نەخشەکەی کارتەر تووشی زۆر کەندو کۆسپ هات ، وەک ئەو قانوونانەی کە دەربارەی پاراستنی هەوای پاک دانراون و وەک ڕاسپاردەکانی کارتەر دەربارەی دابەش کردنێکی سەقامگیری خەڵووز بە نرخێکی نەگۆڕاوەوە .

لەکاتی مانگرتنەکەدا کە بەرهەمهێنانی خەڵووز بەڕادەی لە سەدا پەنجا کەمی کرد ، هێندێ لەو کارخانانە کە بەوهۆیەوە کاریان لەق ببوو لە ڕێگای بەکارهێنانی ٤٠٠ر٠٠٠ بەرمیل نەوتەوە لە ڕۆژدا بە شێوەیەکی نیوەچڵ درێژەیان بە کاری خۆیاندا . بێ ئەوەی چۆنیەتی چارەسەرکردنی مانگرتنەکە لە بەرچاو بگرن ، ئەوە ڕوونە کە ئەنجامەکەی بەرزبوونەوەی نرخی خەڵووز دەبێ . ئەمەش ئەو چارەسەرەیە کە کرێکارانی کانگاکان پێی ڕازی نەبوون . سێ هەفتە لەمەوبەر بڕیار وابوو نرخی خەڵووز بۆ هەر تەنێک سێ دۆلارو حەقدە سەنت زیاد بکرێ ، ئەمەش مانای ئەوەبوو کە نرخی سووتەمەنی کارگەکان ١٥٪ زیاد بکات و نرخی بەکارهێنانی کارەباش ٥٪ بچێتە سەر . ئێستا هێندێ بەڵگە بەدەستەوەن کە نیشان دەدەن گۆڕینەوەی نەوت بە سووتەمەنییەکی تر بۆ وختێکی دیکە هەڵگیراوە . لە نۆمانگی یەکەمی ساڵی ١٩٧٧دا هێندێ دام و دەزگای ئەمەریکا دروستکردنی بیست و شەش کارخانەیان دواخست ، یان بە جارێک هەڵیان وەشاندەوە کە دەبوو بە خەڵووزی بەرد کار بکەن . هەروەها دروستکردنی سێ و شەش دەزگای تریشیان دوا خست کە قەرار بوو بە هێزی ئەتۆم بخرێنە کار .

لەگەڵ دەرکەوتنی شوێنەوارەکانی مانگرتنی کرێکارانیشدا نەخشەکەی کارتەر دەربارەی بەکارهێنانی خەڵووز تووشی پاشەڕۆژێکی ڕەش و تاریک دەبێ .

لە گۆڤاری « تایم »ی ڕۆژی ٢٠–٣–١٩٧٨ وەرگیراوە

تامەدەرسی دەست درێژییەکەی دوژمن

تەنها خوارووی لوبنان ، لەهەموو ئەو سنوورانەی کە قەوارەی زایۆنی لەگەڵ دەوڵەتانی عەرەبدا هەیەتی ، مابوەوە کە دوژمن بە کەڵەبەری بزانێ دژی خۆی ، بۆیە ماوەیەکی دوورو درێژ بوو لە بەهانە دەگەڕا تا هێرش بێنێتە سەر ئەم ناوچەیە تا گوایە ، وەکو خۆی ئیدیعا دەکا ، لە هێزەکانی دوژمن – واتە فیدائیە فەلەستینیەکان – ی پاکی بکاتەوە ! ئەوەبو لە ناوەڕاستی مانگی ڕابردوودا هێرشێکی دڕندانەی بەربڵاوی لە ئاسمان و زەوی و دەریاوە هێنایە سەر خەڵکی بێتاوانی خوارووی لوبنان و بە فڕۆکەو تانک و تۆپ و شەستیر کەوتە گیانیان .

ئەگەرچی هێزەکانی ناوبژی کردن) زەقەی چاویان دەهات ، ئەمان – واتە هێزەکانی دوژمن – بێ پەروا لەوان بەرەو ژوور کشان و جگە لە هێزەکانی بەرگری فەلەستینی و جوڵانەوەی نیشتمانی لوبنان کە پاڵەوانانە بەرەنگاری هێرشەکانی دوژمن بوون ، کەسی تر ئەبوو هەر (ئۆغر)یشیان لێ بکات .

بەڵێ ، هێزەکانی ڕژێمی سووریا ، متەقیان لە خۆیان بڕی ، هێزەکانی تیرەگەرە ڕاسترەوەکانی لوبنان دەستەو سنگ لە پێشوازی دوژمندا بوون .

ئەو هەموو زەرەرو زیانەی لێکەوت ، چ لە چەک و جبەخانەو چ لە شەڕکەردا ، بەڵام هەندێکی تری لە خاکی عەرەب داگیرکردو خوارووی لوبنان بوو بە مەیدانی جەنگی نێوان گەلی لوبنان و فیدائیە فەلەستینیەکان لە لایەکەوەو هێزەکانی زایۆنی داگیرکەر لە لایەکی ترەوە .

لە هەموو جیهانی عەرەبدا ، کۆمەڵانی خەڵک هاتنە جۆش و خرۆش و ڕق و نەفرەت لە هەڵوێستی شل و شەویقی ئەو فەرمانڕەوا عەرەبانەی کە لەم بارە ناسکەدا جوڵەیان نەکرد گەیشتە ئەو پەڕی ..

لە عیراقدا ، هەموو کۆڕو کۆمەڵ و ڕێکخراوە نیشتیمانیەکان کەوتنە کار بۆ یارمەتیدانی برایانی فەلەستینی و نیشتیمانی پەروەرانی لوبنان ئەگەرچی مەودایەکی دووری خاک ئێمەو ئەوانی لێک جیاکردۆتەوە . ئەوەبوو هەزارەها کەس خۆیان بۆ چوونە مەیدانی نەبەردی ناونووس کرد ، ئەمانە کرێکارو جوتیارو قوتابی و فەرمانبەرو هەموو کۆڕەکانی تری کۆمەڵیان گرتەوە . دەیەها هەزار کەس خۆیان کوتا بۆ بنکەکانی خوێن بەخشین ، تا خوێنی خۆیان بۆ برایانی جەنگاوەریان بنێرن ، کۆمەڵێکی بەرینی کرێکارو فەرمانبەر مووچەی ڕۆژانەی خۆیان بۆ ئەم مەبەستەو لە شێوەی بارو بوودا بۆ لێقەوماوانی ئەو جەنگە پیرۆزە بەخشی ، ئەوەبوو سەرەتای خۆبەختکەرانی عیراق گەیشتە خاکی لوبنان و لە کۆڕی جەنگدا دامەزران ، سەرەڕای ئەو هەموو کۆسپ و قەدەغەو قەدەغە کارییەی کە بۆیان دروست کرا .

که دوژمن کاری خۆی کرد ، ئینجا دەور هاتە سەر دۆستەکانی ، بگرە ئاغاکانی ، وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا ، کە قەوارەی زایۆنی بنکەی سەرەکی و مەخفەری ڕێزی پێشەوەیەتی لە ناوچەکەدا ، کەوتە جموجوول لە ئەنجومەنی ئاسایشداو بە هەوڵ و تەقەللای ئەو ئەنجومەنی ئاسایش بڕیاریدا هێزێکی نێو دەوڵەتان خێرا بنێرێ بۆ سەر سنووری نێوان قەوارەی زایۆنی و لوبنان تا گوایە ببێتە پەرژینی نێوان هەردوو لا ! لە هەمان کاتدا ، ئەمەریکا ، خەرواری یارمەتی چەک و جبەخانەی بۆ زایۆنی دوژمن سەرەوخوار کردەوەو لە هەمان کاتدا کەوتە چالاکی و جموجوولێکی بەرفراوان بۆ دەست پێکردنەوەی قسەو گفتوگۆ لە نێوان کاربەدەستانی قاهیرەو تەل ئەبیبدا .

ئەوەبوو سەرەتای هێزەکانی نێو دەوڵەتان گەیشتە خوارووی لوبنان ، لە پاشاندا بەرەبەرە پاشماوەی هێزەکانی گەیشتین . بەڵام هێزەکانی دوژمنی داگیرکەر هێشتا هەر نەکشاونەتەوەو وڵاتیان بەجێ نەهێشتووە لەبەر ئەمە ئەم هێزانە هەر لەبەر هێرشی پاڵەوانانەی هێزەکانی بەرگری فەلەستینی و جوڵانەوەی نیشتیمانی لوبناندان .

ئێستا هەموو ئەوەی کە ڕووی دا بەجێی خۆی ، بەڵام لەگەڵ هەموو ئەو هەوڵانەدا کە دران و دەدرێن بۆ ئەوەی ڕووی پیلانگێڕانەی ئەم هێرشە ناڕەوایە بشاردرێتەوە ، هەندێ ڕاستی لەبارو ناڵەبار دەرکەوتن کە دەبێ ، بۆ ئەوەی شت بە باشی لێک بکرێنەوەو بە ڕوونی سەیریان بکرێ و هەڵوێستیان لەسەر وەربگیرێ ، بە چاکی دەربخرێن .

ئەم دەست درێژییە زۆر شتی دەرخست ، کە یەکێکیان ئەوەیە هەموو جموجوولێکی زایۆنیانە ، گەورە بێ یان بچووک ، یەکسەر بەندە بە نەخشەکانی ئیمپریالیزمەوەو خزمەتی پیلانە دوورو نزیکەکانی دەکاو هەموو هەوڵێک بو لێکجیاکردنەوەی ئیمپریالیزم لە زایۆنیزم ، بەتایبەتی قەوارەی زایۆنی و وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا ، لە هەوڵێکی بێ فەڕو بێ ئەنجام بەوڵاوە هیچی تر نیە . بۆیە کە (کارتەر)وا خۆی دەرخست کە گوایە لەگەڵ (بێگن)دا پوازیان کەوتۆتە بەین ، کۆمەڵانی خەڵکی عەرەب جگە لە پێکەنین و گاڵتە پێکردن و لە هەمان کاتدا توڕەیی ڕەوا لە بێ ئابڕوویی ئیمپریالیزم و داروودەستەو دۆستانی هیچیان لە خۆیان نەگرت و بەمە تەنها باوەڕی بەوە پتەوتر بوو کە یەکیەتی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم یەکێتییەکی ئەوەندە پتەوە کە هەرگیز بە مردنی (وشتریان وەشترەوان) نەبێ تێک ناچێ ، ئەم جەماوەرە ڕێی خۆی ناسیوەو جگە لە زەبری پشتشکێنی و خەباتی هەمە چەشنەی دوورە مەودا هیچ ڕێگایەک بە ڕێگای ئازادی نازانێ .

گۆڤارێکی ئینگلیزی هێرشی کردۆتە سەر ئەمریکا کە پشتیوانی لە ڕەگەزپەرستەکان دەکا .

لە هەفتەی ڕابردوودا گۆڤاری (نیو ئەفریکین دفیلۆبمنت) کە لە لەندەن دەردەچێ ، نووسیبووی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا یارمەتی یەکی زۆر دەدا بە ڕژێمە ڕەگەزپەرستەکان و ڕژێمەکانی تری ئەفریقا کە سەر بەسیاسەتی ئەمریکان .

گۆڤارەکە نووسیویە سەرەڕای ئەو قەدەغەیەی خراوەتە سەر ناردنی چەک و کەرەستەی جەنگیی بۆ ڕژێمی ڕەگەزپەرستی خوارووی ئەفریقا ، هێندێ بەڵگە نیشان دەدەن کە وڵاتە یەکگرتووەکان

بڕوانە ل – ٧

پێشێل کردنی مافی مرۆڤ لەوڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا تاوانبارکرا

کۆنفرانسی مافی مرۆڤ لەوڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا پێشێل کردنی مافی مرۆڤ لەلایەن کاربەدەستانی ئەمریکاوەو ئەو زەبروزەنگەی دژی ڕێکخراوە سیاسی و کۆمەڵایەتی یەکانی ئەمریکا بەکاردەهێنرێ و سیاسەتی لە ناوبردنی هیندیە سوورەکان کە دانیشتوانی ئەسڵیی ئەمریکان تاوانبارکرد .

کۆنفرانس لە کۆتایی کاروباری خۆیدا کە سێ ڕۆژی خایاند داوای کرد کە پێویستە هەموو هێزە پێشکەوتنخوازەکانی ئەمریکا دژی سیاسەتی چەوساندنەوەی ڕەگەزایەتی و بۆ چەسپاندنی مافی مرۆڤ و ئازادی یە دیموکراتی یەکانی گەلی ئەمریکا یەک بگرن .

« مای ئیساک » کە یەکێک لە سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی بۆ خەبات دژی چەوساندنەوەی ڕەگەزایەتی و سیاسی یە ، داوای لە کاربەدەستانی ئەمریکا کرد کە هەموو ئەو گیراوە سیاسی یانەی لە بەندیخانەکانی ئەمریکا توندکراون بەرەڵا بکا .

دیاری ئەمەریکا بۆ خەلیج

خەلیجی عەرەبی ناوچەیەکی بە پیتو بەرەکەتەو سامانێکی سەر سووڕ هێنەری سروشتی تێدایە . جگە لەوەش لە باری ستراتیژییەوە بایەخێکی بەرچاوی هەیە . ئەو بایەخەی لە سەرەتای دەستپێکرانی سەفەری دەریایییەوە هەیەو ئێستاش هەر بەردەوامە ، بۆیەلە کۆنەوە یانی لەوکاتەوە کە دەریا کەوتە ژێر پێی ئینسان ، لە زۆر لاوە هێرۆشی کراوەتە سەر .

دیارە وڵاتانی ئیستیعماری هەموویان ویستوویانە دەست بەسەر خەلیجدا بگرن بەتایبەتی لەو ناوەدا ئیمپریالیزمی ئەمریکا دەورێکی بەرچاوی هەبووە هەمیشە تێکۆشاوە بە هەر نرخێک بۆی بکرێ خەلیجی عەرەبی بکاتە مۆڵکەیەکی گەورەی سوپایی .

سیاسەتی کۆلۆنیالیستی ئەمریکا وەک هەموو ئیستیعمارێک سروشتێکە کە بە هیچ بارێک لێی جیانابێتەوەو دەیەوێ چەرخی ڕۆژگار بەرەو دوا بگێڕێتەوەو هەل و مەرج ڕێکخا بۆ ئەوەی جیهان بچێتەوە سەردەمی سەرەتای ئیستیعمارگەری جگە لەوەی ئەمریکا لە وشکانیدا جێی پێی زۆرەو پێگەی زۆریشی لە دوڕگەکانی دیگۆگارسیاو ئۆقیانوسی ئارام و هیند داگیر کردوە ، لە هێندێک دوڕگەو وڵاتانی نزیکی خەلیجیشدا دەمێکە خۆی مەڵاس داوە بۆ ئەوەی لە کاتی پێویستدا دەست بە کاربێ و نەخشە گڵاوەکانی جێبەجێ بکا .

ماوەیەک لەمەوبەر پینتاگون ڕایگەیاندبوو کە دەیەوێ هێزەکانی خۆی لەوناوەدا بەهێزتر بکاو بەناوی پارێزگاری لە مەسڵەحەتی خەلیج ١٠٠ هەزار سەرباز بنێرێتە ئەوناوە .

ئەوە شتێکی ئاشکرایە کە حەوانەوەی ١٠٠ هەزار سەرباز ئەویش بە کەرەستەو کەلوپەلی سوپاییەوە کارێکی ئاسان نیەو دەبێ جێگایەک هەبێ تێیدا نیشتەجێ ببن بۆ ئەو مەبەستە دەبێ هێندێک لە دراوسێیەکانی خەلیج لە بەرچاو گیرابن کە لە کاتی پێویستدا ڕێگایان بدەن و جێگایان بۆ بکەنەوە .

لێرەدا پرسیارێک دێتە پێش . ئێستا کە ئەمەریکا خۆی بو خەڵکی ئەو ناوە کردۆتە دایکی دڵسۆزو لەوسەری دنیاوە دێت و « پارێزگاری لە مەسڵەحەتی خەلیج دەکا !! » و « بەرەنگاری ئەو مەترسیانە دەبێ کە لە داهاتوودا ڕوو دەکەنە ئەوناوە !! » ئایا ئەو مەترسییانە چین ؟ هیچ شتێکی سامناکتر لە بوونی هێزەکانی ئەمریکایی لەناوچەدا هەیەو چ شتێک لە کڵاوخوودی سەربازی ئەمریکایی ڕمزا گران ترە ؟ ئایا غەیری ئەوە مەترسیەکی دیکە پێشبینی دەکرێت .. لێرەدا بەکورتی هێندێک مەبەستی گڵاوی ئیمپریالیزم لە « دیاری ناردن » بۆ ئەوناوە باس دەکەین :

١ – لەپێشەوە باسمان کرد کە مەترسی بەڕاستی و زۆر گەورە تەنیا لە لایەن وڵاتە یەکگرتووەکانەوەو هێمنیەتی و ڕاوەستاوی ناوچە بەو شێوەیە هیچ مەعنایەکی نیەو بەڕاستی هێزە ئازادیخوازەکانی خەلیج نایانەوێ هەیکەلی شووم و ڕمزاگرانی زەندرمەی ئەمریکایی لەوناوەدا بەدی بکەن .

دیارە لە خەلیجدا مەترسی بو ڕێکخراوە بەکرێگیراوەکان و مەسڵەحەتی ئیمپریالیزم هەیە ئەویش تێکۆشانی گەلانی ناوچەیە بو پێکهێنانی ڕێکخراوەیەکی پتەوی پێشکەوتنخواز کە خزمەت بە مەسڵەحەتی گەلانی ئەو ناوە دەکات و لە گیانی نیشتمان پەروەری ئەوانەوە سەرچاوەی گرتوەو دەیەوێ بە هەموو توانایەوە بەگژ داگیرکەراندا بچێ و سەر بە خۆیی و ئازادی ئابووری بپارێزێ . ئەوەیە ئەو مەترسیەی کە ئیمپریالیزم و داروودەستەکەی لەبەری دەلەرزن و هێزی ماددی و مەعنەوی خۆیان بۆ لەناوبردنی کۆدەکەنەوە .

٢ – نەوت هەراوترین سامانی ئەوناوچەیەو سووڕانی چەرخی سنعەتی وڵاتانی ڕۆژئاوا بەتایبەتی ماکینەکانی ئەمریکایی بەهۆی بەشێکی ئەو سامانەیەو ئەگەر ڕۆژێک لەڕۆژان ئەمریکا نەوتی لێببڕێ یان صادراتی سووتەمەنی لێ کەم بێتەوە ، کاروباری پیشەسازی لەو وڵاتەدا بەشێوەیەکی گشتی تووشی هاڵۆزی و دواکەوتوویی دەبێت .

٣ – سەرمایەی خەلیج چ لە لایەن بورژوای ناوخۆیی و چ لە وڵاتانی خەلیج بەمەعنای لە حکوومەتەکانی ئەوناوچەیەوە لە بانکەکانی وڵاتانی ڕۆژئاوادا کەڵەکە دەکرێ ، دیارە ئەوەش بۆ ئابووری هاڵۆزی ئەمەریکا لەمپەرێکی باشە . دوور بوون وڵاتانی خەلیج بەمەعنای لە گرێژەنە چوون و پچڕانی شیرازەی ئابووری ئەو وڵاتەیە .

٤ – ئەمریکا دەیەوێ لە نزیکەوە لە کارەساتی هاتووچۆو ڕایەڵکەی جاسووسی هێندێک وڵاتانی ئەو ناوەدا بێت و خۆشی وەک عاملێکی گرینگ ڕۆڵێکی بەرچاو یاری بکاو لەو وڵاتانەدا دەستەیەک فەرمانڕەوا بن کە لە هیچ فەرمانێکی بۆ بەرەو پێش بردنی نەخشەکانی ئیمپریالیستی سەر پێچی نەکەن و ڕێکخراوە سەرشۆڕو ناڕادیکاڵەکان بەوشێوە کە ویستی خۆیەتی بەهێزبن .

٥ – پەرەگرتن و گەورەبوونی گیروگرفتی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و خەریک بوونی گەلی عەرەب و هێزە ئازادیخوازەکان بەو گیروگرفتەوە بە تایبەتی سەفەری سادات و خۆلادانی یەکجاری لە بەرەنگار بوون لە گەل دوژمن و هەڵکرۆشمان لە باوەشی ئیمپریالیزمدا ڕێگای زیاتر خۆش کرد بۆ ئەوەی ئیمپریالیزم زیاتروە خۆ کەویت بۆ جێبەجێ کردنی نەخشە گڵاوەکانی خۆی لە نیشتمانی عەرەبیداو دەیەوێ بە هەرشێوەیەک بۆی بکرێ خۆی بخزێنێتە ناوچە ستراتیژیەکان و ١٠٠ هەزار سەرباز بکاتە دیاری و بارگەو بنەی خۆی لەو ناوچەیەدا بکاتەوە .

٦ – ئەوەی کە ئەمەریکا لێی دەترسێ ئەوەیە کە بیرو باوەڕی پێشکەوتوانەو شۆڕشگێڕانەی گەلانی ئازادیخواز لەگەڵ بیروباوەڕی ئازادیخوازانەی گەلی عەرەب لە نیشتمانی عەرەبیدا یەک بگرن و ببنە کۆسپێکی گەورە لە ڕێگای نفوزی سیاسەتی ئیمپریالیزمدا . بۆیەش دەیانەوێ نفووزی وڵاتانی دوست و پێشکەوتنخواز لەو ناوەدا بە هەر فێڵ و تەڵەکەیەک بێ ، گەمارۆ بدەن .

٧ – دیارە سەرنەکەوتنی پرۆژەی بە ناوی « ئەمنی خەلیج »و گیروگرفتی قۆچی ئەفریقاش ، شتێکن کە ئیمپریالیزم حیسابێکی گەورەیان بۆ دەکاو هەوڵ دەدا لە نیزیکەوە بۆ دروست بوونی پرۆژەی « ئەمنی خەلیج » بەو شێوە کە بۆ خۆی دەیەوێ کاری لەسەر بکاو لە کاتی پێویستیشدا بە گوێرەی ویست و داخوازی خۆی دەست لە کاروباری قۆچی ئەفریقاش وەربداو لەو پێگەیەوە زۆر لە ئاواتەکانی خۆ بێنیتە دی .

عثمان حسین

نوێبوونەوەی خۆپیشاندان لە شارەکانی ئێراندا

ئاژانسی دەنگوباسی ئێران ڕایگەیاند کە ڕۆژانی سێشەممەو چوارشەممەی هەفتەی ڕابردوو لە زۆر شاری ئێراندا خۆپیشاندان دەستی پێ کردۆتەوە .

ئاژانسەکە گوتوویە خۆپیشاندەران لە شاری قەزوین کە کەوتۆتە باکووری ڕۆژئاوای تاران شووشە پەنجەرەکانی لقی بانکەکانی (ئیران شەهرو صادرات و سپە)یان شکاندوەو بەفڕێ دانی بتڵی مۆلۆتۆف ئاگریان تێ بەرداون ، بەڵام ئاگرە کە کوژێنراوەتەوە .

هەروەها نووسیویە پەنجا کەسی ڕووپۆشدار هێرشیان کردۆتە سەر دەزگاو دوکانەکانی شەقامی (فەرەح) لە شاری (بابل) کە کەوتۆتە باکووری ئێران و شووشە پەنجەرەکانی بانکی بازرگانی و بانکی صادرات و مەکتەبەکانی حیزبی (ڕستاخیز)یان شکاندوەو نووسراوەی دژی حکوومەتیان بڵاوکردوونەوە .

ئاژانسەکە هەروەها گوتوویە خۆپیشاندەران لە تاران شووشە پەنجەرەکانی بانکی صادراتیان شکاندوەو پاش بڵاوە پێ کردنیان هێندێک تەقەمەنیی سووتێنەر لە ژووری بانکدا دۆزراوەتەوە .

هەروەها لە شاری کاشان خۆپیشاندەران بوتڵە بەنزینیان هاویشتۆتە نێو سینەمای (بیتا)و ئاگریان تێبەرداوە کە دوایی کوژێنراوەتەوە . دیسانەوە گوتوویە لە شاری بابل پۆلیس شەش کەسی لە خۆپیشاندەران گرتوە .

تاران : ئا٠د٠ع

دوورخرانەوەی سەرۆکی ئەرکانی زایۆنی

هەواڵەکانی خاکی داگیرکراو وادەگەیەنن کە (مردخای غور) سەرۆکی ئەرکانی هێزەکانی زایۆنی دوژمن لە پلەی ئێستای دوور دەخرێتەوە .

ڕادیۆی لەندەن کە ئەم خەبەرەی بڵاوکردۆتەوە باسی هۆیەکانی ئەو دوورخستنەوەیەی نەکردوە ، بەڵام هێندێ چاودێری کەری سیاسی لەو باوەڕەدان کە ئەو مەسەلە پەیوەندی بەو زەرەرو زیانە گەورەیەوە هەیە کە لەکاتی پەلاماردانی خوارووی لوبناندا بەهێزەکانی دوژمن گەیشتوە ، ئەمەش بەهۆی پەربەرەکانیی دلێرانەی هێزە هاوبەشەکانەوە .

ئەو چاودێری کەرانە گوتوویانە ستراتیژی هێزە هاوبەشەکان لە بەگژداچوونەوەی هێزە پەلاماردەرەکانی زایۆنیداو دەستوەشاندنیان لەهێزەکانی دوژمن لەسەنگەرەکانی پشتەوەدا بۆتە هۆی ئەوە کە دوژمن سەری لێ بشێوێ و زیانێکی قورسی پێ بگا .

حوکمی ئیعدامی ئەلدۆمۆرۆ

ئاژانسەکان ڕایانگەیاند کە ڕێکخراوی کەتایبیی سوور حوکمی ئیعدامی بەسەر ئەلدۆمۆرۆی سەرۆک وەزیری پێشووی ئیتالیادا داوە ، کە دوو هەفتە لەمەوبەر زمێندرابوو .

ئاژانسەکان گوتوویانە ڕۆژنامەی (بیلدتسیتک) کە لە شاری هامبۆرگ دەردەچێ ، نامەیەکی لە ڕێکخراوی کەتایبیی سوورەوە پێگەیشتوە کە تێیدا نووسیویە ئەلدۆمۆرۆ لەلایەن ئەو ڕێکخراوەوە موحاکەمەکراوەو حوکمیشی بۆ دەرچووە .

کێ تەقەی لە (یوسف السباعی) کرد ؟

ڕۆژنامەی « البیرق »ی لوبنان نووسیویە زۆر وێ دەچێ ئەو دادگا قوبرسییە کە لە مەسەلەی کوژرانی یوسف السباعی دەکۆڵێتەوە حوکمی ئیعدامی ئەو دوو کەسە نەدا کە بەو تاوانە گیراون ، چونکە بەڵگەیەکی وانیە ساغی بکاتەوە ئەوان کوشتوویانە .

ڕۆژنامەکە لە هەواڵێکی تایبەتیدا کە لە نیقوسیاوە گەیشتوە نووسیویە ، وادیارە پارێزەرەکە توانیویە قەناعەت بە دادگا بکا کە یەکێکی تر تەقەی لە سباعی کردوەو کاری ئەو دوو کەسەی کە بەو تاوانە گیراون تەنیا ئەوەبووە کە بارمتەکان بگرن .

ئەو ڕۆژنامەیە باسی ئەوەشی کردوە کە لە دوا کۆبوونەوەی دادگادا کە ڕۆژی دووشەممەی ڕابردوو گیرا ، تاوانبارکراوەکان خۆشحاڵی و بڕوا بە خۆبوونیان پێوە دیاربوو و هەروەها گوتوویە ڕۆژی سێشەممەی دادێ ئەو دوو کەسە حوکم دەدرێن .

پاشان ڕۆژنامەکە نووسیویە (عدلی حسین) کە بەنوێنەرایەتی حکوومەتی میسر لە دادگاکەدا بەشدارە لەم هەفتەیەدا لە نیقوسیا دەردەچێ .

ڕۆژنامەیەکی زایۆنی : ئەمەریکاو ڕژێمی سادات پێشەکی لە هێرشەکەی زایۆنی بۆ سەر لوبنان ئاگاداربوون

ڕۆژنامەی « زدهاویریخ »ی زایۆنی لە ژمارەی ڕۆژی هەینی ڕابردوویدا ووتی « هێرشە سەربازیەکەی سەر لوبنان بەر لە کردارە فیدائییەکەی ئەم دواییەی ڕووروی تل ابیب ئامادە کرابوو » هەروەها ووتی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا پێشەکی لەم هێرشە ئاگادار بوە . هەروەها ڕژێمی ساداتیش لە بارەیەوە ئاگادارکراو هیچ ناڕەزاییەکی دەربارە دەرنەبڕی ، لەسەر ئەو بنەڕەتەی کە لاوازکردنی بەرگری فەلەستینی یارمەتی سازان دەدا !

ڕۆژنامەکە هەروەها وتی ، هەندێ لایەنی تری عەرەبیش زۆر حەزیان لەوەبوو زەبرێکی سەربازیی باش بە ڕێکخراوە فەلەستینییەکان بکەیەنرێ بۆ ئەوەی توانای خۆڕاگرتنی تێک بشکێنرێو نەتوانێ ببێتە کۆسپ لە بەردەم سازاندا !

Institut Kurde de Paris

تێبینییەکانی فرۆشیارێکی بابەتی گەمەی منداڵان!

چیرۆکی : اسماعیل فهد اسماعیل ـ وەرگێڕ ئەحمەد سەلام

له بـــازاڕە گەورەکەدا (ئۆروزدی باك) مەعمیلەکان جمەیان دەهـــات ، منیش نەمئەزانی چۆن بەنـــاو کڕیارەکاندا بێم‌و بچم ·

« ئـەو بووکە شووشەیە بەچەندە ؟!·· ئـــەم شەمەندەفەرەیان بای چـــەند ئەبێ ؟ »

بەڕێوەبەری بازاڕەکە هـەر لەیـــەکەم ڕۆژی دامەزراندنەوە پێی ڕاگەیاندم ووتی :

ـ ئەبێ فرۆشیاری بابەتی گەمەی منداڵانە ,دوو سیفەتی باشی تیدابێ :

یەکەمیان ئـــەبێ سنگ فراوان‌بێ ، دووەمیان ئەبێ زۆر وورد بین‌بێ !

پاشان پێی ڕاگەیاندم کـە دەبێ پڕ بە بازاڕەکە چـاوم بکەمەوەو ئاگام لەو منـــداڵە شەیتانانە بێ کە ـ زۆر بـــە ئاسانی ـ هەرچی‌یان بەر چنگ کەوێ پری پێـــا ئەکەن · دوێنێ ـ هەرچەندە بـــە باوکی دوو منداڵەوە دامابووم ـ منداڵێکی شەش ســـاڵانەم بەرچاوکەوت گەنم ڕەنگێ بوو ، بەتەنیا دووراو دوور وەستابوو لەو دیو جامخانەکەوە چـاوی ئەبڵەقی شتومەکەکان بــوو ، لەدلی خۆما ووتم :

« ئاگات لە خۆت بێ ! »

من خۆم ئەم جۆرە منداڵانە باش ئەناسم ، هەروا بەئیلایی چاو چاودێریم ئەکردو ئەویش هەر سەرنجی دابووە گەمەکانی گەمەکان ·

« ئەبێ چی بوێ ؟! » ·

پاش ئەوەی کابرای مەعمیلم بەڕێ کرد ، ئەو خۆی کـــرد بەژوورا : « وەختی کـــارە ئاگات لەخۆت بێ ! » ، هەردو چاوی بڕیبووە دەم‌و چاوم :

ـ ئەم ئۆتۆمبیلە ··· بای چەندە ؟

پێ‌کەنینم هات کاتێ پەنجە بچکولانەکەیم بەدی کرد درێژی کردبوو بۆ یەکێ لـــەو ئۆتۆمبیلە گەورانەی بە پاتری کار دەکەن ، ووتم :

ـــ ئـــەوە بە دینـارو نیوێکە ·· ئەیکڕی ؟ »

نیشانەیەکی ســەرسوڕمان سەرتاپای دەم‌و چاوی گرتەوەو لەبەر خۆیەوە ورتەیەکی لێوە هات

ـــ گرانە !!

خـــۆم پێ‌نەگیـــرا پێ‌کەنینێکم بەقاقاوە لـــەدەم دەرچوو :

ـــ ناوت چی‌یە ؟

دەستێکم بە قژە خاوەکەی‌دا هێنا :

ـــ ئەی باوکت کوا ؟

ـــ « لەسەر ئیشە ··

ـــ داوای لێ‌بکە با بــۆت بکڕێ !

بەســـەر سوڕماویەکەوە ڕوانیە چاوم :

ـــ ئەو بۆم ناکڕێ

ـــ بۆچی ؟

ـــ ·····

پڕ بە دل حەزم ئەکرد بۆم بکرابایە شتێکی بـۆ بکەم ، پێش ئەوەی بڕوات ئێستێکی بۆ کرد ، کەمێ دڵم حەسایەوە :

« ئۆخەی لە کۆڵم بۆوە ! »

لەپڕ دیسانەوە هاتەوە :

« ئەمجارەیان ئاگات لەخۆت بێ ! »

لەبەر دەمما قووت وەستاو سەیرێکی کردم :

ـــ ئەمدەیتێ ســـەیرێکی بکەم ؟·

(دوگمەکـــەی بەردی ئەتوانەوە !)

« چی‌تیایە با کەمێ خۆشی بخەمە دڵیەوە ! »

ـ باشە ·· بەلام خێراکە · بۆم هێنـــایە دەرەوە ، زۆر لەسەر خۆ ئەم دیو ، ئەو دیوی پێ‌کرد ، بە سەرنج‌دانێکی پڕ لە ئاسەوە کەوتە پشکنینی ·

ـــ جوانە ··

گرتیە باوەشی :

ـــ ·· « ئـــەم منداڵانە ـ زۆر بە ئاسانی » هەرچی‌یان بەرچنگ کەوێ پری پێـــا ئەکەن ·· »

ســـوڕێکی تەواو بەدەوری خۆیا خولایەوە ·

« بیر لەچی ئەکاتەوە ؟! »

دایەوە دەستم :

ـــ ئەوە چۆن ئیش ئەکا ؟

« چی‌تیایە ·· با ، کـــەمێ خۆشی بخەمە دڵیەوە ·· »

ـــ باشـــــە ·· بەلام خێراکە ·

لە تەنیشتیەوە دانیشتم :

ـــ سەیرکە ·· ئـــاوا ئەڕوا ·

ئوتومبیلەکە کەوتە گەڕو پڕ بە بازاڕەکـــە سوڕایەوە ، سەیرێکی ڕوخساریم کرد ، لە خۆشیانا پڕ بە دل پێ‌ئەکەنی ،

ـــ جوانە !

مەعمیلێك خۆی کـــــرد بەژوورا ، ئوتومبێلەکـــــەم هەلگرت :

ـــ « بەسە »

منداڵەکـــە وەرچەرخایەوەو ڕۆیشت ·

« ئۆخەی لەکۆڵم بۆوە ! »

ئاوڕێکم لـــــە مەعمیلەکە دایەوە :

ـــ فەرمو گەورەم !

ـــ با ، ســـەیرێکی ئەو ئوتومبێلە بکەم ·

مەعمیلێك خۆی کـــــرد بەژووراو یەکێکـــی تریش بەدوایا ، هەمووی چـــەند چرکەیەکی نەخایاند بازاڕەکـــە قەرەباڵغی تێ‌کـــەوت ، پاش نیو سەعاتێك بۆم دەرکـــەوت ئوتومبیلەکە سەری تیاچووە ·

« عەجایەب ! خۆ مـــــن نەمفرۆشتوە ! »

ئەمڕۆ ـ هەرچـــــەندە سەرێشم قاڵ‌بوو ـ منداڵەکەی دوێنێـــــم ـ جارێکی تر ـ بینیەوە ·

لـــــە پشت جامخانەکەوە وەستاوە ·

« ئەوە چۆن هاتەوە ؟!! »

خەریك بووم بقیژێنم :

« خۆ ئەوە ئوتومبیلەکەیە·· ئۆتۆمبێلە دزراوەکەی پێ‌یە ! »

تونـــــد بەســـــنگیەوە نووساندبوو ، لـــــە لایەکەوە بەدەست ئافرەتێکی مەعمیلەوە دامابووم ··

ـــ بە ئاخێری سێ منداڵی چەقاوەسووی لەگـــــەڵ خۆیا هێنابوو بە ئارەزوی خۆیـــــان شتومەکەکانیان لـــەم سەرەوە ئەگواستەوە بۆ ئەوسەر ـ بە لایەکی تریشەوە هەموو خەیالم

بەلای ئوتومبیلەکەوە بوو ·

« ئەبێ هەر ئێســـــتا لێی بسەنمەوە ! »

هەر چۆنێ بوو خۆم لــــــە ئافرەتەکە ڕزگار کرد ـ کەمێ ڕەقیبیشم بەرامبەری نواند ـ وخێـــــرا بەرەو دەرەوە هەنگاوم نا ·

کەمێکی مابوو (تام پۆن) یکی لەگەڵدا بکەم ·

« سەیرە خـــۆ ئەوە بەرەو رووم دێ ! »

الـــــە نەعبینی قاچمەوە دەربازبوو پێش من خۆی کــرد بەژووراو منیش بەدوایا ··

ـــ بێنە بیدەرەوە دەستم · زەردەخەنەیەکی بێ گوناهـ ـەی بەرووما پژاند ·

ـــ چۆنت دزی ·

ڕام‌پسکاند لـــــە دەستی ، نقەی لێوە نەهات ، ئەوەنـــدە نەبێ بەســـــەر سوڕمانێکەوە چاوێکی گێڕا بەلای شەمەندەـ فەرە گەورەکەدا ، ئەبوایـــە ـ پێش هەموو شتێ ـ دلنیـا بوومایە لەوەی کە ئوتومبیلەکە لەکار کەوتوە یان نا ، بۆیـــە خێرایەکی قورمیشـــــەکەیم بادایەوە لە خۆش بەختیم زۆر ئاسایانە کاری خۆی دەکــرد بەدەنگێکی ساکارانەوە ووتی :

ـــ خۆ خراپم نەکردوە !

زۆر ســـــەرم لەم‌کارەی سوڕما ·

« خۆ وەکو پیاوێك قسـەم لەگەڵ دەکا ! »

سەیریکم کرد :

ـــ ئەوە بۆ دزیت ؟

ـــ ئەم دزیوە ، بردم یاری پێ‌بکەم ·

ئەوەی زۆرتر پەستی کردم « بێ‌ئەوەی ئاوڕم لێ‌بداتەوە قسەی لەگەڵ دەکردم » ··

ـــ ئەی بۆ هێناتەوە ؟

ـ ـلێی تێر بووم ·

« ـــ ·· ئەوانە کـە ··· دەست بەسەر ··

چاوەکانی هێشتا هەرپڕبوە شەمەندەفەرە گەورەکە :

« ئای شەیتان ! »

هەستم کرد چی بە میشکیا دێ ·

ـــ ئەی بۆ ناڕۆی ؟!

ـــ ····

ـــ چی‌ترت ئەوێ ؟!

« ئۆخەی لەکۆڵم بۆوە ·· »

چەند مەعمیلێ بە دوای یەکا هاتن پاش چـــەند دەقەیەك بازاڕەکە قەرەباڵغ بووە ، پاش چارەکە سەعاتێ چاوم گێڕا :

« ئای ئەوە چۆن ڕوویدا ، کوا شەمەندەفەرەکە ؟! »

١٩٧١

پاپۆڕی دڵ مەدە بە گرت

شیعری : مکرم رشید تالەبانی

گەر دەزانیت بەجێم دێڵیت ··
لە سەر پەڕەی سۆزی دڵم
چی یادگارو
شوێنەواری ماچ‌و ڕازو خەونت هەیە
پێشێل بکەو ··
بە نەشتەری لەخۆبایی
سکی خەونە کۆرپەکانم ··
دادڕێنەو ··
لە هەمێزی بێ‌وەفایی‌و
تەفرەداندا
ئوقرە بگرەو
تابلۆو وێنەی ماچەکانم ···
گشت بسڕەوە !
× ×
گەر دەزانیت ··
دەریای مەنگی خۆشەویستیت
تەنك نی‌یە !
بۆ کراسی بەژن‌و باڵات
تەڕ دەکەیت‌و
خۆت دەخەیتە نێو گێژەنگەی
خنکانەوە ؟!
× ×
گەر دەزانیت ··
ئەوچاوانەت ·· ئۆقیانووسی
بێ سنوورن ··
شەپ‌و هوڕی نیگاکانیان
بۆ لێواری مەست‌بوونێکی
بێ ناو نیشان
هەڵم دەگرن !
بۆ دەتەوێت بە شەپۆلی
هەلچووی قینت ···
پاپۆڕی دڵ بوەستێنی‌و ···
بیدەیتە گرت ؟!
× ×
گەر دەزانیت ··
بەجێ‌هێشتن ·· چەند ستەمە ··!
جێم ناهێڵی‌و
دڵی گەشم لە بیر ناکەیت !
گەردەزانیت ···
بەجێ‌هێشتن بڵێسەیەو ··
دەم سووتێنێت !
بۆ لـــە باخچەی ئارەزوودا ··
نوێنی نەرمی گەڕانەوەی
ڕازو خەون‌و یادەکانتم ···
بۆ ڕاناخەیت ؟!
کچێ تۆ چۆن ·· لەدڵت دێت ··
لانەی کۆرپەی
دڵێکی سەوز ··
هەڵتەکێنیت ؟!
× ×
گیانە جیهان ·· ئەو خەونەیە ··
دەمان بینێت‌و نایبینین !
بۆ جێم‌دێڵیت ؟!··
نایەیت سواری ··
شانی ئەوخەونە بین ؟!
١٩٧٧ـ٥ـ٣١

قادر برسی شاعیرو چەند پرسیارێک

● ماوەیـــەك لەمەوبەر بەڕێوەبەرێتی ڕۆشـــنبیری جەماوەر لە سلیمانی ئاهەنگێکی ســـاز کرد بۆ یادکردنەوەی شاعیری بەناوبانگی کـــورد مامۆســـتا (بێکەس) لەو ئاهەنگەدا قـــادر برسی شاعیر شـــیعرێکی بۆ یادی بێکەس خوێندەوە ، دوای ئەوە هەربۆ ئەوەی زیاتر کاك قادر برسی بەجەماوەر بناســـێنم پرسیاری شوێنەکەیم کـــردو چومـــە لای شـــارەوانی سلیمانی‌و بەدیار بەدالەکـــەـ یانەوە دانیشتبو ئەم‌پرسیارو وەلامانەی خوارەوەمان کەوتـــە بەینەوە ·

● یەکەمجـــار کاك قادر دەستی کرد بە کورتە باسێکی ژیانی خۆی‌و ووتی ·

★ ناوی ڕاستیم قادر محمد سعیدەو ســـالی ٩٣٣ لـــە سلیمانی لە دایك بووم · تـــا پۆلی شـــەشی سەرەتایم بە بچڕبچڕ تەواو کرد ·

ئێستاش فەرمانبەرم لـــە شارەوای سلیمانی‌و خەریکـــی ئیشوکاری بەدالەی تەلەفونم ، هەر لە تەمەنی پانزە ساڵیەوە دەستم کردوە بە شیعر ووتن‌و لە ساڵی ١٩٥٧دا بوم بە ئەندامی کۆمـــەڵی هونەرە جوانەکانی سلیمانی ·

● بۆ ناوی خۆت نـــاوە برسی ؟

★ ناز ناوی برسی خـــۆم هەلم بژاردوە ، چونکە من لـــە خێزانێکی کلۆڵ‌و دەست‌کورتدا پەروەردە بووم‌و وا ڕاهاتوم کە هەمیشە بیر لـــە برسیەتی بکەمەوە ·

● کاك قادر تۆ شیعر بەچی ئەزانیت ؟

★ بەلای هەموو شـاعیرو شیعر دۆستێکەوە ئاشـــکراو ڕونە کە شیعر الهامە چـونکە هەر شیعرێك بەبێ ئیلهـــام هاتبێت بێگومان شتی دەرونی نیەو پێکراوی کاریگەر نابێت تا سەردەم‌و ڕادەیەکی کــورت بڕ ئەکات‌و لەدوای‌دا هـــەر لەجێگای خۆیدا لەبیر ئەچێتەوە بەلام شیعری ئیلهام بابـــەتی دەرونیەو لـــە ئەنجامی ڕوداو کارەساتەکانی ڕۆژانەوە هاتوە بۆیە ئەلێـــم بەزیندویەتی ئەمێنێتەوە بەش بە حـــالی خۆم شیعر وەك پالە پەستۆی خوێن ئەبینم لە لەش‌و گیـانی شاعیردا ، چونکە ئەگەر لەکاتی خۆیدا ئەوهەست‌و نەســـتەی هەیەتی دەری نەبڕیت لەوانەیە توشـــی مەترسی‌و جۆرەها نەخۆشی دەرونی بێت ·

● ڕات چیە بەرانبـــەر شیعری کۆن‌و تازە ؟

★ لێرەدا ئەلێم جیـاوازی نێوان پەخشان‌و شیعر جگە لە کێش‌و قافیەو ناوەڕۆك‌و ماناو شێوە چی‌ترە ؟ بێگومان هیچ بۆ ئەلێم هەر شیعری وانەبوو نەك ناتەواوە بەلکو بەهیـــچ دانانرێت چـــونکە شیعریش وەك هەموو شتێکی حیســـابی لەیەکەوە دەشـــت پێ‌ئەکات یاخـــود بەجۆرێکی تر بڵێین ، تاوەکو بناغەیەکی پتەوی کۆن تەواو نەکەین ناتوانین دەست بکەین بەتازە ، جا ئەگەر شیعر لە هەموو ڕویەکەوە مەرجـــە تەواویەکانی خۆی تیا نەبێـت ئیتر شاعیر چی پێویستیەکی هەیە بـــەو هەموو شەونخونی‌و دەردی‌سەری‌و ئەندیشەیە ، خۆ جا ئەگەر وانەبێ ئەوا هەمـــو کەسی لـــە ئاستی خۆیەوە شاعیرە !! دیســـانەوە مەرجی شاعیری تەواو ئەوەیە خەرج‌و باجی ئەو شیعرانەی ئەیلێـــت لە ئەستۆی خۆی بگرێت نـــەك خۆی وەك بەرزەکی بانان بۆی دەرچێ‌و باجەکەشی بسەپێنێ بەسەر جەماوەردا مانـــــای ئەوەیە شاعیر لـــە هەموو ئەوشتانەدا کە ئەیان‌لێت ئەبێ هەڵوێستی خۆی لەگـــەڵدا

بێت ·

● باشە کاك قادر ئـــەی بەرهەمەکانت ؟

★ یەکەم بەرهەمم نامیلکەـ یەك بوو بەناونیشانی پشیلەو بەندکیش لەگـــەڵ شیعرێکی (دڵداری لادێ) داو لە ساڵی ٩٥٧ بلاوکرایەوە ،مەبەستیشم لەوشەڕو بەگژاچونە ســـێ قۆڵیەبوو کە کردیانە ســـەر میسر · ئێستاش چـــەند بەرهەمێکی ترم هەیە ناوم ناوە تویشـــــوی برسی ، بەلام بەداخەوە توانای چاپ‌کـردنیم نیەو ئامادەم هەرکەسی بیەوێ چاپی بکات بیدەمێ‌و هیـــچ ســـودێکی خۆشم ناوێت · گۆرانیەکەی عثمان عـــەلی (دڵدارو جـــوان پەرستم) شیعری منـــەو تەمیسل دوکانێکی پەڕیوت کە بەئاوازی عثمان عەلی بلاوکرایەوە هـەر هی من بوو ·

● دەربارەی شـــیعرە فۆلکلۆریەکان ئەلێ ·

★ شـــیعرە فۆلکلۆریەـ کانیشمان لە سۆزو ئاوازی مۆســـیقا بێ‌بەش نـــەبوون ئەوەتا هەتا ئێستا دیـــارو ئاشکرایە کـــە لەناو زۆربەی مەقام‌و بەســـتە کۆنەکاندا جێگای خۆیـــان کردۆتەوە وەك لاوك‌و حەیران‌و خورشـــیدی‌و خاوکەرو قەتـــارو اللەویسی‌و گەلێ بەســـتەو گۆرانی تری کۆندا · چونکە شـــیعری تازەیش لەروی ئیقـــاع‌و موسیقاوە کەم‌وکوری هەیـــەو لـــەروی هونەریەوە وا ئەزانم شیعری کۆن ئیتـــر فولکلوریێ یاهی شاعیر لەبارو شیاو ترە لە ڕوی (نۆتە)ی موسیقاوە ، مەبەستیشـــم لەکورت‌و کـــەمی شیعرەکان ئەوەیە کە زۆربەیان وەکو شـــیعرە کۆنەکان درێژین‌و لاشم وایـــــە ئەوسا مۆسیقا لە وڵاتی ئێمەدا وەك ئێستا لەڕوی هونەریـەوە پێش‌کەوتو نەبووە بۆیە ئەلێـم ئەگەر مۆســـیقا ژەن‌و ئاواز دانەرەکانمان بیانەوێت لـــە جاران زیاتر ئەتوانن خزمـەتی تازەکردنەوەو پێش خســـتنی هونەرو شـــیعرو ئاوازە میراتیەکانمان بکەن‌و هـــەرـ ئەمەشـــــە بە ڕدی بناغەی پێش‌کەوتنی هونـــەرو ئەدەبی ڕاستەقینەی کوردەواریە ·

● دەربارەی شاعیر ئەلێ ·

★ لەسەر ڕۆشـــنایی شیعرەکانی میرزا وەلی دێوانەوە ئەتوانم بلێـــم شاعیری بەخوێندەواری نیـــە بەلکـــو پێویستی بە ڕۆشنبیری هەیە بۆیە ئەلێم مەرج نیە هەمـــو خوێندەوارێك شاعیر بێـــت بەلکو ئەبێ هەموو شاعیرێك ڕۆشنبیر بێت ، وە هەم‌دیسان شیعرە جوان‌و ڕەنگینـــەکانی مامۆستا گۆران لەباسی جوانی سروشت‌و گەشـــتەکانی هەورامان‌و قەرەداغ‌دا ئـــەم گەیەنێتە ئەو ئەنجامەی کـــە لێرەشدا بلێم هەموو شاعیرێك وێنە گرە بەلام هەموو وێنـــە گرێك شاعیر نیە ·

جگە لە گۆران‌و وەلی معجبم بە شیعرەکانی نالی‌و مامۆســتا ئەحمەد هەردی‌و هێمـــن‌و عبداللە پەشێو‌و چوارینەکانی خەیام ·

● لەرۆژنامەدا شـــیعرت بلاوکردۆتەوە ·

★ بەلێ هەر لەزۆر کۆنەوە لەرۆژنامەی ژین‌و هەتـــاو شەفەق‌و پێشـــکەوتن‌و بڕواو ئەورۆزو هاوکاری‌دا بەرهەمم بلاوکردۆتەوە ، جگە لـــــە ئیستگەی کوردی بەغـــداو تەلەفزیونی کەرکوك ·

● ئەی‌ماوەیەکـــــە بۆ دیارنیت ؟ لەمیدانی شیعردا لەکوێی ؟

★ وەاللە هەر وام لـــــەم شاوەدا ، لەبەر ئەوەیە چونکە

بروانە ل ٧

پرشنگ

ئەی « پرشنگ »ی بچکۆلانە مەگری ، مەگری
خۆ ئەزانم گریان ئازاری مرۆڤە ، گریان تووانەوەی کەونە
گریان تەقینەوەی زامە ، گریان زامە ، زامە ··· زامە
بەلام مەگری ،

کە تۆ ئەگریت ·· ئاسمان ئەگری ، زەوی ئەگری
ڕووبار ·· دەریا ·· شاخ ·· گەردەلوول ، هەموو ئەگرین
شیعر ·· گەلا ·· باران ·· شەفەق ، هەموو ئەگرین
کە تۆ ئەگریت ·· ژیان سەما بۆ مەرگ ئەکات
مەرگیش سەما بۆ ژین ئەکات
ـــ ئاخر دایکم کەی دێتەوە ؟
ـــ هەر دێتەوە ···
ـــ کەی ؟ کەی ؟؟
ـــ لە جەژندا
× ×
جەژن هات‌و ·· نەهاتەوە
هۆ « پشە » گیان
لە شەوانا دایکت ئەستێرەی سیوەیلە
بە هەناسەی ئاگراوی پرچی ڕەشت شانە ئەکات
کە ئەخەویت ، پەنجەکانی
لای‌لایە بۆ ئاهو ئاسەی شەوانی بێ‌نازیت ئەکەن
ماچەکانی ، وەکو زەوە کۆتری شین
بەسەر سوورمەی زەردەوەبووی گۆناتەوە ئەنیشنەوە
× ×
ـــ هۆ دایە گیان

شیعری : سەلام محەمەد

لە ناو تۆڕی زەردەپەڕا گشت ئێوارەیەك ئەتبینم
خامۆش‌و بێ‌دەنگ‌و ماتی
ئەگەر لە پایزی خەمگین پایزتر نیت بۆ نەهاتی
جەژن هات‌و ·· تۆ نەهاتی
بۆ نازانی من چاوەڕێم
بۆ نازانی لەدەم‌و چاوی سۆزاوی گشت دایکێکدا
بۆت ئەگەڕێم
بۆ نازانی منالان پێم ئەلێن (هەتیو) !!··
ـــ ڕۆلە دایکی گشت منداڵێك دایکی تۆشە
ـــ نا ·· نا ،
بۆنی هەناسەت ئەناسم
ئەگەر نەیەی ، چاوەڕوانیم ئەتەقێتەوە
ئەگریم‌و ئەگریم
هەتا سروشت ، لە ناو دۆزەخی فرمێسکا ئەنوێتەوە ··
× ×
دایك نەهات ، جەژن هات‌و جەژن ڕۆیی
جۆی خەوالوو ترووکا ، گوڵ چرۆی کرد
گوڵ هەلوەری ··
زستان ·· بەهار ·· هاوین هات‌و دایك نەهات !!
کەرکوك : ١٩٧٦

تێبینی :

پرسنگ خوشکێکی بچوکمە، لە تەمەنی یەك ساڵانەوە دا دایکی مردووەو هەموو بەیانیەك کە لە خەو هەلدەستێ وا هە هەست دەکات دایکی خەریکی چای لێنانە ، زۆر جار پێم ئەلێ : دایکم بمرد ؟؟ کەی دێتەوە ؟؟···

مەرسوومێکی کۆماری بەدانانی وەزیری خوێندنی بەرزو توێژینەوەی زانستی

دوێنێ مەرسومێکی کۆماری دەرچوو بە دانانی دکتۆر عصام عبد علي بە وەزیری خوێندنی بەرزو توێژینەوەی زانستی .

ئەمەش تەواوی مەرسومەکەیە ..

بەناوی خوای میهرەبانەوە

مەرسومی کۆماری ژمارە (١٦٦)

بە پێی دەسەڵاتی بڕگەی (د) لە ماددەی پەنجاو هەشتی دەستووری وەختی بڕیارماندا کە :

عصام عبد علي بە وەزیری خوێندنی بەرزو توێژینەوەی زانستی دابنرێت .

لە چوارهەم ڕۆژی مانگی ڕەبیعی دووهەمی ساڵی ١٣٨٩ کۆچی ڕێکەوتی دووهەم ڕۆژی مانگی نیسانی ساڵی ١٩٧٨ی زاین لە بەغدا نووسراوە .

احمد حسن البكر
سەرۆك کۆمار

کورتەیەك لە ژیانی
عصام عبد علي

- دکتۆر عصام عبد علي ساڵی ١٩٣٥ لە قەزای خالیسی سەر بە پارێزگای دیالە لە دایك‌بووە .
- خوێندنی قوتابخانەی سەرەتایی‌و ناوەندی لە قەزای خالیس تەواو کردوە ، وە ئامادەیشی لە باقوبەو بەغداد تەواو کردووە .
- ساڵی ١٩٥٦/٥٥ کۆلیجی بەرزی مامۆستایانی تەواوکردووە .
- تا ساڵی ١٩٦٧ مامۆستایی کردووە .
- لە ساڵی ٦٧/٦٦دا پلەی ماجستێری لە ئەدەبی عەرەبیدا لە کۆلیجی ئادابی زانکوی بەغدا تەواوکردووە ساڵی ١٩٧٤ پلەی دکتۆرای لە ئەدەبی عەرەبیدا لە زانکوی (دیرهام) لە ئینگلتەرە وەرگرتووە .
- لە ساڵی ١٩٧١دا لە زانکۆی موستەنسریە بە موسەجیلی گشتیی دانراو دوایش بە مامۆستای زمانی عەرەبی لە کۆلیجی ئادابدا ، تاوەکو دانانی بە جێگری وەزارەتی پەروەردە بۆ کاروباری هونەری لە ١٩٧٥/٣/٢٣ دا .
- لە ١٩٧٥/٤/١٠ دا لە وەزارەتی دەرەوە کرا بە باڵوێز .
- لە ١٩٧٦/١/١دا بە جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ڕێکخراوی عەرەب بۆ پەروەردەو ڕۆشنبیری‌و زانست هەڵبژێردرا .
- لە ١٩٧٦/١/١٩ دا سەرەڕای وەزیفەکەی خۆی کرا بە ئەندامی مەکتەبی کاروباری پەروەردەی سەر بە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش .
- لە ١٩٧٦/٧/٤دا بە نوێنەری ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ڕێکخراوی عەرەب بۆ پەروەردەو ڕۆشنبیری‌و زانیاری لە دەزگای موسوعەی فەلەستینیدا هەڵبژێردرا .
- لە مانگی تشرینی یەکەمی ساڵی ١٩٧٧ دا کرا بە سەرۆکی زانکۆی موسڵ .
- لە ٢ی نیسانی ساڵی ١٩٧٨ دا کرا بە وەزیری خوێندنی بەرزو توێژینەوەی زانستی .

میوانداری کۆشکی کۆماری

دوێنێ بەڕێز فەریق ئەوەڵ فڕۆکەوان انور جمالوفیچ سەرکردەی هێزی ئاسمانی یوگوسلافیا چۆتە کۆشکی کۆماری‌و بە بۆنەی هاتنی‌یەوە بۆ عێراق ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردووە .

هەروەها بەڕێز موفق اسعد عسکر بەڕێوەبەری گشتیی دەزگای « الحرية » بۆ چاپکردن چۆتە کۆشکی کۆماری‌و بۆ سوپاس‌کردنی سەرۆك ، بە بۆنەی تەرفیع کردنیەوە ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردووە . هەروها بەڕێز محمد صبری احمد باڵوێزی عێراق لە ئێران چۆتە کۆشکی کۆماری‌و بۆ دوعاخوازی کردنی گەڕانەوە بۆ جێگای ئیشەکەی ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردووە . هەروەها بەڕێز عبدالرزاق ابراهيم الشمخي بەڕێوەبەری گشتیی کۆمپانیای کۆگاکانی عێراق چۆتە کۆشکی کۆماری‌و بۆ دوعاخوازی کردن ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردووە .

کۆبونەوەی لیژنەی بەرەی نیشتمانی لە هەولێر

لیژنەی بەرەی نیشتمانی‌و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز لە پارێزگای هەولێر سڵاوی‌خۆی پێشکەش ئەو خۆڕاگرتنە پاڵەوانی‌یەی هێزە هاوبەشەکان دەکات لەڕووی هێرشە نامرۆڤایەتیکەی زایونیزم بۆسەر خوارووی لبنان .

لیژنەکە لە کۆبونەوەیەکی ڕۆژی سێ‌شەممەی ڕابوردویدا بە سەرۆکایەتی‌هاوڕێ علي حسين ئەمینداری نهێنی حزبی بەعسی عەرەبی‌سۆشیالیست لقی هەولێرو سکرتێری لیژنەکە ئەو هەڵوێستە نەترس‌و ڕاستانەی دیاری کردووە کە سەرکردایەتی سیاسی حزب‌و شۆڕش نیشانیان دەدات بۆ پشتگیریکردن‌و یارمەتی دانی بەرگریی لە خوارووی لبنان لە دژی گەورەترین هێرشەکانی زایونیزم .

لە کۆبونەوەکەدا لیژنەکە گفتوگۆیان لەبارەی دۆخی ناوخۆ پێویستی‌هاوڵاتیانەوە کردووە .

لە بروسکەیەکدا بۆ سەرۆکی فەرماندەو هاوڕێ صدام حسين

کرێکارانی هەولێر لایەنگری هەڵوێستە مەبدەئییەکانی حزب‌و شۆڕشن

ڕۆژی شەممەی ڕابوردووله هەولێر پێنجەم کۆنگرەی ناوخۆی نیقابەکانی کرێکارانی‌هەولێر کۆتایی‌هات ، ئەو کۆنگرەیە سێ ڕۆژی خایاند ··

کۆنگرەگێڕان بە بۆنەی کۆتایی هاتنی کۆنگرەکەیانەوە بروسکەیەکیان بۆ سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکرو تێکۆشەر صدام حسين جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ناردوە، لە بروسکەکەدا سوپاس‌و ستایشی سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕشیان کردووە دەربارەی پشتگیری بەردەوامیان بۆ چینی کرێکاران ·· هەروەها لایەنگیریی خۆیان نیشان داوە بەرامبەر ئەو هەڵوێستە مەبدەئیانەی سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش بەرامبەر پیلان‌و پڕۆژەکانی خۆبەدەستەوەدان بە نیازی نەهێشتنی مەسەلەی فەلەستین دەیانوێنێت .

ئەمەش تەواوی ئەو بروسکەیەیە ··

بە بۆنەی تەواوبوونی ئیش‌وکاری پێنجەم کۆنگرەی یەکێتی‌ی نیقابەکانی هەولێرەوە کە لەژێر دروشمی (قولکردنەوەی یەکێتیی تێکۆشانی نەتەوەیی‌و نیشتمانی چینی کرێکارانی عێراق بەتین‌کردنی بەرپرسیاریی لە ڕاپەڕاندنی بەرنامەی ئاڵوگۆڕی سۆشیالیستی لە وڵاتدا) بەسترابوو .

سوپاسێکی بێپایانتان پێشکەش بەڕێزتان دەکەین بۆ ئەو پشتگیریە بەردەوام‌و بێ سنورەی لە بزووتنەوەی کرێکارانی دەکەن بۆ قولکردنەوەی ئەرکی تێکۆشانی بەسەرکردایەتی یەکێتی‌ی گشتی‌ی نیقابەی کرێکاران لە وڵاتدا · هەروەك ئەمە بەهەل دەزانین کە سڵاو لەو هەڵوێستە مەبدەئیە بەتینەی سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش بکەین بەرامبەر ئەو پڕۆژەو چارەسەرە خۆبەدەستەوە دانەی کە لە مەیدانی عەرەبدا لە ئارادایە کە ئەویش خۆی لەو هەوڵو تەقەلا خیانەت‌کاریانەدا دەنوێنێت کە ڕژێمە کۆنەپەرستەکان ئەیدەن بۆ بەردەوامی زەوتکاری زایونیزمی ڕەگەزپەرست لە خاکی عەرەبی فەلەستیندا .

بڕوانە ل ـ ٦

کرێکارانی دهۆك بەڵێنی زیادکردنی بەرهەم بەسەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش دەدەن

بەشدارانی پێنجەم کۆنگرەی یەکێتیی نیقابەکانی پارێزگای دهۆك بەڵێنیان‌داوە کە بەرهەم زیادبکەن‌و پارێزگاری کەرەسەی ئیش‌و ئامێرو مەکینەکان بکەن‌و دروشمەکانی حزب‌و شۆڕش بکەنە واقیع .

ئەمەش لەو بروسکەیەدا باس‌کراوە کە بەشدارانی کۆنگرە ناردویانە بۆ بەڕێز سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکرو هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین ، ئەویش بە بۆنەی تەواوبوونی کۆنگرەکەیانەوە لە ڕۆژی شەممەی ڕابوردوودا .

کۆنگرەکە ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو بە تەواوبوونی کۆبونەوەکانی ئامۆژگاریکانی خۆی پێش چاو خستوە ، کە برێتین لە زۆرکردنی پێك‌هێنانی کۆڕی ڕۆشنبیریی لە قەزاو ناحیەکاندا ، لە گەڵ دەرکردنی نیزامێکی ناوخۆ بۆ مەڵبەندی ڕۆشنبیریی کرێکاران‌و بەشدارکردنی ئافرەتان لە لقی لیژنەی نیقابەکاندا، هەروەها بەشێکی تری ئامۆژگاریکانی برێتین لە پێك هێنانی ئامادەییەکی تەندروستی‌و بەشدارکردنی نیقابەکانی لەدانانی نەخشەکانی بەرهەم هێناندا‌و کردنەوەی مەڵبەندێك بۆ مەشق پێ‌کردنی کرێکاران‌و پێك‌هێنانی چەند کۆڕێك لە بارەی ئەمنی پیشە سازیەوە .

هەواڵەکانی کوردستان

هەولێر

دوێنێ بەڕێز خالد عبد عثمان‌وەزیری دەوڵەت بۆ ڕێکخستنی کاروبار لە گەڵ دەزگاکانی ئۆتۆنۆمیدا ، لە پارێزگای هەولێر هەفتەی ڕۆشنبیری‌وراگەیاندنی کردەوە کە یەکێتی‌ی نیشتمانی قوتابیانی‌عێراق سازی‌کردووە ··

ئەو هەفتەیە کە لەژێر دروشمی (قەڵەم‌و تفەنگ زارکێکیان هەیە) دەکرێتەوە ، برێتی‌یە لە نیشاندانی چەند چالاکیەك وەك کردنەوەی پێشانگا بۆ هونەرە تەشکیلیکان‌و مەهرەجانی‌شیعرو وتاری سیاسی دەربارەی دۆخی سیاسی‌ئەمڕۆی وڵاتانی عەرەب .

سلێمانی

دوێنێ ئێوارە لیژنەی‌ڕاگەیاندنی هەرەوەزی ڕاپەڕاندنی نەخشەی کشتوکاڵ‌لە سلێمانی کۆبونەوەیەکی فراوانی بۆ دەست‌پێ‌کردنی‌قۆناغی دووەم سەبارەت بە چەسپاندنی نەخشەی ناوبراودەست‌پێ‌کرد .

ئەوەی شایانی باسە لەو کۆبونەوەیەدا کە بەڕێز احمد شعبان ئەندامی لیژنەی باڵای‌ڕاگەیاندن لە ئەنجومەنی کشتوکاڵ تیایدا بەشداربوو‌باش لێکۆڵینەوەو هەڵسەنگاندنی قۆناغی یەکەمی‌ئەم نەخشەیە دەستیان‌کرد بە باس‌کردن‌و خستنەرووی‌هەندی تێبینی‌و پێشنیار وەك سەرەتایەك بۆ دەست‌پێ‌کردنی‌قۆناغی دووەم کە برێتی‌بوون لە :

١ ـ بەسەرکردنەوەی لێژنەلقیەکان بۆ زانینی چالاکیەکانیان دەربارەی‌ئیش‌وکارو ژمارەی ئەو ئیستیمارانەی پڕیان کردۆتەوە

٢ ـ بەراوردکردنی ئەومەعلوماتانەی لەو ئیستیمارانەدا دیاری کراون لەگەڵ ئەو ئەنجامەی کۆنگرەی شەشەمی بەرزی کشتوکاڵ بە دەستی‌هێناوە .

٣ ـ دابەش‌کردنی ئەندامانی‌لیژنەی ڕاگەیاندن بەسەر لیژنە تەدقیقیەکاندا .

٤ ـ بەستنی کۆڕێکی‌تەلەفزیۆنی لە تەلەفزیۆنی تەئمیم بۆ ڕوون‌کردنەوەی‌ئامانجەکانی ئەم کارە گەورەیە ··

٥ ـ چاوپێ‌کەوتنی ئەوجوتیارانەی کە بە شێوەیەکی چاك ئەرکی سەرشانیان‌بەجێ‌دەهێنن لە جێ‌بەجێ‌کردنی ئەو نەخشەیەدا وەك بەشداریەك لە هاندانی ڕاگەیاندندا .

دهۆك

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو بەڕێوەبەرایەتی شارەوانی‌ی پارێزگای دهۆك هەواڵی‌موناقەسەیەکی بڵاوکردۆتەوە بۆ دروست‌کردنی ئوتێلێك لەزاویتەو دروست‌کردنی شەش باخچەی منداڵان لە چەند ناحی‌یەیەکی پارێزگاکەدا · واچاوەڕوان دەکرێت ئەم پڕۆژانە کە (٢٧٥) هەزار دیناریان تێدەچێت لەم ساڵداتەواوبکرێن .

ئەوەی شایانی باسە بەڕێوەبەرایەتی ناوبراو لەماوەی پێشوودا لە سەرانسەری پارێزگاکەدا پێنج ئوتێل‌و دوو شوێنی حەشانەوەو پێنج سەیرانگای جێ‌بەجێ‌کردوە کە سەرجەمی ئەم پڕۆژانە ٢٨٠ هەزار دیناریان تێچووە .

لە پارێزگای دهۆك · لەسەرداخوازی مەڵبەندە ڕۆشنبیریە جەماوەریکانی پارێزگاکەداو لەئاهەنگەکانی بیرەوەری حەوتی نیساندا بەڕێز عبدالرحمن‌مزوری محازەرەیەك دەربارەی شاعیری کورد ممدوح بریفکانی‌دەخوێنێتەوە .

محازەرەکە ئێوارەی ڕۆژی‌چوارشەممەی ڕێکەوتی ٤/٩ لە هۆڵی ئامادەیی کاوەی کوڕان‌پێشکەش دەکرێت ، هەموو کەسێك بۆی هەیە ئامادەببێت ··

کۆبونەوەی ئەنجومەنی پاسادانان

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو ئەنجومەنی پاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بە سەرۆکایەتی بەڕێز شاکر فتاح جێگری ئەنجومەنی پاسادانان کۆبونەوەیەکی کردووە · ئەو کۆبونەوەیە کە بەڕێز جێگری سەرۆك‌و ئەندامانی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن تیا بەشداربوون · تەرخان کرابوو بۆ گفتوگۆو لێکۆڵینەوەی پێویستیکانی ناوچەکەو ڕێگای جێ‌بەجێ‌کردنی ئەو پێویستیانە ·· لە سەرەتای کۆبوونەوەکەدا بەشداران ماوەی دەقیقەیەك بە پێوە ڕاوەستان بۆڕێزگرتن لە یادی ئەو شەهیدانەی لە دەست دڕێژکەی زایۆنیزمی دوژمندا بۆ سەر خوارووی لبنان خۆیان بەخت کرد ·· ئەنجومەنەکە ڕاپۆرتی ئامادەبوونی دوو کۆبوونەوەی لەمەوپێشی مۆرکردوو دوای ئەویش لە ڕاپۆرتی لیژنەی حساباتو ڕاپۆرتی کۆبوونەوەی لیژنەی کاروباری ناوخۆو کۆمەڵایەتی‌و چاودێری کاروباری ئافرەتانی کۆڵیەوە .

لیژنەکانی هەرەوەزی نیشتمانی کشتوکاڵ گەیشتونەتە ئەوبەری ناوچە دوورەکانی وڵات

دوێنێ بەڕێز عبدالوهاب ناجی اسماعیل سەرۆکی لیژنەی ڕاگەیاندنی مەرکەزیی لە ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵدا ڕایگەیاندووە کە لە پارێزگای دیالە لیژنە تایبەتیکانی سەر بە هەرەوەزی نیشتمانی بۆ جێ‌بەجێ‌کردنی نەخشەکانی کشتوکاڵ بەردەوامن لە کاری خۆیانداو واچاوەڕوان دەکرێت کە ئەمڕۆکە هەموو ئیش‌و کارەکانیان جێ‌بەجێ‌بکەن .

لە پارێزگای هەولێر ژمارەی ئەو ئیستیمارانەی تاوەکوو ئێستا پڕ کراونەتەوە گەیشتۆتە (٣٢٩٠٢) ئیستیمارە ، هەروەك لقی لیژنەکان لە «١١» ناوچەدا ئیش‌وکاری خۆیانیان جێ‌بەجێ‌کردووە .

لە پارێزگای بەسرا ، لیژنەکانی هەرەوەزە کە ئیستیمارەی دیهاتەکانی قەزای زوبێرو ئەبو الخصیبو فاوو مودەینەیان پڕ کردۆتەوە هەروەك لە ناحی‌یەی سیبەو تەڵحەو سەفوان ئیش‌وکاری خۆیانیان تەواو کردووە ··· ئەوەی شایانی باسە لیژنەکان گەیشتوونەتە دوورترین جێگای دیهاتو هۆزەکان‌و ناوچە شاخاویکان‌و بیابانەکان .

هەرەوەزی نەخشەی کشتوکاڵ سەرکەوتوانە هەنگاو دەنێت

ڕاپۆرتی هاوکاری

گومان لەوەدا نییە کە کشتوکاڵ دەورێکی زۆر گەورەو بایەخدار لە ژیانی‌ئابووریماندا دەگێڕێت‌و بەشێکی زۆری نەخشەکانی‌بەرەپێدان بەستراوە بە پێشکەوتنی کشتوکاڵەوە .

لە ڕوانگەی ئەم باوەڕەوە شۆڕش بە چاوێکی تایبەتی دەڕوانێتە مەسەلەی کشتوکاڵ‌و هەموو پێویستیەکی ساز کردووە بۆ وەدی‌هێنانی ئاڵوگۆڕێکی تەواو لەو مەیدانەداو گەلێ نەخشەو بەرنامەی زانستیانەی بۆ بەدی‌هێنانی ئەو پێشخستن‌و گەشانەوە چاوەڕوان کراوە داناوە ··

نەخشەو بەرنامەو خستنەکاری شێوەی زانستیانە ڕواڵەتی نەخشەی بەرهەم هێنانی کشتوکاڵی ئێستاکەمانە کە ئەمیش بەشێکە لە نەخشەی پەرەپێدانی ساڵی ١٩٧٨ ، دوای ساڵانێکی دوورو درێژی کشتوکاڵ کردن بە شێوەیەکی هەرەمەکی کە ئەمەش بووە مایەی دواکەوتنێکی پڕ مەترسی کشتوکاڵ لە وڵاتدا ·· شۆڕش هاتو هەموو ئەو پەیوەندیە کۆنانەی لە ناو برد کە لەگەڵ خواستو ئامانجەکانی جەماوەری جوتیاراندا نەدەگونجان‌و لە جیاتی ئەو پەیوەندیانە جۆرە پەیوەندیەکی نوێی هێنایە ئاراوە ·· دامەزراندنی هەرەوەزی جوتیاران‌و کۆمەڵەی جوتیاران‌و هاوکاری کشتوکاڵی‌و کێڵگەکانی دەوڵەتو کێڵگە هاوبەشەکان‌و ڕواڵەتی لەم ئاڵوگۆڕە بوو ، دوای ئەوە شۆڕش جۆرە شێوەیەکی نوێی خستە ناو ژیانی جوتیارانەوەو دیهاتەکانی وڵات پەیوەندیەکی نوێیان لە ئیش‌و کاری کشتوکاڵدا بە خۆوە بینی ، لە لایەنی ئەو کەرەسانەوە کە لە کشتوکاڵدا بەکاریان دەهێنا ، وەك بەکارهێنانی مەکینەی کشتوکاڵ‌و شێوەی نوێ لە کشتوکاڵ کردندا هەروەها لە لایەنی جۆری پەیوەندی جوتیاران لە نێوان خۆیاندا ·· لە چوارچێوەی ئەم هەرەوەزە نیشتمانی‌یەی کشتوکاڵدا شۆڕش لە ڕێگای دەزگاکانی‌یەوە جۆرە شێوەیەکی بەکارو چاکتری داناوە بۆ گورج کردنەوەو بڵند کردنەوەی کشتوکاڵ‌و بەدی‌هێنانی چاکترین‌و زۆرترین بەرهەم ·· ئەوەی لەم نەخشە نوێیەدا دەردەکەوێت ئەوەیە کە بە شێوەیەکی فراوان مەکینەو کەرەسەی هاوچەرخ لە کشتوکاڵدا بەکار بهێنرێت ··

وە لە پێناوی بەدی‌هێنانی ئەم ئامانجەدا لەو دەزگا دەوڵەتیانەدا کە پەیوەندیان بە مەیدانی کشتوکاڵەوە

بڕوانە ل ٧

کۆڕێکی فراوان دەربارەی ئافرەتی کورد

لە نێوان ١٠ـ١٢ی ئەم‌مانگەدا یەکێتیی گشتیی ئافرەتانی عێراق بە هاوکاری‌لە گەڵ زانکۆی سلێمانیدا ، لەژێر دروشمی زانیاری‌ڕواڵەتی ئافرەتانی عێراق لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا دەکێشێ‌لە سلێمانی کۆڕێکی فراوان پێك دەهێنێ ·· لەم کۆڕەدازۆر لە مامۆستاو سپۆڕەکان بەشداری تێیادەکەن‌ودەورو بەری ٣٧ باس‌و لێکۆڵینەوەی تێدا پێشکەش‌دەکەن .

هەڵبژاردنی شاری سلێمانی بۆ سازکردنی ئەم کۆڕە لەبەر چەند هۆیەکە ، گرنگ ترینی ئەو هۆیانە ئەوەیە کە چالاکی‌یەکی داهێنەرانە لە ناوچەکەدا بخرێتە ئاراوە ، دوای ئەوەش بۆ ئەوەی هانی سپۆڕو مامۆستایان بدرێت کە باس‌و لێکۆڵینەوەی زانستیانەی ئەوتۆ پێشکەش بکەن کە ئاسۆی نوێ لە بەر دەم ئافرەتاندا بکاتەوە .

بێگومان ئەو باسانەی دەخرێتە پێش چاو لەم کۆڕەدا لێی دەکۆڵرێتەوە بریتین لەو مەسەلانەی کە بتەنگ وەزعی کۆمەڵایەتی‌و ئابووری‌و ڕۆشنبیری ئافرەتانەوە دێن ، وەك : باسێکی مامۆستا عبدالعليم قشط لەبارەی « دەوری ئافرەتانی کورد لە پەرەپێدانی کشتوکاڵەوە لە ناوچەی ئۆتۆنومیدا »و باسێکی دکتۆر کوردستان عبدالرحمن بە ناونیشانی « ئافرەت لە شیعری نوێی کوردیدا »و مامۆستا کامەران موکری بە ناونیشانی « سەربەستی ئافرەتی کورد »وەو بەڕێز مامۆستا علي حسين حسن جابری بە ناونیشانی « گیروگرفتی ئافرەتانی کرێکار لە ناوچەی ئۆتۆنومیدا »و بەڕێز شاکر فتاح بە ناونیشانی « ئافرەتی کورد »وەو بەڕێز مامۆستا مسعود محەمەد بە ناونیشانی « چۆن پلەی گشتیی ئافرەتان لە ناوچەی ئۆتۆنومیدا بەرز دەکەینەوە »و دکتۆر عبدالوهاب قیسی بە ناونیشانی « رای کچە قوتابێکانی زانکۆی سلێمانی بەرامبەر ئەوشتانەی یەکێتیی گشتیی ئافرەتانی عێراق بۆ ماوەی سێ ڕۆژی تەواو پێشکەشی دەکات

« هاوکاری » و کۆمەڵانی خەڵك

● کتێبخانەی هەولێرو چەند سەرنجێك !

لەپاش شۆڕشی ١٧ی تەمووزی ١٩٦٨ەوە هەموو وڵات پێی ناوەتە قوناغێکی پێشکەوتنەوە ، شاری هەولێریش یەکێکە لەو شارانەی دەستی ئاوەدانی‌و پێشکەوتنی پێوە دیارە ، بە تایبەتی کە مەڵبەندی ئۆتۆنۆمی‌یە ·· بەڵام ئەوەی سەرنج ڕاکێشێ ئەوەیە کە کتێبخانە گشتی‌یەکەی ئەم شارە لەوەدەچێت لە قوناغی پێشکەوتن بەجێ مابێت‌و بگرە بەرەو دواشەوە هەنگاو دەنێت ·· جاران کتێبخانەکە جێگایەکی تایبەتی خۆی هەبوو ، بەڵام ئێستا ئەو جێگایەی نەماوەو هەر ڕۆژەی لە جێگایەکدایەو شوێنەکەی ئێستاکەی بە هیچ جۆرێك بۆ کتێبخانە دەست نادات لەبەر ئەوەی هۆڵی وای تێدانی‌یە کە بۆ خوێندنەوە بگونجێ ·· سەرەڕای ئەوەی لەم گوێزانەوەو شوێن گۆڕکێیەدا ، زۆر کتێبی بەنرخی ئەو کتێبخانەیە ون‌بوون‌و تیادا چوون ·· بۆ ئەوەی ئەو کتێبخانەیە لە دۆخی ئێستای دەرچێت‌و هەنگاو بەرەوپێش بنێت‌و ئەویش وەك لایەنەکانی تری ژیان بەرەوپێش بچێت ، وەك هاووڵاتیەکی دڵسۆز چەند پێشنیارێك دەکەم بە هیوای ئەوەی سوودی لێ وەرگیرێت ··

١ ـ گوێزانەوەی کتێبخانەکە لەم شوێنە چەپەکەی ئێستای بۆ شوێنێکی وا کە بە ئاسانی خەڵکی بیدۆزێتەوە ، لە گەڵ دروست کردنی جێگایەکی تایبەتی بۆ کتێبخانەکە بۆ ئەوەی ئەوەندە گوێزاو گوێز نەکات‌و کتێبەکانی زیاتر ون نەبن .

٢ ـ دانانی پارەیەکی تایبەتی تا بتوانێ ئەو کتێبە تازانە بکرێت کە دەکەونە بازاڕەوە ، لەگەڵ ئامادەکردنی هەموو گۆفارو ڕۆژنامەکان .

٣ ـ دەوامی کتێبخانەکە بە جۆرێك بێ کە هەموو لایەك سوودی لێوەرگرن .

٤ ـ ئەگەر کتێبخانەکە نیازی وایە هەر لە جێگای ئێستایدا بمێنێتەوە وابەباشی دەزانم کە شوێنێك ئامادە بکرێت بۆ دانانی کتێبەکان ، نەك وەك ئێستا دابەش‌بکرێن بەسەر چەند ژوورێکدا ·· هیوام وایە ئەم چەند تێبینی‌و پێشنیازانەم جێگای خۆی بگرێت‌و سوودی لێ وەرگیرێت ··

هەولێر
علي حسين اسماعيل

● بۆ پێش چاوی پەروەردەی سلێمانی

بۆچی بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی سلێمانی تاوەکو ئێستا نەیتوانیوە گیروگرفتی ئەو قوتابیانە چارەسەر بکات کە لە دەوروبەری شاری سلێمانیەوە بۆ خوێندن هاتوتەنە ، ئەو شارە ؟

ئەگەر مەسەلە نەبوونی خانوو جێگایە ·· ئەوە هەر هیچ نەبێ موخەسەساتیان بدەنێ ·· دیارە کاربەدەستانی پەروەردە لەوە ئاگادارن کە ئەو قوتابیانە هەموو هەژاران‌و پێویستیان بە ئاوڕدانەوە هەیە ·· ئەو قوتابیە هەژارانە بەشی زۆریان لە ئوتێلەکانی شاری سلێمانیدا ئەژین ، کە هەموو ئەزانین ئوتێل بۆ خوێندن دەست نادات .

سلێمانی
والی کریم جاف

● لەو نامانەی پێمان گەیشتون گەلێکیان داواکاری‌و تێبینی‌یەکانیان ڕێك‌و پێك‌و بەجێن ··· بەڵام نووسەرەکانیان ناونیشانی تەواوی خۆیان فەرامۆش‌کردووە ··

بڕوانە ل ـ ٦

Institut Kurde de Paris

ئامادەیی پیشەسازی ١٧ی گەلاوێژ لە سلێمانی

تاقی کردنەوەیەکی نوێیە

نووسینی : عبدالکریم حمید

لە سەردەمی پێشکەوتن و گۆڕانە سۆشیالیزمی یەکانی ئەمڕۆماندا مەسەلەی ئامادەکردنی کادیری ناوەنجیی شارەزاو پسپۆڕ جێگەو شوێنێکی پێشڕەو ودیاریکراوی هەیە لە هەنگاوەکانی هەموو بزوتنەوەیەکی بنیاتنان و ئاوەدان کردنەوەو خزمەت گوزاریدا ئەوەش لەبەر ئەو پەیوەندی یە بەتینەیە کە لە نێوان ئامادەکردنی ئەم کادیرەو جێبەجێ کردنی پرۆژە جۆر بە جۆرەکانی نەش و نماو گەشەپێداندا هەیە .

بایەخدانی بێ شوماری لێپرسراوانیش بەم برگە گرنگەی بەرهەم هێنەرە هەر لوە ڕوانینەوە هاتووە بۆیە ئەو پەری هەوڵو کۆشش ئەدەن بۆ پەرەپێدانو زیادکردنی بە جۆرێك کە هەموو پێویستی یەکانی نەخشەی گەشەپێدانو ئاوەدان کردنەوەو قۆناغەکانی تری پاشە ڕۆژ جێبەجێ بکات .

ئامادەیی (١٧)ی گەلاوێژ بۆ پیشەسازی یە کارەبایی یەکان یەکێ لەو چوار قوتابخانە پیشەییانەیە کە لە سلێمانیدا هەرە (کشتوکاڵو بازرگانیو پیشەسازی) بەڵکو تازەترینیانە . ئەوە بوو لە سەرەتای خوێندنی ئەمساڵەوە لە پیشەسازی سلێمانی جیا کرایەوەو بوو بە قوتابخانەیەکی سەربەخۆ ولە هەردو بەشی (کارەبا)و (ئیلکترونیك) پێك هاتووە لە چاو پێکەوتنێکا بەڕێز بەڕێوەبەری قوتابخانەکە مامۆستا (عەبدوڵلا شێخ حسین) ئەوانەی بۆ ئاشکرا کردینو ووتی ، ئێستاکەش نزیکەی (٧٠٠) قوتابیی کوڕو کچ لێیە کە بەسەر ئەو دو بەشەدا دابەش کراون وئەو مامۆستایانەی کە دەرسی تێدا ئەڵێنەوە بۆ هەموو چەشنە بابەتێك زیاتر لە (٣٠) مامۆستایە ، هەر وەکو هەموو قوتابخانەیەکی نوێش لە پێویستیو کەموکوڕی بێ بەش نی یە قوتابخانەیەك بەم زۆری یە پێویستی بەبنیاتێکی گەورە هەیە کە ئەو هەموو قوتابیانانە بگرێتە خۆی .

دەربارەی پاشە ڕۆژی قوتابخانەکەو قوتابیانیش مامۆستای بەڕێوەبەر ووتی ، نیاز وایە ئەو بنیاتە یا چەند هۆڵو ورشەیەك بۆ ساڵی داهاتوو ئامادە بکرێ بێ گومان ئەمەش ڕۆڵێکی باشی ئەبێت بۆ پێگەیاندنی ئەو قوتابیانەی کە لە پاشە ڕۆژدا دەبنە کادیرێکی ڕۆشنبیر وکاریگەرو دەوری گرنگی خۆیان دەبێت بۆ پێشکەوتنی وولات بە تایبەت لە رووی پیشەسازییەوە .

هەر لەو بارەیەوە مامۆستا (جەزا عەبدوڵلا)یش یاریدەدەری بەڕێوەبەر ووتی ، بۆ وەرگرتنی قوتابییان پەیڕەوی ئەو یاساو ڕێنچکانە دەکەین کە لە دەزگای فێرکردنی پیشەیی سەر بە وەزارەتی پەروەردەوە پێمان دەگەن وئێستاش ئەو قوتابیانەی کە وەرمان گرتوون بەرێكو پێکی دەوامی خۆیان دەکەن کە بریتی یە لە دوکات (بەیانیان)و (ئێواران) . دەربارەی تێکەڵاوی کوڕو کچیش ووتی ، شێوەیەکی سەرکەوتوانەیەو تا ئێستاش تووشی هیچ تەنگو چەڵەمەیەك نەبوینە لەو بارەیەوە .

دەربارەی (بەشی ناوخۆیی) وەوچەی قوتابیان چاومان بە (کاوە مەولود) کەوت کە لێپرسراوی لیژنەی یەکێتی قوتابیانی کوردستانە لە قوتابخانەکەدا ئەویش لەو رووەوە ووتی ، خانووی تایبەتیمان بۆ (بەشی ناوخۆیی) داناوە ، بۆ ئەو قوتابیانە تەرخان کراوە کە لە دەرەوەی شارەوە هاتوون هەروەها بەشێکیان موچەو مخصصاتی مانگانەیان هەیە لە بارەی چالاکی یەکانی تری یەکێتی یەوە ووتی ، چی لە رووی ڕۆشنبیریو هونەری یەوە بەردەوام جموجۆڵی خۆمانمان هەیە سەر پەرشتی پەخشنامە وبلاوکراوە دەکەین ، چەند ئاهەنگی جۆراو جۆرمان گێڕاوە لەوانە ئاهەنگێ بۆ پێناساندنی قوتابی یەکانو لە (جەژنی قوتابیان)و بیرەوەری (٢٥) ساڵەی لە دایك بوونی یەکێتیو لە (جەژنی مامۆستایان)دا ئاهەنگمان گێڕاوە کە هەموو جۆرە چالاکی یەکمان تیایاندا نواندووە .

بۆ ئەوەی زیاتر شارەزای قوتابخانەکە بین پێویستمان بە گفتوگۆیەکی تر دەکرد بەتایبەت لەگەڵ قوتابیاندا ،

چۆن بوو کە ڕووت کردە ئەم قوتابخانە پیشەسازییە ؟.

ئەم پرسیارەمان لە (ماجدولین حسن) کرد کە قوتابیی پۆلی دووەمی کارەبایە لە وەڵامدا ووتی ، ئەو هێزشە پیشەسازییە کە ئەمڕۆ وولاتەکەمانی گرتۆتەوە چی لە کارگەو کۆمپانیاو دەزگا بەرهەم هێنەرەکانی ترەوە پێویستیان بە کادیری

بروانە ل - ٧

چالاکی ئاوەدانی لە رانیەدا بەرەو پێشکەوتن دەچێت

● لە چاوپێکەوتنێکدا بەڕێز کەمال توفیق نادر قائمقامی قەزای رانیە دەربارەی ئیشو کارو گۆڕانکاریەکانی ئەو ناوچەیە ووتی .

★ ماوەیەکە قەزاکەمان لەرووی گۆڕانکاریو پێشکەوتنو پێك هێنانی پرۆژەی جۆراوجۆرەوە لەهەموو رووەکانی ژیانو گوزەرانی سەردەمدا باشترین چالاکی تێدایەو گەلێ پێداویستیمان جێبەجێ کردوە بۆ هاووڵاتیان .

ئەوەی شایانی باسە هەتا ئێستا نزیکەی ٦٥٣ خانوومان تەواو کردوە بۆ هاوڵاتیان کە لە شێوەی دێیەکی نمونەیی هاوچەرخدایە لە چوارقورنەو هەموو جۆرە خزمەت گوزاریەکانی کۆمەڵایەتی تێدایە لە مزگەوتو خەستەخانەو قوتابخانەو بازاڕو هەموو جۆرە شتێکی تری لەم بابەتانە و ئێستا هاووڵاتیانی تیایەو بەردەوامیش خەریکی بەرەپێدانی جۆری ژیانی دانیشتوەکانیانینو ئەم دێیە نزیکەی ٦٨٥،٠٠٠ هەزار دیناری تێچووە .

هەر لەم رووەوە ئێستا خەریکین کە ١٠٠٠ خانویتر بکەینەوە لەشێوەی دێیەکی نمونەییدا لەسەنگەسەر و جێگایەکی باشتره بۆ حەوانەوەی هاوڵاتیان لە باشترین شێوەداو هەموو جۆرە خزمەت گوزاریەکی کۆمەڵایەتیو پەروەردەیی تێدایەو نزیکەی ملیۆنو نیوێك دیناری تێ ئەچێت .

● دەربارەی قوتابخانەی تازە لە قەزاکەدا کاك کمال ووتی .

★ لە رووی پرۆژە پەروەردەییەکانەوە چالاکییەکی فراوانمان هەیەو هەتا ئێستا ئەم قوتابخانانەمان کردۆتەوە .

قوتابخانەیەکی ناوەندی کچانی ٩ پۆل

قوتابخانەیەکی ناوەندی کوڕانی ٩ پۆل .

باخچەیەکی ساوایانی تازە . ئەمانە لە مەرکەزی قەزاکەماندا کراوەتەوەو لە چوارقوڕنەش قوتابخانەیەکی سەرەتاییمان کردەوە بەنزیکەی ١٨٠ هەزار دینارو گەلێ قوتابخانەی تریشمان هەیە کە لە پلانی پێگەیاندنی نەتەوایەتی ئەم ساڵدا جێبەجێ ئەکرێن .

● بەڕێز قائمقام درێژەی بە دوانەکەی داو دەربارەی پرۆژە ئاوەدانیەکانی مەرکەزی قەزاکەیان ووتی .

★ هەر لە ڕێگای کاری میللی یەوە توانیومانە باشترین ئیشو کاری دروست کردنی زێراب پێك بهێنینو لەمەرکەزی قەزاکەماندا بەشی زۆری گەڕەکەکان ئێستا زێرابیان هەیەو نزیکەی ١٥ هەزار دیناری تێچووە لەکاتێکدا ئەگەر بە قۆنتەرات بکرایە لەوانەیە دەوری ٣٠ هەزار دینارێکی تێبچوایە .

هەروەها دەستمان هێناوە بە مزگەوتی گەورەی رانیەداو تا رادەیەك ئەتوانم بڵێم تازەمان کردۆتەوەو هەر لەخزمەت کردنی ئاینی ئیسلامی پیرۆزدا خانویەکمان دروست کردوە بۆ مامۆستای مزگەوتەکەمان .

هەر بەم زوانە فراوان کردنی پرۆژەی کارەبای رانیە دەست پێ ئەکاتو وابە تەماین لەم چەندانەی دواییدا

بروانە ل - ٧

چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە

لەناوچەی کوردستاندا دەستکەوتێکی گەورەیە

وەزیری پەروەردە محمد محجوب چاپخانەی (٢) وەزارەتی پەروەردەی لەهەولێر کردەوە بەکردنەوەی ئەم چاپخانەیە هەنگاوێکی گەورە نرا . بۆ بڵاوکردنەوەی خوێندەواری و ڕۆشنبیری لە کوردستاندا چونکە لەکاتێكدا کرایەوە کە وەڵاتەکەمان ئەمساڵی داهاتوودا خوێندنی ئیلزامی ئەبێت بێ گومان ئەم چاپخانەیەش دەورێکی باش بۆ ئەم مەبەستە ئەگێڕێت چونکە هەروەکو لە لێپرسراوی چاپخانەکە خوشکە (نرمین ئاسەف) مانزانی کەوا هەتا کتێبو پێویستی یەکانی قوتابخانەکان هەبێت دەست بەچاپ کردنی کتێبی تری نووسەران ناکەن واتا هەمیشە چاپ کردنی کتێبی خوێندنی قوتابخانەکان پێش ئەخرێن .

چاپخانەکەو بەشەکانی ئیش کردن :

ئەم چاپخانەیە لەسەر (١٠ هەزار) مەتری چوارگۆشەیی دامەزراوە ، هەتا ئیستا (٦٠٣،٢٧١ هەزار) دیناری تێچووە لە سێ بەش پێك هاتووە :

١ - بەشی بەرهەمهێنان .
٢ - بەشی کرێکاران .
٣ - بەشی بەڕێوەبردن .

بەشی بەرهەمهێنانیش لە :

١ - بەشی پیتدارشتنی دەستیو ئامێری .
٢ - بەشی ئامادەکردنی قالبو کلێشە .
٣ - بەشی زنگۆگراف .
٤ - بەشی وێنەکێشانو پاشکۆیەکانیو رتوشو مونتاج
٥ - بەشی ئامادەکردنی تابلۆی ئۆفسێت .
٦ - بەشی چاپ .
٧ - بەشی بڕینو جزوبەندکردن .
٨ - مەکینەو ئالەتی تەواوکەر .

زمانو وزەی بەرهەمهێنان :

ئەم چاپخانەیە بە سێ زمان چاپ ئەکات زمانی کوردیو عەرەبیو ئینگلیزی وەوزەی بەرهەمهێنانی (٦٠) هەزار مەلزەمەیە لەیەك دەوامدا بەڵام دوای ئەوەی کادری کرێکاران تەواو بێت ئەتوانێ ڕۆژی دووجار ئیش بکات .

کادری تەکنیکیو بەڕێوەبردن :

بێ گومان چاپخانەیێکی وەها گەورەو فراوان پێویستی بە کادرێکی زۆر هەیە بۆ بەڕێوەبردنو زیادکردنی پلەی بەرهەمهێنانی . واتا کەمی کادری کرێکاران بۆتە هۆی ئەوەی ڕۆژی تەنها یەكجار ئەم چاپخانەیە ئیش بکات ، وە ئەم بۆشایی یە لەئیش کردندا باشتر رەچاو ئەکرێت ئەگەر بێتو سەیری ژمارەی ئەو کەسانەی بکرێ کە ئێستا کاری تیادا ئەکەنو لەگەڵ پێویستی راستەقینەی

ئەم چاپخانەیە .

ئیستا هەموو کادرەکەی (٥٢) کەسن (٣ کەس) بۆ بەڕێوەبردن ٤٩ کەسیش کرێکارن لە کاتێكدا پێویستی راستەقینەی ئەم چاپخانەیە ١١٢ کەسە (١٦) کەس بۆ کاری تەکنیکیو کاروباری گشتی (٨) کەسیش بۆ سەرۆکایەتی بەشەکان (٧٦) کرێکار لەگەڵ (١٢) کرێکاری گواستنەوە .

جگە لەوەی کە هێشتا نەبەشی ئەندازیارانی تیادا هەیە وەنە بەشی دارایی هەیە .

چۆن کرێکار بۆ ئەم چاپخانەیە ئامادەکرا :

هەروەکو خوشکە نەرمین ئاسەف بۆی ڕوون کردینەوە ئەم چاپخانەیە کرێکاری تایبەتی پێویست بوو کەوا بزانن بەهەر سێ زمان چاپ بکەن لەبەر ئەوە پێش ئەوەی ئەم چاپخانەیە دەست بەئیش بکات کرێکارەکان نێردرانە چاپخانەی ژمارە (٣) وەزارەتی پەروەردە لەبەغدا وەلەوێ لەسەر چاپ ڕاهێنران وە بۆ ئەو بەشانەی کەلەچاپخانەی ژمارە (٣)دا نەبوو وەکو وێنەکێشانو شتی تر لەبەغدا نێردرانە چاپخانەی (دار الحریە للطباعە والنشر) . جگە لە (١٣) کرێکار چوونە کۆمپانیای چاپخانەکە لە ئەڵمانیا لەسەر کاری تەکنیکی وچاپ ڕاهێنرانو فێرکران .

پ . هاوکاری
لە هەولێر

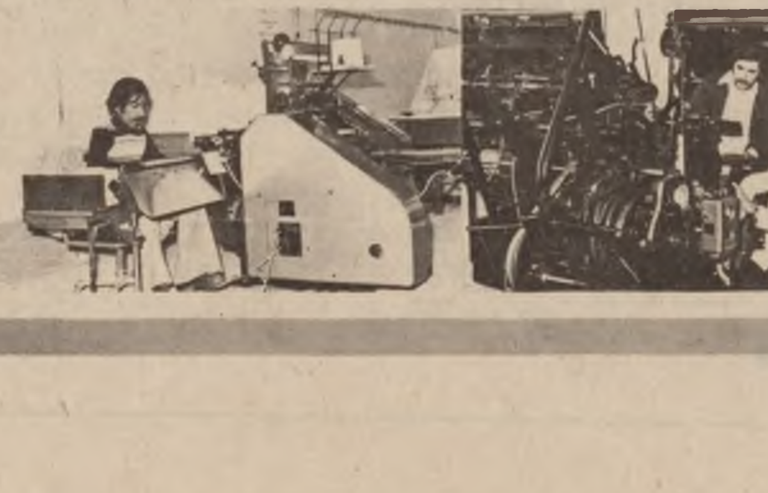

چەند وشەیەك لە بابەت مافی ئافرەتانەوە

مقدید سۆران

« ئاشکراترین پەیوەندی دیالیکتیکی لەنێوان دوو کێشەی سەرەکی سەرهەڵدانەدا کێشەی شۆڕشو ئافرەتە »(١) .. ئەمەش نەك لەبەر ئەوەیەکە ئافرەت نیوەی کۆمەڵەو بەس بەڵکە لە بەرئەوەشە کەباری چەوساندنەوەی ئافرەت لەسەرەتای کۆمەڵگای ئادەمیزادەوە تا بە ئەمڕۆ دەگا جگە لەرووە گشتی یەکەی ڕوویێکی تایبەتی بەخۆشیەوە هەبوەو ئەمڕۆکەش لەزۆرجێگایان وەکو پێویستە چارەسەر نەکراوە .

هەڤاڵی تێکۆشەر (صدام حسین) جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەم بابەتەوە دەڵێ « هەرئامادەکردنێکی » گەلو چالاکی یەکی جەماوەری بەبێ هاوبەشی کردنی کاریگەرانەی ئافرەت ناتەواو دەمێنێ »(٢) .

ئافرەت بەپێی جیاوازی کۆمەڵایەتیو رژێمی رامیاری ئەو وولاتانەی تێیدا ئەژی گرفتاری جۆرەها ستەمو جۆرەها چەوسانەوەیە ،لەقۆناغی سەرەتاییەوە بگرە تا رۆژگاری ئەمڕۆمان ژنهەربەش خوراو چەوساوە بوە ..

لەجیهانی سەرمایەداری بەشێوەیەکی گشتی وەك هاو وولاتی یەکی پلەی دووەم تەماشا دەکرێ ...

هەمووباری ژیانو گوزەرانهەر ئازارو ناگەوارە بەڵام باری ئافرەت نموونەیەکی ئێجگارپاینو ژان ئاوەرە . کاتی ئینسان بیر لە جیهانیسەرمایەداری دەکاتەوە بەهیچ جۆرێك ناتوانێ ئافرەت لەبیر بکات ، چونکە ملیونها ئافرەت لەو دەولەتانەو لەیەکسانیوهەلی بەرابەری بێبەشن ! لەم بابەتەوە خوشکە « مادلین جوالەر برج » نووسەری ئەمەریکایی دەڵێ :-

« ... لە ئەمەریکا ئافرەت لەمنداڵییەوە فێردەکری کە لە هەموو کارێکدا پاشکۆی پیاوەنەك مرۆڤێکی سەربەخۆ .. » لە ژمێرەوەری ساڵی ١٩٦٨ی رۆژنامەی « ئەمەریکەن ریپۆرتەر »دا وانیشان ئەدا کەرێژەی ئافرەتانی کرێکار لەگەڵ پیاوان لە ٣٥٪ تێناپەڕێ ... ئاشکرایە بۆ دەولەتێکی پلەی یەکەمی تەکنیکی سەرمایەداریوەك ئەمەریکا ئەمژمارەیە زۆرزۆر لەوەی کەمترە کەتەنانەت مرۆڤێکی بێلایەنیش پێش بینا دەکا !! رەنگە هەندێ کەس بلێ کار کردنو کار ئازادیو ژیانی ئافرەتەوەئازاریو ژیانی ئافرەتەوە هەیە ؟ لەراستیدا مافوبەختەوەری مرۆڤ تەنیا قانون دیاری ناکات ، بەڵکو ئامادەکردنی پێداویستەکانی گوزەرانو خۆش کردنی باریژیان پێوانەی پێشکەوتنی هەموو کۆمەڵگایەکە ..

ئەگەر لەهەندێ دەولەتیسەرمایەداری بەروخسار وا بەبەرچاو دەکەوێ ئافرەتێکیزۆر خەریکی کارن ، بۆیە نیە پێشی بخەنو سەرکەوێولەبوژانەوەی ئابوریو دروست کردنی چارەنووسی خۆیهاوبەشی بکا ، بەڵکو لەبەر ئەوەیە سەرمایەدار تا بۆیبلوێ کرێکاری هەرچی هەرزانتری دەوێ باشترو ئاسانتر بیچەوسێنێتەوەو بەس .

رادەی گەشەکردنو پێشکەوتنی هەر میللەتێك بەستراوە بە هاوبەشی ئافرەتلە کاری بوژانەوەی ئابوریو گۆڕانی کومەڵایەتیورامیاریەوە .. بۆ نموونە بەرهەم لە دونیای سۆشیالیستی چونکە ئافرەت بەمافی قانونی خۆی گەیشتوەو شانبەشانی براکانی ئیش دەکاو بە پێی قانون لەگەڵ پیاو لەهەمووڵایەنەکانی ئابوریو رامیاریو رۆشنبیریو کۆمەڵایەتی بەشدارەو مافی یەکسانی هەیە هەمیشە باشو زۆرە .. بەهەمان ئەندازەش لەمافەکانی سروشتی خۆی ، مافی کار کردن ، حسانەوە ، پاراستنی دایکانو منداڵان ، ووچان بەکرێی تەواو ، بەشدارە ، لەجیهانی سۆشیالیستی ئافرەت بۆیە کارناکا پارە کۆکاتەوەو خۆی برازێنێتەوەبەڵکو لەبەر ئەوەیە هەست دەکا ئینسانێکە وەك هەر مرۆڤێکی تری ئەوئیشانە ئەرکێکی لەسەر شانەوپێویستە بۆ پتەوکردنی سۆشیالیستیو زاڵبوونبەسەر هەموو کۆسپەو تەگەرەیەك شان بەشانی براکانی بەباشی ئەنجامی بدا .. لەبەر ئەوەی لە دونیایسۆشیالیستی چەوسانەوە نامێنێ ئافرەتیش جگە لەوەیکە بە هەموو مافی خۆی دەگا ، زۆر باشیش لەتواناییدا هەیەلەچارەنووسو دروست کردنی مێژووی مرۆڤایەتی دەستێکیباڵای شایستە بەخۆی هەبێ ..

بەڵام ئافرەت لەناو کۆمەڵیئێمەدا لەوەبەر بەچاوێکی سوك تەماشا کراوون ، لەپێشکەوتنو شارستانیەتو رۆشنبیری بێبەشبوون ،هەرچەندە کێشەی ئافرەت لەکێشەی کۆمەڵ بەشێوەیەکی گشتی جیا ناکرێتەوە بەڵام ئەمەش ئەوە ناگەیێنێ کەهیچ رووی تایبەتی خۆوە نیەو کۆششو خەباتی تایبەتی بێناوێ .

پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیست لە رێگەی کۆنگرەکانی نەتەوایەتیوهەرێمیو بلاوکراوەکانیەوە رایگەیاندوە کە تا چ رادەیەك بایەخی بە مافو ئەرکی ئافرەت لە ناوکۆمەڵدا داوە ،هەروا بەشێوەیەکی زانستیانە رێگەی راستی هاوبەشی کاریگەرانەی ئافرەتی لەپرۆگرامی حزبدا روون کردۆتەوە کە دەڵی « ئافرەت لە هەموو مافەکانی هاو وولاتی بەشدارەو حزب تێدەکۆشێ بۆ ئەوەی شایانی ئەومافانە بێ .. »

ئەوەی راستیبێ ئافرەتئازاد نابێو بەمافی سروشتی خوی ناگا ئەگەر بیرو باوەڕی کۆنی دەرەبەگایەتیو بەرجوازیو نەریتی بێکەڵكفرێ نەدرێو لە هەموو کارەکانی ئابوریو کۆمەڵایەتی کاریگەرانە هاوبەشی نەکا .. هەرواش حزبو شۆڕش کێشەی ئافرەت بە شتێکی سەرەکیو پێویست دائەنێنو خەباتێکی سەختو کاریگەریان لە مەیدانی ئایدۆلۆجیوپراتیکی بۆ هەستان بەمو ئەرکە پیرۆزەیان گرتوتەئەستۆ ... ئاشکراشە ئەوهەنگاوانە لەپێناوپێش خستنی ئافرەت جێگای پشتوانی هەموو ئازادیخوازێکی عێراقییە .

سەرچاوەکان

١ - رۆژنامەی هاوکاری ژمارە ١٧٩ .
٢ - رۆژنامەی الثورة ژمارە ٢٦٢٠ .
٣ - کتابی الانسان الجدید .
٤ - رۆژنامەی عێراقی ژمارە ٢١٢ .
٥ - کتابی وثائقی مۆتەمەری بەرلین .

Institut Kurde de Paris

بـــهـــارا گـــونـــدەکـــێ چـــیـــایـــی

ژێرەڤان

د ڤان رۆژێت هو دهوین و خۆش و دلفەکەردا بێ دلی هەمی کەسان بێ لێ دخوزێین وەکی کاسوتی ، لەش خوریایا لێ تێن دفێت ب هەرجی رەنگ و ئاوایی ژبن کاشخان و ئاڤاهیان دەرکەڤن ، دا ژ جهێت چار رەخ گرتی و سەرگرتی کری دویر کەڤن ، چاڤێت وان ب دیمەنێت سـپەهی و رەنگین ب کەڤیت و گول ئاوازێت خۆش و دل فەکەر بیت ، ئەحمەدێ نالبەندێ ئەمر ب ڤی جورەیێ ژێری ب زڤستانێ دپەیڤیت دبێژیت :

وەی چ مێڤانـــــە زڤســـتانا درێژ
وێ تژی قەلبێ مە کر تـــۆز و قرێژ
یا نەخۆش و تەنگە هندی حەز بکەی
ڤەت ژ ئالۆزیێ نوزانی دێ چ کـــەی
تەنگ و تـــاری کر ل ئنسانا نەفەس
عمرد و مالا هەرکەسێ لێ بـــو قەفەس
شور شورا ئاڤ و دلۆیـــــا یـــا پرە
ژ دەنگێ زربابی ل کوژیرکی خۆشترە
کف کفا عەرز و عەیالێ هـــەر کەسێ
ژن دبێت هێری کـــورا دێ دارەسێ
نێ ل بەر کوچکا مرۆڤ بـــو تەنی
ئاڤ نڤینا هەر تژی ێێهنـــا گەنی
لێف دلەرزن هەر ددانا شەقشــــەقە
نێ زڤستان شـــدەتە خەلکێ حەقە

بێ گومانە قورتال بون ژ وارگەهی زڤستانێ ب گەشت و سەیرانا ، ژ دەرفەی باژێر ، هێشەت و شەهرستانا ، جهێ گوردەگور و هنگاما ، یالەیال و ویلە ویلێ دچیتـــە ســـەری .

دگەل ئەلندی (فەجرێ) گڤێری یێت بایێ زیك و سار ، هەیام هەیام ، ژ سەرێت بلند و گوپتکێت چیان و کەڤیێت بەفرا د دۆلکێت کویردا ، ل نزار و ل دەریان ، ل ناڤسەر تەحت و زناران ئەو گڤێری ل سەر خو نـــەرم ل کولیلکێت رەنگ لەنگ و پڕ بێهن و خوناڤ گرتی ددەت . ئەو کولیلك و گولیزارێت خوناڤی ، خوناڤا گولاڤی زوی و ب ست و بەلك شویشتین و هێژ هندە زەنگولوکێت وێ یێت وەکی دڕ و مراریان ل سەر ماین نەبونە هەلم و فرین کـــو ژبەر هندێ دێم گژد و پڕن نو خو دبێـــژی بویکێت ژ سەرشویێ ئینادەر و بژارەنە ، ب کەلەشی و جانی‌یا خوڤە ب شەنگی و قەشەنگی ، ب شۆخی و زندی و سپەهی‌یا خو ب ئاڤا خوناڤی و ب گولاڤا کولیلك و گولیزارا ســـەر لێ شویشتی‌یە و کار لێ کری‌یە ، خەملاندی‌یە و تقتڤاندی‌یە .

ئەو گڤێری یێت وی بایێ خۆش و فەژێنـــەر باشی ل وان گولیك و گولیزارێت بەربەن لاێت کو رێز رێز کەتینە پشت ئێك ب ئەندازە ددەت ، بێهن و بووێ ژێ دفرینت و د ناڤ بایی‌دا بەلاڤدکەت ، هەرجی کەسێ هەلرویست یێ شەیدا دبیت ، نەمازە گری بەر درەتە هەمی زێندیان ، کولیلك و گولیزارا وەکی زەرێت درەنگ بەری‌یا کاسوتی و ئاڤلیڤ دکەت بنێ بێ‌یان لێ دخوزینت ، بو گۆڤەند ، هەلاڤێژك و سەما ، وان رادکەنە حەبەلوتانێ . رێز ل دوی رێــــزێ دەستێت ئێك دگرن . ملێت خو ددەنە ئێك و رادبنـــە لیتکا ، خیڤ و سەرنخوین دین .

هەر چەندەك گۆڤەند و دیلانا گرێددەن ، بەلێ داوەتەکا ســـت و بستە نەیا ژ کـــــەل و ژ دلـــــە ، زیەرکو و سترانبێژ و لاڤژەبێژیت دەنگ خۆش و سازبەند دگــــەل نینن کو کەمان ژمن دەست بکەمــــان ژنینێ بکەن و تەنبورڤان تەنبویرێ لێ دەن دهۆل کوت دەهولێ لێ دەن و زورنا بێژ زورنایێ بێژن . داوەتکەر وێ گاڤێ گەرم دین دەمێ سترانبێژ بنە دو جوین ، جوینـــەك بێژیت یا دی لێ ڤەگێریت داکو بێت گوڤەندگێر یا داوەنکەرا ســـڤك راکەت و دانت دگەل مل و ناڤتەنگان کو گۆڤەند ب درستی بێتە گرێدان و بەرەوش بکەڤیت . ئـــەو سترانبێژ و لاڤژەبێژ بێ گومان بلبل ، عندەلی بەلاکتیکێت بەیارانە ، بۆر و کەو ، هوبهوبك و کاسرە و بەرکورەنە ، یێت هێژ گرێت خەوێ د چاڤان دامانە ، نەمازە وێ خەوا شرین ل سەر تەراش ، خوالب ، تەڤری و هەڤرست و سەرکەڤران ل وان وارێت سپەهی دیار نەبونە کو دەست ب ئاوازێت خـــو یێت ئێکجار خۆش و دل ڤەکەر بکەن . بەلێ چووێ وەسا بێ‌ناچیت ئەڤ خوزی و دارخازە دێ هێتـــە دیتن . ئـــەر ژی ب ڤی جۆری دجیتـــە ســـەر . دگەرا گۆڤەندا کولیلك و گولیزارادا ، چەند داوەنکەر خو بەلاڤێژن و داباڤێژن ، ملێت خو بێتر بهژێنن ، بێهن بێتـــــر ژێ دفریت ، بایێ سپێدا دگەل خو رادکەت دبەت ل وان زێل ، تەحـــت و زانارادا بەلاڤدکەت . ب دۆل و شیڤەکویر و کێریا ، ل سیار و مل و گەلیا ، ل دەشت و جەمان ، ل سەر رویێت ئاڤا و روبارادا بەر ددەت .

دگەل بەلاڤبوینا وێ بێهنـــــا خۆش یا وەکـــــی مسك و عونبەری ، تـــو خـــــو دبێژی بێهنا هایکرن و هشیارکرنێ‌یە ، چـــو زێنـــدی و جانەوەر یـــا گیاندار نەشێن خو ل بەر بگرن ، گاڤـــــا وێ بهێنن هەلدمرویسن ، هەر دگاڤێ‌دا ، گرێت خەوێ د چاڤـــادا ناهێلن . هەمی یێکڤە وەکی مەست وشەیدا جرف ڤـــێ دکەڤن ، راست رادبنە سەر خو ، هەرئێك ل جهێ لیسا خو دەست ب ئاوازێت نازك ودلڤەکەر دکەن . لێك دخورن و لێك ڤەدگێرن ، هەیلەوی بابێ وی ژ کەلتر و رژدتـــر دەنگێ خو بەردەت ، شادی و بەختیاری‌یا خو دەربریت .

ئالبەندێ ئەمر گۆتی‌یە :

لێك خورین چویچك ب زکری راست و چەپ
قەبقەبا دەنگێ کەوا چـــەند وار و چەپ
ل سەر تەراشا تەیرکا بو ویچـــە ویـــچ
عەردەکی ڤـــالا ژ زکری نینـــە هیچ
بلبل و شـــالویل و پـــۆر و عندەلی
ئـــەو سحارا عابـــدن تاعـەت وەلی
تەیر و وەحش و کەو ل چۆلی لێك خورین
عاشق و دل نـــازکا دەربـــون برین

دوکتور مەسعود مصطفی ئامێدی دبێژیت :

بلبلێ ل ناڤـــا گولانە
نێ ب دەنگێ خو کەمانە
لاڤژە بێـــژی وازکانە
گۆتی سەربەستین ئـــەم

هەر وەسا دبێژیت :

کەڤتنە گوڤـــەندێ کولیلك و چویچکن
مل هژاندن وێڤـــە واز و دارکن
تازەیی و با و بێـــهن خۆشی ل نکن
دگەل دەلالێ چـــۆن سەمایێ دابکن
رابە دلدار ژان و دەردا پشت شکەســـت

وە نەبیت هەر واز و تلور و کولیلك و گولیزار وەسا دلگەش و بەختیار بن لێ بەلێ هەمی دەهبە نو هۆڤ ، تەرش ژ گارەش و پەز بزنێ کەهی و کویوڤی زبەرکو بهـــار هیڤی نومیدا پاشەرۆژەکا روهن وژینەکا خۆش و بەختیارە ، زبەر هندێ ژی هەمی گیاندار وەسا ژ کەل و ب گەرم و کورڤە بەر کاری‌ڤە دچیت ژ بو پارۆژەکا خۆشتر .

لات و بەرنەنێت چیان هەمی کەسك و سور و زەرن . د رەخرا گیایێت تام خۆش وەکی زیڤاس ، خەلـــەندور ، ترشۆك شرکێتکن . ل هنداڤ کولشلێر ، شـــەڤبو ، باتینوك ، ئادارۆك ونیسانوکن . ژبلی گول هرج و گول بزن و تەڤری یێت بەلاڤ ل هــەر چارنکاران . بـــەلێ د کوندێت بنارێت چیان‌دا نو ئاڤارێت بەرفە دەنگێ مارێنـــا مەهان و بارێنا بەرخان ل بەنەنێت بەر گونداڤە و کۆنانادا تێکەلی دەنگێ کاران و بزنان و بۆرێنا گارەشان ژ گۆلك ، جێل و گایان دبیت . کابانیا مـــالێ ژ دەیکا بـــویکێ پربیشترە . بێیەکێ ل کوتانێ چێلێ ددوشیت و گولـــکا نوی‌زایی دمێژینت ، یێ دی ل مالـــە ب دەستەکێ شیرێ کری‌یە مەنجەلوکێ گەرم دکەت داکو ب مەیینت ، یـــان بکەتە بەنیر ، ب دەستێ دی چەندکا مالخویێ مالێ ژ نانی و بێخارنێ یان ژی نانەحینکا دادگریت داکو هێژ زوی ب رێ بێ‌خیت بچی‌تە سەر جۆت و کێلێ خو . مالخویێ مالی هنـــد کارێت ل هیڤیێ کو بکەت خو نەشێت سەرێ خـــو ژی بخورینت ، زبەرکو بارانا رێ نەدایێ نەشوڤێت خو نۆڤ بکەت ، نە زەڤی یێت خو بو چاندن و داچاندنێ بەرهەڤ بکەت ، نەمازە پاشی هەیامەکێ دی دێ بنە دەمێ کیـــا درویێ ، کۆلانا رەزان و کەزاخێ ، زبەر هندێ خەو ب شەڤێ ژی ناجی‌تە چاڤا ، هەر یێ د وان هزر و تەخمینادا ، دێ چەوا شێت (کاریت) وان هەمی کارێت بەرێك‌ڤە ئینت کو باش نەکەڤیت ، زبەر هندێ هێژ زوی گایێت خو ددەتە بەری خو دچی‌تە ئاڤارێ گوندی .

گاڤانێ گوندی ســـپێدێ زوی ل ســـەر دوریانێ راوەستایە بفکری‌یە دودکا خو داکو گارەشا زوی بنیـــن دابینەتە حەرێ بەلکی چەمالکەکێ ب دەست خو بێخت ، پاشی چار هەیڤا ل سەر ڤانا پشتێ بێ‌کار مایە . بسپوری یێت گوندی یێت بێ‌کار هەکو ژ خەو دابون لەخرینی‌یا خـــو دشکێنن و بەر دبنە ناڤ زەڤی و ل سەرگڤاندان ، یان ژی ل سەر زویران وەکی بەرخ و کاران دکەڤنە لەیینرتن و باریان . چویچك ژی ل سەرێك هێلینا چێدکەن ، کەلەباب و کروسك و مریشکان ل کۆلانێت گوندان ، ل سەر هاڤر و گویفانکان قدقدە ، بانگان ددەن و هەڤرویشی ئێك دین .

دەنگێ ئاڤا بەفرێ و بارانێ یا دگەلی و شیڤەکویران‌دا دزەلیێت ، ئەو جه و وار هەمی تژی دەنگ گریە ، مری و زێندی هەمی ب خۆشی و هیڤیـــا بـــــارێ ، کەڤتی‌نە گێزگێز ، لڤین ، بزاڤ و خەباتێ .

ئەڤینەکا نوی بلوریەکا موکم

شرینا من !!
هەی تورینا ژ من دلمای ..
راستە ئەزبووم ، یێ درەوین ..
یێ‌کو هو مەژی لتە هێرای ..
وەلێ جانێ !!
گەر بوهارا ئەڤ سالەژی ،
هات و دیسا من تو هێلای ..!!
لژینا پڕ دەردو ژان و خەم ..
ئەز چووم و دیسا بتنێ مای ...!!
لشەڤا بویکینیا تە جانێ ،
من تو فرۆتی و ئەرزان دای ...!!
حەژ من نەکەو ،
بلا کەزێت تە بو من ببنە سێدارمو ،
خەلك و جیران ..
بێژن : تفکەنە ڤی زافای ..!!
باوربکە ..
دەمێ بگێسنێ کۆڤانا ،
شەنگە لەشێ تە من کێلای ..
پاش من زانی ..
جەرگێ من سووت و کوزری و ،
ژنوی من ڤێرکرە سترانا ، ئەی دای .. ئەی دای ..!!
شرکێت خوینێ ،
ژ دلێ من رێتن و هەر ئەز مامە ڤەمای ..!!
زڤری‌مەڤە .. زڤری‌مەڤەو
ئەڤێ جارێ ، ئەڤین یا د مەژیێ من‌دا زای ..!!
سەد جار سۆزبیت ..
تە نەهێلم .. دیسا شەپرزەو هرە دامای ..
خۆ گۆری‌کەم ..
ئێدی وەنەکەم بێژی ئای ...
ئێدی وەنەکەم بێژی ئای ...

● خلیل محمد دهـوکی ●

مـــامـــێ دەروێـــش

ئەرێ هو مامێ دەروێش
رێڤنگێ رێکێت درێژ
خەم رەڤینێ گوڤان ڤەرێژ
بزڤرە
ئاڤریەکێ تو ڤەدە ل
ڤی دلێ پڕ کول و ئێش
دێ پرسیم بومن تۆ بێژە
کا تە چ دیتیە لرێ ؟..
× ×
هەی‌هو مامێ‌منو
هەی هو سەرباری منـــو
بوتە چ بقوتم بهێرم
بوتە چ ببێژم ڤەگێرم
بیبیکێت چاڤێت من دپڕن ژ دیتنـــا
نزانم چ بهەلبژێرم
کرکرکێـــت گوهێت من دپڕن ژ گوتنـــا
نزانم دێ چ ڤەشێرم
× ×
مامێ دەرویش
دلێ‌من بەنگا خەمایە
کلیلا لێ بەرزەبوی
چاڤێت من دەریا روندکایە
دەرگەهی لگرێ ڤەبوی
گیانێ من گەمیا کولایە
سیپەلێت کوڤانا بر
دا بگەهینن ئەوێ یارێ
یا بتنێ هێلایەو چوی
× ×
هەی‌هو ئەڤینداری شـــەیدا
تە دەر لدلەکێ پڕ کول قوتا
تە لەیدانەکێ دادا
مەیدانەکا پڕ چیروکێت
وەکی چیروکا تە تێـــدا
بگری دەلالێ دلێ منو بگری

گەلەك دلدارێت وەکی تە
یێت گرین
ئەز ژی بو گریانا وانا یێ‌گریم
ئەرێ مامو
لباژێرێ ئەرێدەن
لهنداف ئاڤەکا تەزی
لچیایێ ئاسنی ئەز گریم
دەمێ من دیتی
شرینا بو فەرهادی دگریت
ئەز گریم
لچیایێ سیپانێ
دەمێ من دیتی خەجو
بو سیامەندێ خو
یا دگریت‌و ...
بدلەکێ سوتی لاوژا بو دبێژیت
ئەز گریم
بو دێوانەی دین
دەمێ من دیتی
موزان و هەلبەست ڤەهاندن
بو شەمێ
ئاڤێ وێ لدار بەرێ دسمی
ئەن گریم دگەل زولخێ
دبەر شمشالا حسوی‌را
بەری دیتەرکێ‌دا ب کەڤیت
ئەڤە ئەن بوتە ژی گریم
دەلالێ دلێ منو
کا بێژە من نیشانێت یارانە چنە
بەلکی من درێدا دیتبیت ئەو
× ×
دێ رابە یارێ نیشانکە تو دلا

کوم‌بکە رەنگێت بالندەو گولا
بو دەرویشی بێژە
پرچەکا زەر یا بەلاڤە لسەر ملا
« شازدە » کەزی ژێ ڤەدبەهن
ئێك بئیك منێت ڤەهاندین ب ڤان تلا
چاڤێت وێ درەشن دەلالن
بێ‌ی کلدانك و کلا
تو بخودێ‌کەی
مامێ دەروێش تە چەوان دیتیە روناهیا دلا
× ×
مەمێ ئالان
ئاشقێ زینا دەلال
زینا تە دزیندانەکێ‌دا یا دنالیت
یا دگریت
گازی‌دکەت هەوارە یاراب‌گەهمن
بەربی‌یێت هاتیت من ببەن
گولا ئەڤینا مەبکەن
دێ رابە مامو بدە رێ
یارا ب ژڤانە چاڤێ ل رێ
روندکێت ژ چاڤا دبارن
گیانی لێ دبهوشن وەکی
ئاڤێت بارانا دبهوشن کەڤێت بەفرێ
مامێ منو
گەر نەشیای تو قورتال بکەی
هیزارا وێ ب کە چانگێ خو
مەرگی خوبکە
گوستیلەك بلا یار بکەتـــە تبلا خو
بەرێت وێ بکە .
گورستانەکا جوان بو لەشێ خو
گورێ تە بلا ببیتە رەوشەنەك
دلدار لبەر بچن
بکەهنە هیڤێت خو
داخازێت خو

● فەهێل ئامێدی ●

وتەی هاوکاری « پاشماوە »

پیشەسازیدا بۆ قازانجی نەوەکانی دوا ڕۆژ .

وا بۆ دە ســـاڵ دەڕوا کە حکوومەتی شۆڕش نەقەلایەکی بێ وچـــان ئـــەدا بۆ ئەوەی لادێ‌ش دواکەوتومان بکات بـــە لادێ‌یەکی پێشکەوتووی سۆشیالزم وە بۆ ئەمە هەموو پێویستی‌یەکی ، وەک کادرو ئامێری پێشکەوتوو ، ئامادە کردوە .. بەڵام لەم ماوەیەدا گەلێ کۆسپ هاتۆتە بەردەمی وەکـــو دۆخی نالەباری ناوچەی ئۆتۆنۆمی بۆ ماوەیەکی زۆرو ئاوبڕینی ڕووباری فورات لە لایەن ڕژێمی سوریاوە .. ئەمە بێجگە لە کۆسپە خۆیەکان کە بریتی‌بوون لە پاشـــماوەی نەریت و بیرکردنەوەی ســـەردەمی دەرەبەگایەتی و پاشایەتی کە هێشتاتینی ماوە لە ژیانی لادێماندا : وەکو ئەوەی تائێستا جوتیاران ئاسان نیە بۆیان وازبهێنن لە (عفویەت) کە پشت ئەبەستێ بە سروشت و بڕوای نیە بـــە نەخشەدانان .. هەروەها حەز بە شێوەی تاقە کەسی (هەرکەس بۆ خـــۆی) ئەکەن لە بەرهەمهێناندا ، لەبـــەر ئـــەوە هێشتا بزوتنەوەی هەرەوەزی و دامـــەزراندنی کۆمـــەڵی جوتیاران بەقەناعەتی فەلاحەکان خۆیان نەگەیشتۆتە ڕادەی پێویست .

حزب بۆ چارەسەرکردنی ئەم گیروگرفتانە پشتی بەست بە دیموکراتیەتی مەرکەزی وائە بڕیاری‌دا کـــە بەشەکانی بەرهەمهێنانی کشتوکاڵ خۆیان نەخشەی بەرهەمهێنان دابنێن ، لەپاشا بەرزی بکەنەوە بـــۆ کۆنگرەی ساڵانەی کشتوکاڵ بۆ چاککردن و بڕیاردان لەسەری .

تا ئێستا لەوولاتدا حەوت کۆنگرەی ســـاڵانەی کشتوکاڵ بەستراوە کە دەورێکی گرنگی هەبووە لـــە پێشخستنی کشتوکاڵ و ژیانی لادێماندا .

ئەمرۆش حەوتەم کۆنگرەی ساڵانە بڕیارێکی شۆڕشگێری تری دەرکرد بۆ هەرەوەزێکی گشتی لە ماوەی دە ڕۆژدا ــ لە ٣/٢٥ تا ٤/٥ ــ بۆ گەلـــە کۆمەکی نیشتمانی بـــۆ بەدواداچوون و لێ وورد بوونەوەو جێبەجێ‌کردنی ئەو نەخشانەی کە جوتیاران و کۆمەڵەکانیان خۆیان دایان نـــاوەو کۆنگرە بڕیاری لەسەرداون ..

وا هەشت ڕۆژە دوو هـــەزار لیـــژنە ، بەسەرۆکایەتی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ ، کـــە پەنجا هەزار کەس زیاترن ، بەگوێرەی نەخشەیەکی دەرس‌کراو هاوبەشی ئەکـــەن لـــەم هەڵمەتە نیشتمانی‌یەدا بۆ پاڵ پێوەنانی هەمـــوو بەشەکانی کشتوکاڵ و کومەڵە هەرەوەزیەکانی جوتیاران بـــۆ هێنانەدی نەخشەکانیان بە باشترین شـــێوە .. هەروەها دەست‌نیشان‌کردنی هەر کەموو کووڕی‌یەك کە هەبێت و سزدانی ئەوانەی کەم تەرخەمی دەکەن و پاداش دان و ڕێزگرتنی ئەوانـــەی کـــە چالاکانە سەرکەوتنیان وەدەس هێناوە ..

بێ‌گومان ئەنجامی ئەم هەڵمەتـــە پاڵ‌پێوەنانێکی چاك ئەبێت بۆ پێشخستنی بەرهەمی کشتوکاڵ و ژیانی لادێمان لە هەموو عیراقدا .

میللەتی کوردیش لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا دەست لە ناو دەستی دەزگا بەرپرسیارەکانی کشتوکاڵ چاکی هیمەتی بەلاداکردوە بۆ سەرخستنی ئـــەم هەڵمەتە نیشتمانیە کە بەختیاری و سەربەرزی تیادایە بـــۆ عیراقی نیشتمانمان ..

لە بروسکەیەکدا « پاشماوە »

پەیمان بە ئێوەی بەڕێـــز دەدەین کە هەمیشە سەربازێکی بەئەمەك و وەفابین لە مەیدانی ئیش و بەرهەمهێنان‌دا بـــۆ جێبەجێ‌کردنی نەخشـــەی پەرەپیدانی نەتەوەیی کـــە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بـــۆ پەرەپیدان و پێشخستنی کۆمەڵگاکەمان داینـــاوە ، وە جێبەجێ‌کردنی ئامانـــج و خواستەکانی بـــە شێوەیەکی گشتی و وەبەتایبەتیش لـــە ناوچەی ئۆتۆنومیدا کە لـــە سایەی سەرکردایەتی لێهاتووی ئێوەدا ئاسایش و ئاوەدانی بە خۆیەوە دیوە

لەهەمان کاتـــدا نارەزایی خۆمان بەتونـــدی دەردەبڕین بەرامبـــەر دەستدرێژی زایۆنیزمی دوژمن بۆ ســـەر خوارووی لبنان ، کە هەرگیز چەتەکانی زایۆنیزم نەی‌دەتوانی کارێکی وابکات ئەگەر هەندێك لە ڕژێمـــە کۆنەپەرستەکانی عـــەرەب ڕێگای سەلامەتیان خۆش نەکردبایە ، بـــۆ جێبەجێ‌کردنی نەخشـــەکانی زایۆنیزم و ئاغاکانیان لـــە هەوڵدان بۆ نەهێشتنی هێزی نیشتمانی لبنـــان و شۆڕشی فەلەستین .

ئەی سەرۆکی بـــەڕێز : لەکۆتـــاییدا دڵنەوایی‌لێکردنی چینـــی کرێکاران و ڕێکخراوە نیقابیەکانی پارێزگای هەولێرتان پێشکەش دەکەین بۆ کۆستـــی مەرگی « محمد »ی کوڕتان کە ئەوەش کۆستی هەمـــوو لایەکمانە ، ئەی ســـەرۆکی بەڕێز ئـــەوەی سەبوریمان دەداتەوە ئەوەیە کە ئێـــوە باوك و سەرکردەی گەلـــە دێکۆشەرەکەمانن .

تکاکارین لە یەزدان کـــە ناخۆشیتان نیشـــان نەدات و هـــەر بمێنن بۆ پشتیوانی و سەرکردەیی گەلەکەمان .

پێنجـەم کۆنگرەی نیقابەکانی کرێکاران لە پارێزگای هەولێر

هاوکاری و کۆمەڵانی پاشماوە

لەبەر ئەوە وەك لەمـــەو پێشیش زیاد لـــە جارێك ئەومان بلاوکردۆتەوەو بـــە خوێنەرانی بەڕێزمان ڕاگـــە یاندووە . کە ئەو نامەیەی ناوو ناونیشـــانی تەواوی خاوەنەکەی لەســـەر نەنووسرابێ ، ناتوانین بلاوی بکەینەوە .

« هاوکاری »

● قەلادزێ و گیروگرفتی کارەبا ..

یەکێك لەو گیروگرفتانەی قەلادزێ دووچـــاری بووە بێ کارەبایی‌یە ، چونکە ئەو شارە هەر دووشـــەو جارێك کارەبای هەیـــە .. ماوەیەك لەمەوبەر مەکینەیەکی تریـــان بۆ هێنا خەڵکی دڵیـــان خۆش‌بوو کـــە ئیتر لە بێ کارەبایی ڕزگاریـــان دەبێ ، بەڵام بە پێچەوانەوە لەوەتی ئەو مەکینـــە تازەیە هاتووە هەر شـــەوە ناشەوێك کارەبای شارەکە دەبڕێت ..

ئەو مەکینەی کارەبایانەی لە قەلادزێ‌دا هەن نەك هـــەر بەشی شارەکە دەکەن بەڵکـــو بەشی دەوروو پشتیش دەکەن .. ئەوە بوو لە پارەوە کارەبا بۆ سەنگەســـەر ڕاکێشراو کەچی هیچ دیار نەبوو ..!! هیوادارم کارگێڕانی کارەبای قەلادزێ لـــەو مەسەلەیەدا زیاتر هەوڵ بدەن ..

قەلادزێ
عبدالقادر عزیز سعید

Institut kurde de Paris

ئامادەیی پیشەسازی (پاشماوە)

هونەرمەندو لێ هاتوویان هەیە منیش هەستم کرد کە پێویستە لەو جموجۆڵە بەشداری بکەم کە ئەمڕۆ کۆمەڵەکەم پێویستی پێیە وببم بە ئەندامێکی چالاك لە پاشە ڕۆژداو بە دڵەو بە هەستێکی خاوێنەوە خزمەت بکەیەنم ·

چەند نیشانەیەکی گەشەدار لە بواری بەشداربوونەو کارکردنی ئافرەتدا :

هاتنی کچە قوتابییەکان بۆ ئەم قوتابخانە پیشەییەو بوونە کادیرێکی بەرهەم هێنەر لە داهاتوودا هەنگاوێکە دەچێتە سەر ئەو هەنگاوانەی تر کە بۆ یەکسانی‌و گۆڕانی ئافرەت نراوە ، گۆڕینی بۆ ئەندامێکی بەرهەم هێنەرو بەشداری کردنی لە هەموو جۆرە کارێکدا چونکە دەستە پاچە وەستانی ئافرەت‌و ئیش نە کردنی مانای پەککەوتنی بەشێکی گرنگی سەرمایەی ئادەمیزادانە دەگەیەنێ ئەویش پەککەوتنی ووزەیەکی بنەڕەتی دەگرێتەوەو دوور خستنەوەی لە بەشداری کردنێکی ڕاستەقینانەیە لە کاروباری گەشەپێدانی ئابووریدا ·

دەربارەی گونجاندنی ئەم جۆرە خوێندنە لەگەڵ ئافرەتدا

(نەغەدە حمە حسن) ووتی ، من ئێستا لە پۆلی یەکەمی کارەبام وزۆر خۆم بە بەختیار دەزانم کە هاتوومەتە ئەم قوتابخانەیە بۆ ئەوەی فێری ئیشی کارە بایی بم‌و میللەت سوودی لێ وەربگرێ‌و ئێستاش لە گەڵ برا قوتابیەکاندا دەخوێنم وهەست بە هیچ جیاوازییەك ناکەم هەموومان پێکەوە هاوکاری لەگەڵ یەکتردا دەکەین بۆیە دەڵێم ، ئەم جۆرە خوێندنە شیاوی ئافرەتیشە ·

چالاکی‌یە جۆراوجۆرەکانی قوتابیان ·

وەنەبێت چالاکی قوتابیان تەنها لایەنە پیشەییەکە گرتبێتەوەو بەس بەلکو چەند ڕوویەکی تریشی گرتۆتەوە چی جموجۆڵی هونەری وڕۆشنبیری‌و چی وەرزشی ·· بەردەوام لە هەموو جەشنە چالاکییەك بەشداریان کردووە چی بە پێش کەش کردنی گۆرانی وشایی‌و هەڵپەڕکێ‌و شانۆگەری لە ئاهەنگە جۆر بە جۆرەکاندا و چی بە بەشداری کردن لەو میهرەجان‌و یارییە وەرزشیەکاندا بە هەموو بابەتێکییەوە ··

گۆرانی بێژی ناسراوو بەهرەی تازەتر (فاطمە علی) قوتابی پۆلی یەکەمی کارەبایە یەکێ لەو قوتابییە هەرە چالاکەکانە لەم بارەیەوە ، لەو ئاهەنگانەی کە لە قوتابخانەدا گێڕان بە چەند گۆرانی‌و شاییەك بەشداری کردبوو ·· و دەشڵێ ، نیازم وایە لە هەموو ئاهەنگێکی تردا بەردەوام بەشداری بکەم ·

هونەر گوڵی باخچەی پڕ هیواو بەختیاری ژیانمە ، بەم ووشە جوانانە (گەلاوێژ عەبدوڵا) ـ کە بە هونەر دۆستێك ناسراوە ـ هەستی خۆی دەربارەی هونەر دەربڕی ووتی ، هەر لە بەر ئەوەش بووە کە لە قوتابخانەی سەرەتاییەوە تاکو ئێستا لە زوربەی زۆری جموجۆڵە هونەرییەکان بەشداریم کردووە تەنانەت لە دەرەوەی شاریش وەکو لە میهرەجانەکانی (هەولێر)و (موصل)و میهرەجانی یەکەمی هونەری کوردیش لە بەغدا ، زۆر حەز لە شانۆگەری دەکەم، هەروەها موسیقاش بەتایبەت ئامێری ئۆکۆردیون · جگە لەم هونەر دۆستانە هونەرمەندو گۆرانی بێژی ناسراویشمان بەر چاو کەوت کە لە بواری گۆرانی وتندا لە ئیزگەو تەلەفزیون ناسراون ولەهەمان کاتدا قوتابین ·· لەوانە (کامەران عبدالمجید) ـ سێ‌ی ئیلکترونیك ـ و (عبدالقادر حسن) ـ یەکەمی کارەبا ـ وهی‌تر ·· ئەمەمان بەهەڵ زانی بە (کامەران)مان ووت ، ئایا کاری هونەریت وەکو گۆرانی بێژێك ڕێ بە ژیانی خوێندن ناگرێ وەکو قوتابیەك ··؟! لە وەڵامدا ووتی : (کاری هونەری ئەوەندە ڕێ لە خوێندنم ناگرێت‌و کۆسپی سەرەکی نییە من وەکو هونەرمەندێك بە پێویستی سەرشانی خۆمی دەزانم کە بە پێی توانا خزمەتی هونەر بکەم ودەبێت قوتابخانەش بەشێکی پیرۆز دابنێم چونکە خوێندیش ئەرکێکی تری سەرشانمەو وناشمەوێ هیچ یەکێك لەوانە کار بکاتە سەر ئەوی تر) ·

وەکو لە بواری هونەرو موسیقادا ئەو هونەرمەندە ناسراوانە هەیە هەروەها لە ڕووی ڕۆشنبیری وئەدەبیشەوە چەند نوسەری واشمان هەیە لەوانە دو چیرۆك نوسی ناسراو **(عبدالله عزیز ئاگرین)و (شێرزاد حسن)** کە هەردوکیان بە مامۆستا لەو قوتابخانەیەدا دامەزراون ، مامۆستا شێرزاد دەربارەی چالاکی ڕۆشنبیری ووتی : (بێ گومان هیچ کەم تەرخەمیەکمان لەو بارەیەوە نەکردووە چی بە بەشداری کردن لە کۆڕو میهرەجانە ئەدەبیەکان‌و چی بە شیعر خوێندنەوە لە ئاهەنگەکاندا ، بەخشنامەیەکی ڕۆشنبیریشمان هەیە کە بەردەوام بڵاوی دەکەینەوە بە هاوکاری لەگەڵ مامۆستای وانەی کوردیدا ـ نووسەری وتارەکە ـ ولیژنەی یەکێتیدا) بە مامۆستا شێرزادمان ووت ، **(ئایا سروشتی کارەکەت لە دونیای ئەدەب دوورت ناخاتەوە ··؟!)** ووتی : (بێگومان سەر قاڵ بوونمان لەگەڵ وانە وتنەوەو کاروباری قوتابخانەدا ماوە وکاتی وامان بەدەستەوە نامێنێ بۆ نوسین‌و خوێندنەوە هەر بۆیەش لەم دواییەدا بەرهەمی وامان نییە) ·

(روناك حسن) بە ـ شاعیر ناسراوە ـ لە بارەی ئەدەبەوە دەڵێ : (مانایەکی قووڵ‌و فراوانی هەیە ، (هۆنراوە)و (شاعیر)م لەلا زۆر ووشەیەکی پیرۆزو بەنرخن هەمیشە ئاواتم خزمەت کردنە لە پێناوی هەموو ئامانجێکی بەسوودا) ·

لە دواییدا ویستمان گفتوگۆیەك لەگەڵ ئەو قوتابیانە بکەین کە خولیای وەرزشن واتا ـ وەرزشوانەکان ـ بەڵام بەرچاومان نەکەوتن کە پرسیمان ووتیان ، بۆ بەشداری کردن لە پاڵەوانێتی یەکەم ناوچەی دەورەی وەرزشی دەیەمی قوتابخانەکان چوونەتە بەغدا ، ئومێدی سەرکەوتن بۆ ئەو قوتابییە وەرزشوانانە لەو یارییەدا دەخوازین ·· وهیوای خۆشی‌و پاشەڕۆژێکی گەشتر لەگەڵ چەپکە نێرگزێکی بەهاری ئەم کوردستانەمان بۆ هەموو قوتابیان‌و کاربەدەستانی قوتابخانەکە هەیە ··

ولید جنبلاط « پاشماوە »

· بۆ سەربەخۆیی لوبنان‌و پاشەڕۆژی مەسەلەی فەلەستین‌و جوولانەوەی ڕزگاریخوازی عەرەب کرا ·

هاوڕێیان العیسمی والرافعی وعزیز دووپاتیان کردەوە کە سەرکردایەتی سیاسی حزب‌و شۆڕش بەردەوام یارمەتی جوولانەوەی نیشتمانی لوبنان‌و بەرگری فەلەستین ئەدات بۆ پاراستنی یەکێتی لوبنان‌و بەهێزکردنی هێزە هاوکۆییەکان بۆ بەرگری‌کردن لە خاکی لوبنان دژی زایۆنیە داگیرکەرەکان ·

ئەستێرەیەکی تریش (پاشماوە)

● مەسعود پەرێشان

پرسیارێك ، ئاڕاستەی یەکێ لە ئەندامانی تیپەکە بکەم ، بۆ ئەم مەبەستەش لە کاکە (نەجات جەوهەر) مان پرسی : چۆن‌و بەچی هیوایەکەوە هاتی‌یە ئەم‌تیپەو ، ئایا پێش ئەم‌دەورەیە مۆسیقان ئەزانی ؟

ـ نەخێر پێش ئەم‌دەورەیە بە هیچ جۆرێك مۆسیقام نەدەزانی ، بەڵام هەر لە زوێکەوە بەهرەی مۆسیقام لە خۆ ما بەدی دەکرد · بۆ بووژانەوەی ئەم‌بەهرەیەم بە پێویستم زانی کە لەم‌دەورەیەدا بەشداری بکەم ·

گۆڤارێکی ئینگلیزی (پاشماوە)

لەسەر پشتگیری‌ی خۆی لەو ڕژێمە بەردەوام‌بووە ·

هەروەها نووسیویە حکومەتی ئەمریکا چەند ڕۆژ لەمەوبەر سەودایەکی پەسندکردوە کە هێندێ کومپانیای فرۆکە دروست‌کردن لەگەڵ ڕەگەزپەرستانی خوارووی ئەفریقادا کردوویانە بۆ فرۆشتنی ژمارەیەك فرۆکە لەوانە چوار فرۆکەی (سنا)· کە لەوانەیە ڕژێمی پریتۆریا بۆ لەناوبردنی هاونیشتمانە ئەفریقاییەکان کەلکیان لێ‌وەربگرێ ·

قادر برس (پاشماوە)

پێم شەرم بووە خۆم بەرمەپێشەوەو حەزم بە خۆ دەرخستنی ناحەق نەکردوەو کەسیشو وەکو ئیستکای ئێوە بە بیرمەوە نەهاتوە بۆ ئەوەی لە ئاوات‌و مەبەستی نەهاتنەپێشەوەی من بگات‌و خەڵکیش نەڵێن قادر دیارنییە ·

● **ئەوماوەی دیارنەبوویت شیعرت وتوە ؟**

★ بەڵێ زۆرم وتوەو هەموشی لای خۆمن !!

● **چەند پارچە شیعرت هەیە ؟**

★ نزیکەی ٢٠٠ پارچە شیعرم هەیەو هەموشیانم لەبەرە !

● **بەزۆری لەچی مەیدانێکیدا شیعرت وتوە ؟**

★ لە هەموو مەیدانەکاندا شیعرم وتوە ·

● **کامیانت لاخۆشە ؟**

★ شاعیر هەموو بەرهەمێکی خۆی لاخۆشە بۆیە ئەی‌لێت بەڵام من شێوە کۆنەکانی بە باشترینیان دائەنێم ·

● **لە کۆتاییدا سوپاسی بۆ رۆژنامەی هاوکاری وا هەردەم لامان لێ‌ئەکاتەوە خزمەتی ئەدەبی نەتەوەی کورد ئەکات لە هەموو روەکانیەوە ·**

حمە سعید حمە کریم
پ · هاوکاری لە سلیمانی
١٩٧٨-٣-١

جموجوڵی ئاوەدانی (پاشماوە)

مەکینە تازەکانمان پێ‌بگات‌و ئیشیان پێ‌بکەین ·

وە پرۆژەی ئاوی ڕانیەمان تەواوکردوە کە توانای ٨٠ هەزار گالۆن ئاوی هەیەو ٩٠ هەزار دیناری تێ‌چوەو ڕانیەی حەواندۆتەوە لەڕوی ئاوەوە ·

● **ئەی بۆ ڕاکێشانی ڕێگاوبانی ناوچەکە چیتان کردوە ·**

★ لەم‌ڕووەوە بەرێوەبەرایەتی ڕێگاوبانی سلیمانی زۆربە چالاکانە خەریکە کە هەموو ناوچەکانمان ببەستێ بە مەرکەزی قەزاکەوەو نیاز وایە لەساڵانی داهاتودا دورترین دێ‌ی ناوچەکەمان ڕێگای بۆببرێت‌و هەتا ئیستاش ڕێگای چوارقورنە بالیسان ـ خەلیفان تەواوکراوە لەگەڵ ڕێگای پلنگان ـ ڕیزان‌و بەردەوامیش لەئیش کردن‌دان‌و خوا یاربێ ناوچەکەمان باشترین پاشەڕۆژی ئەبێت ·

● **ئینجا کاك کمال وتی ·**

★ لەسەر بڕیاری سەرکردایەتی سیاسی‌و شۆڕش لەم دوایەدا هەرچی بێ‌ئیش هەبو لەناوچەکەماندا هەمووی ئیشیان درایەو دابەش کران بەسەر هەموو دائرەکانی قەزاکەماندا ئەمەش کارێکی یەکجار پیرۆزو باشە کە سەرکردایەتی سوورە لەسەر زامن‌کردنی پاشەڕۆژی ژیانی سەردەم‌و پێش کەوتوانەو باش بۆ هەموو هاوڵاتیان لەهەموو لایەکی وڵاتدا ·

● **لەکۆتایی دوانەکەیدا قائمقامی ڕانیە ووتی ·**

★ ئەو چالاکی‌یانەی لەناوچەکەماندا هەیە وەکو وتمان زۆر روی تێیانی گرتۆتەوە · هەر لەڕوی نەهێشتنی نەخوێندەواری‌یەوە هەتا ئێستا مەڵبەندێکی ژنان‌و یەکێکی پیاوانمان کردۆتەوە کە قوناغی سەرەتایی‌یان تەواوکردوەو گەلێ ئەنجامی چاکیان هەیەو بەردەوامیش هاوڵاتیان بە پیاو ژنەوە خەریکی فێربوونی خوێندەوارین لەو مەڵبەنداداو بەتەمایین زیادیان بکەین ·

هەروەها لقی سەرۆکایەتی ناوچەی کشتوکاڵی لەڕانیە پرۆژەی جوجەڵەو مریشك‌و قەڵەوکردنی گوێرەکەو بەخێوکردنی مەڕی کردۆتەوەو ئەنجامی باشیان هەیەو چاوەڕوانی باشتریشیان لێ‌ئەکرێت ·

وە لە مەرکەزی قەزاکەماندا **زەویمان دابەش کردوە بەسەر هاوڵاتیاندا بۆئەوەی خانوی لەسەر بکەن و ببنە هۆی نەهێشتنی بێ‌خانویی‌و حەوانەوەیان لەکرێ چێتی ·**

نەخشەی هەرمومزی پاشماوە

هەیو لەبەر ڕۆشنیایی ئامۆژگاریکانی بەرێز سەرکۆمارو ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ‌و دەست بە هەرمومزی نیشتمانی کرا بۆ لێکۆڵینەوەو جێ‌بەجێ‌کردنی نەخشەکانی کشتوکاڵ‌و هەمو پێویستی‌یەکی دارایی‌و ڕاگەیاندنی بۆ ئامادەکرا ··

وەنەبێ ئەو چالاکیە بە وزەو فراوانە لە سنووری لیژنەو کادیرەکانی کەرتی کشتوکاڵدا وەستابێ ، بەڵکو پەلی هاویشتوە بۆ هەموو دایەرەکانی تریش ، بەو حیسابەی نەخشەکە پەیوەندی هەیە بە هەموو ئەوشتانەوە کە لە نەخشەی پەرەپێدانی ساڵی ١٩٧٨دا خۆی دەنوێنێت ·

ئەو چالاکیە گەورەیەی ئەمڕۆ لە دەزگا کشتوکاڵیکاندا بەدی دەکرێت، ئەوەمان بۆ ڕوون دەکاتەوە کە ئامۆژگاریکانی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ چ دەورێکی گرنگیان هەیەو هەموو لایەنێك چەندە بە تەنگەوەیە کە سەرکەوتنێکی چاکتر وەدەست بهێنێت ·· لە رابووردودا کاتو سامانێکی زۆر بە فیڕۆ دەچوو ، ئێستا کاتی ئەوە هاتووە کە جەماوەری گەلەکەمان تۆڵەی ئەوکاتانە بکاتەوەو بەرەو پێشکەوتن بەردەوام هەنگاوی گەورە گەورە بنێت ·

ئێستاکەش هەموو لایەك بە چاکی لەوە تێ‌گەیشتوون کە پێویستە گورج‌و گۆڵ بکرێت‌و شێوەی زانستیانەی نوێی ئەوتۆ بەکاربهێنرێت کە لە گەڵ واقیعی ئێمەدا بگونجێت ، ئەم پێشکەوتنەی گەلەکەمان لەگەڵ بارو زروفی ئەمروماندا دەیکات گومان لەوەدا نی‌یە کە بە هۆی ئەو هەمو پێویستیانەی بۆی ئامادە کراوە سەرکەوتنی تەواو وەدەستدێنێ ·

هاوڕێ صدام حسین پاشماوە

(ئیسرائیل) دا دائەتاشن ، ئاشکرابووە ، کە مەسەلەی (ئیسرائیل) لەوەوە نی‌یە گوایە بەدوای ئاسایشی خۆیدا ئەگەڕێ ، بەڵکو لە نیازی دەست درێژی‌کەرو دوژمنانەی بەردەوامیەوەیە · ئێمە زۆرجار بۆ هاوڕێیانمان‌و گەلەکەمانی دووپات دەکەینەوە کە هێز نەکەنە بنکەی لە خۆبایی‌بوون‌و لە ئەنجامدا ڕەوتی دروست‌و بنکەی ڕاستی‌ی ئاسینی ڕاستی‌و ڕەنج بۆ لە پێناو دانی‌یان لەدەست‌بچێ ··

ئاشکرایە کە ئیسرائیل لە ساڵانێکی درێژی لەمەو بەرەوە، هاوسەنگی‌ی خۆی لە حساب‌و ڕەفتارکردندا لە دەست‌چووەو تووشی لەخۆبایی‌بوون‌و هاڵاوی خۆشی ئەو سەرکەوتنە بووە کە لە شەڕەوە دەستگیری‌بووە ·

ئەگەر بەو کردارە فیدایی‌یانەدا بچینەوە کە لەناو خاکی داگیرکراودا کراون ، لەگەڵ تەمەنی ئەو کەسانەش کە بەجێ‌یان هێناون ، ئەبینین زوربەیان لاون‌و لەوانەن کە لە خاکی داگیرکراودا لەدایك نەبوون‌و هەوای ئەو خاکەیان هەڵ نەمژیوەو لە بەرەکەیان نەخواردوە ، بەڵکو لەو باوك‌و دایکانەن کە لە ساڵی ١٩٤٨ وە خاکی داگیرکراویان بەجێ هشتووە ·· لەگەڵ ئەوەشدا تا ڕادەی شەهیدبوون بەرگری لەو مافە دەکەن‌و بەو ڕێبازەدا دەڕۆن‌و تەکان دەدەن بەو گوێرەیەی کە باوکانیان‌و ڕۆشنبیرانیان بۆیان دەگێڕنەوەو دەیخەنە بەرچاویان ··· ئەمە کارێکە سەبارەت بە دەست‌گرتنی عەرەب بەمافی خۆی‌و تێڕوانینی پاشەڕۆژی مەسەلەکەوە مەغزای خۆی هەیە ·

بە بۆچوونی ئێمە ،بەردەوام بوونی (ئیسرائیل) لەسەر ئەو ڕێبازەی ، لە ساڵانی داهاتوودا دەیخاتە تەنگ‌و چەڵەمەوە ·

ئیسرائیل ئێستا لە مەیدانی عەرەبی‌و دەوڵەتاندا پشت بە کۆمەڵە دیاردەیەك دەبەستێ‌و بڕوای وایە ئەو دیاردانە دیاردەیەکی هەمیشەیین · گومان لەوەدا نی‌یە کە مرۆڤی (ئیسرائیلی) لە ڕووی زانستەوە ، سەرکەوتووە ·· ئێستا کە زایۆنی دوژمن لە ئەنجامی چالاکیدا توانای زانستی‌ی لە عەرەب پترە ، بەڵام ئایا ئەمە حاڵەتێکی هەمیشەیی‌یە ، وەڵام (نەخێر) ئەم حاڵەتە وەختی‌یەو پەیوەندی بە تەبیعەتی بارو پێشکەوتنی ئێستای عەرەبەوەیە ·· بەڵام دەبێ حسابی پەرەسەندن‌و پێشکەوتنی دوارۆژی عەرەبیش بکرێ ·

تا ماوەیەکی نزیك لەمەوبەر ژمارەی پسپۆڕان لە عیراقدا کەم‌بوو ·· بەڵام لە کۆتایی ئیمساڵدا دەست بە جێ‌بەجێ‌کردنی خوێندنی ئیلزامی دەکرێ ·

جۆری مرۆڤی ئێستای عەرەب ، لە مرۆڤی عەرەبی (١٠) ساڵ پێش ئێستا سەرکەوتوترە ، ئەو عەرەبانەی لە یەك زانکۆ لە زانکۆکانی ڕۆژئاوا لەگەڵ (ئیسرائیلیەکاندا) دەخوێنن ، زۆریان لە (ئیسرائیلیەکان)و لە بێگانەکانی تریش سەرکەوتوترن ·· کەواتە ئەتوانین وابۆ ئەم حاڵەتە بچین کە دوای پانزدە ساڵی‌تر کاتێ پێشکەوتن دەخەینە ئەو جۆرەکی‌یەوە کە عەرەب بەدەستی دێنێ لەگەڵ زوربەی ژمارەو ئابووری گەشەسەندووی عەرەب‌و توانای گەورەی دارایی‌یانداو لەگەڵ ڕوودانی گۆڕانی چاوەڕێ‌کراویش لە تەرازووی دەوڵەتاندا·· ئەو کاتە تەنگ‌و چەڵەمەی (ئیسرائیل) مان بۆ ئاشکرا دەبێ ·

نموونەیەکی تر :

ئەو شەڕەی لە ساڵی ١٩٦٧دا دژی عەرەب‌کرا ، وای لە (ئیسرائیل) کرد ، تەنها لە شەش ڕۆژدا ڕووبەرێکی فراوان داگیربکا · کەچی لە ساڵی ١٩٧٣ دا (ئیسرائیل) بە گیروگرفتێکی توندا تێپەڕی ، بەڵام ئەمریکا فریای کەوت · لە دەستدرێژی کردنیشی‌دا بۆ سەر خوارووی لوبنان بە قووڵایی ١٠ تا ١٥ کیلۆمەتر زەوی داگیرکردوەو زیانێکی زۆریشی لێ‌کەوتوە ، ئەمە لە گەڵ ئەوەدا وەك ئەزانرێ کە ئەو هێزەی بەرەنگاری دوژمن بووە ، هێزی بەرگری فەلەستین‌و هێزی نیشتمانی‌ی لوبنان‌بووەو بە توانا ماددی‌یەکی ناهاوسەنگا ـ ئەوە کە تای تەرازوو بەرادەیەکی گەلێ گەورە بەلای دوژمن‌دایە ·· لەگەڵ ئەوەشدا جەنگاوەرەکان ڕووبەڕووی دوژمن خۆیان ڕاگرت · ئەمە بە ئاشکرا ئەوە ڕوون دەکاتەوە کە (ئیسرائیل) ناتوانێ عەرەب بکاتە ژێردەستەی خۆی ·

دەربارەی پرسیارێکیش کە پەیوەندی بەو دەوڵەتانەوەبوو کە یارمەتی عەرەب دەدەن ·· جێگری بەڕێز ووتی: ئاشکرایە ئێستا دوو ناوەندی قورسایی‌و بەرەوخۆکێشانی سەرەکی لە تەرازووی هێزی دەوڵەتاندا هەن ··

یەکێتی سۆڤیەت‌و دەوڵەتە پێشکەوتنخوازەکان‌و بزوتنەوە شۆڕشگێڕیەکانی جیهان لە لایەك ، ئەمریکاو هاوپەیمانەکانیشی لە لایەکی ترەوە ، هێزی تریش هەن کە سەر بە هیچ لایەکیان نین ·

ئەوانەش کە یارمەتی عەرەب دەدەن‌و دۆستایەتی بەرامبەر دەنوێنن ، یەکێتی سۆڤیەت‌و دەوڵەتە سۆشیالیستەکان‌و بزوتنەوە پێشکەوتنخوازو نیشتمانی‌یەکانی جیهانن ·· بەڵام ئەوانەی دوژمنایەتی عەرەب دەکەن ·· ئەمریکاو هاوپەیمانەکانیەتی لەسەر هێڵی ڕووبەڕوو وەستانی دژی عەرەبدا ·

سەبارەت بە پرسیارێکیش دەربارەی چالاکی‌ی زایۆنیەکان لە ڕۆژئاوای ئەورووپادا ، جێگری بەڕێز وەڵامی دایەوەو ووتی :

سەبارەت بە چالاکی‌ی زایۆنیەکان ·· ئێمە ئەوە هەڵ ئەهێنجین کە لە (٢٠) ساڵی داهاتودا گۆڕانی ڕاستەقینە لە ڕۆژئاوای ئەورووپاو بگرە لە ئەمریکاشدا بەسەر چالاکی‌ی زایۆنیدا دێ ·· چونکە ئاشکرابووە کە چالاکی‌ی زایۆنی وای لێهاتوە بەنزمی بڕوانێتە بەرژەوەندی نیشتمانی‌ی دەوڵەتان‌و گەلانی ڕۆژئاوای ئەورووپا · بەڵکو لەوەش تێپەڕی‌کردوە ئاوای لێهاتوە هەندێ جار وارەفتار بکا کە دەست بۆ دەسەڵاتیشیان درێژبکا ·· ئێمە لەو بڕوایەدا نین کە گەلانی ڕۆژئاوای ئەورووپاو هەتا گەلی ئەمریکاش بەم حاڵەتە ڕەزامەندبێ کە حاڵەتێکی یەکجارەکی بێ ·

دەربارەی قەبارەی یارمەتی وڵاتی عیراقیش بۆ خوارووی لوبنان‌و ئاخۆ ئەو یارمەتی‌یە بە خاکی سوریادا نێرراوەو وەزیری دەرەوەی سوریا ووتویەتی یارمەتی بە خاکی سوریادا نەگەیشتوە ، جێگری بەڕێز وتی :

ئێمە دەڵێین یارمەتی‌و جەنگاوەران دەنێرین بۆ پشتگیری‌کردنی لوبنانیەکان‌و بەرگری فەلەستینی ··· وەزیری دەرەوەی سوریا ڕایگەیاند کە جەنگاوەرو یارمەتیەکانی عیراق لە خاکی سوریاوە نەچۆتە لوبنانەوە ·· ئێمە ئامانەوێ دەربارەی قسەکانی وەزیری دەرەوەی سوریا بدوێین ، بەڵام ئێمە دەڵێین جەنگاوەرو یارمەتیمان ناردووەو گەیشتۆتە ئەوێش‌و بە پێی توانامان‌و بە پێی پێویستی‌و هەڵکەوتن بەردەوام یارمەتی جەنگاوەرەکان دەدەین‌و جەنگیش بەپێی بۆچوونمان بۆ ئەوەیە کە ڕاستگۆیی نرخی تەواو خۆی بدرێتی‌و بکاتە جێگای ڕاستەقینەی خۆی ·· لەبەر ئەوە ئێمە وای بۆ دەچین کە ڕاسترین دەزوشم لەم قۆناغەدا کشانەوەی دوژمنە لە خوارووی لوبنان بە بێ هیچ مەرجێك · لە وەڵامدانەوەی پرسیارێکدا دەربارەی جولانەوەی عیراق دژی داگیرکردنی دوژمن بۆ خوارووی لوبنان ··

هاوڕێ‌ی جێگر وتی :

هەموو ڕژێمێك ڕێگای خۆی هەیە بۆ دەربڕینی سیاسەتەکەی لەم ڕووەوەو ڕێگای کاریگەری ئێمەش پشتگیری‌کردنی جەنگاوەرەکانەو بەپێی بۆچوونمان پشتگیری کردنی فیداکارەکان هۆیەکە لەو هۆیانەی کە زایۆنی دوژمن تەنگەتاو دەکاو بەرەو کشانەوە پالی پێوە دەنێت·· هێزەکانی تریش بە شێوەیەکی تر سیاسەتی خۆی دەردەبڕێت‌و بە پێ‌ی تەبیعەتی دەسکەوتەکانی خۆی ڕەفتار دەکات بۆ نموونە یەکێتی سۆڤیەت ڕێگای خۆی هەیە بۆ دەربڕینی ڕای خۆی بەرامبەر ئەم بارو دۆخە وەکو دەوڵەتێك کە شوێنی خۆی هەیە لە نێو دەوڵەتان‌و لە بواری تردا وەکو نەتەوە یەکگرتووەکانی ·

ئێمە لەکاتی ئێستادا ئەوە ڕێگای سەرەکیمانەو لە گەڵ ئەوەشدا هەوڵ‌و تەقەلادانی سیاسی لەگەڵ خەڵکی تردا لە حیساب دەرناکەین ·

لە پرسیارێکی تردا دەربارەی دیاردەی ناتەبایی لە ناوچەی عەرەبیدا ·· جێگری بەڕێز وتی ·· دیاردەی ناتەبایی عەرەب لەم هەڵوێستەدا پەیوەندی بە کارتێکردنی سیاسەتی نێو دەوڵەتان لەومەسەلەیەدا بەسەر عەرەبەوە هەیەو هەندێ هۆی تر کەئێستا ماوەی باسکردنیان نیە · لەبەر ئەمە بەردەوامی عەرەب لەسەر ڕێگای پێشکەوتن‌و ، پەرەسەندن‌و گرتنی جڵەوی تەعبیرکردن لە سەربەخۆیی خۆیان بەدەستیانەوە ·· هێزیان بەرەو زیادی ئەبەرواو کارتێکردنی دەوڵەتان کە پێچەوانەی ئاستی ڕزگاریخوازیە کەم دەبێتەوە · هەموو ئەو دیاردانەو یاخود بەشی زۆریان ڕۆژێك لە ڕۆژان دەبێتە بەشێك لە ڕابردوو · لەبەر ئەمە ئەو ناتەباییە حاڵەتێکی کاتیەو هەمیشەیی نییە · لە پرسیارێکی تردا دەربارەی دەوری چین لە ڕووداوەکانی ئەو دواییەی خوارووی لوبنان جێگری بەڕێز وتی ·

ئێمە لەو بڕوایەداین کە ناوەڕۆکی هەموو گەلانی جیهان ناوەڕۆکێکی پێشکەوتنخوازو مرۆڤانەیە ، ناوەڕۆکێکە بەرگری لە ڕاستی دەکات ·· لەبەر ئەوە بەرگریتان لەڕاستی ئێرەداو ئارەزایی فراوان لە هەموو جیهاندا دژی دەستدرێژی زایۆنی بەلامانەوە شتێکی سەیر نییە ·

بەڵام ئەوەی پەیوەندی بە هەڵوێستی چینەوە هەیە، ئێوە دەزانن کە یەکێتی سۆڤیەت‌و چین هەڵوێستێکی جیاوازیان هەبوو لە هەڵوێستی دەوڵەتەکانی تر کە دەنگیاندا لەسەر بڕیاری ناردنی هێزە ناوبژی‌کەرەکان بۆ خوارووی لوبنان ·· لەهەمان کاتیشدا چین لە سیاسەتی گشتی خۆیدا ڕایگەیاندووە کە پشتگیری عەرەب دەکات ·· بەڵام جاروبار کاتێك کە چین لە سیاسەتی خۆی ئەدوێ وادەنوێنێ کە عەرەبیش لەبەر ئەو زۆرانبازییەی لە نێوان چین‌و یەکێتی سۆڤیەتدایە تووشی ئەو کارەساتانە بێت کە دەوڵەتەکانی تری گرتۆتەوە ·

لە پرسیارێکی تردا دەربارەی بەکارهێنانی نەوت لەجەنگدا وەك چەکێك ··· جێگری بەڕێز وتی ··

بە پێی بۆچوونمان نەوت کاڵایەك‌و مادەیەکی ئاسایی نیەو لە هەمان‌کاتیشدا ئێمە دەبینین ئەو کاڵایەو ئەو مادەیە کاڵایەکی عەرەبیەو لە خاکی عەرەبدا رواوە بۆ نموونە ·· کاتێك کە جەنگ لە نێوان ئەمریکاو یەکێتی سۆڤیەت بەرپادەبێت هەردوولا هەموو وزەی نەتەوەیی خۆی لەوانەش ئابووری دژی ئەوی‌تر بەکار دەهێنێت ·· لەبەر ئەوە شتێکی ئاساییە کە عەرەب بە جۆرێك سات‌و سەودا لەگەڵ بارە ئابوورییەکەی بکات کە سەربەخۆیی‌و مافەکانی بپارێزێت ·· بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا لەسەر عەرەب پێویستە کە بە شێوەیەك سات‌و سەودا لەگەڵ ئەو یەکاڵا بەرمەترسیە بکەن کە زیان بە مرۆڤایەتی نەگەیەنێت ·

لە بارەی دوا پرسیارەوە کە جێگری بەڕێز تەقدیری چۆنە بۆ ماوەی کێشەی عەرەبی‌و زایۆنی ·· جێگری بەڕێز وتی ··

من لەو نموونەیەدا کە دەربارەی تەنگو چەڵەمەی (ئیسرائیل) هێنامەوە لەو بیست ساڵەی ئێستادا ویستم کە نموونەیەکتان بۆ بینم لە ڕووی ئامادەیمان بۆ ئارام‌گرتن ·· بەڵام ئارام گرتنمان شتێکی رووت‌و ئارام گرتنی مل کەچە بێدەنگەکان نیە · بەڵکو ئارامی شۆڕشگێڕە کۆڵنەدەرەکانە ·· ئێمە وای دەخوێنینەوە کە لە ئێستاوە تا بیست ساڵ (ئیسرائیل) دەکەوێتە تەنگوچەڵەمەیەکی ڕاستەقینە لە گەڵ توانای عەرەبەکاندا ·· بەڵام خەبات‌کردن بەردەوام دەبێت‌و لەوانەیە پێش کۆتایی هاتنی ئەو بیست ساڵە عەرەب تووشی شەڕو شۆڕبێت ·· بەڵام من باسی تەنگوچەڵەمەی (ئیسرائیل) دەکەم لەماوەی بیست ساڵی داهاتوودا ··

دەربارەی ڕای حزب‌و شۆڕش سەبارەت مەسەلەی کوشتنی یوسف السباعی جێگری بەڕێز وەڵامی دایەوە ·

کوشتنی سیاسی وەکو ڕێگایەك کە پەیرەوی بکرێت بە نیسبەت ئێمە وەکو حزبێکی شۆڕشگێڕ ڕای خۆمان هەیەو لەڕووی مەبدەئی‌یەوە ئێمە ڕەفزی دەکەین · بەڵام کاتێك کە بەشێکی زۆری گەلانی جیهان پەنا دەبەنە بەر کوشتن ئەو گەلانە ئەم کردەوەیە ناکەن بۆ دەرخستنی ئارەزووی خۆشویستنی تاوان بەڵکو شێوازی کوشتن بە شێوەیەك لە شێوەیەکانی خۆشویستن‌و گیرۆدەبوون بە ژیان دادەنێن ·· کەواتە جوولانەوە شۆڕشگێڕیەکان کە ناچار دەبن پەنا ببەنە بەر کوشتن‌و گەلێك زیان لە پێناویدا دەبەخشن وەك ئەوەی فیداکارە فەلەستینی‌یەکان دەیکەن‌و شتێکی پێویست بێت بۆ خۆدەرخستن ئەوە ئێمە دژی ئەو کردەوەیە نین‌و ·· هەموو کردەوەیەکی تاکەکەسی بۆ ئەم لاو بۆ ئەولاو ئەوەی لە مەسەلەی سەباعی باسکرا ئەوە فەلەستینی‌یەکان زیاد لە هەموو کەسێك ئەتوانن ئەم کردەوەیە هەڵبسەنگێنن ئەگەر بێت‌و لە پرۆگرامە شۆڕشگێڕیەکانیاندا بەشێکی ڕەوا بزانن‌و ئەمەشتێکی پێویستی شۆڕشگێڕانەیە یاخود ناچارییە یان نە ··· بەڵام ئێمە دەبینین کە پێویستە جوولانەوەی شۆڕشگێڕانە جیاوازی بخاتە نێوان کوشتنی سیاسی‌و جموجوولی شۆڕشگێڕانەی پێویست‌و کاتێك کە جوولانەوەی شۆڕشگێڕی دەگرنەبەر پێویستە لەسەریان کە دوور بکەونەوە لە هەموو شتێك کە ئەکەوێتە بازنەی کوشتنی سیاسی‌یەوە ·

Institut Kurde de Paris

پێشانگای هونەری تەشکیلی چالاکی قوتابخانەکان لە هەولێر

لە چوارچێوەی جەژنەکانی ئادارو نەورۆزدا لـەم دواییەدا بەرێز ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی پەروەردە مامۆستا « موسی عبدالصمد » پێشانگای رەسمو هونەرە تەشکیلییەکانی بەڕێوەبەرێتی چالاکی قوتابخانەکانی لە هۆلی قوتابخانەی ئەیوبییەی هەولێری کچان کردەوە ·

لەم پێشانگایەدا کە بریتی‌بوو لە تابلۆکاری هونەری تەشکیلی ، «٢٠» قوتابخانەی ناوەندیو دوا ناوەندیو ئامادەیی کوڕان لەگەڵ «٨» قوتابخانەی ناوەندیو ئامادەیی کچان بەشداریان کردبوو ·

بەسەرنجدانی بەرهەمەکان هەست بە پێشکەوتنی کاری هونەری قوتابیان ئەکرا ·· چ لەرووی رێکخستنی بەرهەمو چ لەڕووی داهێنانو مەبەستەوە بێت ·

ئەگەر بێینە سەرلایەنی هونەری تابلۆکان ئەوە دیسان قوتابیان تارادەیەکی باش سەرکەوتوو بوونو هەمان شتیش بەهەڵبژاردنی باسەکانیان ئەوترێ، هەروەها کار تێکردنی شتە فۆلکلۆرییەکانو شتی رۆژانەی ژیانو دیمەنی بەرچاوو باسەکانی سەردەم بە ئاشکرا لە تابلۆکاندا دیاربوون کە ئەم پێشکەوتنە ئەگەڕێتەوە بۆ ئەو بایەخی مامۆستایانو لێپرسراوانی پەروەردە بە بەهرەی قوتابییانیان‌داوە ، هەندێ لەم قوتابییانە لەگەڵ ئەوەشدا کە تازە دەستیان داوەتە هونەری وێنەکێشان ، کەچی پێشکەوتنێکی دیار لە بەرهەمەکانیانا دیارە وەك قوتابی « جوهر محمد عمر » و « قوتابی دارا ئەنوەر » کە تابلۆکانیان بەشێوەیەکی باش سەرکەوتووبوون ·

بەڵام ئەوەی هێشتا ماوێتی بەدەورێکی فراوانتر لە کاری هەمەجۆری هونەریدا بەشداری‌بکەن قوتابخانەکانی کچانە · جێگای داخە کە هێشتا قوتابخانەکانی کچان تەنها لەچوار چێوەی نەخشو رازاندنەوەی شتی وردە دەرنەچوون ، لەبەر ئەوە وا‌پێویست ئەکات بایەخێکی زیاتر بدرێ بەتوانای کچانیش ·

پ· هاوکاری لە هەولێر

رێ رەو

ئەو کەسە بە جورئەتانەی بەرگەی بەر پرسیاری ئەگرن لە چوارچێوەی دیاری کراودا ، ئەو کەسانەن کە شۆڕش بۆ راپەڕاندنی بەرنامەکانی ئەیانیەوێت ، چونکە کەسانی راڕا ، ناتوانن بەپێی پێویستو بە لێهاتویی تەواوەوە ، ئەو بەرنامانە راپەڕێنن ·

هاوڕێ صدام حسین

ئەستێرەیەکی تریش لە ئاسمانی هونەری کوردیدا گەشایەوە

لەو ماوەیەی دواییـدا ،جموجوڵێکی هونەری دیـار ، کەوتۆتە ناو شاری هەولێرەوەو خەریکە ، بە رادەیەکی بێ پایـان ، پەرەبسێنێو ·· هەگبەی چالاکییە هونەرییە جۆربەجۆرەکانی هەڵبڕێژێ ·

شایەنی باسە ، لەمدواییەدا ، لە هەموو شارەکانی کوردستاندا ، چەندان دەورەی مۆسیقی کرایەوەو ، لەم دەورانەشدا چەند تیپێکی پێرۆکەی نوێ توانیان لە سەرانسەری کوردستاندا بێنە کایەوە ، دەنگ هەڵبڕن ·

یەکێ لەودەورە سەرکەوتووانەی کە ناوەرۆکی باسەکەمانە ، دەورەی ، بنکەی لاوانی هەولێر بوو · کە دوو مامۆستای هونەرمەندی بەهرەدار توانیان نزیکەی پەنجا لاو لە دەوری خۆیان کۆ بکەنەوەو زۆربەیان تەمەنیان لە نێوانی پانزە تا هەژدە ساڵاندا بوو ·

مامۆستا (رەنجبەر حەسەن) دەرسی کەمانو عودی دەووتەوە ·· مامۆستا (جەلیل سۆران)یش دەرسی گیتارو ·· ئۆکۆردیۆنو ·· ئۆرگۆنی دەووتەوە · لە سەردانێکدا بۆ ئەوتیپە خنجیلانەیە ، ئەم ریپۆرتاجە بچووکەمان ساز کرد ·

● لە پێشەوە پرسیمان ، مەبەستتان ، لە کردنەوەی ئەم دەورەیە چی‌بوو ·· بۆ وەڵامی ئەم‌پرسیارە (رەنجبەر حەسەن) ووتی :

ـ لە سەرەتادا ، مەبەستمان ئەوە نەبوو کە گوایا تەنیا بەهۆی ئـەم دەورە سێ مانگییەمانەوە ، ئەم‌کۆمەڵەلاوە بەتەواوی فێری مۆسیقاو نۆتە ببن ، بەڵکو مەبەستی ، سەرەکیمان بڵاوکردنەوەی رۆشنبیری‌و وەعی مۆسیقی بوو لەنـاو جەماوەرداو رێز لێنانی مۆسیقاو مۆسیقا ژەن لە شارە خۆشەویستەکەماندا ،لە کۆتایی دەورەکەماندا توانیمان ٢٠ لاوی ـ دەورەکە هەڵ بژێرێو بیانکەین بە تیپی بنکەی لاوان کە لـە هەموو روێکدا سەرکەوتوون ·

دوای ئەوە (جەلیل سۆران) ووتی :

ـ توانیمان بە بۆنەی رۆژی مۆسیقای جیهانی‌یەوە ، ئاهەنگێکی گەورەیان بێ ساز بکەین کە تیپی مۆسیقای میللی سەر بە کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی هەولێر بەشداریان لە گەڵدا کردین · لەم‌ئاهەنگەدا بە سەرکەوتوویی توانیان گەلێ ئاوازی فۆلکلۆری پێشکەش‌بکەن ،سەرباری گۆرانییەکانی تریش · کە بە جارێ سەرنجی جەماوەری راکێشا · بۆیە ئێمەش بەوپەڕی شانازیو بڕوا بێبوونەوە ، شەهادەی بڕوانامەی مۆسیقامان بێ بیەخشین، کە هەموو کاتێك ئامادەن بۆ خۆپێشاندان ·

● هەر لەم‌گفتوگۆ کردنەدا ، بە پێویستم زانی کە **بڕوانە ل ٧**

رەنجبەر حەسەن

جوهر محمد عمر

جەلیل سۆران

هەڵبژاردە

·· دیسان بیەم دەگریا بۆم ئاشکرا بوو ئەو دڵەی ئەوسا دلداری‌ی دەکرد ئێستا سەری ناوەتەوە !

چی نووسراوە دەربارەی کورد

● (هۆتوم شیندلەر) ، لەبارەی گەنجینەی ووشەی کوردی‌یەوە ، ئەنجامی لێکۆڵینەوەکانی خۆی بە دوو بەرگ پێش‌کەش کردووە ، ئەم زانایە ووشەی گەلێ شێوەی کوردی ، بە تایبەتی موکری کۆکردۆتەوە ·

● زانـای سویسرەیی ئەلبەرت سۆسینی (١٨٤٤ـ ١٨٩٩) کە پرۆفیسۆری بەشی ئیسلامەوانی بووە لە زانستگای لایبزك ، بە هاوبەشی‌ی (ئیگن پیتن) دوو بەرگ کتێبی دەرکـرد بەناوی کەشکۆلی کوردی‌یەوە ، لێرەدا گەلێ چیرۆکی فۆلکلۆری‌و داستانی کوردی بە وەرگێڕانی ئەڵمانی‌یەوە بڵاوکردوە ·

پەندی پێشینان

● گەوهەر لە قوڕدا پیس نابێت ·

● جام کە پڕ بوو لێ دەڕژێ ·

● دنیا هەتاکوسەر نابێ ، دەبا چەند ساڵێك هەر وابێ ·

● هێز لە یەکێتی‌دایە ·

وێنەو دەنگ

بەرگێکی بەفرین ئەبینم ·· سەرم سوڕئەمێنی هیچ لاشەیەك لەبەردەمدا نییە ·· بەڵکو دارێکی رووتو بەفر داپۆشیوە ··· ئەوەتا وێنەیەکی تەتشکیلی جوانی لە سنوور بەدەری دروست کردوە ··· شێوەی بەردێکی ئەخشینی وەرگرتوە ، جارێکی تر سەرم سوڕ ئەمێنێ لەم وێنەیەو لەیادم ناچێتەوە · وەك زنجیرە چیاییەکی بێ‌کۆتایی پێش‌چاو ·· خەون ئەبینمو چاوەڕوانی رۆژی بووکێنی ئەکەم کاتێ فرمێسکی بەفرەکە ئەڕژێو درەختەکە ئەژێنێتەوەو بەرگی سەوزی لەبەر ئەکاتو شایی نەورۆز گەرم ئەکات · نازانم ئایا هەموو کەس چێژ لەو جوانییە وەرئەگرێت ! دڵنیام ·· چونکە ·· جوانی ·· ژیانەو ·· خۆشەویستی·

هێرش محمد امین

کۆڕێك بۆ لێکۆڵینەوەو خوێندنەوەی چیرۆك لە هاوینەهەواری صلاح‌الدین

لە مانگی (ئاب)ی داهاتوودا ، بەڕێوەبەرێتی گشتی‌ی کاروباری رۆشنبیری لە وەزارەتی رۆشنبیری‌و هونەر کۆڕێکی فراوان بۆ چیرۆك سازدەکا کە چەند رۆژێك دەخایەنی‌و گەلێ لێکۆڵینەوەی جۆراوجۆری تیادا پێشکەش دەکرێ‌و لەلایەن بەشداراانەوە گفتو گۆیان لەسەردەکرێ ، هەروەها چەند چیرۆك نووسێکیش هەندێ نموونەی بەرهەمی خۆیانی تێدا دەخوێننەوە ·

هەربەم بۆنەیەوە داوا لە چیرۆکنووس حسین عارف کراوە کە لە کۆڕەکەدا لێکۆڵینەوەیەك دەربارەی (ریالیزم لە چیرۆکی کوردیدا) پێشکەش بکات کە ئەویش ئامادەیی خۆی نیشانداوەو ئێستا خەریکی نووسینی باسەکەیەتی کە دەربارەی رێبازی ریالیزمی رەخنەگری دەبێ لە چیرۆکی کوردیدا ·

چیرۆکی تەمسیلی (نەسرین)

لەبەرهەمی بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری جەماوەر لە سلێمانی ، لەم دواییەدا چیرۆکی تەمسیلی (نەسرین) بۆ تەلەفزیونی تأمیم تۆمارکرا· چیرۆکەکە عمر علی ئەمین نووسیویەتی‌و اسماعیل بەرزنجی دەری هێناوە · ئەم چیرۆکە ، باسی دیاردەیەکی کۆمەڵایەتی ئەکات ، ئەویش گیروگرفتی هاتنەکایەی ، ئافرەتە بۆ بەشداری‌کردن لە نواندنی چالاکی هونەریدا · ئەنجام ناوەرۆکی باسەکە دەوری ئافرەت دووپات ئەکاتەوە ، لەو گۆڕانکاریەدا کە کۆمەڵەکەمان ئەیبینێ ، ئەم تەمسیلە بەم زووانە لە تەلەفزیون پیشان ئەدرێ ·

پ·هاوکاری

پەراوێز

« چیە گلەیی »

بەڵی شتێکی ئاشکرایە کە هەموو دیاردەیەك لە گۆڕاندایە بەڵام خۆزگە گۆڕانکاری‌یەکە هەر لە جل‌و بەرگا نەبوایە ·· !

دەمێکە لە قوتابخانەم ، جارەجارەش ئەڕوانمە دەوروپشتم ·· قوتابییەکان بەدی ئەکەم هەر جارە بە بەرگی نوێ ترەوە ·· قسەو باسیان لە سنووری جل‌و بەرگ‌و ناو ماڵو مۆدیلی تازە بەدەر نیە ، خۆ کارێکی نارەوایە لە لایان گەر رۆژێ لە رۆژان یەکێکیان باسی ئەدەب‌و شیعر بکا ، یاخود رۆژنامەیەکی کوردی بگرن بە دەستەوەو دەمەتەقێ‌ی لەسەر بکەن ·· تۆ بڵێ‌ی کێ لەمەدا خەتابار بێ ؟!

ناسك محمد امین

ئەم کاتەت باش

ـــ ناوی « رەمضان ابراهیم »ەو بە « شەماڵ » ناسراوە ، لە ساڵی ١٩٥٥دا لە سلێمانی لە دایك بوە ·

ـــ کاك شەماڵ یەکەمجار کەی چویتە سەر شانۆ ؟

ـــ لە ساڵی ١٩٧٠دا ، لە رێگای تیپی هونەری‌ی یەکێتی قوتابییانەوە ·

ـــ تا ئێستا لە چەند بەرهەمی شانۆییدا بەشداریت کردوە ؟

ـــ ئەوی راستی بێ زۆرن ، لەوانە «چاوی‌تۆڵە» ، « مان‌گرتن »و « داماوەکان » ··· لە میهرەجانی لاواندا لە ساڵی ١٩٧٤دا بەشداریم کرد ·

ـــ ئێستا ؟!

ـــ لە ساڵی ١٩٧٥ وە لە تیپی نوێ‌ی مەڵبەندی لاواندا بەشدارم ·

ـــ لە کۆتاییدا ؟

ـــ تا بۆم بکرێ لە شانۆ نزیك ئەبمەوە ، حەز ئەکەم ئەم هونەرە پیرۆزە ، بکاتە ئەو پلەیەی راستەوخۆ ئەرکی سەرشانی خۆی لە خزمەتی گەلو نیشتماندا بەجێ بهێنێ ·

محمد صالح ئامادەی کردوە

شیرین ترین قسە

● برای مرۆڤم : وەکوو هەتاوی بەهار بەو زەمین گەرم‌و گوڕ بکەرەوە ·· گوڵاڵەکان ببووژێنەرەوە ··· وەکوو کزە سروەیەکی فێنکی هاوین بەو دڵو دەروون بەهەژێنەو شادی بخەرە ناخەوە چاکە بکە تا بەرهەمی چاکەو سوودمەند ببەخشیت ·· خۆشەویستی وچاکە لە هەموو شوێنێکدا بپرژێنە ··· هەمیشەو بەردەوام مرۆڤ بەو چۆن یەزدان ویستوویەتی وابە تا بحەسێتەوە ··

● ئاسمانی سامالم بینی ·· ئەنجا بۆم دەرکەوت دڵێك لەسەر زەمینەو دڵداری دەکات

چاپکراوی نوێ

گەورەداو لە چاپخانەی کامەرانی لە سلێمانی چاپ کراوە ·

ئەبێ‌و نابێ رایەکی زمانەوانیە

کۆمەڵێ چیرۆکی کورت بە ناونیشانی (ئەبێ‌و نابێ ، رایەکی زمانە وانیە) لە نووسینی محمد امین احمد لەم دواییەدا دەرچوە کە بریتی‌یە لە (١٣) چیرۆکی کورت ، چیرۆکەکانی بەرهەمی ساڵانی ٧٣ـ٧٧ی نووسەرن ، لە کتێبێکی ١١٤ لاپەڕەیی قەوارە

جیهانی منداڵ

بەچکە بزنۆکە

چیرۆك بۆ منداڵان

سەرەتای بەهاربوو ، سروشت باوەشی سەوزی بۆ هەموو گیان‌لەبەرێك کردبۆوە· کەروێشکێك لە کوڵانەی ماڵە هەژارێکا کاتی زاینی‌بوو ، هەر خەریکی کون کردنو ماڵ رێك‌خستن‌بوو · پاش چەند رۆژێك توانای هاتنە دەرەوەو کارکردنی لێ براو سێ‌و چوار بێچووی چاو گەشی جوانی‌بوو ، دوای ئەوەی بەچکەکان تۆزێ بە خۆداهاتن‌و تووکن‌بوون ، کەروێشکەکە کەوتە ئامۆژگاری‌کردنیان بە نیازی ئەوەی نەچنە دەرەوەو خۆیان دەرخواردی گیانلەبەرانی‌تر نەدەن ، دوای ئەمە چەندان چیرۆکی بەسەرهاتی رۆژانی منداڵی خۆیی بۆ دەگێڕانەوە · رۆژێکیان کەروێشکەکە بۆ خۆراك وەدەست‌هێنان بۆ بەچکەکانی لەماڵ چوە دەرو دوور کەوتەوە ·· یەکێکی بزێو لە بەچکەکان ئەمەی بە فرسەت زانی‌و ئامۆژگاری‌یەکەی دایکی شکاندو بە قوونە قوون خۆی گەیاندە ناوچەیەکی پڕ لە سەوزەگیاو دەستی‌کرد بە خواردن ، لە خۆشیا نەی‌ئەزانی چی‌بکا ، بەڵام هەر ئەوەندەی لاخەرش‌بوو ، زریکەی لێ هەڵساو بەزمانا نەهات · بەچکەکانی‌تر کە گوێیان لەم زریکەیەبوو ، خەپ بوون‌و سەریان بەناو یەکتردا‌کردو چاوەڕێ‌ی هاتنەوەی دایکیان‌بوون ، کە دایکیان گەڕایەوە ، بەزووترین کات بەسەرهاتەکەیان بۆ گێڕایەوە ، دایکەکە تۆزێ ڕاماو کەوتەوە ئامۆژگاری‌کردنیان‌و لەهەمان کاتدا دڵخۆشیشی دانەوە ·

بەڵام ئەمجارەیان وەکو هەموو جارانی‌تر چیرۆکی بۆ نەگێڕانەوە ، چونکە خۆیان بەچاوی خۆیان بەسەرهات‌و ئەنجامی بەچکە بزێوەکەیان دی ·

ابو بکر حسین علی

گوندێك

● **مامۆستا ، چ وێنەیەك بکێشین ؟**

★ هەر چی‌یەکی لاتان جوانە !

(قوتابی‌یەکان ، دەستیان کـرد بە وێنەکێشان) مامۆستاکەیان گوتی :

★ رزگار ·· رزگار ! تۆ چ نیگارێ دروست دەکەی ؟

● **چۆلەکە !**

★ ئەی تۆ خوناو ؟

● **چەند درەختێك بۆ چۆلەکەکانی رزگار !**

★ تۆ گوڵبەهار ؟

● **جۆ گەلەیەك !**

★ کامەران تۆ ؟

● **چەند جۆتیارێك دروێنە دەکەن !**

★ شیلان ئەی تۆ ؟

● **چەند خانوێك بۆ جۆتیاران !**

★ بێریفان تۆ ، چ دروست دەکەی ؟

● **خوێندنگایەك !**

★ هەڤاڵ ، ئەی تۆ وێنەی چیمان بۆدروست دەکەی ؟

● **خۆرێکی گەش ··· خۆرێکی گەش بۆ گوندەکە ، مامۆستا گیان !**

● ا· خۆشناو ●

نامەی هاوڕێیانی گۆشە

هاوڕێیانی گۆشە : فاتح ابراهیم لە شارەزوور ، هەڤاڵ محمد لە سلێمانی ، ئازاد هوشمەند ، سوپاستان ئەکەین ئەو بەرهەمانەی ناردبووتان ، هەندێکی کاتی خۆی بڵاوکراونەتەوە ، هەندێکی تریان ، بۆ بڵاوکردنەوە نەشیان ، حەز ئەکەین بەردەوام‌بن لە بەشداری‌کردنی ئەم گۆشەیەدا بەنامەو بەرهەمی‌ترو جارێکی تریش سوپاس ·

وێنەی هاوڕێیان

بەهارو ··· بەرخۆڵەو ·· منداڵە جوانەکانو زەردەخەنەی بەختیاری ·

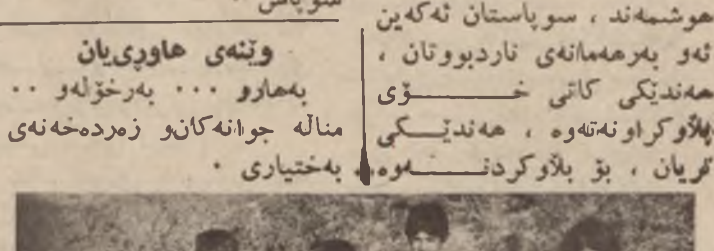

عبدالغني محسن

عبدالواحد محسن

نجاة صابر

محمد صابر

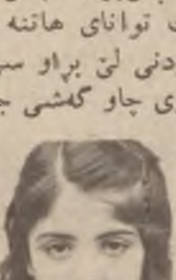

مژدە صابر

هەڵگورد ئەحمەد

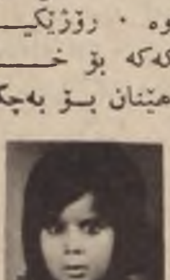

پەروین رحیم

ڤان جمال

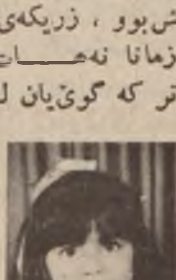

بەنار نومەر

پێستون قادر

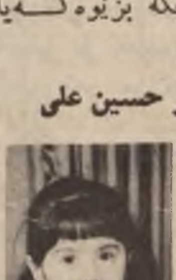

زاوێتا عمر

شیماء علاء

شیلان عبدالرحمن

سەروەت عەزیز

هاژە ئازاد

دلشاد نجم

زەیتون قادر

رازاوە نجم

سەبری ئەحمەد

جواس حسن

کەیوان حمە

دیمەن حەیدەر